

Europeiska gemenskapernas officiella tidning

ISSN 1024-3046

C 116

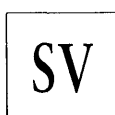
40:e årgången

14. april 1997

Svensk utgåva

Meddelanden och upplysningar

<u>Informationsnummer</u>	Innehållsförteckning	Sida
	I <i>Meddelanden</i>	
	II <i>Förberedande rättsakter</i>	
	Regionkommittén	
	Januarisessionen 1997	
97/C 116/01	Yttrande från Regionkommittén om "Lokal och regional planering och utveckling i Europa"	1
97/C 116/02	Yttrande från Regionkommittén om "Kommissionens meddelande om genomförandet av EU:s regionalpolitik i Österrike, Finland och Sverige"	19
97/C 116/03	Yttrande från Regionkommittén om "Den internationella handelns världsspännande utmaning: En marknadsstrategi för Europeiska unionen"	26
97/C 116/04	Yttrande från Regionkommittén om "Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén 'Samhällsomfattande tjänster för telekommunikation på en avreglerad marknad' — En väsentlig faktor i informationssamhället"	33
97/C 116/05	Yttrande från Regionkommittén om "Den gemensamma jordbrukspolitiken och östutvidgningen"	39

Pris: 25 ecu

(Fortsättning på nästa sida)

<u>Informationsnummer</u>	Innehåll (<i>Fortsättning</i>)	Sida
97/C 116/06	Yttrande från Regionkommittén om ”En politik för landsbygdsutvecklingen”	46
97/C 116/07	Yttrande från Regionkommittén om ”Lokala och regionala myndigheters roll som offentliga tjänsteleverantörer”	52
97/C 116/08	Yttrande från Regionkommittén om: — ”Grönboken ‘För en rättvis och effektiv prissättning inom transportsektorn — Politiska alternativ vid internalisering av de externa kostnaderna för transporter i Europeiska unionen’” och — ”Förslag till rådets direktiv om avgifter på tunga godstransporter för användningen av vissa infrastrukturer”	58
97/C 116/09	Yttrande från Regionkommittén om ”Kommissionens meddelande: ‘Beaktandet av kulturella aspekter inom gemenskapens åtgärder’”	65
97/C 116/10	Yttrande från Regionkommittén om ”Kommissionens meddelande till rådet och Europaparlamentet om revidering av gemenskapens strategi för avfallshantering”	74
97/C 116/11	Yttrande från Regionkommittén om ”Grönboken ‘Leva och arbeta i informationssamhället — människan i centrum’”	81
97/C 116/12	Yttrande från Regionkommittén om ”Att utbilda sig i informationssamhället — Åtgärdsplan för ett europeiskt initiativ inom utbildningsområdet 1996-1998”	89
97/C 116/13	Yttrande från Regionkommittén om ”En serie riktlinjer för transeuropeiska nät inom energisektorn”	96
97/C 116/14	Yttrande från Regionkommittén om ”Lokala och regionala myndigheters roll i samarbetet mellan utbildningsinstitutioner och arbetsliv”	98

II

(Förberedande rättsakter)

REGIONKOMMITTÉN

Yttrande från Regionkommittén om "Lokal och regional planering och utveckling i Europa"

(97/C 116/01)

BAKGRUND

- Kommissionens skrivelse om samarbete för lokal och regional utveckling: Europa 2000+.
- Regionkommitténs yttrande om kommissionens skrivelse om samarbete för lokal och regional utveckling — "Europa 2000+"⁽¹⁾ och kommitténs och kommissionens gemensamma organisation av 6 seminarier om den lokala och regionala utvecklingen.
- Regionkommitténs beslut den 18 oktober 1996 i enlighet med artikel 198c, fjärde strecksatsen, i EG-fördraget att avge ett yttrande om den lokala och regionala utvecklingen i Europa och att utskott 5 "Regional planering, miljö och energi" skulle ansvara för utarbetandet av detta yttrande.
- Utkastet till yttrande (CdR 340/96 rev.), som antogs av utskott 5 den 20 november 1996. Föredragande var Claude du Granrut.

Med beaktande av ovanstående antog Regionkommittén vid sin 16:e plenarsession den 15-16 januari 1997 (sammanträdet den 15 januari) följande yttrande genom majoritetsbeslut.

1. Nya riktningar för lokal och regional utveckling och planering i Europa

Rikedomen av erfarenheter som redovisats och mängden av idéer som uttryckts vid de sex regionala seminarier om samarbete för den europeiska regionala planeringen gör det möjligt att fastställa den nya inriktningen för den lokala och regionala utvecklingen och planeringen i Europa. Seminarierna hölls under tiden mars till oktober 1996⁽²⁾ och en sammanfattning av arbetet finns i bilagan till detta yttrande.

⁽¹⁾ EGT nr C 100, 2.4.1996, s. 65.

⁽²⁾ 28 mars 1996: Franche Comté för den alpina bågen
 22 april 1996: Toscana för medelhavsområdet
 5-6 maj 1996: Bayern för Centraleuropa
 4 juni 1996: Limburg för centrala huvudstadsområdet
 10 september 1996: Skottland för Nordsjön och Östersjön
 8 oktober 1996: Galicien för Atlantbågen.

1.1. Bekräftelse av de lokala och regionala myndigheternas samarbetsvilja

1.1.1. Samarbete har varit ett av ledorden för seminarierna. De ansvariga på regional och lokal nivå känner bättre än andra till vilka problem som just deras region eller kommun står inför och vilka lösningar som finns på dessa. De är också medvetna om att de själva omöjligt kan lösa alla de problem som de uppdagat. I de fall grannregioner och -kommuner står inför samma problem verkar det rimligt och effektivt att samarbeta för att finna gemensamma lösningar och genomföra dem med förenade resurser. Man drar sig inte för att tillsammans starta projekt och man värderar de samverkansvinster man gör genom detta.

De lokala och regionala myndigheterna samarbetar inte bara för att lösa gemensamma problem. Av solidaritets-skäl slår man samman sina resurser för att tack vare fördelarna med gemensamma insatser lösa problem som bara den ena parten upplever. Samarbetet berikas genom denna solidaritet.

De regionala och lokala myndigheternas samarbetsvilja grunder sig på effektivitetsaspekter. Till de rent materiella resultaten som motiverar de gemensamma insatserna kommer också de som uppstår genom den uppvisade solidariteten liksom en större samhörighetskänsla mellan människor i olika kommuner och regioner.

1.1.2. De interregionala samarbetsprogrammen medför att de ansvariga på lokal och regional nivå skapar nya strukturer. Dessa strukturer syftar vanligtvis till att styra det arbete som utförs av experter, till att tekniskt och ekonomiskt underlätta genomförandet av programmen, till att säkra en kontinuerlig dialog mellan de berörda myndigheterna och ibland också till att utgöra en teknisk samarbetspartner till andra myndigheter på allt från lokal nivå till gemenskapsnivå. Beslutsprocessen måste vara tillräckligt flexibel för att kunna behandla särskilda problem på nationell, regional eller lokal nivå från fall till fall.

1.1.3. De lokala och regionala myndigheterna anser att Regionkommittén utgör deras institutionella representant bland EU:s organ. Kommittén är deras politiska språkrör som kan fånga upp, sammanställa, framföra och försvara deras krav inför kommissionen, rådet och Europaparlamentet.

1.2. *Mer hänsyn till medborgarnas behov och samverkansvinster på EU-nivå*

En utveckling av hela Europeiska unionens territorium och med beaktande av dess mångfald kan bara initieras på en beslutsnivå. Man måste utgå från medborgarnas behov och den roll som de ansvariga på lokal och regional nivå spelar.

1.2.1. Tack vare EU:s regionalpolitik och de program som skapats genom strukturfonderna har de lokala och regionala myndigheterna i högre grad kommit att värna om sina medborgares behov, uppmuntra deras initiativ och utnyttja deras förmåga inom ramen för lokala partnerskap. Detta har också utgjort ett tillfälle att stimulera lokalbefolkningen och engagera dem i en kollektiv insats som på förhand hade fått deras stöd.

Som samtalspartner har de lokala och regionala myndigheterna genom olika partnerskap engagerat sig på allvar i den regionala och lokala utvecklingen och planeringen i Europa.

1.2.2. Genom sin närhet till medborgarna har de lokala och regionala myndigheterna bättre förutsättningar än någon annan myndighetsnivå att lyssna på medborgarna och deras behov och föra en konstruktiv dialog med dem. Genom sin förmåga att analysera och identifiera problem får de lokala och regionala myndigheterna en helhetsbild över de problem som behöver lösas. Genom sin förmåga att skapa projekt och agera snabbt bidrar de med de mest effektiva lösningarna. Genom sin närhet, både när det gäller beslutsfattande och kontroll, kan de anpassa lösningarna alltefter hur situationen utvecklas.

Kommuner och regioner är också den första nivån där man kan eftersträva en fysisk sammanhållning: De har möjligheten att själva eller i samarbete med andra regioner och kommuner planera de övergripande åtgärder som krävs för att utveckla ekonomi och sysselsättning, planera bostadsområden och lokala transporter och för att bevara eller rent av förbättra miljön.

1.2.3. Kombinationen av snabba och riktiga analyser, förmågan att göra smidiga insatser och strävan efter största möjliga effektivitet gör de lokala och regionala myndigheterna till den mest effektiva instansen när det gäller att genomföra de europeiska projekten för fysisk planering samtidigt som de har de bästa förutsättningarna att öka samhällsvärdet av projekten.

Kommunerna och regionerna och deras medborgare är medvetna om sina trumfkort och sitt positiva bidrag och kommer inte längre att gå med på att ställas åt sidan, utan kräver att få vara fullvärdiga deltagare i alla utvecklings- och planeringsprogram, både när det gäller att skapa och genomföra dem.

För Regionkommittén vittnar det interregionala samarbetet om de dagliga möjligheterna att bidra till den europeiska integrationsprocessen. Vi anser att det är vår uppgift att bidra till att en europeisk identitet växer fram genom att utnyttja denna positiva aspekt av det interregionala samarbetet och främja spridningen av de erfarenheter som de lokala och regionala myndigheterna gör på detta område.

1.3. *Betydelsen av interventionsprogrammen i gränsområden*

Planerings- och utvecklingspolitiken känner inga gränser, vare sig inom eller mellan medlemsstaterna, i sin nuvarande utformning.

1.3.1. Den indelning av Europa i elva zoner som föreslås i Europa 2000+ följer flera logiska tankegångar:

— Geografiska aspekter: Varje zon hör till ett geologiskt och/eller hydrografiskt system eller utgör ett maritimt system.

— Ekonomiska aspekter: De studier man gjort har påvisat viktiga likheter när det gäller inriktningen på de ekonomiska aktiviteterna, levnadsstandard, föroreningar och utsläpp, som utgör olika avgörande faktorer när det gäller de strukturåtgärder som bör vidtas.

— Historiska och kulturella aspekter: Europa har ofta styckats upp under seklernas gång, och då oftast utan hänsyn till befolkningarna och deras kulturella band. Det är på tiden att man återupprättar dessa band och låter dem som berörs själva styra utvecklingen på detta område.

1.3.2. Kombinationen av dessa tre kriterier bidrar på olika sätt till en känsla av samhörighet och ett gemensamt öde. Den har positiva effekter i form av engagemang hos de ansvariga på lokal och regional nivå och stöd från medborgarna för omfattande åtgärder.

De sex seminarier som organiserats gjorde det nödvändigt att gruppera zonerna i Nordsjön, Östersjön, västra och centrala Medelhavsområdet och de nya tyska delstaterna och länderna i Central- och Östeuropa i förhållande till gränsregionerna i Centraleuropa. Dessa grupperingar innebar inte att den befintliga ordningen ifrågasattes. Tvärtom påvisade man därigenom Medelhavets oersättliga roll som ekonomisk och kulturell katalysator, komplementariteten inom området mellan Nordsjökusten och Östersjökusten och, i fråga om Centraleuropa, den beslutsamhet som de lokala och regionala myndigheterna i detta område uppvisar när det gäller att få slut på den onaturliga uppdelningen av Europa.

1.3.3. Alla deltagande regioner och kommuner vid seminarierna erkände zonernas betydelse för deras fysiska planering och utveckling, även om olika specifika band eller problem inom zonerna leder till ett djupare samarbete mellan vissa lokala och regionala myndigheter. På samma sätt kan i utkanten av dessa områden

olika likheter eller problem ge upphov till samarbete mellan vissa lokala och regionala myndigheter som tillhör olika områden.

Alla erkände värdet av den regionala sammanhållningen.

Alla noterade också de utmärkta möjligheter som det gränsöverskridande samarbetet erbjuder och den dynamik som uppstår genom viljan att bortse från gränserna, dessa "historiska misstag".

Man har här utan att förneka sin nationella tillhörighet slagit in på en väg utan återvändo.

1.4. *Mer långtgående mål inom de områden som ingår i samarbetet*

Dessa insatsområden återfinns i de interregionala samarbetsprogrammen för den lokala och regionala utvecklingen och planeringen. För att finna lösningar på särskilda problem i de aktuella regionerna och för att öka effektiviteten har de lokala och regionala myndigheterna kommit att ställa upp mer långtgående målsättningar.

I fråga om väg- och järnvägstransporter, vars betydelse alla, och då framför allt de lokala och regionala myndigheterna inom "den kontinentala diagonalen", har erkänt när det gäller att garantera förbindelserna med övriga EU, betonar man dels deras tillgänglighet och förbindelser med sekundära vägar och järnvägar, dels nödvändigheten av att prioritera miljövänligare transportmedel och organisera möjligheterna till kombinerade transporter för att förbättra utbudet och reglera transportflödena.

Man bör också återställa balansen i den nuvarande infrastrukturen för marktransporter i nord-sydlig riktning genom ett fullständigt system för transporter i öst-västlig riktning.

1.4.1. När det gäller sjötransporter är de huvudsakliga problemen följande: Att öka sjötransporterna mellan de stora och medelstora hamnarna genom att utveckla kusttrafiken, trafikfrekvensen på korta sträckor och snabba förbindelser samt att främja utvecklingen av ett gemensamt informationssystem för alla handelsflottor. Sammanfattningsvis: att göra sjötrafiken mellan de olika kustområdenas hamnar inom EU så effektiv och bra som möjligt.

För lufttransporter bör man främja en utveckling av de regionala flygplatserna och när det gäller Medelhavsländerna bör man säsongsanpassa trafiken till turismen.

1.4.2. På miljöskyddsområdet bör man prioritera regleringen av och kvaliteten på vattenresurserna, kampen mot luftföroreningar, förvaltningen av kustområdena, minimeringen av avfall och en användning av naturresurser som ligger mer i linje med principen om hållbar utveckling, kontrollen och behandlingen av avfall och, för regionerna i inlandet, bevarandet av växt- och djurarter genom att man skapar naturreservat, medan man i vissa zoner i Central- och Östeuropa måste sanera marken och införa nya aktiviteter.

Jordbruket bör ses som en strategisk faktor för landsbygden, ett fenomen som är nödvändigt för att ett visst antal landsbygdsbor kan bo kvar så att naturen kan bevaras, och ett absolut villkor för att förstärka och utveckla annan ekonomisk verksamhet.

1.4.3. Jämvikten mellan stadsområden och landsbygden är också föremål för specifika förslag: Den urbana ekonomiska dynamiken skulle kunna återupprättas om storstäderna i den centrala huvudstadszonen förenade sina insatser i kampen mot den sociala utslagningen och dess olika orsaker, och om de medelstora städerna, och då framför allt de som utgör teknologiska centra, organiserade sig i nätverk för att de alla skall kunna erbjuda företagen de tjänster de behöver. Man skulle då också skapa sysselsättningstillfällen för sina invånare. Arbetstillfällena skulle i andra hand också sprida sig till landsbygdskommunerna, vilka därmed skulle kunna bibehålla ett visst antal förvärvsarbetande. Likväl står det klart att dessa åtgärder inte räcker och att särskilda åtgärder kommer att vara nödvändiga för att på ett mer specificerat sätt kunna ringa in landsbygdsområdenas ekonomiska problem.

1.4.4. För de lokala och regionala myndigheterna är innovation och forskning ledord för den ekonomiska utvecklingen vid sidan av användningen av modern informationsteknik. Dessa är de tre faktorer som kan medge att man på lokal nivå tar sig an den utmaning som består i globaliseringen av ekonomin med hjälp av teknisk kompetens, goda mänskliga resurser och anpassningsförmåga.

1.4.5. Flertalet av de projekt som rör aktiviteter på turismområdet har en betoning på kulturella aspekter. De lokala och regionala myndigheterna vet att de delar ett oftast unikt gemensamt kulturellt, historiskt och naturmässigt arv och att det är deras gemensamma uppgift att göra detta arv gällande och sprida kunskap om det.

Till planerings- och utvecklingsarbetet kommer viljan att gå vidare till ett kulturellt utbyte för att bättre lära

känna varandra, för att kunna uttrycka sig på samma språk och för att skapa ett gemensamt referenssystem.

De lokala och regionala myndigheternas kreativa förmåga, deras initiativförmåga och de kollektiva strategier som genomförts utgör en garanti för en ekonomisk tillväxt som skapar sysselsättning, som bidrar till en verklig ekonomisk och social sammanhållning och som framför allt är mer stabil.

1.5. *Specifika bidrag från det interregionala samarbetet till den europeiska uppbyggnaden*

De lokala och regionala myndigheterna är medvetna om att deras samarbete inte är en isolerad företeelse. Tvärtom sträcker sig deras kollektiva ansvar över hela Europeiska unionen och länderna i Central- och Östeuropa liksom över länderna söder om Medelhavet.

Varje zon har en viss typ av ansvar beroende på dess förutsättningar:

1.5.1. För den zon som består av de centrala huvudstäderna gäller det att skapa förutsättningar för att bevara Europa som en aktiv aktör på världssenen och som en ledande aktör inom den tekniska utvecklingen. Man bör också bevara städernas ekonomiska funktion, så att man samtidigt kan finna lösningar på miljöproblemen och problemet med trafikstockningar på vägar och i hamnar.

1.5.2. Den alpina bågen utgör en andra motor för Europa genom sitt mycket centrala läge, genom rikedomerna i dess yttre dalar, genom sin tusenåriga erfarenhet av migrationsströmmar och mångåriga erfarenhet av interregionalt samarbete, som fram tills idag gjort det möjligt för området att vända svagheter till en styrka för utvecklingen.

1.5.3. De lokala och regionala myndigheterna i gränsområdena i Central- och Östeuropa ser sig som ansvariga för att öka takten i Europeiska unionens integrationsprocess.

Med denna starka övertygelse möter man lokala och regionala myndigheter från andra sidan gränsen. Till sammans bortser man från skillnader i fråga om ställning och befogenheter och organiserar ett samarbete som direkt påverkar befolkningarnas dagliga liv, och då framför allt de ungas. I detta samarbete betonas att man har ett gemensamt kulturarv.

Deras identifiering av de större åtgärder som behöver vidtas är tydlig: Det är absolut nödvändigt att skapa effektiva infrastrukturer i form av transport-, energi-

och telekommunikationsnät. De regioner som här har återförenats måste bli områden med en egen utveckling och inte genomfartsområden.

Detta mål är krävande och öppnar vägen till ett nytt Europa; Ett medborgarnas och partnerskapens Europa och en inre marknad utan gränser.

1.5.4. De lokala och regionala myndigheterna i Medelhavszone vill stärka sin egen ekonomiska utveckling för att utveckla dialogen med regionerna söder om Medelhavet och på så sätt stärka det ekonomiska och kulturella samarbetet. Europa kan inte bortse från utvecklingen söder och öster om Medelhavet, "la mare nostrum", som en katalysator för kultur och civilisation och varför inte också för välbefinnande.

1.5.5. Zonerna runt Nordsjön och Östersjön är historiskt aktiva och mäktiga områden inom handel och annat utbyte. Man har en tradition av lokal demokrati och en mycket stark kulturell gemenskap.

Kommunerna och regionerna i Nordsjözonen kan utgöra en förebild för övriga Europa när det gäller att visa hur ett område med ett ärofullt ekonomiskt förflutet lyckats med den dubbla utmaningen att stimulera och bättre sprida det välbefinnande som genererats av industrin, jordbruket och framför allt av sjöfarten och återskapa sin roll som en stark ekonomisk aktör.

Planering och utveckling av Östersjözonen genom ett samarbete där både de nationella och de lokala och regionala myndigheterna ingår — Östersjökonferensen VASAB 2010 utgör ett enastående exempel och förtjänar att följas upp. Detta samarbete visar områdets förmåga att återfinna den mycket viktiga roll som det historiskt sett har spelat inom handelsrelationerna och det kulturella samarbetet mellan Väst- och Östeuropa och i synnerhet i förhållande till angränsande länder såsom Ryssland.

1.5.6. När det gäller den zon som kallas Atlantbågen bör man påminna om att detta område innan det hamnade i Europas periferi utgjorde utgångspunkten för de europeiska världserövringarna. Återupplivandet av sjöfartsaktiviteterna har två målsättningar. För det första skall områdets hamnar på nytt bli kommersiella utskippningshamnar för produkter från unionen. För det andra skall verksamheten få en stärkt ställning i syfte att förbättra förbindelserna mellan Atlantbågens kommuner och regioner och därigenom underlätta en integrerad utveckling. Unionens övriga regioner kan på detta sätt bidra till en fortsatt utveckling av Atlantbågen i syfte att befrämja sammanhållningen i Europa.

1.6. Konkret tillämpning av subsidiaritetsprincipen och utveckling av den institutionella ramen och finansieringsförfarandena

Subsidiaritetsprincipen är en politisk organisatorisk princip som innebär att de lokala och regionala myndigheterna handlar inom ramen för de befogenheter och de målsättningar de blivit tilldelade.

Dess praktiska tillämpning medger att alla myndigheter på sin nivå utövar sina befogenheter och deltar i den övergripande politiska verksamheten.

1.6.1. I de fall där de lokala och regionala myndigheterna av naturliga skäl kan lyssna på sina medborgare och deras behov och där man kan ge prov på sin förmåga att försvara och reglera emellanåt motstridiga intressen för att arbeta fram en övergripande och effektiv utvecklingsstrategi, anser man sig ha rätt att kräva att de nationella myndigheterna och Europeiska unionen låter dem delta som partner i det politiska beredningsarbetet och som aktörer i genomförandet av den politik som syftar till att planera och utveckla det europeiska territoriet. Detta är en möjlighet att konkret tillämpa subsidiaritetsprincipen.

1.6.2. För de lokala och regionala myndigheterna är kravet på respekt för subsidiaritetsprincipen permanent. Inom området för fysisk planering och utveckling av det europeiska territoriet grundar sig detta krav på effektivitetskriterier, framför allt i fråga om den ekonomiska utvecklingen. Kravet har också karaktären av en dogm, eftersom det bekräftar de behörigheter som de lokala och regionala myndigheterna får genom sin demokratiska legitimitet och tanken att medborgarna skall stå i centrum för det europeiska integrationsprojektet.

1.6.3. För sin del kräver de delstater och regioner som ansvarar för planeringen av sina territorier mer konkret att Europeiska unionen inte skall gripa in om det inte rör sig om problem av en övergripande europeisk karaktär.

1.6.4. Även om de lokala och regionala myndigheterna inte har exakt samma befogenheter i alla medlemsstater, anser de att EU och medlemsstaterna måste tillerkänna dem deras potential i det interregionala samarbetet i form av en juridisk och administrativ ram och de finansieringsformer som följer därav.

Ingen lagtext eller förordning, och därmed ingen allmänt tillämpbar praxis, kan erbjuda en institutionell ram för det interregionala samarbetet. Euro-regionerna existerar för visso, där flera hundra interregionala avtal, som berör organisationen i de områden som sträcker sig över de nationella gränserna, har skrivits under utan vare sig något europeiskt eller internationellt juridiskt erkännande.

1.6.5. Det finansiella deltagandet är inte underställt några som helst regler, vilket inte underlättar eventuella kompletterande insatser och motverkar investeringarnas effektivitet. De lokala och regionala myndigheterna arbetar fram program utan att känna till budgetramarna och ser sig tvungna att delta i projekt som har utformats utan deras deltagande.

De lokala och regionala myndigheternas egen dynamik på området lokal och regional planering och utveckling har skapat möjligheter som inte har utnyttjats på ett rationellt sätt, vilket man dock skulle ha kunnat göra med en institutionell tillämpning av subsidiaritetsprincipen.

2. Förslag på åtgärder

2.1. Allmänna kommentarer

Det interregionala samarbetets bidrag till planeringen och utvecklingen av de europeiska regionerna har visat sig vara positiva och mycket viktiga av tre orsaker: effektivitet och samstämmighet, anpassning till globaliseringen av ekonomin samt social sammanhållning och individernas trygghet.

2.1.1. Problematiken när det gäller planeringen och utvecklingen av de europeiska regionerna, som aktualiserats till följd av kommissionens regionalpolitik, har funnit en naturlig lösning på lokal och regional myndighetsnivå tack vare dessa myndigheters kompetens, erfarenheter och dynamik. Det har på detta område emellannåt visat sig att det är mer effektivt att på förhand nå samförstånd med de lokala aktörerna för att försäkra sig om deras stöd, och att utarbetandet av samstämmiga program gav upphov till gränsöverskridande planerings- och utvecklingsområden.

I vilket fall som helst är sökandet efter gemensamma lösningar på gemensamma problem, som skapar vissa förpliktelser för de lokala och regionala myndigheterna, också en garanti för effektivitet och geografisk sammanhållning. Detta bör få ett erkännande både av unionen och medlemsstaterna.

2.1.2. I övrigt är det numera allmänt erkänt att ekonomins globalisering och det intensifierade sökandet efter sysselsättningsstillfällen kräver regionala lösningar: När en region skapar medel för att utveckla ekonomin i form av till exempel forskningscentra, tillgång till kommunikations- och telekommunikationsnät, utveckling av mänskliga resurser och företagstjänster, vore det

bättre att försöka dra till sig små och medelstora företag som är kapabla att anpassa sin produktion efter världsmarknadens krav, oavsett om de är självständiga eller knutna till multinationella företag.

Under senare år har det vuxit fram distinkta ekonomiska regioner som är öppna för omvärlden och som är internationellt konkurrenskraftiga. Deras välstånd bygger på att man accepterar ett visst ömsesidigt beroende för att på så sätt få tillgång till de mest effektiva informations- och innovationstjänsterna.

2.1.3. Denna samförståndsattityd gentemot fysisk planering och utveckling av en regions möjligheter till gagn för medborgarna utgör en garanti för social sammanhållning, ekonomisk stabilitet och personlig trygghet.

2.2. *Specifika förslag i fråga om kommittén för fysisk planering och programmet för utveckling av EU:s territorium*

Resultaten från seminariernas arbete visar tydligt att programmet för utveckling av EU:s territorium i mycket hög grad rör kommunerna och regionerna direkt.

2.2.1. Ett geografiskt område är en kollektiv egendom som rör flera institutionella parter: unionen, medlemsstaterna och de lokala och regionala myndigheterna.

Det räcker dock inte att påtala detta; i en anda av partnerskap och med respekt för subsidiaritetsprincipen måste denna ordning organiseras och sedan berikas genom interregionalt samarbete och framhävande av dess fördelar i form av dynamik, effektivitet, solidaritet och närdemokrati.

Denna ordning har flera konsekvenser:

- Den fysiska planeringen och utvecklingen utformas nerifrån, enligt principen "bottom-up".
- Mångfalden av platser där de lokala aktörerna kan värna om sina intressen och själva reglera dem förebygger risken för likformning i de berörda regionerna, bidrar till att bevara deras identitet och skapar medvetande om att man deltar i ett europeiskt projekt.
- En policy som bygger på geografiska zoner underlättar sökandet efter ekonomisk och institutionell relevans; den gör det möjligt att övervinna de hinder som utgörs av politiska gränser som saknar betydelse för den fysiska planeringen, och att till gagn för regionen samordna politiska insatser som annars skulle kunna motverka varandra.

2.2.2. Genom det interregionala samarbetet kan de lokala och regionala myndigheterna höja målsättningarna i fråga om transportinfrastrukturerna. De kan också mobilisera de folkvalda i storstäderna för att lösa problemen med social utslagning, nedsmutsning och trafikstockningar och återfinna sin ekonomiska dynamik. De medelstora städerna kan genom att organisera sig skapa samverkansvinster som gör det möjligt för dem att dra till sig företag och skapa arbetstillfällen i kringliggande landsbygd.

Genom sin kompetens, sitt ansvar och sitt intresse att bevara miljön och skydda naturresurserna utgör de lokala och regionala myndigheterna en garant för en hållbar utveckling.

2.2.3. De lokala och regionala myndigheterna deltar i genomförandet av politiken för fysisk planering och utveckling inte bara inom unionens territorium, utan också i länder som ännu står utanför såsom länderna i Central- och Östeuropa, vissa länder runt Östersjön, länderna i det forna Sovjetunionen och vissa länder runt Medelhavet.

2.2.4. De lokala och regionala myndigheterna arbetar således för att den fysiska planeringen skall vara gränsöverskridande, eftersom man eftersträvar geografisk sammanhållning och effektivitet, och vill få avkastning på investeringar, materiella såväl som i form av human-kapital.

De lokala och regionala myndigheterna bör för övrigt ha möjlighet att delta i det förberedande arbetet på nationell nivå.

Under dessa förutsättningar tycks det vara nödvändigt att Regionkommittén representerar de lokala och regionala myndigheterna och rådfrågas och inbjuds att delta i informella möten mellan de ministrar som ansvarar för den fysiska planeringen inom ramen för programmet för utveckling av EU:s territorium.

Om man underlåter att göra så skulle man gå miste om omistliga mänskliga insatser av hög kvalitet och få det att se ut som om man bortser från hundratals exempel på interregionalt samarbete som bevisligen har varit effektivt när det gäller fysisk planering och utveckling.

2.3. Regeringskonferensen

Alla observatörer är ense om att regeringskonferensens arbete framskrider alltför långsamt och uttrycker farhågor om att man bara kommer att lyckas lägga fram ett

minimalistiskt reformförslag, vilket medför en risk för att Europeiska unionen kommer att bli "urvattnad" när den väl utvidgas till att omfatta ett tjugotal medlemmar.

2.3.1. De planerade upplysningskampanjerna som riktas till medborgarna och vars nytta man inte kan förneka, kommer inte att räcka för att avhjälpa den brist på demokratisk legitimitet och insyn som kännetecknar EU:s institutioner. Man måste också på allvar börja överväga förverkligandet av en representativ, ekonomisk och politisk demokrati på unionsnivå.

För att åstadkomma detta måste man garantera de europeiska medborgarnas rätt att kontrollera en avsevärd del av de offentliga åtagandena genom folkvalda församlingar och verkställande myndigheter på lokal och regional nivå. Genom en sådan ordning skulle medborgarna garanteras deltagande i utarbetandet och genomförandet av gemenskapens politik, och då särskilt den politik som rör fysisk planering och utveckling inom unionens territorium.

2.3.2. Det föreslås därför att man i fördraget preciserar hur strategin bakom den fysiska planeringen och utvecklingen hänför sig till EU:s ansvarsområden, att man inför begreppet geografisk sammanhållning och att artikel 130a kompletteras på följande sätt: "Gemenskapen skall också genom sina aktiviteter främja interregionalt, gränsöverskridande och internationellt samarbete mellan lokala och regionala myndigheter." Slutligen bör man överväga att inrätta en rättslig gemenskapsmekanism för att främja det interregionala samarbetet och ge det en officiell status.

2.3.3. Som ett led i erkännandet av Regionkommitténs oberoende verksamhet och som en utökning av dess rådgivande funktion bör kommittén ges rollen som partner till kommissionen och rådet och som garant för de lokala och regionala myndigheternas deltagande i den fysiska planerings- och utvecklingspolitiken för Europa, från beredning till genomförande och uppföljning.

2.3.4. Områdespakterna för sysselsättning illustrerar på ett konkret sätt fördelarna med att låta de lokala och regionala myndigheterna delta i konkretiseringen av gemenskapens målsättningar.

2.3.5. Unionens institutioner kan inte bortse från att man inte kan råda bot på unionens demokratiska underskott om man inte erkänner de folkvalda som står närmast medborgarna som fullvärdiga parter.

Som Jean Monnet uttryckte det "Europeiska unionen har som mål att förena människor, inte att förena stater".

2.4. Europaparlamentet

2.4.1. Det demokratiska underskottet som fortfarande karaktäriserar beslutsprocessen i Europeiska unionen kan minskas med hjälp av ett bättre institutionellt samarbete mellan Europaparlamentet och Regionkommittén.

2.4.2. Regionkommittén anser det nödvändigt att Europaparlamentet, på samma sätt som kommissionen och rådet, skall kunna rådfråga kommittén i frågor som parlamentet anser vara väsentliga för regionerna och kommunerna, vilket Europaparlamentet efterfrågade i sin rapport om den institutionella reformen.

2.4.3. Slutligen verkar det som om en tillnärmning mellan Regionkommitténs och Europaparlamentets utskott skulle vara önskvärd. När utskotten rådfrågas i frågor som är relevanta för gemenskapens sektorspolitik eller politikområden som är mer specifikt tillämpliga på regionerna och kommunerna kan de på så sätt få möjlighet att delta i utarbetandet av en europeisk lagstiftning som beaktar medborgarnas behov och områdenas särdrag.

2.5. Europeiska kommissionen

Kommissionen deltog i alla seminarier och uttryckte en önskan att de alternativ som man kommit fram till under dessa möten med lokala och regionala myndigheter skulle beaktas och knytas samman med de regler som gäller för unionens stödinsatser.

Kommissionen utesluter inte en ändring av remissförfarandet i fråga om strukturfonderna och har beslutat att utforma metoder som gör det möjligt för lokala och regionala myndigheter att delta i utformningen av strategin för den fysiska planeringen och utvecklingen av de europeiska territoriet.

2.5.1. Gemenskapens politik på olika områden

De lokala och regionala myndigheterna ser det som en princip att alla gemenskapens politiska åtgärder skall granskas utifrån deras inverkan på den fysiska planeringen i kraft av principen om en integrerad utveckling och regional sammanhållning.

När det gäller infrastrukturerna för transport och telekommunikationer bör man till exempel eftersträva att de kopplas samman med sekundära nät och bidrar till de lokala ekonomierna. När det gäller miljöpolitiken bör problem som rör nedsmutsning, översvämningar och torka, och som inte känner några gränser, lösas

mot bakgrund av deras konsekvenser för den fysiska planeringen.

I utvecklingen av den gemensamma jordbrukspolitiken bör man ta hänsyn till bevarandet av odlingsarealer och lägga större tonvikt på ekologiska mikrojämvikter, särskilt, men inte enbart, i bergs- och kustområden. I fråga om sysselsättning och yrkesutbildning, som i allt högre grad beror på en regions attraktionsförmåga och de lokala myndigheternas åtgärder, bör gemenskapens politik bara utformas i form av stöd till de lokala och regionala myndigheternas åtgärder, som enskilda myndigheter eller som deltagare i någon form av samarbete. Såsom nämndes i Regionkommitténs yttrande om Europa 2000+, bör de fåtaliga "forskningsöarna" i Europa i första hand inte bara utvecklas, utan också erbjuda samarbete med mindre viktiga centra för att optimera innovationsförmågan i isolerade eller perifera regioner inom unionen.

Alla gemenskapens politiska insatser bör granskas utifrån deras effekter på den fysiska planeringen. I sina yttranden granskar Regionkommittén de dokument som den förelagts utifrån denna synvinkel. De lokala och regionala myndigheterna önskar att detta tillvägagångssätt skall systematiseras av kommissionen.

2.5.2. Strukturfonderna

Strävan efter en större samstämmighet mellan programmen och utvärderingen av deras inverkan på de regioner som är berättigade till stöd från strukturfonderna inleddes i och med reformerna 1989 och 1993.

Erfarenheterna från det interregionala samarbetet föranleder de lokala och regionala myndigheterna att föreslå att man skall gå vidare i denna riktning.

Eftersom de lokala och regionala myndigheterna är grupperade i relevanta planerings- och utvecklingsområden, bör både EU och medlemsstaterna erkänna nödvändigheten av att man respekterar varje enskild zons problematik såsom den definieras av de interregionala strukturerna, acceptera den prioriteringsordning som fastställts av dessa strukturer och utarbeta ett utvecklingsprogram som främjar hela zonen med tillhörande budget och fördelning av anslagna medel. Härigenom skulle man i praktiken komma att integrera de flesta av de interregionala samarbetsinitiativen. Denna gruppering efter utvecklingsområden gör det dessutom möjligt att eftersträva en jämnare och mer polycentrisk utveckling av stora enheter med en europeisk dimension.

Detta principförslag medför en rad ändringar av strukturfondernas stödregler:

- Översyn av strukturfondernas målsättningar i syfte att göra dem mer enhetliga eftersom ett interventionsområde kan omfatta flera målsättningar.
- Skapande av ett nytt preferenskriterium som knyts till det interregionala samarbetet.
- Beaktande av det interregionala samarbetet i de fall det bidrar till att uppnå det övergripande programmets målsättning.
- Specifika stödskriterier för lokala och regionala myndigheter i gränsområdena i central- och östeuropeiska länder.

Tillämpningen av dessa nya kriterier skulle inte i sig medföra någon större ökning av strukturfondernas finansiella stöd om man i första hand syftar på de regionala och interregionala åtgärdernas effektivitet. Dock riskerar man att interventionsområdena blir mer omfattande än idag, vilket skulle öka antalet stödberättigade projekt.

2.5.3. Interreg II C

I sitt yttrande om Europa 2000+ av den 21 juli 1995 förordade Regionkommittén ett gemenskapsinitiativ för genomförande av interregionala och internationella projekt för fysisk planering. Detta skulle medföra en ökad roll för de lokala och regionala myndigheterna i utformningen av strategin för fysisk planering inom Europa.

I sitt meddelande av den 10 juli 1996 om initiativet Interreg II C preciserade kommissionen att medlemsstaterna och de lokala och regionala myndigheterna skulle presentera en samordnad strategi för det berörda området; varje operativt program skulle genomföras genom en gemensam administrativ struktur; man skulle prioritera förslag som utarbetats i samarbete med de lokala och regionala myndigheterna; de stödberättigade områdena skulle inte strikt definieras i förhållande till strukturfondernas målsättningar utan mot bakgrund av deras tillhörighet till ett erkänt område; genom Phare och Tacis skulle tredje land kunna anslutas, och man skulle avsätta 120 miljoner ecu över tre år.

Phare- och Tacis-programmen bör vara närmare knutna till Interreg-programmen, så att Interreg-projekt som utarbetats tillsammans med tredje land kan genomföras i överensstämmelse med de mål som satts för programmet. Dessutom borde lokala och regionala myndigheter i tredje land få mer att säga till om när Phare- och Tacis-projekt väljs.

Meddelandet och reglerna för genomförandet av initiativet Interreg II C, som svarade mot deras förväntningar, har för de lokala och regionala myndigheterna utgjort ett tillfälle att uttrycka sina farhågor och formulera sina önskemål i form av rekommendationer.

2.5.3.1. Vid seminarierna ansågs zonindelningen i Europa 2000+, även om den inte formellt sett omfattar de länder som inte är medlemmar i Europeiska unionen, vara en lämplig bas för det interregionala samarbetet. Genomförandet av en annorlunda indelning i det experimentella programmet Interreg II C har givit upphov till farhågor för störningar och urvattning av de insatser som regionerna och kommunerna redan gjort.

Särskilt Medelhavsregionerna oroar sig för att ett pilotområde, som omfattar hela Medelhavsområdet, har tagits bort.

Den uppdelning som föreslås kommer att isolera, splittra och marginalisera området, vilket motsäger den vilja att införa en ny Medelhavspolitik som beaktar områdets verkliga behov som medlemsländerna och institutionerna många gånger talat om.

— De medel som anslagits till Interreg II C, inklusive de kompletteringar som sker genom artikel 10 i ERUF, medger inte att man lanserar omfattande operativa demonstrationsprogram. Denna brist blir särskilt kännbar eftersom fördelningen av anslag på nationell nivå inte har setts över och då medlemsstaterna inte har gjort några finansiella åtaganden på området.

— Samordningen mellan nationell och regional nivå har inte levt upp till löftena i kommissionens meddelande, med vissa undantag. De lokala och regionala myndigheterna har i praktiken inte rådfrågats i förväg. Man har inte heller gett dem de grundförutsättningar, och då framför allt finansiella, som skulle göra det möjligt för dem att avgöra de viktigaste prioriteringarna och utforma ett övergripande program för den zon de tillhör. Exempelvis har man inte beaktat de insatser som regionerna tidigare gjort i fråga om Medelhavspilotområdet.

2.5.3.2. För att garantera att det experimentella programmet Interreg II C blir framgångsrikt och i det fall zonindelningen i Europa 2000+ inte övertas, bör varje ändring godkännas av de berörda lokala och regionala myndigheterna.

Utan att underskatta kommissionens plikt att respektera de nationella myndigheternas befogenheter kunde och

kan kommissionen fortfarande i högre grad betona den internationella och interregionala karaktären hos Interreg II C. Detta skulle förplikta de nationella myndigheterna att organisera en ny typ av partnerskap sinsemellan och med de lokala och regionala myndigheterna, och inleda förhandlingar för att avgöra prioriteringarna för den fysiska planeringen, fördelningen av de finansiella bidragen, utarbetandet av programmet och inrättandet av den verkställande och uppföljande instansen.

Kommissionen kunde och kan fortfarande kräva att man på förhand skapar en gemensam struktur som omfattar representanter för nationella, regionala och lokala myndigheter i de stater som ingår i interventionsområdet, i samma form som medlemsstaterna och de berörda regionerna skapar för att förvalta Interreg II C Nordsjön. Denna struktur bör bygga på de erfarenheter som regionerna och kommissionen gjort inom detta område under den föregående perioden.

I detta syfte och i synnerhet för att garantera respekten för det kriterium som avgör den prioritet som skall ges till förslag från de lokala och regionala myndigheterna, begär Regionkommittén att representanter för regionala och lokala myndigheter genom representation i styr- och övervakningskommittéer i de olika regionerna får delta i urvalet av projekt. Regionkommittén vill å sin sida bli rådfrågad i slutstadierna av gemenskapens beslutsprocess.

Bryssel den 15 januari 1997.

*Regionkommitténs
ordförande*

Pasqual MARAGALL i MIRA

Man bör också överväga åtgärder för att granska samarbetsprojekt mellan de "makro-regioner" som definieras under Interreg II C. Detta är särskilt viktigt för utvecklingen av transport- och kommunikationskorridorer, så att banden mellan EU:s avlägsna regioner och dess kärna kan förstärkas.

2.5.3.3. För de lokala och regionala myndigheterna går Interreg II C ut på att påvisa att en strategi för fysisk planering och utveckling i Europa med ett aktivt och fullvärdigt deltagande tillsammans med övriga lokala och regionala myndigheter ger de bästa resultaten i fråga om utnyttjande av mark och mänskliga resurser, ekonomisk och sysselsättningsmässig tillväxt samt social och regional sammanhållning.

Samarbetets effektivitet, som är en första illustration av detta, får de lokala och regionala myndigheterna att förvänta sig att, om programmet Interreg II C på ett rättvist sätt ger dem tillfälle till det, så kommer programmets framgångar att definitivt befästa deras roll i fråga om den europeiska strategin för fysisk planering.

Såsom kommissionär Monika Wulf-Mathies uttryckte sig om Interreg II C vid seminariet den 3-4 juli 1996: "Det krävs en tydlig ansvarsfördelning mellan kommissionen, medlemsstaterna och de lokala och regionala myndigheterna i en anda av partnerskap och med respekt för subsidiaritetsprincipen, som är av väsentlig betydelse för den fysiska planeringen."

BILAGA

Redogörelse för arbetet inom seminarierna

Arbetet inom vart och ett av seminarierna har visat hur värdefullt och effektivt samarbete mellan regioner är. De regionala och lokala myndigheter som deltagit visar att de är lyhörda för medborgarnas behov och vill delta i planering och utveckling av Europas territorium.

1. Den alpina bågen

1.1. "Den alpina bågen" är en zon med 70 miljoner invånare. Levnadsnivån är hög, och man har en tradition av samarbete med regioner och andra länder, vilket beror på dess läge inom Europeiska unionen — zonen är centralt placerad och är dessutom en del av unionsgränsen. Eftersom zonen består av 26 regioner i 6 länder, däribland Schweiz och Lichtenstein, har detta samarbete varit lösningen på problem som har överskridit de politiska gränserna.

1.2. Den alpina bågen har ett antal starka sidor:

- Ur kulturell synvinkel är zonen mycket rik eftersom den är en mötesplats för de germanska, latinska och slaviska kulturerna.
- De täta och moderna kommunikationerna spelar en avgörande roll för den fria rörligheten för varor, personer, kapital och tjänster inom hela Europa.
- Zonen är mycket gynnad och medborgarna har en hög levnadsstandard och omgivningarna är mycket vackra.
- Möjligheterna och den ekonomiska, teknologiska och vetenskapliga dynamiken gör denna zon till en av motorerna i Europa när det gäller nytänkande och konkurrenskraft.

1.3. Den alpina bågen brottas med svårigheter som beror på den geografiska mångfalden och det faktum att zonen gränsar till Medelhavet, Rhenområdet och Donauområdet.

- Det finns ett antal "huvudstäder" som drar till sig människor, och dessa bidrar till att städerna blir överfulla och att landsbygden och alpmrådena överges.
- Vissa områden runt alperna ligger farligt inklämda.
- De tätbefolkade städerna och den täta infrastrukturen beror på den intensifierade trafiken som måste regleras, dels genom att regioner inom den alpina bågen får tillgång till de stora infrastrukturnäten, dels genom nya transportkorridorer och bruk av kombinerade transporter.
- Zonen är särskilt sårbar eftersom bergsmassiven lockar turister, och de tätbefolkade omkringliggande dalarna utgör ett hot mot vattenresurserna.
- Den ökade konkurrensen när det gäller vissa turistarrangemang kräver ett gemensamt "varumärke" för zonen regioner.
- Den minskande vegetationen hotar den ekologiska jämvikten i bergsområdena, som det traditionella alpjordbruket är beroende av.

1.4. De regionala och lokala myndigheterna har mycket goda erfarenheter när det gäller samarbete för att lösa de gemensamma problemen, och har i egenskap av huvudaktörer formulerat en önskan att dessa initiativ skall stödjas på europeisk nivå.

- I gemenskapen för Östalperna (Alpen-Adria) ingår 22 regioner i Italien, Tyskland, Österrike och Slovenien. Dess huvudsakliga arbete består i att samordna och gemensamt behandla frågor som är av intresse för medlemmarna. När det gäller transporter arbetar man med transportsträckningarna genom alperna och båttrafiken på områdets viktigaste floder. Man diskuterar även andra frågor som produktion och distribution av energi, vattenhantering och miljöskydd, jordbruk, lokal och regional planering, kultur samt forskning och teknologi.
- I gemenskapen för alpregionerna (Arge-Alp) ingår 11 regioner och kantonen i Schweiz, Tyskland och Österrike. Man utvecklar gemensamma initiativ inom områdena kultur, ekonomi, ekologi och miljöskydd. Just nu håller man på att utarbeta en vägledande plan för att utveckla och skydda alpregionen.

- I gemenskapen för Västalpina (Cotrao) ingår 8 regioner och kantoner i Schweiz, Frankrike och Italien. Dess huvudsakliga uppgift är att identifiera medlemmarnas gemensamma problem inom områden som forskning och teknologi, ekonomi, turism och kultur, och samordna de lösningar som var och en kommer fram till. Syftet är att se till att alperna även fortsättningsvis är ett område där invånarna kan leva, arbeta och tillbringa fritiden, allt med en hög livskvalitet.
- I gemenskapen för Jura ingår fyra schweiziska kantoner och den franska regionen Franche-Comté. Den har till syfte att främja gränsöverskridande samarbete för gemensamt samråd och planering för Juraområdet. Just nu håller man på att utarbeta en plan för Juraområdet fram till 2005.

1.5. De regionala och lokala myndigheterna i alpzonerna har begärt att alpzonens speciella egenskaper skall erkännas av Europeiska unionen.

Man föreslår att:

- Gemenskapspolitiken skall integrera problematiken inom den alpina bågen när det gäller regional planering och utveckling.
- Ett strategiskt schema för utveckling av den alpina bågen skall utarbetas på europeisk nivå, tillsammans med de lokala och regionala myndigheterna. Denna bör tjäna som referensram för att stödja samarbetet inom denna geografiska zon.

Man önskar:

- Delta i indelningen i zoner, fastställandet av urvalskriterier, budgetar och stödbestämmelser för den gemenskapspolitik som lokalsamhällen och regioner kan dra nytta av, i synnerhet strukturfonderna.
- Bidra till utarbetandet av ett flerårigt program för utveckling av gemenskapens områden (SDEC, Schéma de Développement de l'Espace Communautaire) och verka för att fastställa incitament för samarbete mellan regioner och länder på europeisk nivå, med början i utvärderingen av tillämpningen av det nya gemenskapsinitiativet Interreg II C.

2. Medelhavsregionen — den latinska bågen och centrala Medelhavsområdet

2.1. Medelhavsregionen är ett mycket omväxlande område som sträcker sig genom fyra olika länder inom Europeiska unionen och två andra speciella områden, den latinska bågen och centrala Medelhavsområdet. Även om Medelhavsregionen uppvisar ett antal positiva särdrag riskerar den att hamna på efterkälken i Europa, trots de insatser som gjorts av Europeiska unionen för att utveckla zonen, i synnerhet genom strukturfonderna.

2.2. De åtta fastlandsregionerna som tillsammans med Balearerna, Korsika och Sardinien utgör den latinska bågen, samt de sju grekiska och italienska regionerna och öarna som utgör centrala Medelhavsområdet, har med hjälp av gemenskapsstöd de senaste åren utvecklat samarbetet mellan regioner och länder, och man ämnar utveckla utbytet med länderna vid södra Medelhavet.

2.3. I Medelhavsområdet finns stora möjligheter som är nära förknippade med dess historia, kultur och civilisation.

- Det arkeologiska och arkitektoniska kulturarvet som är synligt i alla regioner innebär för denna del av Europa viktiga möjligheter till kulturellt utbyte och utveckling av turismen.
- Medelhavet är ett område som har en exceptionell miljö med varierande landskap: hav, öar och berg.
- Det traditionella karakteristiska jordbruket och de regionala produkterna av hög kvalitet bidrar till dess goda rykte.
- Kommunikations- och de olika transportmedlen underlättar handel och persontransporter.
- Utvecklingen av forsknings- och teknologiska centra bidrar till att bygga upp ett industrinät och öka betydelsen av produktionen i små och medelstora företag.

2.4. De regionala och lokala myndigheterna står också inför andra utmaningar:

- Nya medelstora städer, och mer allmänt uttryckt ett förbättrat nät mellan städer, måste bidra till att man uppnår en bättre balans mellan kustområdet och inlandet när det gäller demografi, folktäthet och ekonomisk utveckling.

- Fördelningen på och effekterna av de olika transportsätten måste granskas med hänsyn till flaskhalsar och nya behov. Sjötransporterna, som är de mest lämpliga i Medelhavet, måste stärkas genom att man utnyttjar båtar med hög hastighet och utvecklar gemensamma kommunikationssystem i de olika hamnarna. Flygtransporterna måste inriktas på öst-väst-kontakter över Medelhavet som en följd av att marknader öppnas för nya företag, och att regionala flygplatser skapas. Väg- och tågtransporter måste slutligen utvecklas med hjälp av extra nät, huvudnät och sekundärnät.
- Ett nät av forsknings- och teknologicentra som är sammankopplade med närliggande små och medelstora företag måste bidra till bättre kunskaps spridning, och till ökande teknologisk medvetenhet i södra Europa.
- De nya möjligheter som de nya informations- och kommunikationsteknologierna innebär, måste utnyttjas för att minska isoleringen i de mest avlägsna områdena, exempelvis öarna, och utveckla nya verktyg för att hantera miljöproblemen (eldsvådor, föroreningar), i syfte att utnyttja de ekonomiska möjligheterna och förbättra säkerheten på transportområdet.

2.5. De regionala och lokala myndigheterna är medvetna om den roll de måste spela för den ekonomiska utvecklingen i Medelhavs zonen. Det är därför som de har beslutat att genomföra ett antal samarbetsinitiativ med stöd från i synnerhet Europeiska unionen.

- Korsika och Sardinien utnyttjar tillsammans för andra gången det gränsöverskridande samarbetsprogrammet Interreg. Detta har gjort det möjligt för de båda öarna att genomföra gemensamma åtgärder för att lyfta fram och skydda kulturarvet i de båda regionerna, i synnerhet vid Bonifaciosundet, utveckla kontakterna på hög vetenskaplig nivå när det gäller havet, samt inrätta studentutbyte.
- Interreg-programmet har gett städerna Bastia och Livorno möjlighet att återupprätta samarbetet mellan två lokala myndigheter som är mycket motiverade till samarbete genom erfarenhetsutbyte när det gäller stadspolitik, turism, kultur och transporter.
- Med hjälp av gemenskapsprogrammet Med, vars mål är att skapa decentraliserat samarbete mellan Europeiska unionen och Medelhavsländerna, inrättade man i december 1995 ett Medelhavscentrum för miljön (CREA, Centre euromediterranéen pour l'environnement). Centrets huvudsakliga uppgift är att forska kring resursanvändning, bioteknologi, rena teknologier, turism och klimatförändringar.
- Oberoende av gemenskapsbestämmelser i frågan beslutade Korsika, Sardinien och Balearerna den 21 mars 1996 att gå samman och skapa Imedoc, för öarna i västra delen av Medelhavet. Målet är att skapa band för samarbete när det gäller specifika öproblem, turism, miljö, ekonomi och landsbygdsutveckling, och att presentera gemensamma projekt för gemenskapens institutioner.
- De regionala och lokala myndigheterna välkomnar utvecklingen inom Europeiska unionen för ekonomiskt samarbete vid Medelhavet, och man önskar delta aktivt för att det skall komma till stånd. Detta bör göras parallellt med aktioner riktade till länderna i Central- och Östeuropa.
- De regionala och lokala myndigheterna stöder de nya styrmedlen inom gemenskapen som kan utnyttjas för att stödja ett decentraliserat samarbete mellan regioner och länder. Detta gäller till exempel programmen Med, Ecos-Ouverture, Interreg II C eller artikel 10 i ERUF, genom att man tillämpar subsidiaritetsprincipen.
- De regionala och lokala myndigheterna är medvetna om att deras deltagande i denna process måste ge dem möjlighet att närma sig medborgarna och bidra till fred och välbefinnande i hela Medelhavs zonen.

3. Centraleuropa, gränsområdet mellan öst och väst

3.1. Gränsområden öst-väst gäller de 14 stater som gränsar till länder utanför unionen, Östersjön och Medelhavet. Detta mycket utsträckt gränsområde är Europeiska unionens kontaktpunkter med ett stort antal kandidatländer. Över denna gräns, som numera är öppen, tas varje dag kontakter mellan medborgare, företag, skolor, kommuner och regioner.

3.2. På grund av dess ekonomiska historia är detta ett område som har goda ekonomiska möjligheter och som skulle kunna bli ett dynamiskt centrum i hjärtat av den utvidgade Europeiska unionen. Kulturarvet har bevarats, man får steg för steg nya kunskaper om den ekonomiska tillväxten tack vare olika former av samarbete som utvecklas med stöd från i synnerhet Phare-, Interreg- och Tacis-programmen. Detta sker trots skillnader i konstitution och förvaltning hos de lokala och regionala myndigheterna på båda sidor om gränsen och det faktum att de ekonomiska medlen är begränsade.

3.3. Bland de många samarbetsprojekten, som tar sig olika uttryck, kan man nämna samarbetet med Ungern, inom ramen för arbetsgruppen Alp-Adria, de lokala initiativen mellan Böhmen, Bayern och Österrike i form av gemensamma projekt när det gäller ekonomi, turism, kultur, språkkurser och ungdomsutbyte.

De regionala och lokala myndigheterna i Finland har utvecklat samarbetsformer, inte enbart med sina motsvarigheter i Baltikum, utan också med Tjeckien. Det gäller i huvudsak utveckling av forskningscentra och universitet och genomförande av utbildningsprogram.

I Tjeckien gäller samarbetet förbättrade väginfrastrukturer och turist- och kulturfaciliteter.

3.4. De regionala och lokala myndigheterna i detta område är medvetna om att de bör ansvara för en snabb och hållbar integration mellan länderna i Centraleuropa och Europeiska unionen. Det är i synnerhet med hjälp av regionerna som detta utvidgade Europa kommer att byggas, för de är betydelsefulla byggstenar och en nödvändig brygga i integrationsprocessen. Det åligger unionen att fastställa en tydlig och exakt tidsplan för utvidgningen där man tar hänsyn till gränsregionernas intressen.

3.5. Det gränsöverskridande samarbetet mellan de lokala och regionala myndigheterna i öst och väst kommer i första hand att ge möjlighet för dem att vara lyhörda för medborgarnas omedelbara behov inom områdena utbildning, forskning, kultur, och språkundervisning. Men samarbete kan också röra säkerhetsaspekter i fråga om människor och varor.

Det gränsöverskridande samarbetet är också en av grunderna för regional och lokal planering och utveckling. De regionala och lokala myndigheterna som ansvarar för samarbete över gränserna bygger Europa nerifrån och upp. De tar i sina initiativ hänsyn till de olika regionala och lokala förhållandena och ser på så sätt till att subsidiaritetsprincipen efterlevs.

Därför måste medlemsstaterna och unionen ta hänsyn till de mål som fastställts på regional nivå och integrera de viktiga gränsaspekterna när det gäller regional och lokal planering och utveckling.

De regionala och lokala myndigheterna är måna om att bevara miljön, och till och med återställa den ekologiska jämvikten, och man vill utnyttja naturresurserna med hänsyn till denna jämvikt och de natursköna platserna. Varje projekt granskas med avseende på de skador de kan orsaka på platsen eller i närområdet.

För att kompensera den långsamma utvecklingen inom ekonomi, teknik och handel, måste man på unionsnivå och inom medlemsstaterna arbeta enligt de riktlinjer som dragits upp av de regionala och lokala myndigheterna i detta område. Man måste skapa en hållbar infrastruktur och kommunikations-, energi- och telekommunikationsnät för att binda samman detta område med de europeiska axlarna. Man måste också utveckla forskningscentra för att skapa nya aktivitetssektorer och hitta nya marknader och vidta kompensationsåtgärder för regionerna på båda sidor om gränsen.

Speciell hänsyn måste tas till utvecklingen av jordbruket, för vilket det är brådskande att skapa en inre marknad.

Det slutliga målet för detta gränsområde är att bli ett centrum för kultur-, näringslivs- och handelsutbyte mellan öst och väst, och inte bara ett gränsområde som passeras.

För att möta alla dessa utmaningar är samarbete över gränserna avgörande. Stödet genom Interreg-, Phare- och Tacis-programmen måste utökas och förenklas. Handelsskyddet för gemenskapsprodukter enligt reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) och GATT-avtalen måste erkännas så snart som möjligt för länderna i Central- och Östeuropa.

Stärkta av de åtgärder man vidtagit och med tanke på det ansvar som åligger dem, begär de regionala och lokala myndigheterna att regeringskonferensen skall utarbeta institutionella reformer innan unionen utvidgas. De begär också att gemenskapsorganen skall påskynda de central- och östeuropeiska ländernas anslutningsprocess och att Regionkommittén skall försvara de regionala och lokala myndigheternas intressen i detta område. Man begär också att medlemsstaterna och unionen juridiskt skall erkänna behovet av speciellt stöd till samarbete över gränserna.

4. Centrala huvudstadszonen

4.1. I den centrala huvudstadszonen bor 25 % av Europeiska unionens invånare och 30 % av unionens BNP skapas där, vilket gör zonen till ett av de viktigaste utvecklingscentrerna i Europa.

4.2. Eftersom detta centrum var den industriella revolutionens vagga, välkomnar de regionala och lokala myndigheterna inom centrala huvudstadszonen, och i synnerhet de stora metropolerna, alla de centra för forskning, innovationer, finansiella tjänster och banktjänster samt de storföretag och europeiska och internationella institutioner som finns i området.

- Den snabba utvecklingen av tekniken när det gäller infrastrukturer, kommunikations- och telekommunikationsvägar och transporter (höghastighetståg, motorvägar, kanaltunneln, stora hamnar, internationella flygplatser, transporter över Engelska kanalen), har lett till att de stora centrerna för beslut närmast sig varandra, handeln har ökat och medborgarnas möjligheter att bo och arbeta på andra ställen har ökat.
- Den starka gemensamma historia som regioner och kommuner inom området delar ger dem en identitet som får ökat värde genom att ett natur- och kulturarv av hög kvalitet bevaras.

4.3. Det stora antalet samarbetsprojekt över region- och nationsgränserna som de regionala och lokala myndigheterna utvecklat, genom att man tagit hänsyn till den europeiska dimensionen i problemen, gör denna zon till en unik verkstad i Europa för regional och lokal planering och utveckling.

- Mellan delstaten Nordrhein-Westfalen, Belgien och Nederländerna har samarbetet över gränserna utvecklats av regionerna och kommunerna med stöd från Europeiska unionen. För närvarande koncentrerar man sig på att harmonisera de juridiska och administrativa bestämmelser som skulle kunna minska trycket på gränserna, och man arbetar för att inrätta service, infrastruktur och gemensamma kommunikationsvägar. Gemenskapsprogrammet Interreg har gett städerna Maastricht, Aachen och Liège möjlighet att utarbeta en gemensam planering. Mellan de regionala och lokala myndigheterna i Tyskland, Frankrike, Nederländerna, Luxemburg och Belgien håller ett samarbetsprojekt för nya informations- och kommunikationsteknologier på att utarbetas när det gäller yrkesutbildning.
- Fem regioner i Belgien, Frankrike och Storbritannien, med sammanlagt 16 miljoner invånare, har beslutat att arbeta tillsammans för att få till stånd en euroregion i ett område mitt i Europa. I syfte att stimulera ekonomin och återknyta de ekonomiska och sociala förbindelserna, har regionerna Bryssel, Flandern, Vallonien, Nord-Pas-de-Calais och Kent sjösat gemensamma projekt inom områdena ekonomi, forskning, turism, utbildning, personalutbyte och regional och lokal planering och utveckling. Detta samarbete har stötts av Europeiska kommissionen eftersom det är ett gott exempel på regional integration.
- Längre österut har gemenskapsprogrammet Interreg lett till att man instiftat Euroregionen Saar-Lor-Lux. Tack vare att man fastställt gemensamma riktlinjer för utveckling har Saarland, Lorraine och Luxemburg skapat en verklig utvecklingszon. De gemensamma initiativen gäller modernisering av infrastrukturerna, omstrukturering av industrin, i synnerhet genom utarbetande av en utvecklingsplan för kolfälten, bortforsling av avfall, en bättre infrastruktur, främjande av tvåspråkighet och inrättande av en stadga för universiteten.

4.4. De regionala och lokala myndigheterna i den centrala huvudstadszonen är medvetna om att de står inför ett antal gemensamma utmaningar.

- Uppbyggandet av nät av forskningscentra, universitet och små och medelstora företag och skärpning av den teknologiska medvetenheten måste ge möjlighet att på ett bättre sätt samla de regionala och lokala myndigheterna som måste ta itu med omstruktureringen av industrin och internationaliseringen av marknaderna.
- Omvandlingarna av kommunikations-, energi- och transportnäten måste leda till en bättre geografisk spridning av transportmedlen och till en bättre balans i utnyttjandet av energiresurserna och transportererna, som måste kombineras och kompletteras (vägar, motorvägar, hamnar, flygplatser, flod- och sjötransporter), alltmedan man tar hänsyn till miljön.
- En balanserad stadspolitik som anpassas till de lokala behoven måste ge möjlighet för de lokala och regionala myndigheterna i huvudstadszonen att lösa problemen med utslagning, brottslighet, tätbefolkning, föroreningar och stadskärnornas förfall, och de måste sätta in åtgärder för att uppnå en bättre balans mellan stads- och landsbygdsområdena. Att storstäderna sammanbinds i nätverk måste, genom utbyte av erfarenheter, bidra till att man fastställer och sprider goda metoder. Utveckling av de medelstora städerna, det vill säga områdena mellan de stora stadsområdena och landsbygden, måste leda till en bättre geografisk balans. Landsbygdsområdena måste slutligen värderas högre för att utflyttningen skall avstanna, överbefolkningen i städerna minska och för att arbetslösheten inte skall öka.
- Gemensamma bestämmelser för miljöövervakning kommer att ge de regionala och lokala myndigheterna incitament att vidta effektiva åtgärder mot miljöförstöringen och utflödet i vattendrag och sjöar. De bör också arbeta för att utveckla en sammanhängande politik för att ta hand om avfall inom hela zonen.

4.5. De regionala och lokala myndigheterna anser att samarbete mellan regioner och länder klart måste ses som en avgörande faktor för framgång och utveckling av de berörda områdena.

- De regionala och lokala myndigheterna begär i detta sammanhang att man på europeisk nivå utarbetar strategiska riktlinjer som tar hänsyn till de speciella behoven inom de befintliga samarbetsprojekten inom varje geografiskt område i unionen, och som medger att ett resultatriktat samarbete utvecklas på ett strukturerat sätt.
- Eftersom det är tänkt att de regionala och lokala myndigheterna skall delta i detta samarbete önskar man också delta i utarbetandet av dessa riktlinjer, och man planerar att inrätta en gemensam struktur för att samordna samarbetet på lokal nivå och ge de regionala och lokala myndigheterna möjlighet att tala med en röst.
- Slutligen önskar man att gemenskapspolitiken skall omarbetas med tanke på de parametrar som tillkommit när det gäller sammanhållning i ekonomiska, sociala och geografiska frågor.

5. Nordsjön och Östersjön

5.1. Nordsjö och Östersjöområdet sträcker sig över ett stort område i norr, från Skottland till Finland. Detta är ett område med stora möjligheter, eftersom det finns gemensamma särdrag för länderna i zonen och deras grannländer, i synnerhet efter den senaste utvidgningen av Europeiska unionen den 1 januari 1995. Sju medlemsstater ingår i zonen; Storbritannien, Nederländerna, Belgien, Tyskland, Danmark, Sverige och Finland, samt ett EES-land, Norge.

5.2. Ekonomin i regioner och kommuner vid Nordsjön och Östersjön domineras av havet och utvinning av energiresurser:

- Den största delen av Europeiska unionens hamntrafik är koncentrerad till hamnarna vid Nordsjön. Infrastruktur och utrustning är av hög kvalitet, och handeln inom och utom unionen är redan mycket livlig.
- Fisket och vattenbruket är för regioner och kommuner inom detta område viktigt för ekonomin och sysselsättningen, i synnerhet i de danska och skotska kustsamhällena.
- Energiresurserna i regioner och kommuner vid Nordsjön och Östersjön uppgår till 50 % av energibehovet inom Europeiska unionen. Det gäller främst olja, gas och naturgas.
- De regionala och lokala myndigheterna vid Nordsjön och Östersjön är medvetna om vikten av att göra detta område i norra Europa till ett integrerat centrum för tillväxt och sysselsättning, som kan balansera utvecklingstendenserna i södra Europa. Det är därför som initiativen till samarbete mellan regioner och länder är många inom detta område. Samarbetet med länder utanför EU har underlättats tack vare de avtal som ingåtts mellan tredje land och Europeiska unionen.

5.3. Runt Östersjön finns idag 70 olika samarbetsstrukturer där nationella regeringar och regionala och lokala myndigheter, hamnar och universitet ingår. En utvecklingskommitté för Östersjön har skapats för erfarenhetsutbyte. I dag finns 250 olika samarbetsprojekt. Samarbetet gäller allt från musikutbildning till eldistributionsnät. Man har plattformar för att diskutera problem som gäller trafik, energiresurser, sjötransporter, hamnområden, vattenföroreningar, utbildning och teknologi. Inom många av dessa områden har man finansiella problem, och just därför borde samarbetet utvecklas. Det bör noteras att detta samarbete stöds av regeringarna: 1994 hölls Tallinnkonferensen och 1996 hölls Kalmarkonferensen.

- Nordsjökommissionen är en sammanslutning av regionala och lokala myndigheter i Storbritannien, Nederländerna, Tyskland, Danmark, Sverige och Norge, och man representerar mer än 40 miljoner invånare i Europeiska unionen. I kommissionen samlas de regionala myndigheter som är direkt berörda av problematiken vid Nordsjön. Sex arbetsgrupper har utarbetat en rapport som heter "Europa 2000+ — Nordsjön", som bör tjäna som ram för att kunna omsätta initiativen för utveckling i praktiken, i synnerhet inom ramen för en hållbar utveckling och god resursförvaltning.

- Samarbetsprogrammen för tekniskt stöd till länderna i före detta Sovjetunionen, Tacis, och till Central- och Östeuropa, Phare, har gett möjlighet för Polen och Ryssland att delta i diskussioner om inrättandet av "nyckelkorridorer" i Östersjön. Dessa diskussioner måste vara basen för ett system med multinationella transporter.

5.4. Att ett integrerat utvecklingscentrum skapas för Nordsjöområdet och Östersjöområdet innebär att de regionala och lokala myndigheterna, som spelar huvudrollen i samarbetet, tillsammans måste fastställa en strategi för regional och lokal planering och utveckling, som gör att man kan lösa problem tillsammans. Huvudmålet är att få till stånd en bättre användning av haven genom att utveckla sjötransporterna. Detta transportsätt kommer att ge möjlighet att minska belastningen på lands- och motorvägarna, motverka föroreningar och sammanbinda de avlägsna och glesbefolkade landsbyggsområdena.

- Att främja sjötransporter mellan Nordsjön och Östersjön längs kusterna och mellan öarna skulle bidra till en mer balanserad ekonomi och till att handeln och livskvaliteten ökar.

- Ny infrastruktur vid hamnarna bör inrättas, i synnerhet genom att utnyttja informationsteknologi som kan garantera trafiksäkerheten och motverka föroreningar.

- Att skapa nya hamnar av medelstorlek i de avlägsna områdena och främja transporter på korta distanser kommer att ge möjlighet att skapa integrerade utvecklingscentra som kan avlasta stadsområdena och sammanbinda de avlägsna områdena.

5.5. De regionala och lokala myndigheterna anser att gemenskapsprogrammen Interreg II C och artikel 10 i ERUF är en grund för en utvecklingsstrategi för Nordsjön och Östersjön.

5.6. Man önskar att arbetet inom de regionala samarbetsstrukturerna för dessa två områden skall kunna tjäna som utgångspunkt för att utarbeta riktlinjer för utveckling.

5.7. Man begär, i enlighet med subsidiaritetsprincipen, att de regionala och lokala myndigheterna fullt ut skall samarbeta i uppföljningen och förvaltningen av varje program.

6. Atlantbågen

6.1. Atlantbågen är ett stort område väster om kontinenten, som är mer än 3 000 km långt och sträcker sig från den skotska kusten till Gibraltar.

6.2. Även om det i zonen ingår regioner och kommuner i mycket olika länder som Irland, Storbritannien, Frankrike, Spanien och Portugal, finns det mellan dem vissa likheter och en ekonomi som är starkt beroende av havet.

- Ekonomin i dessa samhällen har utvecklats från att ha koncentrerats på sjöfart och exploatering av havet. Europa påbörjade erövringen av världen från de stora hamnarna vid Atlanten.

- Genom de många hamnarna finns möjligheter till handelssjöfart, i synnerhet över haven.

- Teknologiska centra har dragit till sig investeringar och gett möjlighet att skapa arbeten inom tjänstesektorn, vilket breddat den ekonomiska väven.

- Moderniseringen av infrastrukturerna och kommunikationerna har förstärkt de stora transportlederna och utvecklat storstäderna.

- Ett arkeologiskt och kulturellt arv av hög kvalitet kräver att turismen och miljöskyddet utvecklas.

6.3. De regionala och lokala myndigheterna i Atlantbågen insåg mycket tidigt behovet av samarbete för att samordna utvecklingspolitiken på lokal nivå, vilket har skett tack vare stöd från i synnerhet strukturfonderna. Man har också velat fastställa riktlinjer för att garantera en bättre integration med Europa.

Inom ramen för konferensen för de avlägsna kustregionerna (CRPM, Conférence des Régions périphériques maritimes), skapades kommissionen för Atlantbågen 1992. Denna har som sitt främsta mål att få till stånd en ekonomisk dynamik, med början i en gemensam politik för regional och lokal planering och utveckling. Programmet Atlantis I, som fått stöd i Europaparlamentet, fastställde de

främsta riktlinjerna för infrastrukturen när det gäller kust- och luftfart och vägar, teknologicentra, turism, stadspolitik och miljö. Man vill också ha gemensamma metoder för landsbygdsutveckling och för att skapa Arcantel-nät, som är telematikstöd mellan i syfte att integrera hamnarna vid Atlanten med de internationella handelsrutterna.

Ett speciellt och mycket gott samarbete har inletts mellan norra Portugal och Galicien. Man stöder sig på den geografiska, kulturella och språkliga närheten för att bekräfta avsikten att förstärka de regionala ekonomierna, stoppa utflyttningen från landsbygdsområdena och utnyttja dynamiken i handelsrelationerna med Latinamerika. Dessa relationer formaliserades 1991 genom att en kommitté inrättades, som har som mål att utarbeta en plan för förvaltning av de båda regionerna. Ett kapitalriskföretag för små och medelstora företag instiftades för att ge deras marknader möjlighet att växa och konsolidera produktionen.

6.4. De regionala och lokala myndigheterna i Atlantbågen är medvetna om behovet att fortsätta samarbetet för att minska de handikapp som fortfarande består:

- En ny tendens till att detta område i allt högre grad hamnar i periferin på grund av utvidgningen av unionen österut.
- Konsekvenser av den inre marknaden som gynnar ekonomin på kontinenten.
- Ökade problem med den industriella omstruktureringen och nedgången i varvsindustrin samt obalansen mellan områdena vid kusten och andra landsbygdsområden.

Valet för kustekonomin att bli ett utvecklingscentrum verkar vara en god lösning på största delen av problemen, och de regionala och lokala myndigheterna anser att denna axel bör integreras i unionens strategier. Unionen måste åter upptäcka möjligheterna vid den västra kusten och dra nytta av dem. Hamnarna vid Atlanten måste, möjligen i samband med utveckling av flygplatserna, utvecklas för att tjäna som avlastning till hamnarna vid Nordsjön och för att organisera avsättningsmöjligheterna för produkter från regionerna i Europa. Atlanten är inte ett slutet hav och kommer inte att vara en tillgång för utvecklingen om inte de övriga regionerna i Europa riktar in sig mot hamnarna. Inom Atlantbågen måste stärkningen av hamnarna leda till bättre förbindelser mellan regioner och kommuner för att underlätta en integrerad utveckling hos var och en av dem.

6.5. De nya möjligheterna till samarbete mellan regioner måste leda till att den ekonomiska och sociala sammanhållningen inom Atlantbågen stärks och att beroendesituationen och känslan av avskildhet bryts.

De nationella regeringarna måste ge sitt samtycke till samarbete mellan länder och regioner inom Atlantbågen. Det kommer att borge för fortsatt förtroende och säkra kontinuiteten i de redan vidtagna åtgärderna och framtida åtgärder från myndigheternas sida.

Den samlade strategin och de operativa programmen måste tilldelas större medel, men de måste också bli tydligare och öppnare.

De regionala och lokala myndigheterna inom Atlantbågen anser att Interreg II-programmet är en politisk möjlighet för dem och berörda medlemsstater att arbeta tillsammans och fastställa strategier mellan länder för planering och utveckling. I detta syfte önskar man därför i förväg få kännedom om budgeten för sådana program och i synnerhet bidraget från medlemsstaterna.

Yttrande från Regionkommittén om "Kommissionens meddelande om genomförandet av EU:s regionalpolitik i Österrike, Finland och Sverige"

(97/C 116/02)

BAKGRUND

- Kommissionens meddelande om genomförandet av EU:s regionalpolitik i Österrike, Finland och Sverige (KOM(96) 316 slutlig).
- Kommissionens beslut den 5 juli 1996 att i enlighet med artikel 198c, första stycket, i EG-fördraget remittera frågan till Regionkommittén.
- Regionkommitténs beslut den 8 mars 1996 att ge utskott 1 "Regional utveckling, ekonomisk utveckling, finansiella frågor på lokalt och regionalt plan" i uppdrag att utarbeta detta yttrande.
- Utkastet till yttrande (CdR 354/96 rev.) som antogs av utskott 1 den 22 november 1996. Föredragande var Joakim Ollén och Jorma Virtanen.

Mot ovanstående bakgrund antog Regionkommittén enhälligt följande yttrande vid sin 16:e plenarsession den 15-16 januari 1997 (sammanträdet den 15 januari).

1. Inledning

1.1. Sammanfattning av kommissionens meddelande

1.1.1. Den 3 juli 1996 lade kommissionen fram sitt meddelande "Meddelande från kommissionen om genomförandet av EU:s regionalpolitik i Österrike, Finland och Sverige" och skickade det på remiss till Regionkommittén. I meddelandet rapporterar man om igångsättandet av strukturfondsåtgärder och genomförandet av unionens regionalpolitik i de tre nya medlemsstaterna. Det rör sig om målområdena 1, 2 och 6 inom strukturfonderna och gemenskapsinitiativen under perioden januari 1995-maj 1996. Meddelandet utgör ett komplement till det tidigare meddelandet KOM(95) 111 slutlig av den 29 mars 1995 i fråga om de tolv övriga medlemsstaterna.

1.2. Igångsättandet av strukturfondsåtgärder

1.2.1. De områden som är berättigade till stöd enligt mål 1, 2 och 6 har en total befolkning på knappt 4 miljoner eller 18 % av befolkningen i de tre nya medlemsstaterna (enligt meddelande KOM(95) 111 slutlig har de områden som täcks av mål 1 och 2 i de tolv övriga medlemsstaterna en befolkning på 150 miljoner eller 40 % av den totala befolkningen i dessa länder). Den totala kostnaden för målområdena 1, 2 och 6 i de tre nya medlemsstaterna uppgår till 4 695 miljoner ecu för perioden 1995-1999 och för gemenskapsinitiativen till 427,4 miljoner ecu — båda är relativt jämnt fördelade mellan de tre länderna.

1.2.2. Huvuddelen av de samlade programplaneringsdokumenten (SPD) lämnades in före slutet av april 1995 och godkändes i juli 1995 (Finland) och november

1995 (Sverige och Österrike). Gemenskapsinitiativen lämnades in i juli av Österrike och under hösten av Finland och Sverige. Vissa av de österrikiska förslagen godkändes i december 1995. Vid tiden för meddelandet väntades de i Sverige och Finland godkännas i juni 1996.

1.3. Genomförandet av unionens regionalpolitik

1.3.1. Godkännandet av finansieringsförslagen inbegrep här ganska tidskrävande diskussioner och debatter med var och en av de tre medlemsstaterna om vilken policy som skulle väljas. Kommissionen hade djupgående diskussioner med nationella och regionala förvaltningar i medlemsstaterna för att se över arrangemangen kring genomförandet. Lokala och regionala parter — politiker såväl som företrädare för arbetsmarknadens parter — uppmuntrades att engagera sig fullt ut. Att synliggöra strukturfonderna inför de små och medelstora företagen ansågs vara särskilt viktigt med tanke på deras nyckelroll för sysselsättningen. Det är dock enligt kommissionen alltför tidigt att dra några slutsatser om synligheten av EU:s stöd till små och medelstora företag.

2. Allmänna kommentarer

2.1. Regionkommittén delar kommissionens synpunkter i följande delar:

- Genomförandet av unionens regionalpolitik har gått alltför långsamt.

- Administrationen måste förenklas, reglerna för stödberättigande måste klargöras och den interna samordningen inom kommissionen måste förbättras.
- Europeiska unionens regionalpolitik har hjälpt till att stimulera både lokala och regionala myndigheter och företrädare för arbetsmarknadsparterna att delta i planeringen och genomförandet av åtgärderna för den regionala utvecklingen.
- Det är viktigt att inbegripa folkvalda från nationell, regional och lokal nivå både i utformningen av programmen och i den strategiska styrningen av programmets genomförande.
- De små och medelstora företagen är viktiga för att skapa nya arbetstillfällen och bör spela en nyckelroll i tillämpningen av strukturfonderna.

2.2. Detta yttrande kommer nu att fokuseras på de frågor där kommissionens synpunkter inte sammanfaller med de synpunkter som framkommer i ett lokalt eller regionalt perspektiv samt på frågor av särskild vikt för lokala och regionala organ som Regionkommittén vill framhäva.

3. Särskilda kommentarer

3.1. Igångsättandet av strukturfondsåtgärder

3.1.1. Hur processen upplevdes på lokal och regional nivå i de tre medlemsstaterna

3.1.1.1. De inledande diskussionerna om programmen inom strukturfonderna under våren 1995 verkar ha blåst nytt liv i de tre ländernas debatt om regional utveckling, regionalt inre samarbete och ansvarsfördelningen på regional nivå. Begreppet partnerskap infördes genom strukturfonderna och togs emot mycket väl av de lokala och regionala myndigheterna.

3.1.1.2. I Österrike visar de första erfarenheterna av EU:s regionalpolitik att de existerande administrativa strukturerna ofta mötte på svåra problem när det gällde att skapa den nödvändiga infrastrukturen för genomförandet och ta över därtill relaterade uppgifter. Det fanns problem som rörde skapandet och hanteringen av programmen. Komplicerade kompletteringsförfaranden och dålig samordning mellan EU:s enheter orsakade ytterligare problem.

3.1.1.3. I Finland gick processen att arbeta fram dokument snabbt eftersom alla instanser redan hade varit med om att arbeta fram utvecklingsprogram för enskilda regioner. Praktiska problem uppstod dock i administrationen och när det gällde att organisera finansieringen: Även om urvalet av projekt görs gemensamt av regionala arbetsgrupper kanaliseras all finansiering från EU via statsbudgeten, vilket skapar ytterligare byråkrati, kontroll och regler vid tilldelningen av medel. Detta medför en risk att regeringsdepartementens och deras regionala organs egna mål får väga alltför tungt. Även om det är alltför tidigt att säga så, riskerar Interreg-programmet för EU:s yttre gränser att drabbas av samma tunga administration och finansieringsförfaranden som mål 6-programmet, trots att dess budget bara är en tiondel så stor. Å andra sidan kan den administrativa modellen i Interreg-programmet för EU:s inre gränser, genom vilket EU:s stöd kanaliseras direkt till regionerna, enligt ReK också vara bättre lämpat för Interreg-programmet för EU:s yttre gränser.

3.1.1.4. Det kan noteras att staten i Sverige från första början intog en mycket dominerande roll genom länsstyrelserna. Detta kan delvis förklaras av tidsbristen och den otydliga rollfördelningen. Den svenska allmänhetens negativa inställning gentemot EU kan ha dämpat entusiasmen hos vissa grupper och medborgare, men har inte hindrat kommunerna och landstingen att engagera sig.

3.1.1.5. De lokala och regionala myndigheterna i Sverige och Finland har framfört kritik om att man i början av processen ägnade alltför mycket tid åt att upprätta administrativa rutiner, tid som egentligen borde ha ägnats åt att inleda processen och diskutera målsättningar och medel i politiska termer.

3.1.2. Medelstildelning

3.1.2.1. I Österrike har stora summor i princip gjorts tillgängliga genom strukturfondernas mål 1, 2 och 5b. Å ena sidan har vissa österrikiska regioner (Länder) fått ökade medel till följd av att de har svaga strukturer. Detta minskade å andra sidan de nationella marginalerna till följd av kravet på nationell medfinansiering (additivitetsprincipen).

3.1.2.2. I Finland är finansiering från EU hårt knuten till statsbudgeten och går via de nationella tilldelningska-

nalerna. De lokala och regionala myndigheterna (och landskapsförbunden) skulle vilja se att finansiering från EU separeras från statsbudgeten för att ge regionerna mer att säga till om när det gäller valet av projekt. De godkända samlade programplaneringsdokumenten (SPD) anger i motsats till kommissionens uppgifter inte de tilldelade medlens fördelning per region och åtgärd.

3.1.2.3. I Sverige utfördes fördelningen av medel från strukturfonderna inom en snäv cirkel av statliga tjänstemän, förhandlare och sakkunniga, utan representationer för kommuner och landsting. Bristen på information om kriterierna för och nivån på EU:s stöd ökade detta problem. När det gäller gemenskapsinitiativen var kommunerna och landstingen inte alls med i diskussionerna om valet av initiativ för Sverige, vilket också gäller resursfördelningen mellan initiativen. Detta förhandlades enbart mellan regeringen och kommissionen och var en av anledningarna till att man i flera regioner ifrågasatte resursfördelningen.

3.1.3. Definition av stödberättigade områden

3.1.3.1. De lokala och regionala myndigheterna i Österrike uppskattade EU:s flexibilitet när det gällde att fastställa tidsramen för de enskilda målområdena, särskilt för mål 2. I vilket fall som helst borde programmen sträcka sig över minst fem år. Kriterierna för att välja vilka områden som skulle få stöd borde förutom arbetslöshet och bruttoregionalprodukt i de enskilda regionerna också inbegripa speciella regionala problem i vissa medlemsstater (i Österrike nackdelar till följd av klimat, höjd, branta passager, avskild belägenhet, hög pendlingsfrekvens etc.). I framtiden bör det vara möjligt att för alla gemenskapsinitiativ också välja områden som ligger utanför valda målregioner (detta skulle framför allt vara av betydelse för de rikare medlemsstaterna). Man var på nationell såväl som regional nivå mycket kritisk över den långa tid kommissionen tog på sig för att fastställa vilka österrikiska regioner som skulle omfattas av initiativen Rechar och Resider.

3.1.3.2. I Finland var det i viss mån svårt att välja ut målområden eftersom de områden som uppfyllde villkoren var fler än vad som kunde inbegripas i programmen. Icke desto mindre lyckades man på ett tillfredsställande sätt välja ut målområden. Man stötte också på problem när ett målområde bara utgjorde en del av en region, vilket framför allt gällde mål 6. I dessa områden blir det, när ett stöd för mindre gynnade

områden ingår i finansieringspaketet, mycket litet pengar över för den regionala utvecklingen. Att definiera en del av en region som mål 6-område innebar också att man var tvungen att upprätta ytterligare en regional plan med ytterligare administration och kontrollarbete som följd, jämfört med om man till exempel hade definierat området som en del av det omgivande mål 5b-området.

3.1.3.3. I Sverige hölls diskussionerna om vilka områden som skulle vara berättigade till stöd enligt mål 2, 5b och 6 inom en grupp av statstjänstemän, statliga förhandlare och sakkunniga. Bara ett fåtal kommuner och landsting var i någon mån inbegripna i fastställandet av målområden.

3.1.4. Inlämnande och godkännande av de samlade programplaneringsdokumenten och gemenskapsinitiativen

3.1.4.1. Österrike lämnade in sina fullständiga program för målområdena och gemenskapsinitiativen i tid. Tyvärr tog det mer än ett år efter inlämnandet innan kommissionen (GD VI) godkände de österrikiska Leader-programmen med undantag för programmet för Burgenland (mål 1-område).

3.1.4.2. I Finland upprättade man ett nationellt samlat programplaneringsdokument för mål 2 och ett annat för mål 6. I dessa dokument beskrevs i allmänna ordalag målsättningarna med och åtgärderna inom de regionala programmen. Kommissionen godkände dokumenten med rekordfart. När det gällde de region-specifika Interreg-programmen (7 regioner) gick det administrativa arbetet ganska fort efter ett mer omfattande arbete med att upprätta och godkänna dokumenten. Administrationen av Interreg-programmen för EU:s yttre gränser fungerar dock inte tillfredsställande eftersom de är konstruerade som mål 2 och 6-områden och är alldeles för byråkratiska.

3.1.4.3. Den svenska regeringen började inte programplaneringen förrän efter EU-omröstningen vilket resulterade i en mycket kort planeringsperiod. På grund av tidsbristen blev den så kallade "bottom-up"-metoden och partnerskapsprincipen inte ur ett lokalt och regionalt perspektiv beaktade i tillräcklig grad. Godkännandet av vissa gemenskapsinitiativprogram har tagit mycket lång tid, vilket till exempel gäller det svenska programmet för små och medelstora företag. Det lämnades in den 22 november 1995 och kommissionen hade ännu inte godkänt programmet 11 månader senare. Med tanke på de små och medelstora företagens betydelse för många strukturfondsprogram skulle man ha gett detta program en hög prioritet.

3.2. Genomförandet av unionens regionalpolitik

3.2.1. Godkännande av programmen

3.2.1.1. För alla tre länderna har kommissionens godkännande av finansieringsförslagen i fråga om gemenskapsinitiativen tagit för lång tid.

3.2.1.2. I Österrike använde man tiden fram till programmens godkännande till en omfattande diskussion bland dem som var inbegripna i målen för en framtida österrikisk regionalpolitik. Denna dialog har varit mycket viktig för att definiera målområden och målsättningar för utvecklingen, för att koncentrera sig på att skapa nya arbetstillfällen, för att understryka regionala förvaltningsstrukturer och för att klargöra den komplicerade österrikiska bidragslagstiftningen.

3.2.1.3. I Finland gick genomförandefasen efter att programmen hade godkänts till att börja med trögt eftersom man var tvungen att ändra den nationella lagstiftningen för att kunna dela ut EU-medel. Olika centrala organ var inbegripna i fördelningen av EU-medel och varje hade sina egna regler för hur medlen skulle disponeras, vilket orsakade förseningar i genomförandet av projekten.

3.2.1.4. I Sverige utfördes de efterhandsändringar av programdokumenten som syftade till att klargöra utvecklingsprioriteringarna enbart av regeringen och kommissionen, utan någon som helst feedback till de initiala parterna på lokal och regional nivå. Kommissionens mycket positiva bedömning att de förslag i Sverige "som kommit från gräsrotsnivån fordrade viss bearbetning för att bättre återspegla förändringar i den nationella politikens riktlinjer" stämmer inte överens med den verklighet som kommuner och landsting upplever. Den påvisar bara regeringens dominerande roll.

3.2.2. Organisation av genomförandet

3.2.2.1. I Österrike tog befintliga administrativa strukturer över organisationen av strukturfondernas genomförande utan några väsentliga ändringar bland den berörda personalen. Som följd av detta använde man under en lång tid personalresurser till arbetet med strukturfonderna utöver deras vanliga arbetsuppgifter. Genomförandet i Österrike organiseras i huvudsak av den österrikiska regionalplaneringskonferensen (ÖROK) som fungerar som samordnande organ för de olika organ som ansvarar för de regionala målområdesprogrammen och gemenskapsinitiativen. Regionerna ansvarar för genomförandet av mål 1, 2 och 5b-programmen.

3.2.2.2. I Finland kände den centrala administrationen inga behov att upprätta flera övervakningskommittéer då man hade upprättat de två SPD-programmen (ett för mål 2 och ett för mål 6) enligt subsidiaritetsprincipen; tolkningsskillnader uppstod när man skulle gå från nationella målsättningar till genomförandet av åtgärder på regional nivå. Lokala och regionala myndigheter vill att beslutsrätten över EU-medlen förs över till landskapsförbunden. De vill också ha ett mindre komplicerat finansieringssystem liksom en förenkling av programarbetet i fråga om de områden som ingår i mer än ett målprogram. De finska regionerna har stött kommissionens försök att betala ut mindre anslag direkt till den regionala nivån. När det gäller Interreg hade man velat tillämpa samma procedur för Interreg-programmen för EU:s yttre gränser (med Ryssland och Estland) som för Interreg-programmen för inre gränser — dvs. anslag direkt till regionerna.

3.2.2.3. I de svenska mål 2 och 6-områdena hade kommuner och landsting högt uppsatta ambitioner att säkra ett demokratiskt inflytande i beslutsprocessen. Denna ambition kunde dock inte fullföljas: Även om de utgjorde en majoritet i beslutskommittéerna sköttes sekretariat och ordförandeskap av länsstyrelserna. Ett innovativt sätt att möta denna situation gjordes i mål 2-området Bergslagen genom att kommuner och landsting upprättade en ideell sammanslutning, Bergslaget. I vissa län har kommunerna begärt och fått ytterligare inflytande genom de övergripande bidragsreglerna, ett koncept som inte alltid har accepterats av länsstyrelserna. Brist på information om EU:s regler för tillämpningen av strukturfonderna och svårigheterna och osäkerheten i fråga om tolkningen av EU:s förordningar har i viss mån fått vissa beslutskommittéer att tveka i sitt arbete. Det behövs ett klargörande på dessa punkter liksom en förenkling av rutinerna för att garantera att partnerskapen fungerar väl.

3.2.3. Verksamheternas relevans och synlighet

3.2.3.1. Det är för tidigt att utvärdera verksamheternas relevans och synlighet. När det gäller insatsernas synlighet anser man i Österrike att halvtidsutvärderingen av de österrikiska programmen skall följas av en omfattande diskussion om resultaten av översynen. Information om medfinansiering genom strukturfonderna ges genom de kontor som är involverade redan vid tilldelningen av medel. Fördelningsförfarandet har inte

ändrats i någon större mån förutom att några nya instrument har införts.

3.2.3.2. I Finland varierar de olika insatsernas relevans beroende på vilken myndighet som ansvarar för dem. De gemensamma regionala arbetsgrupperna som leds av landskapsförbunden har dock goda möjligheter att definiera genomförbara projekt. Situationen kan variera från region till region. Man hoppas att åtgärderna med tiden också skall bli mer relevanta och stämma bättre överens med programmen.

3.2.3.3. I Sverige har strukturfondsinsatserna hittills mest varit synliga för dem som deltagit i upprättandet av partnerskap och genom den information om programmen som har förmedlats av ansvariga myndigheter och media. Det råder fortfarande brist på information om möjligheterna att erhålla finansiellt stöd, framför allt sådant som är riktat mot allmänheten och de små och medelstora företagen som skall höra till huvudmålgrupperna. Det är troligt att gemensamma projekt mellan aktörer på regional och kommunal nivå inom en region kan bidra till en högre grad av synlighet än de mindre projekt som verkställs av enskilda kommuner. Det är för tidigt att utvärdera de enskilda projektens relevans och synlighet.

3.2.4. Hittillsvarande problem

3.2.4.1. I Österrike har man på lokal, regional och nationell nivå upplevt alltför många utvecklingsmål, alltför många instrument, delvis motstridiga mål, för mycket byråkrati, brist på samordning inom kommissionen, problem i samordningen mellan gemenskapsinitiativen Interreg för EU:s yttre gränser och Phare-programmet. De relativt höga anslagen från EU:s strukturfonder leder till en hög koncentration av pengar i regioner med svaga strukturer, vilket kan minska de nationella marginalerna på grund av statens medfinansieringsplikt. Jordbruksstöd utgår nästan inte alls i mål 2-regionerna. Regionala skillnader mellan målregionerna och nationella konkurrensregioner hämmar de regionala ansträngningarna: För att stärka de regionala ansträngningarna bör målregionerna också erkännas som nationella utvecklingsregioner i enlighet med EU:s konkurrenslagstiftning.

3.2.4.2. Som resultat av Finlands anslutningsförhandlingar inbegreps 5a-subventioner i finansieringsramarna för målområde 6. Dessa tar en alltför stor del av de medel som krävs för en allmän utveckling av

landsbygden, särskilt inom de regioner som bara delvis täcks av mål 6. Verkningsgraden hos de mål 3-åtgärder som behövs för att främja sysselsättningen har också lidit av bristen på finansiering av den övergripande ramen för mål 6-områden. Även om dessa områden har den högsta arbetslösheten återspeglas detta inte i medelstilldelningen. När det gäller gemenskapsinitiativen är det viktigt med en bättre samordning av Interreg II-programmen med Tacis och Phare för att på så sätt stimulera ett smidigt gränsöverskridande samarbete. Det borde vara möjligt att tilldela motsvarande medel till Interreg-projekt liksom att finansiera infrastrukturprojekt i Ryssland och Estland för att eliminera flaskhalsar.

3.2.4.3. I Sverige har genomförandet av mål 2- och 6-programmen nått ett stadium där man upprättat de organisationer som skall svara för genomförandet och fastställt förfarandet för att handlägga projektförslag. Trots att man är väl representerad i beslutskommittéerna är kommunerna och landstingen mycket kritiska mot länsstyrelsernas dominans; dessa ansvarar både för ordförandeskap och sekretariat. Detta begränsar möjligheterna för landstingen och kommunerna att påverka kommittéernas arbete och övergripande policy. När det gäller det bristande förtroendet i fråga om fördelningen av medel och EU:s regler på detta område, har detta bemötts på olika sätt i olika regioner, som till exempel övergripande bidrag och möjligheten för kommuner och landsting att inbegripa personalkostnader i den nationella medfinansieringen. Försenade utbetalningar från EU har orsakat allvarliga problem för igångsättandet av projekt där kommuner och landsting — eller privata organisationer — har tvingats till förskottsfinansiering.

3.2.4.4. Ett annat stort problem i Sverige ligger i osäkerheten om de små och medelstora företagens deltagande och direktstödet till dessa genom lokala partnerskap. Denna fråga behöver klargöras så snart som möjligt så att de små och medelstora företagen kan tas med i programmen. Flertalet SPD syftar till att skapa sysselsättning och främja strukturella förändringar. Skapandet av sysselsättning kvantifieras i antalet nya arbetstillfällen medan strukturella förändringar beskrivs i kvalitativa termer (kompetenshöjning). Det är uppenbart att dessa två målsättningar ibland är motstridiga eftersom strukturella förändringar ibland innebär att arbetstillfällen försvinner.

3.3. Mervärde till följd av införandet av strukturfonderna

3.3.1. I de tre nya medlemsstaterna måste mer samarbete mellan nationella, regionala och lokala myndigheter och ett mer program- och projektinriktat tänkande ses

som en del av det mervärde som är resultatet av strukturfondernas införande. Likaledes tycks acceptansen för "bottom-up"-perspektivet ha ökat hos de statliga myndigheterna även om det fortfarande finns ett stort utrymme för förbättringar på denna front. De lokala och regionala myndigheternas internationalisering är troligtvis ett av strukturfondernas viktigaste resultat i de tre länderna. Genom att delta i olika pilotprojekt enligt artikel 10 har både de tre nya och de tolv gamla medlemsstaterna fått nya möjligheter att vidga det internationella samarbetet.

3.3.2. I Österrike har införandet av strukturfonderna gett ett uppsving framför allt inom jordbrukssektorn (målområde 5b och Leader) och lett till en "ny projektkvalitet" och positiva innovationer på dessa områden. När det gäller det gränsöverskridande samarbetet (Interreg) liksom stadsområdena (Urban) kan man också notera positiva tendenser. Inom de ekonomiska och sociala sektorerna har inte några förändringar av samma omfattning skett och i de flesta fall har man huvudsakligen behållit de ursprungliga stödreglerna. Det huvudsakliga mervärdet av EU:s strukturpolitik återfinns i förstärkningen av det samarbete där alla institutioner är involverade. EU:s strukturpolitik har också gett positiva impulser i de regioner som har svaga strukturer.

3.3.3. EU-medlemskapet och strukturfondernas introduktion i Finland har skapat en ny attityd mot utveckling av åtgärder på regional nivå. Alla aktörer är mer medvetna om betydelsen och fördelarna med samarbete och gemensamma åtgärder. Strukturfondsåtgärderna har gett nya impulser till gamla arbetsformer och de har också haft positiva effekter på EU-acceptansen i de regioner där den allmänna opinionen tidigare var mot EU. En orsak kan vara landskapsförbundens nära engagemang i planerings- och programmeringsfasen när det gäller utvecklingsåtgärderna. Interreg-programmen kommer förhoppningsvis att ge nya impulser för att öka samarbetet över gränserna. Den framväxande medvetenheten om informationssamhället och de informationstekniska tillämpningarnas bidrag i glesbefolkade områden betraktas som goda konkreta exempel på strukturfondernas mervärde i Finland.

3.3.4. De olika regioner som fastställts för stödet från EU:s strukturfonder tenderar att skära över läns- och kommungränser i Sverige och har därmed skapat möjligheter till nya partnerskap. Att få delta i beslutskommittéerna är viktigt för kommunerna och landstingen.

4. Slutsatser

4.1. *Igångsättandet av strukturfondsåtgärder och genomförandet av unionens regionalpolitik — i vilken grad detta ses som tillräckligt*

4.1.1. I de tre medlemsstaterna har de lokala och regionala myndigheternas roll i upprättandet och genomförandet av strukturfondsprogrammen ännu inte nått önskvärd nivå. Alltför mycket makt ligger ännu kvar på central nivå, vilket hindrar tillämpningen av "bottom-up"-principen. Regionerna kan inte vara säkra på att deras eget utvecklingsprogram till fullo kommer att genomföras och att det sker på ett lämpligt sätt.

4.1.2. För att underlätta och uppmuntra ytterligare arbete med strukturfonderna är det därför nödvändigt att förenkla de administrativa förfarandena och förbättra samordningen mellan kommissionens enheter. Dessutom måste de nationella myndigheter som ansvarar för igångsättandet av strukturfonderna öka sina insatser och ta på sig ansvaret för att förmedla information om programmen till lokala och regionala myndigheter och inte minst till allmänheten och de små och medelstora företagen.

4.1.3. Tack vare sin kompetens när det gäller regional utveckling och som nykomlingar i EU:s verksamhet, kan de tre nya medlemsstaterna med sina idéer bidra till nya och värdefulla insikter i strukturfondernas funktions-sätt. Regionkommittén hoppas att detta yttrande kan bidra både till att förbättra strukturfondernas verksamhet under innevarande period och ge tillfälle till eftertanke inför planeringen av kommande period.

4.1.4. I Österrike har strukturfonderna som regel bidragit avsevärt till att reformera de regionala utvecklingsprogrammen och till att alla de österrikiska deltagarna i EU:s regionalpolitik samarbetar. Det har också varit möjligt att tillgodose de enskilda regionernas behov. Det är tyvärr alltför tidigt att uppskatta effekterna på den nationella politiken, men det är särskilt viktigt att stärka den lokala nivåns roll i planeringen såväl som i genomförandet av strukturfonderna.

4.1.5. I Finland har landskapsförbunden haft en central roll när det gäller planering av utvecklingsprogrammen, och lokala och regionala politiker har accepterat förslagen. Eftersom den finska regeringen beslöt att bara utarbeta ett samlat programplaneringsdokument för mål 2 och ett samlat programplaneringsdokument för mål 6 ansåg de lokala och regionala myndigheterna att man inte hade tagit tillräcklig hänsyn till de regionala

aspekterna i de nationella programmen. När det gäller genomförande är erfarenheterna fortfarande knappa. De statliga myndigheternas roll är och kommer att förbli mer betydelsefull än landskapsförbundens roll, eftersom de statliga myndigheterna — som tillför den största delen av de finansiella medlen — har den formella rätten att fatta beslut. För att få en bättre balans i beslutsfattandet under genomförandefasen har man övervägt om inte landskapsförbunden eller de gemensamma regionala arbetsgrupperna skulle ha total beslutsrätt när det gäller EU:s projektfinansiering. Det är också viktigt att man i högre grad involverar kommunerna i genomförandet. För att underlätta finansieringssystemet föreslås att varje geografiskt område bara skall kunna ingå i ett målområdesprogram.

4.1.6. Under hela förberedelse- och programplaneringsstadiet deltog kommunerna och landstingen i Sverige bara i begränsad omfattning i diskussionerna. Programplaneringen dominerades stort av regeringen och länsstyrelserna. Det står ur ett lokalt och regionalt perspektiv klart att man inte i tillräcklig grad uppmärksammade och betonade värdet av den lokala och regionala politiska dimensionen med tanke på den viktiga roll som strukturfonderna spelar för utformningen av den regionala utvecklingspolitiken i regionerna. När det gäller slutförhandlingarna med kommissionen och programmets godkännande deltog bara regeringen och länsstyrelserna och man uteslöt kommunerna och landstingen. Kommuner och landsting utgör en majoritet i beslutskommittéerna, men ordförandeskap och sekretariat ombesörjs i flertalet regioner av länsstyrelserna, vilket i praktiken minskar kommunernas och landstingens inflytande. Igångsättandet av strukturfonderna och genomförandet av unionens regionalpolitik i Sverige har dock skapat diskussioner om den regionala maktfördelningen. Kommunernas och landstingens roll och deras möjligheter att stimulera den regionala utvecklingen har understrukits. Igångsättandet av strukturfonderna har också stimulerat gränsöverskridande samarbete och partnerskapsbaserat arbete.

4.1.7. Både i Finland och Sverige anser man att det finns ett behov av att informera EU-institutionerna bättre om de speciella förhållandena i Finlands och Sveriges norra regioner — när det gäller det perifera läget, vidsträckt areal, glesbygd och speciella klimatförhållanden — som nämns i Regionkommitténs yttrande om "Europeiska unionens nordiska dimension samt politik för gränssamarbete vid gränsen mellan Europeiska unionen och Ryska republiken och området kring Barents hav" (1).

4.2. *Rekommendationer*

4.2.1. Regionkommittén anser att strukturfonderna och gemenskapsinitiativen samt pilotprojekt enligt artikel 10 troligen kommer att påverka målområdenas utveckling i de nya medlemsstaterna på ett positivt sätt. Internationaliseringen av de regionala och lokala myndigheternas aktiviteter har utvecklats med en ökad medvetenhet om EU. Samarbete över gränserna har uppnått en ny dimension genom stödet från strukturfonderna.

4.2.2. Regionkommittén rekommenderar att man stärker det demokratiska inflytandet i strukturfondernas verksamhet.

4.2.3. Regionkommittén betraktar de lokala och regionala myndigheternas deltagande som fullvärdig part i varje led i tillämpningen av strukturfonderna som oundgängligt och väsentligt, vilket vi underströk redan i vårt yttrande om "Regionala och lokala myndigheters roll med avseende på strukturfondernas partnerskapsprincip" (2). Regionkommittén rekommenderar därför att kommissionen i framtiden ser till att regionala och lokala myndigheter får makt att fatta beslut när det gäller att godkänna och genomföra program inom strukturfonderna. Kommittén betonar att partnerskapsprincipen bara kan förverkligas och det demokratiska mervärdet kan uppnås bäst genom en generell politisk dialog mellan de lokala, regionala, statliga och gemenskapliga nivåerna.

4.2.4. Regionkommittén kräver att kommissionen och de nationella regeringarna garanterar klarare spelregler och att tolkningen av EU:s förordningar är anpassad till situationen i de olika medlemsstaterna.

4.2.5. Regionkommittén vill särskilt peka på de olika problem som uppstår när det gäller finansiering och onödig byråkrati. Administrativa och finansiella förfaranden bör vara mindre byråkratiska (till exempel finns det ett behov att förenkla administrationen och förbättra samordningen mellan kommissionens olika enheter — reglerna bör tillämpas och tolkas på samma sätt av alla GD) och man bör ge de beslutsfattande organen inom en region mer att säga till om i fråga om insatsernas slutliga utformning.

4.2.6. Regionkommittén vill också understryka betydelsen av en större flexibilitet vid valet av de organisationer som skall ansvara för genomförandet.

(1) EGT nr C 337, 11.11.1989, s. 7.

(2) EGT nr C 100, 2.4.1989, s. 72.

4.2.7. Eftersom det råder total enighet om de små och medelstora företagens betydelse för skapandet av sysselsättning bör man på central nivå snarast och uttryckligen offentliggöra den allmänna inriktningen

att stödja dessa och precisera hur staten kan stödja gemensamma projekt mellan små och medelstora företag inom ramen för strukturfonderna.

Bryssel den 15 januari 1997.

Regionkommitténs

ordförande

Pasqual MARAGALL i MIRA

Yttrande från Regionkommittén om "Den internationella handelns världsomspännande utmaning: En marknadsstrategi för Europeiska unionen"

(97/C 116/03)

BAKGRUND

- "Meddelandet från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén — Den internationella handelns världsomspännande utmaning: En marknadsstrategi för Europeiska unionen" (KOM(96) 53 slutlig).
- Europeiska kommissionens beslut av den 11 mars 1996 att rådfråga Regionkommittén i detta ärende, i enlighet med Romfördragets artikel 198c, första stycket.
- Regionkommitténs beslut av den 12 juni 1996 att ge utskott 1 "Regional utveckling, ekonomisk utveckling, finansiella frågor på lokalt och regionalt plan" i uppdrag att bereda detta yttrande.
- Utkastet till yttrande (CdR 353/96 rev.) antaget av utskott 1 den 22 november 1996. Föredragande var Jan Tindemans.

Vid sin 16:e plenarsession den 15-16 januari 1997 (sammanträdet den 15 januari) antog Regionkommittén, med beaktande av ovanstående, följande yttrande med majoritetsbeslut.

1. Inledning

1.1. I utarbetandet av den europeiska politiken för att utveckla världshandeln har den internationella handelspolitikens konsekvenser och effekter på regional nivå hittills uppmärksamrats i mycket begränsad omfattning.

1.2. Unionen har å ena sidan en öppen ekonomi, där många arbetstillfällen är direkt beroende av exporten och ett ännu större antal är indirekt beroende av densamma. Miljoners jobb är dessutom direkt beroende av utländska investeringar.

1.3. Sedan de första direktiven för den inre marknaden trädde i kraft har dock de regionala och sociala skillnaderna blivit större och pressen på arbetsvillkoren och arbetsmarknaden har ökat.

1.4. Sedan perioden 1966-1988 har många fattiga regioner inte gjort några som helst ekonomiska framsteg. I vissa regioner har situationen till och med försämrats. De sociala skillnaderna mellan utvecklade och eftersatta områden har blivit större.

1.5. I vitboken om den europeiska socialpolitiken konstaterar Europeiska kommissionen även att medlemsstaternas ekonomiska och sociala strukturer aldrig varit satta under en sådan press som nu. Orsakerna står att finna i globaliseringen av handeln och produktionen, den nya teknologins återverkningar på sysselsättningen, samhället och medborgarna, den allt äldre befolkningen och de ständigt höga arbetslöshetsciffrorna.

1.6. För att nå bortom de rent handelspolitiska spörsmålen föranleder ovanstående skäl Regionkommittén att formulera följande allmänna frågeställning:

2. Allmänna kommentarer

Vilka blir konsekvenserna av ett öppet internationellt handelsutbyte med en ökande konkurrens för regionerna och deras befolkning och näringsliv

2.1. Kommissionen påpekar att det krävs en strategi, eftersom EU:s välfärd till stor del är beroende av utrikeshandel och investeringar. En öppen världsmarknad kan skapa ett mer varierat utbud för konsumenterna, men kommer under de kommande åren även att innebära ett större konkurrenstryck genom importen till den gemensamma marknaden. Detta måste ses ur ett bredare perspektiv, eftersom en omlokalisering av verksamheten, som grundar sig på relativa fördelar och frihandel, vid en globalisering av ekonomin kan innebära att verksamheter kan lokaliseras till Europa. Globaliseringen kan på så sätt ha en positiv effekt på handeln och sysselsättningen i EU.

2.2. Vid en bedömning av frågan om skydd eller statligt stöd bör det betonas att en utåtriktad politik har en större tillväxtpotential. Exporten representerar en femtedel av varuhandeln. Europeiska direktinvesteringar i tredje land motsvarar mer än en tredjedel av de utländska direktinvesteringarna i hela världen. De utländska direktinvesteringarna i Europa uppgår till 460 miljarder USA-dollar. Miljontals jobb är beroende av detta.

2.3. Man måste sträva efter ett förbättrat tillträde till marknaderna i tredje land, samtidigt som man fortsätter att successivt öppna den egna marknaden. Ett aktivt stöd från det europeiska näringslivet är därför av stor betydelse.

2.4. Europeiska företag måste således kunna konkurrera på lika villkor och inte hindras av några handelshinder. Varu- och tjänstehandeln går allt oftare hand i hand med investeringar och nätverksöverföringar inom företagen. En omlokalisering av verksamheten till andra länder skall då även leda till att man använder forsknings-, utvecklings- och produktionsresurser på ett optimalt sätt.

2.5. Det internationella industriella samarbetet leder mer och mer till strategiska allianser och till en allt friare rörlighet för varor, tjänster, kapital och personer. Skapandet av ett gynnsamt klimat för att man skall kunna utnyttja de lokala fördelarna optimalt är en målsättning från kommissionens sida.

2.6. Företagen måste se till att de är närvarande på marknaderna utanför EU och att de säkerställer sina framtida marknadsandelar.

2.7. På EU:s inre marknad ger den ekonomiska integrationen och strukturanpassningarna upphov till färre problem, eftersom de syftar till att ge alla EU-företag lika villkor.

2.8. De utländska konkurrenternas fördelar måste därför kombineras med att EU-företagens möjligheter på marknaderna i tredje land främjas. Europeiska kommissionens roll måste ses över på nytt. Europeiska företag möter ett stort antal hinder i utlandet. EU bör därför sträva efter ett förbättrat tillträde till marknaderna i tredje land, samtidigt som man fortsätter att successivt öppna den egna marknaden.

2.9. Länderna i Central- och Östeuropa bör få tillträde till marknaden i samband med genomförandet av Europaavtalen, som förbereder länderna på ett framtida EU-medlemskap. För andra länder, såsom de inom OSS, måste marknadstillträdet ske inom ramen för dessa länders anslutning till Världshandelsorganisationen (WTO). Med andra handelsområden bör man via förhandlingar sträva efter tullsänkningar och avskaffande av handelshinder.

2.10. Ett aktivt stöd från det europeiska näringslivet är av stor betydelse för denna politik. En strategi för ett förbättrat tillträde till marknaden bör leda till ett effektivare gemenskapsagerande och konkreta fördelar för det europeiska näringslivet, särskilt för små och medelstora företag.

2.11. Målsättningar med Europeiska kommissionens strategi:

- a) EU:s handelspartner bör uppfylla sina förpliktelser. Med tanke på att de frågor som täcks av Världshandelsorganisationen nu har vuxit i omfattning, gäller detta nu även immaterialrätt och tjänster. EU bör självfallet också strikt uppfylla sina egna förpliktelser inom ramen för Världshandelsorganisationen.
- b) Existerande styrinstrument för att öppna marknaden måste utnyttjas till fullo.
- c) Gemenskapen måste också motverka andra hinder för det ekonomiska flödet, som normalt inte faller under kategorin handelshinder (diskriminerande nationell investeringslagstiftning, ogenomskadlig handelspraxis, brist på tillträde till infrastrukturen för distribution, etc.). Detta gäller både handel och investeringar.
- d) Näringslivet måste informeras om möjligheterna att utöva påtryckningar för att minska handelshindren och om de handelspolitiska styrinstrument som kan

skydda gemenskapen mot en orättvis handel såsom dumpning eller exportsubventioner.

3. Särskilda kommentarer

Konsekvenser av ovannämnda strategi enligt kommittén

3.1. Regionkommittén vill försöka att i stora drag beskriva sin uppfattning om konsekvenserna av ovannämnda strategi för regionerna och deras befolkning och näringsliv genom att utgå från följande:

- 18 miljoner arbetslösa inom EU.
- En social struktur som enligt Jacques Santer är på väg att explodera.
- De signaler, t.o.m. från OECD, som antyder att det inte är något universalmedel mot den allt högre arbetslösheten att ta fortsatt hjälp av marknadskrafterna.

3.2. Konsumtion/produktion: globalt-regionalt

3.2.1. Frågan är om regionerna är kapabla att fysiskt klara av en världsomspännande frihandel. Infrastrukturen för transporter i tätbefolkade områden befinner sig för närvarande under starkt tryck. Ökade trafikströmmar på grund av en tilltagande världshandel innebär definitivt ett antal negativa konsekvenser för miljön (fler transporter = ökad trafik på vägarna och i luften = fler vägar/flygplatser eller flygrörelser = ökad nedsmutsning + buller).

3.2.2. Vid sidan om denna utveckling blir det allt tydligare i regionerna att den ekonomiska strukturen luckras upp, eftersom Europeiska unionen nu har öppnat sina gränser för varor från låglöneländer. Den yttre konkurrensen blir då också stor. Företagsledare pressas att flytta produktionsenheter till låglöneländer för att säkerställa företagets överlevnad. Detta åtföljs dock av stora förskjutningar i sysselsättningen i den egna staden eller regionen. De sociala konsekvenserna i regionen blir allvarliga. Arbetslösheten för vissa samhällsgrupper i EU har blivit strukturell.

3.2.3. När man på regional nivå försöker att bevara en industrigren, i syfte att föra en aktiv sysselsättningspolitik, stöter man dock på den europeiska lagstiftningen som förbjuder ett sådant myndighetsstöd (till exempel VW-industrin i Sachsen). Även Europaparlamentet tycks oroa sig alltmer över frihandelspolitikens effekter för våra europeiska företag, vilket parlamentets betänkande om särskild tull för import av asiatiska skor vittnar om.

Med tanke på det faktum, som är allmänt känt, att konkurrensen på den öppna världsmarknaden kommer att öka ytterligare på medellång sikt, fruktar kommittén att man för närvarande inte ser slutet på omstruktureringen av företag och den därmed sammanhängande förskjutningen av sysselsättningsstillfällena inom de egna regionerna och mellan rika och fattiga områden i Europa.

3.2.4. Å andra sidan vill kommittén betona att den internationella handeln, såsom en klassisk form av globalisering, har vuxit mer än den världsomfattande bruttonationalprodukten sedan 1950. Vi har därför under de senaste åren kunnat se en förskjutning till förmån för utvecklingsländerna. Europa har dock inte kunnat behålla sin relativt starka position inom industri-sektorn med anledning av konkurrensen från andra världsdelar. Kommittén anser därför att det finns skäl till oro inför den framtida utvecklingen.

3.2.5. Man bör av både politiska och ekonomiska skäl anstränga sig att öppna marknaderna för de central- och östeuropeiska länderna. Genom att avreglera marknaderna kan man på ett tydligt sätt visa dessa unga demokratier att de högutvecklande länderna i Väst fäster stor vikt vid att de skall integreras med Västeuropa. Det krävs naturligtvis ett antal övergångsbestämmelser för att undvika sociala konflikter.

3.2.6. Det är också nödvändigt att verka för att handels-, närings- och regionalpolitiken kännetecknas av större överensstämmelse, så att man i högre grad kan uppmärksamma återverkningarna på sysselsättningen och den sociala stabiliteten med anledning av unionens utvidgning till Central- och Östeuropa. Man bör dessutom ta större hänsyn till förhållandet mellan miljö- och handelspolitiken. En samordning på europeisk nivå bör därför äga rum.

3.2.7. Kommittén vill därför se följande utveckling på lång sikt:

- Det är önskvärt att få till stånd ett samspel mellan produktion och konsumtion på regional nivå. På så sätt kan varutransporterna ske i "regionala" handelsblock. Målet bör vara att varorna produceras och finns tillgängliga för kunderna inom ett skäligt avstånd (förklaring: med regioner avses regioner på världsomfattande nivå: Väst- och Östeuropa = en region, Asien = en region osv.).

En internalisering av de externa transportkostnaderna, exempelvis när det gäller skador på miljön, kan bland annat vara ett medel för att främja en dylik utveckling.

— Kunskap/know-how kommer att utväxlas/förhandlas i stor skala på världsnivå. Därigenom kan de mest avancerade kunskaper "exporteras" utan negativ inverkan på miljön eller sysselsättningen i den egna regionen. På samma gång erbjuds andra regioner möjligheten att med dessa nya kunskaper bygga upp sin egna regionala ekonomi.

3.2.8. På medellång sikt har kommittén en självskrivna förståelse för att det måste ske en stabil utveckling av världshandelssystemet för att stimulera ekonomin i fattiga länder (som t.ex. Afrika) och understödja världsfreden.

3.3. *Balans i den regionala ekonomin*

3.3.1. Det är önskvärt att den fria handeln på "global nivå" hänger ihop med en regional ekonomi där företagen anmodas att samarbeta inom den egna regionen och med en långsiktig strategi för sysselsättning och innovationer som grundar sig på en regional gemenskap.

3.3.2. Undersökningen (Porter) visar att det, framförallt i en världsekonomi, är av avgörande betydelse att grupper av ömsesidigt sammankopplade produktionsfaktorer lokaliseras nära varandra. Även i en informations-/datadominerad period presterar kvalificerade medarbetare, omfattande nätverk av leverantörer etc. faktiskt mer om de befinner sig nära varandra. På så sätt verkar det förståeligt att inte allt för beredvilligt se ytterligare utlokalisering av industrier som en naturlig övergångsprocess i övergången till en kunskapsintensiv ekonomi.

3.3.3. Såväl av sysselsättnings-skäl som av miljö-/trafikskäl verkar det inte önskvärt att Europeiska unionen som en slutlig konsekvens i framtiden skulle vara beroende av import från andra världsdelen i fråga om många varor. Det är särskilt jobb i tillverkningsindustrin som EU har förlorat under det senaste decenniet, vilket därigenom orsakat strukturell arbetslöshet. För-lusten av sysselsättningsstillfällen inom industrin leder på lång sikt ofrånkomligen till förlust av arbetstillfällen inom tjänstesektorn, med tanke på den nära kopplingen mellan de båda sektorerna.

3.3.4. Kommittén anser att följande långsiktiga strategi är önskvärd: "ett globalt synsätt på lokal nivå". Det betyder att varje region, kommun, county eller delstat, tillsammans med de stora företagen/multinationella företagen i sin region, måste agera aktivt för att kunna medverka i den globala ekonomin genom en gemensam regional strategi för internationalisering, och förverkliga

den infrastruktur som då krävs (kunskapsinstitutioner, utbildningsinstitut, banker, transportmöjligheter via väg, vatten och järnväg, informationsteknologi etc.).

3.3.5. En sådan politik i Europeiska unionen betyder att varje region profilerar sin ekonomi utifrån de starka sidor som är karaktäristiska för den särskilda regionen. Detta kan betyda att det inom vissa industrisektorer fortfarande är nödvändigt med en omstrukturering inom Europa. Dessutom måste regionerna sörja för en tillräcklig diversifiering i den regionala ekonomin, så att man inte blir alltför beroende av en enskild bransch.

3.3.6. Alla dessa aktiva regionala strategier måste tillsammans forma en kraftfull gemensam europeisk ekonomi som kan konkurrera på världsmarknaden och hålla kvar Europas nyckelindustrier inom sina gränser.

3.4. *Sysselsättning/arbetslöshet*

3.4.1. Handelspolitiken kommer att kräva kontinuerlig anpassning av de europeiska regionerna. Företagen står inför ständig konkurrens. Välfärdsnivån stiger men samtidigt ökar trycket på arbetsprocessen och produktiviteten. Europeiska regioner måste anta denna utmaning genom att bistå den yrkesverksamma befolkningen på ett sådant sätt att man kan stå emot konkurrensen från utlandet (dvs. utanför EU).

3.4.2. Regionerna måste ha modet att acceptera och stödja företagets specialisering på vissa branscher. Utbildningsprogram är nödvändiga för att se till att det finns högt utbildade arbetstagare som passar för den regionala ekonomin.

3.4.3. De europeiska regionerna måste också acceptera att somliga industrigrenar kommer att försvinna från den egna regionen för att blomstra någon annanstans i Europa. I sådana fall behövs det en omdefiniering av de starka sidorna i regionens ekonomi och en omstrukturering av området.

3.4.4. Dessutom kommer regionerna i Europeiska unionen att konfronteras med välfärdsparadoxen: urholkning av de offentliga tjänsterna, tilltagande kriminalitet, trafikstockningar, vanskötta städer och utbredd arbetslöshet. Samtidigt drar de europeiska konsumenterna fördel av "utlokaliseringen" av produktion till låglöneländer genom att vi därigenom får tillgång till billiga produkter. När den internationella handeln utvecklas, anser Regionkommittén det vara av betydelse att man

beaktar de konsekvenser som åtgärderna får på regional och lokal nivå, åtminstone på kort sikt, så att regionerna får större möjlighet att anpassa sin ekonomi och produktion till den nya framtida situationen. På kort sikt bör man samtidigt undersöka olika möjligheter som gör det lättare för EU:s regioner att anpassa sin ekonomi till de nya omständigheterna, genom till exempel tillräckligt omfattande övergångsperioder.

3.4.5. Med tanke på att den europeiska marknaden i själva verket är en mättad marknad måste nationella och regionala myndigheter förbereda Europas medborgare på att man i Europa — med den höga välfärdsnivå man redan uppnått (hälso- och sjukvård, undervisning, miljö) — kommer att lägga mindre vikt vid materiell tillväxt och mer uppmärksamhet vid ett ökat immateriellt välbefinnande. Det innebär att myndigheterna med hjälp av allmänhetens önskan om ökad välfärd måste skapa arbetstillfällen inom tjänstesektorn för att tillhandahålla de tjänster som den europeiska befolkningen önskar för en bättre livsmiljö. De arbetstagare som blivit överflödiga inom industrin kommer därmed att bli anställda inom de nya tjänster som de europeiska medborgarna anser vara nödvändiga.

3.4.6. För att kunna finansiera sådana jobb kräver kommittén också åtgärder av europeisk omfattning som möjliggör en växling från skatt på arbete till skatt på miljö, konsumtion (mervärde) och kapital. Detta är emellertid endast möjligt om marknaden anpassas till den internationella konkurrensen. (I Nederländerna ökade de 50 största arbetsgivarna sin vinst explosionsartat från 1991 till 1995, samtidigt som sysselsättningen under samma period ökade endast marginellt.)

3.4.7. Samtidigt måste man klagöra för de europeiska medborgarna att företagen på den europeiska marknaden är i sin fulla rätt att nyinvestera den vinst de gör utanför Europa. En sådan inställning rättfärdigar en stegvis utjämning av välfärden i de olika världsdelarna utan att förlora de europeiska medborgarnas stöd.

3.4.8. Europeiska företag/multinationella företag kan på detta sätt etablera sig i nya delar av världen och skapa regional sysselsättning där som följd. Samtidigt kräver en sådan strategi en god hemmabas med solid know-how i de europeiska regionerna för att stödja de multinationella företagen i deras världsomspännande strategi.

3.4.9. Kommittén ser också "storskalig småskalighet" som en möjlig långsiktig strategi.

— Industrispecialisering på vissa branscher per region.

— Skapa förutsättningar i regionerna för nya företagsformer (infrastruktur för telekommunikationer, för information, etc.).

— Regionala program för omskolning av arbetstagare till nya, både internationellt och regionalt inriktade arbeten.

— Stimulera den regionala företagarandan till förmån för lokala produkter och lågutbildade arbetstagare (transporter, butiksarbete, äldreomsorg, rekreationsverksamhet).

— Stora infrastrukturprojekt, via offentliga/privata investeringar som skall hjälpa den regionala ekonomin att utvecklas.

— En jämn spridning av verksamheterna inom regionen.

3.5. *Finansmarknader: globalt-regionalt*

3.5.1. Kommittén betonar vikten av att Europeiska monetära unionen skapas, vilket även framhålls i ESK:s yttrande av den 18 september 1996. Samtidigt måste man konstatera att internationaliseringen av handeln på sikt möjligen kan leda till en internationell valuta. Handeln lider för närvarande av dollarns svängningar och man oroar sig också över konkurrensen från yenen.

3.5.2. Kommittén håller också med kommissionen om att det måste finnas en världsomfattande arena för multinationella företag där det råder investeringsfrihet. Vi i Europa måste inse att delar av de vinster som görs i våra regioner kommer att försvinna i investeringar i andra delar av världen. Kommittén anser dock att detta hör till en naturlig utjämningsprocess i fråga om den sociala och ekonomiska utvecklingen på världsnivå.

3.5.3. Den ekonomiska aktiviteten förskjuts i allt högre grad från varuhandel till utländska direktinvesteringar. Kommissionens synpunkter rör dock uteslutande handel, samtidigt som direktinvesteringar inte berörs. Kommittén vill påpeka att den anser att utländska investeringar varit det mest dynamiska elementet i världsekonomin under de senaste åren.

3.5.4. Kommittén vill också understryka att varje verksamhet inom näringslivet bygger på mänskliga relationer, där tilltro och engagemang spelar en stor roll. Den fysiska närvaron och den personliga kontakten är oundgänglig för detta. Ett nät av marknadsbaserade relationer är ett kännetecken för de regionala asiatiska ekonomiernas succé. Därför anser kommittén att det är viktigt att betona att även i Europa kan en decentraliserad politik från myndigheternas sida och ett väl förankrat regionalt banksystem stödja regionernas näringsliv. Regionala börser skulle kunna göra det lättare för små och medelstora företag att få tillträde till finansmarknaden.

3.5.5. Globaliseringen av finansmarknaderna, med vinstmaximering för aktieägarna, kan dock ha en bromsande effekt på regionala investeringar och den regionala sysselsättningen, framförallt när det gäller investeringar i nyskapande utvecklingsprojekt med hög risk. Dessa ger nämligen mycket lägre vinster till aktieägarna. Därför anser kommittén att det är viktigt att understryka att medbestämmande och samrådsmodeller är nödvändiga för att aktiemarknaden skall fungera på ett ansvarsfullt sätt, vilket ligger i den europeiska ekonomins intresse. En effektiv politik beträffande riskvilligt kapital kommer också att bli nödvändig.

3.5.6. En relativt fri handel bör gå hand i hand med social stabilitet och sammanhållning.

3.5.7. Tänkbara långsiktiga strategier: "ett globalt finansiellt system för multinationella företag", "från vinstmaximering till vinstoptimering" och "lokal finansiering, globalt nätverk".

- Ett väl förankrat regionalt banksystem i närheten av företag med regional verksamhet (möjligtvis regionala fondbörser).
- Ett globalt system för multinationella företag med internationell verksamhet.
- Använda vinsterna på bästa sätt: vinster är nödvändiga, men måste delvis användas för långsiktiga investeringar och innovationer på global nivå.

3.6. *Global, nationell och regional förvaltning av ekonomin*

3.6.1. Regionerna påverkas i ganska stor utsträckning av de positiva och negativa följderna av ekonomins globalisering. Globaliseringen av handeln har fräntagit regionerna ett antal instrument. Informationsteknologin innebär att varje individ kan kommunicera, betala, köpa produkter etc. var som helst i världen. De nationella

myndigheterna har ett allt mindre inflytande på globaliseringen, eftersom de geografiska gränserna har försvunnit och pengar cirkulerar över hela världen.

3.6.2. Frågan är också om nationalstaterna fortfarande kan göra sina egna val när det gäller inflation, tillväxt och sysselsättning. Nu när de relevanta marknaderna täcker ett allt större område och företagen allt oftare sluter internationella samarbetsavtal förlorar den nationella konkurrenspolitikens instrument märkbart i betydelse. Företagen försöker sluta prisöverenskomelser, dela upp marknaderna och skydda dagens marknadspositioner mot potentiell konkurrens. I varje fall har nästan hälften av alla stora fusioner helt klart syftat till att förbättra marknadspositionerna för de berörda företagen. Den ekonomiska politiken har här en betydelsefull uppgift: att fastställa internationella konkurrensregler för att komplettera det traditionella handelssystemet. Internationell konkurrenspolitik och handelspolitik går följaktligen hand i hand, såsom det för övrigt också måste vara i ett sammanhängande system. Samtidigt kommer regionerna att spela en viktigare roll baserad på ekonomiskt starka företag eller branscher. Detta överskrider medlemsstaternas gränser. Enligt kommittén kommer en annan struktur och ett annat angreppssätt att bli nödvändigt för myndigheternas förvaltning och ledning av Europas ekonomi.

3.6.3. Därför kräver kommittén att man undersöker hur man kan bygga upp en samarbetsmodell som gör det möjligt för myndigheterna att återigen få grepp om och även medverka i världsekonomin. För att göra detta måste man finna kreativa lösningar med vilka en regional politik kan utvecklas. Skattemässiga åtgärder kommer att bli nödvändiga, som via regionerna omsätts i nya arbetstillfällen i den offentliga tjänstesektorn. Bättre samordning mellan industrin och den finansiella sektorn inriktad på en långsiktig strategi på europeisk nivå, är ett trängande behov.

3.6.4. Kommittén insisterar på att Europeiska kommissionen i större utsträckning skall samordna de befintliga programmen för stöd till samriskprojekt som bedrivs av företag i olika länder. Detta kan vara ett lämpligt instrument för att ta sig in på varandras marknader och erbjuder fördelar när det gäller produktion, sysselsättning och ömsesidig export/import, utan att det blir tal om hinder till följd av tullbarriärer. Sådana hinder kommer härigenom rentav att undanröjas.

3.6.5. Man får inte heller glömma bort att det är absolut nödvändigt med en balanserad och enhetlig europeisk marknad om unionens ställning skall stärkas i utlandet. Principen om ömsesidigt erkännande av tekniska normer tillämpas i allmänhet inte, så prov och kontroll genomförs i varje medlemsstat. Normalt godkänns resultatet av de nationella proven heller inte utan vidare.

4. Slutsatser

4.1. Regionkommittén stöder i stora drag kommissionens meddelande "Den internationella handelns världsomspännande utmaning: En marknadsstrategi för europeiska unionen". Kommittén anser:

- a) Att varje region ständigt skall vara sysselsatt med omstruktureringen av sin ekonomi.
- b) Att globaliseringen av kunskap och finansmarknaderna kan bidra till ett ökat antal företag, till en utvidgning av företagets verksamhet samt till ökad sysselsättning inom tjänstesektorn i EU.
- c) Att regionaliseringen av varuproduktionen och transportererna kan bidra till färre trafik- och miljöproblem å ena sidan och ökad sysselsättning i EU:s producerande sektor å andra sidan (mindre utbildad arbetskraft). Den leder även till produkter som är anpassade efter de lokala/regionala konsumenternas behov.
- d) Att det är av stor vikt att det i Europeiska kommissionen råder samstämmighet mellan handels-, närings-, regional- och socialpolitiken.
- e) Att man bör anstränga sig för att öppna de central- och östeuropeiska marknaderna. Andra länder som

erbjuder intressanta möjligheter för det europeiska näringslivet bör också beaktas.

- f) Att varje region måste agera aktivt för att kunna delta i den globala ekonomin.
- g) Att man måste hitta ett svar på "välfärdsparadoxen" (omfattande arbetslöshet, miljöförstöring, kriminalitet) och finna de finansiella medel som behövs via en växling från skatt på arbete till skatt på miljö, konsumtion (mervärde) och kapital.
- h) Att företagets vinst inte längre kan fortsätta att öka explosionsartat samtidigt som sysselsättningen endast ökar marginellt.
- i) Att Europa måste gå över från vinstmaximering till vinstoptimering: en del av vinsterna måste användas för långsiktiga investeringar och innovationer på såväl global som lokal nivå.
- j) Att bättre samordning mellan industrin och den finansiella sektorn är nödvändig, inriktad på en långsiktig strategi på europeisk nivå. Det är absolut nödvändigt att stimulera ett internationellt samarbete, inte enbart på industriell nivå utan även på det ekonomiska planet och i allmänhet.
- k) Att ett nät av föreningar med demokratisk legitimitet måste utvecklas, som omfattar stater, regioner och lokala myndigheter. Detta är nödvändigt för myndigheternas vägledning/styrning av den europeiska ekonomin.
- l) Att detta i slutänden leder till en modell där globaliseringen av handeln och ekonomin går hand i hand med en global strategi på lokal nivå (s.k. "lokalisering").

Bryssel den 15 januari 1997.

*Regionkommitténs
ordförande*

Pasqual MARAGALL i MIRA

Yttrande från Regionkommittén om "Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén 'Samhällsomfattande tjänster för telekommunikation på en avreglerad marknad' — En väsentlig faktor i informationsamhället"

(97/C 116/04)

BAKGRUND

- "Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén 'Samhällsomfattande tjänster för telekommunikation på en avreglerad marknad' — En väsentlig faktor i informationsamhället" (KOM(96) 73 slutlig).
- Kommissionens beslut av den 13 mars 1996 om att rådfråga Regionkommittén i detta ärende, i enlighet med artikel 198c första stycket i EG-fördraget.
- Beslutet av den 8 mars 1996 att ge underutskott 3 "Telekommunikationer" i uppdrag att utarbeta yttrandet.
- Utkastet till yttrande (CdR 371/96 rev.), antaget av underutskott 3 den 11 december 1996. Föredragande var Frank Nash.

Vid sin 16:e plenarsession den 15-16 januari 1997 (sammanträdet den 15 januari) antog Regionkommittén enhälligt följande yttrande.

1. Inledning

1.1. Detta meddelande handlar om EU:s politik när det gäller att fullständigt öppna telekommunikationsmarknaderna för konkurrens från den 1 januari 1998. EU:s institutioner har bekräftat att denna avreglering bör gå hand i hand med upprättandet av ett regelverk för att garantera tillhandahållandet av samhällsomfattande teletjänster.

1.2. Kommissionen har i sin politik på väg mot informationssamhället tagit hänsyn till behovet av att undvika ett "tudelat samhälle", uppdelat på dem som har tillgång till de nya möjligheterna och vet hur man använder dem och dem som inte har möjlighet att fullt ut tillgodogöra sig dessa möjligheter.

1.3. I ljuset av de politiska överenskommelserna från 1993 och 1994 om en fullständig avreglering av sektorn, vilka var resultatet av kommissionens utvärdering av telekommunikationssektorn från 1992, har rådet, Europaparlamentet, Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén⁽¹⁾ samtliga bekräftat att en liberalisering går hand i hand med parallella åtgärder för att skapa ett regelverk som säkerställer tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster.

1.4. Mot bakgrund av dessa åsikter har meddelandet tre syften:

- För det första att beskriva de nuvarande principerna för samhällsomfattande tjänster för telekommunikation,

både i fråga om regelverket och i fråga om den aktuella nivån på tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster i medlemsstaterna.

- För det andra att behandla praktiska frågor och föreslå lösningar och åtgärder för den framtida utvecklingen av samhällsomfattande tjänster.
- För det tredje att sätta samhällsomfattande teletjänster inom den vidare ramen för informationssamhället.

2. Behovet av principer för samhällsomfattande tjänster på europeisk nivå och varför förpliktelser om samhällsomfattande tjänster införs i Europeiska gemenskapen

2.1. Man gör här följande påpekanden i meddelandet:

- Tidigare fanns det ingen harmonisering av samhällsomfattande tjänster inom telesektorn på europeisk nivå. Prioriteringar fastställdes på nationell nivå vilket ledde till blandade resultat.
- Om man inte lyckas kontrollera dessa skillnader i utvecklingsnivå skulle fördragets mål om en stärkt ekonomisk och social sammanhållning undergrävas.
- Ett basutbud av tjänster är väsentligt för utvecklingen av den inre marknaden.
- Maastrichtfördraget förpliktar gemenskapen att upprätthålla en hög nivå på konsumentskyddet och man tror att den konkurrens som släpps fri genom

⁽¹⁾ KOM(94) 347 slutlig, EGT nr C 210, 14.8.1995, s. 109.

liberaliseringen kommer att bli en betydande faktor för att förbättra konsumenternas valmöjligheter och tjänsternas kvalitet.

2.2. Regionkommittén välkomnar principerna för samhällsomfattande tjänster, särskilt målet att skapa ett basutbud för alla användare men vill se att konsumentskyddet ges högsta prioritet på den avreglerade marknaden.

2.3. Regionkommittén välkomnar också kommissionens beslut att skapa förpliktelser för teletjänstföretagen för att säkerställa en bestämd tjänstenivå för alla användare.

3. Förslagets omfattning

3.1. Förslagets omfattning grundar sig på telefonidirektivet (95/62/EG) ⁽¹⁾ och innefattar tillhandahållandet av telefonitjänster via en fast förbindelse som också medger användning av fax och modem liksom tillhandahållande av telefoniassistans, alarmeringstjänster, numerupplysningstjänster och telefonautomater.

3.2. Användarna skall inte bara ges möjlighet att få tillgång till den definierade telefonitjänsten utan till alla tjänster som kan utföras via dagens telenät.

3.3. Regionkommittén välkomnar dessa förpliktelser och garantin att alla användare skall ges tillgång till offentliggjorda uppgifter om kostnad för och priser på tjänsterna, om deras kvalitet och huruvida kvalitetsmålen uppfylls.

3.4. Kommittén accepterar också meddelandets försäkran om att användarna skall ha tillgång till effektiva och tillförlitliga tjänster till ett överkomligt pris med definierade (och övervakade) servicenivåer i fråga om den tid det tar att få en telefonlinje installerad, samtalens överförings- och mottagningskvalitet och den tid det tar att reparera fel.

3.5. Med tanke på hur snabbt telekommunikationsområdet utvecklas anser dock Regionkommittén att en vidare definition av samhällsomfattande tjänster skulle införas så snart som möjligt. Även om kommittén förstår behovet av att balansera införandet av en samhällsomfattande tjänst och behovet av att attrahera investeringar till den avreglerade marknaden, anser vi att ju mer omfattande principer man tillämpar för samhällsomfattande tjänster, ju mindre blir risken för att det skall uppstå ojämlikheter mellan regionerna.

3.6. I samband med den snabba liberaliseringen av marknaden finns det en stor risk att privata operatörer kommer att koncentrera införandet av avancerade teletjänster till tätbefolkade och välmående områden medan man bara skulle tillhandahålla basutbudet i fattigare och mindre befolkade områden.

3.7. Även om man skulle utvidga de samhällsomfattande tjänsterna i ett senare skede kan det då vara för sent för dessa fattigare regioner att hinna ifatt och finna en plats på marknaden. Om man inte lyckas utvidga den planerade omfattningen för de samhällsomfattande tjänsterna kan de redan allvarliga ekonomiska ojämlikheterna mellan unionens regioner komma att förvärras.

3.8. Mot denna bakgrund uppmanar Regionkommittén kommissionen att utöka kraven på samhällsomfattande tjänster till att också omfatta förhyrda linjer eller ISDN (tjänsteintegrerade digitala nät), där så är lämpligt. Dessutom bör principen om samhällsomfattande tjänster inte på något sätt utesluta att tillhandahållare av tjänster i landsbygdsområden beviljas kompensation, även när det gäller tjänster utöver basutbudet

4. Överkomlighet: konsumenternas kostnader

4.1. När det gäller frågan om överkomlighet påpekar kommissionen att även om operatörernas kostnader har sjunkit drastiskt så har detta sällan kommit användarna till godo i form av lägre priser.

4.2. Exempelvis uppgår installationsavgifterna i Danmark till 212 ecu medan de i Luxemburg uppgår till 65 ecu. I samma två länder är abonnemangsvavgiften för en tvåmånadsperiod 27 ecu i Danmark mot bara 11 ecu i Luxemburg. Prisnivåerna varierar avsevärt mellan medlemsstaterna.

4.3. Man uttrycker här i rapporten sin oro över dessa och andra skillnader och påpekar att det "är väsentligt att se till att den fortsatta gradvisa och nödvändiga utjämningen inte påverkar användarna negativt, och i synnerhet då inte privatkonsumenter".

4.4. Regionkommittén delar denna oro och uppmanar kommissionen att åtminstone införa uttryckliga förpliktelser för vilka tjänster som skall tillhandahållas till överkomliga priser.

4.5. Regionkommittén instämmer också med kommissionen i synen att de nationella tillsynsmyndigheterna för sårbara användargrupper, i allmänhet privata användare, när så krävs bör anta särskilda taxepaket, pristak och andra mekanismer för att lindra effekterna av

⁽¹⁾ EGT nr L 321, 30.12.1995, s. 6; EGT nr L 108, 1.5.1996, s. 62.

utjämningsprocessen för anslutnings-, abonnemangs- och samtalsavgifter. Detta är såsom påpekas i meddelandet särskilt viktigt när det gäller mindre gynnade och glesbefolkade regioner inom unionen.

4.6. Förutom ovanstående uppmanar Regionkommittén kommissionen att i nödvändiga fall fram till publiceringen av övervakningsrapporten den 1 januari 1998 ingripa då det uppstår större skillnader i överkomlighet. Detta är väsentligt för att förebygga omotiverade avgiftshöjningar under perioden fram till den 1 januari 1998.

4.7. Det är enligt Regionkommitténs väsentligt att operatörerna som en del av den samhällsomfattande tjänsten är förpliktade att tillhandahålla specificerade räkningar och flexibla betalningssätt, som till exempel att sprida anslutningsavgiften över en rad avbetalningar, till alla användare.

5. Enhetliga nationella priser

5.1. Helt riktigt påpekar kommissionen att det kommer att vara ett grundläggande ansvar för de nationella tillsynsmyndigheterna att säkerställa att de samhällsomfattande tjänsterna är överkomliga för alla användargrupper och att "i en liberaliserad miljö måste alla metoder för enhetlig prissättning garantera och förbättra överkomligheten".

5.2. Det finns en risk att nya aktörer allt eftersom konkurrensen får fäste, framför allt i städerna, kan komma att inrikta sig på kunderna i dessa områden och erbjuda lägre priser än den operatör som har monopolställning.

5.3. Regionkommittén är oroad över detta eftersom den operatör som haft monopolställning kan tvingas att använda en differentierad prissättning; lägre priser i städerna och högre priser på landsbygden och i glesbefolkade områden.

5.4. När kommissionen tar upp detta problem påpekar man att "frågorna om de samhällsomfattande tjänsternas räckvidd och överkomlighet och om tele-tjänster i allmänhet är av avgörande betydelse för de mindre gynnade regionerna i gemenskapen". Kommissionen påpekar också att man även fortsättningsvis kommer att "arbeta för att säkerställa att kombinationen av liberalisering och ny teknik inte vidgar utan snarare minskar de regionala skillnaderna inom Europeiska gemenskapen".

5.5. Kommissionen medger för sin del att det är svårt att bedöma liberaliseringens verkliga inverkan på de mindre gynnade regionerna inom unionen och påpekar att man måste vara vaksam på att den takt med vilken de olika territorierna i gemenskapen utrustar sig med de

olika tjänster som krävs för det framväxande informationssamhället kan bidra till att upprätthålla en "tidsklyfta" och till att ytterligare öka de sociala och ekonomiska skillnaderna mellan unionens regioner.

5.6. Regionkommittén delar kommissionens oro i denna fråga, men tror att man måste ha ett mer praktiskt tillvägagångssätt för att hindra att en "tidsklyfta" växer fram i de mindre gynnade regionerna.

5.7. Strukturfonderna och andra gemenskapsinitiativ kan utgöra ett användbart verktyg för att modernisera telekommunikationssektorn i Irland, Grekland, Portugal, Spanien och södra Italien och Regionkommittén välkomnar deras fortsatta tillämpning i denna moderniseringsprocess.

5.8. Regionkommittén tror dock att liknande program kan komma att behövas i andra regioner inom unionen.

5.9. I detta avseende begär kommittén att kommissionen så snart som möjligt upprättar en rapport i syfte att kartlägga andra regioner som ligger avsevärt efter när det gäller infrastrukturen inom telesektorn, och att man i de fall det befinner sig vara nödvändigt ställer upp den finansiering som är nödvändig för att dessa regioner skall kunna modernisera dessa tjänster.

5.10. Dessutom anser Regionkommittén att man i ljuset av liberaliseringsprocessen måste se till att privata investerare uppfyller sin uppgift, om nödvändigt genom lagstiftningsprocessen, när det gäller att säkerställa att nödvändiga och rättvisa investeringar inriktas på glesbefolkade och mindre gynnade regioner inom unionen.

6. Användare med handikapp och särskilda behov

6.1. Handikappade och personer med särskilda behov utgör en speciell grupp inom vårt samhälle vars behov och önsknings måste tillgodoses.

6.2. Regionkommittén välkomnar därför kommissionens uttalande att dessa användare skall kunna dra nytta av samma servicenivå till överkomliga priser som erbjuds till användare utan handikapp eller särskilda behov.

6.3. Regionkommittén anser dock att man skulle göra större framsteg i tillhandahållandet av dessa tjänster om vissa grundläggande tjänster garanterades. Exempel på sådana tjänster är texttelefoner för hörselskadade

både i hemmet och på allmänna platser och gratisabonnemang och nedsatta samtalsavgifter för äldre, arbetslösa och pensionärer. Särskilda avgiftsfria nummer skulle ges till välgörenhetsorganisationer och kriscentraler.

System för användare med lågt nyttjande av teletjänster

6.4. Regionkommittén anser vidare att en telefon, även om den inte används särskilt ofta, är av avgörande betydelse för vissa människor, i synnerhet äldre, handikappade och personer med särskilda behov. ReK uppmanar kommissionen att se till att de särskilda avgiftssystem för användare med lågt nyttjande av teletjänster som redan tillämpas i vissa länder utvidgas till alla medlemsstater.

7. Tjänsternas kvalitet

7.1. Regionkommittén instämmer i de standarder som redan ställts upp i telefonidirektivet och i att operatörens resultat när det gäller att uppnå dessa standarder skall publiceras regelbundet.

7.2. Regionkommittén stöder vidare till fullo kommissionens åsikt att man skall vidta sanktioner, inklusive licensindragning, mot de operatörer som inte upprätthåller fastställda servicenivåer.

7.3. Regionkommittén instämmer också i att minimimål för tjänsternas kvalitet bör definieras på gemenskapsnivå som en referens för fastställande av nationella mål.

8. Användarnas roll i övervakningen av servicenivåer, priser och överkomlighet

8.1. I det övergripande sammanhanget övervakning av servicenivåer, priser och överkomlighet ser Regionkommittén en roll för lokala och regionala myndigheter vid sidan av konsumentorganisationerna i övervakningsprocessen. Det faktum att det är dessa myndigheter som står närmast människor sätter dem i en unik position när det gäller att se vad som sker, både på en övergripande lokal grund och i form av en daglig insyn i tjänsterna.

8.2. Regionkommittén uppmanar därför kommissionen att inbegripa lokala och regionala myndigheter som partner i systemet för övervakning av operatörerna i den nya liberaliserade telekommunikationsmiljön.

8.3. Slutligen välkomnar Regionkommittén förslaget och begär att den planerade övervakningskommittén på gemenskapsnivå skall ha representanter för både konsumenterna och för lokala och regionala myndigheter.

9. Utvecklingen av samhällsomfattande och avancerade tjänster

9.1. Regionkommittén instämmer i att en samhällsomfattande tjänst erkänns som en väsentlig del av det globala informationssamhället. Kommittén instämmer också med deklarationen från G7:s ministermöte att "säkerställandet av ett allmänt tillhandahållande av och tillgång till tjänsterna är en av de centrala principerna bakom förverkligandet av deras gemensamma vision om informationssamhället".

9.2. Då kommissionen försöker avgöra utvecklingen av de samhällsomfattande tjänsterna för telekommunikationer i informationssamhället ställer man sig i detta läge frågor snarare än man ger svar, till exempel:

9.3. Bör de samhällsomfattande teletjänsterna även i fortsättningen endast subventioneras av företag inom området eller bör andra finansieringsmetoder (t.ex. ökad direktfinansiering från staten/stimulans av partnerskap mellan offentliga och privata verksamheter) övervägas?

9.4. Bör de ramar som införs på gemenskapsnivå bara bemöta risken att marknadskrafterna på egen hand inte kommer att ge tillräcklig garanti för tjänster som är överkomliga för alla medborgare eller bör de också uppnå något mera, t.ex. styra och utveckla marknadernas eller teknikens framväxt?

9.5. Som svar på dessa två mycket viktiga frågor tror Regionkommittén, och instämmer med kommissionen, att användarnas efterfrågan och den tekniska utvecklingen måste vara de mest avgörande faktorerna för de samhällsomfattande tjänsternas framtida utveckling. Kommittén anser dock också att man för att skydda de mindre gynnade regionernas intressen bör och måste använda sig av statlig och regional finansiering då detta är nödvändigt. Detta knyter an till en tidigare fråga, nämligen att framväxten av en "tidsklyfta" i den tekniska utvecklingen i de mindre gynnade regionerna kan få skadliga effekter på dessa regioner som de kan få det svårt att återhämta sig ifrån.

9.6. Tills vidare stöder dock Regionkommittén kommissionens ramar som kräver att medlemsstaterna fastställer mål för att på gemenskapsnivå införa vissa avancerade telefons tjänster (som för närvarande inte ingår i de samhällsomfattande tjänsterna).

10. Informationssamhällets främjande

10.1. Regionkommittén välkomnar kommissionens beslut om att främja informationssamhället. Vi välkomnar särskilt betoningen på utbildning i informationssamhället och då särskilt när det gäller att utrusta arbetskraften med lämpliga kunskaper för informationssamhället i syfte att skapa sysselsättning och främja den generella konkurrenskraften.

10.2. Inom utbildningsområdet uppmanar Regionkommittén kommissionen att bidra till att införa reducerade avgifter för dem som använder moderna och avancerade teletjänster.

10.3. Finansieringen av dessa reducerade avgifter skulle i huvudsak ses som ett statligt ansvar och som en del av den övergripande utbildningsbudgeten. Regionkommittén anser därför att det är de lokala, regionala och statliga myndigheternas uppgift att göra prioriteringar på utbildningsområdet och att de också skall finansiera dessa prioriteringar.

10.4. Oaktat detta stöder Regionkommittén de prioriteringar som kommissionen gjort i meddelandet "Mot informationssamhället" ⁽¹⁾, och instämmer i att gemenskapens roll bör fokuseras på att stimulera projekt genom tillhandahållande av information och ökad medvetenhet om olika initiativ relaterade till informationssamhället.

10.5. Regionkommittén stöder också tanken på att gemenskapen skall ge finansiellt stöd till vissa projekt som antingen går ut på att skapa relevant infrastruktur eller på att utveckla medvetenhet, kompetens eller tjänster, eller som stimulerar nödvändiga forsknings- och utvecklingsaktiviteter som leder till nya idéer, vilka är nyckeln för informationssamhällets utveckling.

11. Allmän tillgång till informationssamhällets tjänster

11.1. Regionkommittén välkomnar helhjärtat kommissionens åtagande att arbeta för en utvidgad allmän tillgång till informationssamhället. Vi välkomnar särskilt anslutningen av skolor, högskolor, sjukhus, offentliga byråer, bibliotek och andra offentliga anslutningspunkter till informationssamhället.

11.2. Regionkommittén instämmer här med kommissionen om att allmän och "kommunal" tillgång kan vara av särskild betydelse i mindre gynnade regioner om marknadskrafterna allena skall få styra utvecklingen av informationssamhället. Kommittén stöder därför i detta

sammanhang kommissionen när det gäller att noga övervaka enskilda personers, icke-vinstdrivande sektorer och frivilliga organisationers tillgång till informationssamhället.

11.3. Regionkommittén stöder till fullo kommissionen i dess beslut att hålla den allmänna tillgången till informationssamhället, och då framför allt inom mindre gynnade regioner, under konstant uppsikt.

12. Framtida frågor

12.1. Regionkommittén instämmer i kommissionens sätt att identifiera framtida frågor och då särskilt i synen att allmän tillgång inte bara bör vara en fråga om att främja fysiska anslutningar utan också omfatta lämplig utbildning, stöd och investeringar i utrustning.

12.2. I frågan om låga användartaxor instämmer Regionkommittén i att dessa är väsentliga för ett brett utnyttjande av direktansluten information och direktanslutna tjänster och anser också att man kan komma att behöva ta till lagstiftning för att garantera att dessa låga taxor verkligen respekteras.

13. Slutsatser

13.1. Regionkommittén välkomnar och skriver under på kommissionens meddelande. Vi uppskattar särskilt kommissionens betoning på den roll som spelas av unionens regioner i den pågående revolutionen på telekommunikationsområdet, och då framför allt när det gäller att se till att de mindre gynnade regionerna inte tillåts hamna på efterkälken i utvecklingen.

13.2. När det gäller det övergripande innehållet i meddelandet vill Regionkommittén sammanfatta sitt yttrande med följande punkter:

13.2.1. I fråga om de samhällsomfattande tjänsterna begär Regionkommittén att man skall ge högsta prioritet till konsumentskyddet.

13.2.2. Som ett första steg och för att hjälpa de mindre utvecklade regionerna begär kommittén att förhyrda linjer eller ISDN skall ingå som en del av förpliktelserna om samhällsomfattande tjänster, där så är lämpligt.

13.2.3. Regionkommittén anser att kommissionen bör införa uttryckliga förpliktelser om vilka tjänster som skall tillhandahållas till överkomliga priser.

⁽¹⁾ KOM(95) 224 slutlig.

13.2.4. ReK stöder också kommissionens krav på att de nationella tillsynsmyndigheterna för utsatta grupper och privatkonsumenter i allmänhet och när så är nödvändigt skall anta särskilda taxepaket, pristak och andra mekanismer för att lindra effekterna av utjämningsprocessen för anslutningsabonnemangs- och samtalsavgifter.

13.2.5. Regionkommittén uppmanar kommissionen att i nödvändiga fall fram till publiceringen av övervakningsrapporten den 1 januari 1998 ingripa då det uppstår större skillnader i överkomlighet.

13.2.6. Regionkommittén erkänner strukturfondernas ovärderliga bidrag när det gäller att modernisera telenäten i vissa länder och uppmanar kommissionen att upprätta en rapport i syfte att kartlägga andra regioner som ligger avsevärt efter i fråga om infrastrukturen inom telesektorn, och att man i de fall det befinns vara nödvändigt ställer upp den finansiering som är nödvändig för att dessa regioner skall kunna modernisera dessa tjänster.

13.2.7. Kommittén anser också att kommissionen har en skyldighet att säkerställa att nödvändiga och rättvisa investeringar inriktas på glesbefolkade och mindre gynnade regioner inom unionen.

13.2.8. I fråga om handikappade och personer med särskilda behov anser ReK att man bland annat bör göra tjänster såsom texttelefoner för hörselskadade och särskilda avgiftssystem för användare med lågt nyttjande av teletjänster tillgängliga för dessa grupper.

13.2.9. När det gäller övervakningsgrupper anser Regionkommittén att lokala och regionala myndigheter skall ingå i processen vid sidan av konsumentorganisationerna.

13.3. Slutligen välkomnar Regionkommittén den inom gemenskapen pågående debatten om informations-samhället och ser upprättandet av de samhällsomfattande tjänsterna som ett första och viktigt steg mot rättvisa och harmoni inom unionen och ser fram mot att delta i debatten om informationssamhällets utveckling.

Bryssel den 15 januari 1997.

Regionkommitténs

ordförande

Pasqual MARAGALL i MIRA

Yttrande från Regionkommittén om "Den gemensamma jordbrukspolitiken och östutvidgningen"

(97/C 116/05)

BAKGRUND

- Kommissionens beslut av den 13 mars 1996 att begära Regionkommitténs yttrande i detta ärende i enlighet med artikel 198c, första stycket, i EG-fördraget.
- Regionkommitténs beslut av den 12 juni 1996 att ge utskott 2 "Fysisk planering, jordbruk, jakt, fiske, skogsbruk, havsmiljö och bergsområden" i uppdrag att utarbeta yttrandet.
- Utkastet till yttrande (CdR 239/96 rev.) som antogs av utskott 2 den 5 december 1996. Föredragande var Reinhold Bocklet i samarbete med medlemmarna i arbetsgruppen, Michel Lafay, Lloyd Kenyon, W.T. van Gelder och Kaija-Maija Perkkio.

Med hänsyn till ovanstående antog Regionkommittén följande yttrande vid sin 16:e plenarsession den 15-16 januari 1997 (sammanträdet den 16 januari).

1. Inledning

Gemenskapens politik inom jordbruket — marknads- och prispolitik, inkomstpolitik, horisontell och regional strukturpolitik samt angränsande politikområden — står inför en hel rad händelser som kräver beslut av unionen om den framtida utformningen av den gemensamma jordbrukspolitiken GJP, t.ex.:

- det stegvisa ikraftträdandet av GATT-avtalen;
- starten för nästa förhandlingsrunda inom WTO år 1998, med målet att än mer inbegripa GJP i globalisering av marknaderna;
- EU:s utvidgning österut;
- nya beslut om EU:s finanser för tiden efter 1999.

Europeiska rådet i Essen uppmanade kommissionen att framlägga en studie över alternativa strategier för utvecklingen av kontakterna på jordbruksområdet mellan Europeiska unionen och de associerade länderna med hänsyn till deras kommande inträde, och kommissionen tillmötesgick denna uppmaning genom att framlägga dokument CSE(95) 607 för rådet i Madrid.

Europeiska rådets beslut i Essen i december 1994, i Cannes och Madrid i juni och december 1995 preciserade strategin för utvidgningen och påskyndade den fortlöpande processen, så att kommissionen blev uppmanad att framlägga sitt yttrande över kandidaturerna för att

förhandlingarna skall kunna börja omedelbart efter det att regeringskonferensen 1996/1997 har avslutats.

Rådet i Madrid krävde en analys av unionens finansieringsystem för att ange en finansiell ram för tiden efter 1999 som inbegriper perspektivet med utvidgningen.

Rådet i Madrid krävde att de 1992 påbörjade reformerna av GJP skall fortsätta, och det verkar möjligt att GJP tas upp på regeringskonferensen som indirekt fråga i debatterna om unionsutvidgningen, trots att den inte står på den officiella dagordningen.

De första associationsavtalen slöts redan i februari 1994 med Ungern och Polen och dessa följdes i februari 1995 av avtalen med Tjeckien, Slovakien, Rumänien och Bulgarien och i juni 1995 av avtalen med de tre baltiska staterna. Associationsavtalet med Slovenien har undertecknats under tiden.

Öppningen i riktning mot de central- och östeuropeiska staterna — som sker parallellt med att effekterna av Gatt-avtalet från 1994 börjar märkas, och med att slutstadiet av reformen från 1992 inleds — kommer att påverka det europeiska jordbruket och hela den socioekonomiska situationen i gemenskapens landsbygdsområden.

Med hänsyn till ovanstående anser Regionkommittén det lämpligt att i enlighet med artikel 198c i Maastrichtfördraget utarbeta ett yttrande över kommissionens studie om alternativa strategier för utvecklingen av kontakterna på jordbruksområdet mellan den Europeiska unionen och de associerade länderna med hänsyn till

deras kommande inträde. Kommissionär Franz Fischler presenterade och förklarade studien vid Regionkommitténs plenum den 13 juni 1996.

2. Innehållet i studien

2.1. Kommissionen försöker i sitt dokument identifiera de kärnfrågor som i framtiden blir aktuella inom jordbruksområdet och jordbrukspolitiken i de centraleuropeiska länderna och Europeiska unionen, samt utvärdera konsekvenserna av en utvidgning med nuvarande GJP som grund. Kommissionen gör en första skiss av GJP:s fortsatta utveckling och föreslår en rad vägar och åtgärder för att förbättra förbindelserna på jordbruksområdet under förberedelsefasen inför inträdet.

2.2. Rapporten börjar med en beskrivning av det aktuella läget inom EU och de central- och östeuropeiska länderna och en analys av situationen till 1999. Kommissionen utgår då ifrån att en ytterligare liberalisering av världshandeln efter den tidpunkten kommer att utöva ett nytt tryck på jordbruket inom EU. Dessutom borde de produktionsbegränsande åtgärderna från GJP-reformen 1992 vid det laget neutraliseras av den produktionstekniska utvecklingen och därmed en situation med nya överskott inträda. Samtidigt måste man räkna med häftiga diskussioner inom EU om fördelningen av medlen och därmed om storleken av jordbruksbudgeten i samband med förhandlingarna om nästa periods finansiella perspektiv för budgeten efter år 2000.

2.3. Facit av den inledande analysen är att en vidareutveckling av den gemensamma jordbrukspolitiken är nödvändig även utan en utvidgning österut.

2.4. Man fortsätter med att skissera tre alternativ för en möjlig gemensam jordbrukspolitik med hänsyn till de central- och östeuropeiska staternas inträde. Det första alternativet innebär att det central- och östeuropeiska jordbruket integreras i en oförändrad GJP. De utgifter som då tillkommer i jordbruksfonden beräknas i slutskedet av inträdet uppgå till 12 miljarder ecu årligen, inklusive allt direkt stöd och alla angränsande åtgärder. Detta alternativ torde enligt kommissionens mening leda till en ökad jordbruksproduktion i Central- och Östeuropa och därmed till överproduktion inom EU och ekonomiska problem för de central- och östeuropeiska staterna på grund av stigande konsumentpriser.

Det andra scenariot utgår från en radikal reform med en omfattande strykning av allt prisstöd och ett upphävande av alla produktionsbegränsningar för socker, mjölk och för arealer. De kompensationsersättningar som blir nödvändiga om kvotsystemen för mjölk och socker avskaffas, och de sociala problem och miljöproblem som uppstår på landsbygden genom den framtvingade strukturomvandlingen, betraktas som så betydande att detta alternativ förkastas.

Kommissionen föredrar ett tredje alternativ, som man kallar en förnuftig vidareutveckling av den existerande jordbrukspolitiken inom gemenskapen. Det innebär att den år 1992 påbörjade frikopplingen mellan marknads- politik och inkomst- respektive strukturpolitik skall fortsätta. De vid tidpunkten för inträdet lägre EU-priserna skulle underlätta den planerade integrationen av de central- och östeuropeiska länderna. Ytterligare kompensationsersättningar skulle inte behövas för jordbruket i dessa länder. De direkta stöden skulle starkare än hittills kopplas till social- och miljöpolitiska villkor. Målet för en sådan politik skulle vara att bättre integrera miljöåtgärder i jordbruket och att skapa en hållbar finansieringsform för den utveckling samhället önskar inom jordbruket och för bevarandet av naturresurserna.

2.5. Kommissionen noterar härvid att medlemsstaterna eller regionerna skulle få större rörelsefrihet när gemenskapens beslut genomförs, medan gemenskapen bibehåller behörigheten att fatta beslut om ramarna. I stället för de årliga rundorna om jordbrukspriserna skulle denna reglering av ramarna fastställas i fleråriga program med ett starkare deltagande av Europaparlamentet. Detta system för en gemensam jordbrukspolitik skulle ungefär motsvara EU:s nuvarande strukturpolitik med femårsplaner och ett långtgående genomförande av programmen på medlemsstats- eller regionnivå.

2.6. Fram till inträdet föreslår kommissionen — liksom vid Portugals inträde — ett moderniseringsprogram för jordbruket i Central- och Östeuropa och stöd för livsmedelsindustrins reformer. Kostnader och finansiering av stödet före inträdet anges inte närmare.

3. Den förbättrade marknadstillgångens regionala konsekvenser

3.1. Genom de central- och östeuropeiska staternas inträde ökar jordbrukets produktionspotential med minst 50 % gentemot status quo. Det motsvaras av en befolkningsökning på endast 29 %. Även om man får olika resultat om man tittar på olika produkter, kvarstår faktum att gemenskapen totalt skulle kunna få en överskottspotential med följer särskilt för de stora grödorna.

Sådana marknadsstörningar kan få särskilt problematiska följder i regioner vilkas ekonomi är starkt inriktad på produktion av känsliga produkter.

3.2. Med hänsyn till handelns betydelse vid de central- och östeuropeiska ländernas övergång från plan- till marknadsekonomi skapar associationsavtalen stora möjligheter för en progressiv öppning av marknaderna. Det är fråga om att under en kontrollerad tidsperiod komma fram till ett fritt varuutbyte med EU och

att integrera de associerade staterna i den stora inre marknaden.

För att uppnå detta förutsätter avtalen ömsesidiga handelskoncessioner, som ska ta hänsyn till de marknadsstörningar som kan uppstå genom införsel av känsliga produkter, vare sig det handlar om jordbruksprodukter eller till exempel textilier.

3.3. Men det finns en väsentlig skillnad mellan industrisektorn och jordbrukssektorn. Det är ett framträdande mål att inom tio år steg för steg förverkliga en frihandelszon. Därvid kan man konstatera att handelsbalansen mellan de 12 EU-länderna och de 10 central- och östeuropeiska länderna i skedet före undertecknandet av associationsavtalen har gått från ett negativt saldo på 879 miljoner ecu år 1989 till ett överskott till EU:s förmån på 903 miljoner ecu år 1994.

EU:s export har under denna period nästan tredubblats, medan importen bara har vuxit med 15 %. Ungern är det enda land som liksom förut exporterar betydligt mer till gemenskapen än det importerar från denna.

3.4. Industriprodukter från de central- och östeuropeiska staterna kan från och med nu importeras fritt till EU. I gengäld sänks de central- och östeuropeiska ländernas handelsbarriärer fortlöpande.

3.5. För jordbrukssektorn har man däremot inte fastställt fritt varuutbyte som mål. Avtalen föreskriver bara att tariffkoncessioner införs för fem år enligt asymmetriprincipen. I klartext innebär det att unionen upphäver sina handelsrestriktioner i större omfattning och snabbare än sina partner. I avtalen har gemenskapens koncessioner fastställts genom att många handelskvoter öppnas med successivt 20-60 % reducerade tullar. Sedan juli 1995 kan de inom kvoterna reduceras med upp till 80 %. Kvoterna gäller produkt för produkt. Som bas har man utgått från det traditionella handelsutbytet mellan åren 1986 och 1990. Det förutses att kvoterna stiger med i genomsnitt 10 % per år under de första fem åren av avtalens giltighetstid. För vissa produkter reducerades tullarna utan kvantitativ begränsning.

3.6. För de central- och östeuropeiska staterna gäller preferenstullar som för det mesta reduceras progressivt. På grund av GATT-avtalen är tullarna för en rad produkter för närvarande högre än tidigare. Därför tillämpar dessa länder de gamla tullarna från associationsavtalen både för kvoter och för obegränsade tullkoncessioner. Att anpassa associationsavtalen är ett huvudtema i strategin för tiden före inträdet. Man har uttryckligen förutsett möjligheten att bevilja nya kvoter. De central- och östeuropeiska staterna har uppnått en allt större öppning av kvoterna med hänvisning till att handelsbalansen utvecklas negativt. I december 1994 föreslog kommissionen rådet att kvoterna skall ökas med 10 % per år. Rådet avvisade det och accepterade en höjning med endast 5 % per år. Denna höjningsmarginal

gäller inte för känsliga produkter som levande nötboskap, får och getter; jordgubbar, lök och produkter med tomater som råvara.

3.7. Därmed har rådet säkerställt att det tills vidare inte blir några störningar till följd av konkurrensen av import från Central- och Östeuropa för regioner vilkas huvudinriktning är produktion inom nämnda områden.

För närvarande vill kommissionen gå vidare i väsentliga avseenden, vilket den beskriver i sitt strategidokument. Den tänker föreslå nya ökning av kvoter och möjligheten att överföra kvoter från en stat till en annan i Central- och Östeuropa. Samtidigt skall importpriserna sänkas inom vissa kvoter för frukt och grönsaker. Det kan skapa problem för frukt- och grönsaksproduktionen i Sydeuropa, men också i länder som Tyskland och Nederländerna eftersom redan små, ytterligare mängder i den inre marknaden vid den nuvarande prisnivån kan utlösa starka destabiliserande effekter.

3.8. Å andra sidan måste floden av varor från unionen till de central- och östeuropeiska staterna granskas noga, särskilt beträffande i vad mån den har ökat vid tidpunkten för inträdet. Eventuellt kan förhandlingarna bli lättare med tredje land inom WTO:s ramar.

3.9. Man bör noga se till att handelsutbytet styrs på så sätt att det håller sig inom associationsavtalens ram.

3.10. De central- och östeuropeiska länderna kommer inte att få några, eller åtminstone mycket små, Gatt/WTO-kvoter för subventionerade export. Trots de relativt gynnsamma prognoserna för spannmål, fläsk, fjäderfä och ägg kan återigen ett anpassningstryck uppstå för dessa när det gäller avsättning i tredje land, och denna situation skulle kunna uppmuntra till en ny anpassning av kvoter för subventionerad export, vilket kan förstärkas genom en fortsatt liberalisering av handeln med jordbruksprodukter som en följd av framtida WTO-förhandlingar.

4. Decentralisering av jordbrukspolitiken

4.1. Reflektionerna i strategidokumentet om en integrerad politik för landsbygden fortsätter den positiva utveckling som gemenskapens regionalpolitik har haft efter reformen av strukturfonderna, och är, om de genomförs, ägnade att ge den en ny dimension med ett effektivt medinflytande från regionerna.

4.2. Något som framförallt kan bidra till detta är den nämnda radikala förenklingen av åtgärder och procedurer, liksom en ökad flexibilitet i handhavandet. En ny aspekt som måste bedömas mycket positivt är insikten "att medlemsstaterna och/eller regionerna måste få mer handlingsutrymme när de beslut som fattats på EU-nivå skall genomföras. Därvid kan en tydlig åtskillnad mellan marknadspolitik och inkomststöd vara till hjälp".

4.3. Av denna riktiga insikt dras tyvärr inte i tillräcklig utsträckning konsekvenserna beträffande beslutsnivåer och politiskt handlande. Kommissionens förslag — att åtgärderna på EU-nivå skall inskränka sig till att utfärda ramförfordningar, ställa upp gemensamma mål och definiera ett nödvändigt minimum av gemensamma regler — stämmer med den nödvändiga decentraliseringen av GJP men lämnar den politiska och juridiska utformningen av alternativet öppen.

4.4. Men sådana förslag från kommissionen behövs för att det uppdrag som ligger i artikel 3b i Maastrichtfördraget — subsidiaritetsprincipen — skall tränga igenom även i titel 2 "Jordbruket", med hänsyn till principen om finansiell solidaritet.

Tillämpningen av artikel 3b på jordbruket kan inte inskränka sig till olika aspekter av teknisk förenkling och kodifiering av rättsliga föreskrifter.

4.5. I en gemenskap som utvidgas med de central- och östeuropeiska staterna ökar variationsriktigheten kraftigt i jordbruket. Det gäller särskilt för verksamhetens struktur och rättsliga former. Mycket stora, industriellt drivna enheter kommer att ha en stor andel av produktionen.

Olika traditioner, förvaltningskapacitet och förvaltningsstrukturer kommer att försvåra, ja omöjliggöra, att centrala detaljregler tillämpas enhetligt.

4.6. Den kärnfråga som dyker upp i detta sammanhang inom jordbrukspolitiken är: Skall de kompensationsåtgärder som beviljats inom ramen för reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken ligga inom gemenskapens kompetens eller borde de inte hellre höras till medlemsstaternas kompetens?

4.7. När prisutjämningsstödet och belöningen till miljöåtgärder infördes, skedde en avgörande förändring i den gemensamma jordbrukspolitiken och den berikades med en ny kvalitet, vars rötter i strukturpolitiken går tillbaka till bergsjordbruksdirektivet från år 1975.

4.8. Gemenskapens utvidgning kräver på detta område längre gående differentieringar, som tar hänsyn även till jordbrukets strukturella situation, kostnadsnivån och levnadsstandarden i enskilda områden. Om det inte sker kommer den formella likabehandlingen av alla att leda till ännu större olikhet än nu och till en kraftig snedvridning av konkurrensen.

4.9. I diskussionen ställs alltid frågan om hur genomförbar en decentraliserad uppläggning är. Regionkommittén skulle därför vilja påpeka att det redan finns en

beprövad modell. För målen i strukturfonderna och genomförandet av förordning (EEG) nr 2078/92 är åtgärderna redan planerade i en "nedifrån och upp"-metod.

Denna princip har fungerat i gemenskapens regionalpolitik sedan 1988. Instrumenten är utprovade och anpassade till de erfarenheter man har.

Då skulle medlemsstaterna, och beroende på gällande grundlagar även regionerna, behöva utarbeta stödkoncept med flerårig löptid, på samma sätt som man redan gör i strukturfondernas målpolitik.

Ramvillkor som hela tiden utvecklas skulle kanske kunna lösa den ständiga konflikten mellan jämvikt på marknaden och garanterad inkomst i jordbruket. EG:s jordbruksreform har försökt mildra konflikten genom att införa kompletterande direktstöd inom viktiga marknadsordningar.

Denna målinriktning överensstämmer även med slutförklaringen vid Europeiska konferensen om landsbygdsutveckling i Cork den 9 november 1996, där man förordar en integrerad politik för landsbygden i stort, med utgångspunkt i en decentraliserad tillämpning av subsidiaritetsprincipen.

5. Fortsättning av WTO-förhandlingarna

5.1. I detta sammanhang hänvisar Regionkommittén till sina uttalanden i yttrandet om regionala konsekvenser av reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken. Regionkommittén framhåller där särskilt att ett tillräckligt yttre skydd måste bibehållas efter differentieringen och borttagandet av tullarna.

5.2. Redan nu finns en viss fara för en urholkning av det kvarvarande yttre skyddet för jordbruket genom att frihandelsavtal sluts — även sådana som är en förberedelse för de central- och östeuropeiska staternas anslutning eftersom det är hårdare krav för WTO-erkännande av frihandelszoner (undantag från MGN-principen).

På väsentliga handelsområden — exempelvis jordbrukssektorn — kan man i fortsättningen inte bara bortse från frihandelsavtal som följer WTO:s regler. Om WTO-arbetsgruppen inte kommer fram till att ett frihandelsavtal är förenligt med GATT finns det en risk att andra WTO-medlemsstater kräver att få delta i den fria jordbruksprodukthandeln med hänvisning till principen om mest gynnad nation.

5.3. Gällande GATT-avtal innehåller en fredsklausul som garanterar de kompensationsbetalningar som gemenskapen beslutat om 1992 inom ramen för GATT-reformen, till och med budgetåret 2003/2004. Däremot kan man räkna med att gemenskapens jordbrukspolitik utsätts för tryck efter 1999 i samband med en ny förhandlingsrunda inom Världshandelsorganisationen.

Detta kommer speciellt att yttra sig i krav på ytterligare sänkning av den interna stödnivån, det yttre gränsskyddet och exportsubventionerna.

Sådana krav får inte leda till att den gemensamma jordbrukspolitiken reformeras radikalt, enligt alternativ 2 i kommissionens strategisammanställning. Med hänsyn till WTO-förhandlingarna, där man i alternativ 1 förutsätter överföring av en oförändrad GJP till de central- och östeuropeiska staterna, skulle man få både finansiella och andra betydande problem.

5.4. Det tredje alternativet, som innebär en förnuftig, mer decentraliserad vidareutveckling av den existerande GJP, förefaller vara en framkomlig väg, som tillåter medlemsstaterna och regionerna att stärka jordbrukets konkurrenskraft med skräddarsydda, regionanpassade koncept, och samtidigt att i tillräcklig mån betona ekologiska mål.

5.5. Av detta skäl är det obegripligt att kommissionen från början tar in i sina diskussioner en fortsatt neddragning av prisstödet. Ett sådant uttalande är inte heller befogat mot bakgrund av artikel 20 i överenskommelsen om jordbruket i Gatt-avtalet. Innan man uttalar sig för något sådant krävs en ingående undersökning av de nuvarande sänkingsförpliktelsernas konsekvenser för jordbrukshandeln på världsmarknaden och en ingående analys av utbuds- och efterfrågesituationen på ifrågavarande globala produktmarknader. Att föregripa sänkingsalternativ, vilket sker i detta dokument, är bara ägnat att skada gemenskapens förhandlingsposition i kommande WTO-förhandlingar.

5.6. Den nya "US-farm"-lagen leder i Amerika till omställning av stödsystemet till produktionsoberoende "green-box"-åtgärder. Därmed kan det inom WTO:s ram uppstå en preferens för "green-box"-åtgärder, som kan motverka en förlängning av "blue-box" där prisutjämningsåtgärder skall inordnas. När den frist som anges i fredsklausulen har löpt ut kan det vara lämpligt med en betydligt starkare inriktning av EU:s interna stöd mot "green-box"-åtgärder.

6. Finansiering av den gemensamma jordbrukspolitiken

6.1. I fråga om vidareutvecklingen av den gemensamma jordbrukspolitiken finansiering uttalar sig kommissionen i den föreliggande rapporten ganska vagt, frånsett en beräkning av det tillkommande behovet för de central- och östeuropeiska staterna.

6.2. För närvarande gäller Europeiska rådets beslut från Edinburgh. Enligt beslutet om egna medel skall taket för dessa öka successivt från 1,20 % (1994) till 1,27 % (1999). (0,01 % av BNP motsvarar för närvarande cirka 680 miljarder ecu.)

6.3. Med hänsyn till valutaunionen genomförs i alla medlemsstater en sträng besparingspolitik, och detta särskilt i dem som ger nettobidrag till gemenskapens budget, vilket inte heller efter 1999 gör att en höjning av taket för egna medel verkar möjlig.

6.4. Enligt Europeiska rådets beslut i Edinburgh skall strukturmedlen i huvudsak koncentreras på mål 1-områden som släpar efter i utvecklingen. 1999 kommer minst 70 % av strukturmedlen att tillfalla mål 1-områden.

6.5. För utgifterna i jordbruksfondens garantidel är den möjliga årliga höjningen sedan 1988 genom jordbruksdirektivet begränsad till 74 % av den reella BNP-tillväxten och den genomsnittliga inflationen i EG.

De uppskattade utgifterna för garantidelen år 1996 motsvarar jordbruksdirektivet på 40,828 miljarder ecu. Det är ännu ovisst om direktivet på grund av gynnsamma världsmarknadspriser, särskilt för spannmål, åter kommer att underskridas, eller åter blir hårt utnyttjat på grund av ytterligare åtgärder för bekämpning av galna ko-sjukan. Åren 1994/1995 underskreds direktivet varje gång med ca 3 miljarder ecu.

Den framtida utgiftsramen för garantin beror främst på konjunkturfaktorer och politiska faktorer. För närvarande strävar kommissionen uppenbarligen efter att så vitt möjligt stabilisera utgifterna.

Utgiftsökningar kan framför allt väntas för angränsande åtgärder och för de kommande reformerna av ytterligare marknadsordningar.

Den möjliga ramen för en ökning av direktivet behövs för att fånga upp de tidigare nämnda merutgifterna liksom mindre avräkningsintäkter.

6.6. Dessutom kan det inte uteslutas att ytterligare åtgärder efter 1996 måste finansieras med hjälp av jordbruksfondens garantidel. Åtgärder som i första hand kan komma att överföras till garantin är veterinär- och 5 a-åtgärder.

6.7. Om man antar att gemenskapens samlade regelverk kommer att antas av de nya medlemmarna vid en utvidgning österut efter år 2000, uppskattar kommissionen den ytterligare belastningen på budgeten till cirka 12 miljarder ecu årligen.

Om man utgår ifrån att de central- och östeuropeiska länderna betalar sina bidrag till EG:s kassa i enlighet med nu gällande beslut om de egna medlen, så visar det sig att deras bidrag till budgeten kan bli som mest cirka 4 %. Följaktligen måste den helt övervägande delen av jordbruks- och även strukturutgifterna finansieras genom nettoöverföringar från det gamla EU.

6.8. Av detta skäl är det nödvändigt att i framtiden underkasta medelstildelningen en effektiv utgiftsdisci-

plin och granska den ur rättvisesynpunkt, på ett sätt som mer än hittills anpassar sig till de enskilda medlemsstaternas ekonomiska kapacitet.

7. Regionkommitténs yttrande

7.1. Regionkommittén stöder i princip kommissionen i dess strävan att utveckla lämpliga strategier som gör det möjligt för de central- och östeuropeiska staterna att integreras i Europeiska unionen så smidigt som möjligt. I strategidokumentet har kommissionen påvisat viktiga riktningar för jordbrukspolitikens framtida väg och startat en bred diskussion, till vilken Regionkommittén vill ge ytterligare impulser med detta första yttrande ur regionernas synvinkel.

7.2. Regionkommittén konstaterar att jordbruket i gemenskapen på många håll i Europa alltför har en svår inkomstsituation vid den tidpunkt när utvidgningen österut börjar, vilket påtagligt påskyndar den strukturella anpassningsprocessen.

7.3. Regionkommittén konstaterar att tungt vägande inskränkningar som leder till ytterligare belastningar har genomförts genom:

- reformen av den gemensamma jordbrukspolitikens;
- den restriktiva prispolitiken i en rad icke reformerade marknadssegment samt;
- genom genomförandet av Gatt-avtalen.

7.4. Innan man gör några som helst förändringar av GJP är det därför ett grundläggande villkor att man gör en ingående analys av konsekvenserna av tillämpningen av GJP-reformen från 1992 och att man slutför de reformer av GMO inom de sektorer som inte reformerats, i enlighet med riktlinjerna från 1992 och "Jumbo-rådet" från 1993.

7.5. Regionkommittén kräver att få en ingående analys av sänkingskravens konsekvenser för den globala handeln med jordbruksprodukter samt de erfarenheter som vunnits vid genomförandet, innan man förhandlar om fortsatta reformsteg.

7.6. ReK kräver vidare — mot bakgrund av att jordbrukssektorn har mycket stor ekonomisk och social betydelse — att alla beslut i denna fråga, i synnerhet angående utvidgningen, stöds av ett klagoråd i förväg när det gäller ramen för framtida finansieringsmöjligheter, som uppgår till 1,27 % av BNP.

7.7. Regionkommittén stöder genomförandet av jordbruksreformen som ett led i att säkra en bättre ekologisk, hållbar, politisk och social utveckling samt en bättre

jordbruks-, näringslivs- och landsbygdsinriktad utveckling under förutsättning att man bibehåller produktionskvoterna.

7.8. Regionkommittén betonar uttryckligen den politiska dimensionen av att marknadsekonomi införs i de central- och östeuropeiska staterna, dess betydelse för dessa länders socio-ekonomiska tillfrisknande samt jordbrukets nyckelroll i denna process.

7.9. Regionkommittén noterar hur föga homogen jordbrukssituationen är i de olika länderna i Central- och Östeuropa och att detta nödvändiggör en differentierad, klok och försiktig hållning i förhandlingarna om utvidgning. När man beslutar om åtgärder och övergångsperioder måste man vara uppmärksam på den konkreta situationen i varje associerat land.

7.10. Regionkommittén stöder kommissionens strategi att i de central- och östeuropeiska länderna primärt lämna stöd för strukturutveckling som skulle ge dessa länders jordbruk reella utvecklingsmöjligheter, men som emellertid inte får ge incitament till att skapa en överkapacitet som man inte finner avsättning för.

7.11. Regionkommittén kräver med eftertryck att både CÖE-staterna och EU-staterna vidtar förberedelser för den utvidgade, gemensamma jordbruksmarknaden så att man kan undvika ekonomiska och sociala snedvridningar.

7.12. Regionkommittén anser att den modell enligt vilken de central- och östeuropeiska länderna själva skall besluta om användningen av tilldelade EU-medel också är lämplig för den framtida jordbruksstruktur-, miljö- och inkomstpolicen i de femton EU-staterna. En sådan nationell eller regional självbestämmandemöjlighet måste emellertid vara underkastad alla bindande EG-rättsliga rambestämmelser, följa förfaranden som möjliggör insyn samt utesluta missbruk. Den får inte ifrågasätta den gemensamma marknaden och måste ske med beaktande av målsättningarna för den gemensamma marknads- och prispolicen.

7.13. Regionkommittén kräver att EU:s jordbruk, inklusive de central- och östeuropeiska staternas, får ytterligare möjligheter att i enlighet med de internationella bestämmelserna (GATT) utnyttja en positiv efterfrågeutveckling på världsmarknaden i olika produktionssegment, för att förebygga eventuella störningar i den inre marknaden på grund av den enorma ökningen av jordbrukets produktionspotential genom de central- och östeuropeiska länderna.

7.14. Regionkommittén kräver att miljöintressena prioriteras entydigt och att jordbrukets multifunktionella uppgifter betonas, framförallt med hänsyn till det minskade prisstödet som bidrar till tendensen att produktionen koncentreras till ett fåtal gynnade platser.

7.15. Regionkommittén kräver också fortsättningsvis att pris- och marknadspolicen med prisgarantin som mål skall inriktas mot jämvikt på marknaden och varaktigt kompletteras med en målinriktad inkomspolitik.

7.16. Regionkommittén kräver att subsidiaritetsprincipen beaktas i högre grad vid tilldelningen av befogenheter inom jordbrukspolitiken, och att dessa i förekommande fall fördelas på olika statliga nivåer och gemenskapsnivåer, varvid medlemsstatsnivån skall ha företräde om det är lämpligt för en rimlig lösning av problemen. Detta får dock inte innebära att den gemensamma jordbrukspolitiken åter nationaliseras, och man bör uppmuntra till samråd med lokala och regionala myndigheter när man utvecklar strategier för landsbygdsutveckling.

7.17. Regionkommittén kräver — för enkelhetens skull och i partnerskapets anda — att unionens befogenhet för jordbrukets strukturpolitik begränsas till att ange ramar, och att gemenskapens finansiella engagemang inriktas mot att stärka regionerna och medlemsstaterna, med beaktande av de principer om koncentration som framhölls i Cork.

7.18. Regionkommittén kräver att man överlämnar åt medlemsstaterna eller, om författningen så föreskriver, åt regionerna att utforma system för direkta utbetalningar för inkomststöd, miljöskydd, en hållbar utveckling, förbättring av jordbrukets struktur och utjämning av valutaförändringar samt att de tillhandahåller motsvarande finansiella medel, varvid den gemensamma rättsliga ramen skall iaktas och målen för den gemensamma jordbrukspolitiken skall beaktas.

7.19. Regionkommittén kräver att de tekniska och förvaltningsorganisatoriska kriterierna skall uppfyllas i och med utvecklingen av den gemensamma rättsliga ramen, och att man överlåter åt medlemsstaterna och regionerna att utforma ett system för genomförandet.

7.20. Regionkommittén kräver att EU:s samtliga jordbrukspolitiska regler utformas så att de är anpassade till Gatt och möjliggör EU:s öppning österut utan att riskera effektiviteten hos ett jordbruk som bygger på familjeägda gårdar. Syftet med jordbruksstödet måste då vara att skapa ett konkurrenskraftigt jordbruk med familj jordbruken i centrum.

7.21. I enlighet med Cork-konferensens intentioner kräver Regionkommittén att jordbrukets utveckling och diversifiering som strukturmål ytterligare utvidgas och att hänsyn tas till detta vid den kommande strukturfondsreformen.

7.22. Regionkommittén avvisar en radikal reform med "fullständig liberalisering" av marknaden för jordbruksprodukter och betonar uttryckligen dess negativa följder för eftersatta jordbruksområden och regioner på landsbygden som redan nu lider av kraftig avfolkning.

7.23. Regionkommittén anser att det är nödvändigt med ett jordbruksstöd som är differentierat för stordrift och familj jordbruk, för att, även då de finansiella medlen är knappa, tillräckligt löna de för samhället viktiga tjänster som familj jordbruken gör för landsbygdsregionerna, särskilt vad gäller att i unionens

15 medlemsstater och i landsbygdsområdena i länderna i Central- och Östeuropa vidmakthålla kulturlandskapet, bevara naturtillgångarna, erbjuda rekreations- och turistområden samt upprätthålla en lantlig kultur som motvikt till urbaniseringen. En ny reform av GJP, mot bakgrund av en utvidgning mot öst och kommande förhandlingar inom WHO, måste bidra till den ekonomiska, sociala och regionala sammanhållningen i Europeiska unionen.

7.24. Regionkommittén anser att man vid kommande WTO-förhandlingar bl.a. skall lägga vikt vid att "green-box"-anpassat stöd byggs ut. Vid sidan om ekologiska aspekter måste man då också vid utformningen av stödet ta med aspekter som:

- en belöning av jordbruksproduktion som saknar marknad men är av betydelse för samhället och landsbygden;
- åtgärder för att upprätthålla jordbruket i eftersatta regioner, samt;
- den strukturella situationen.

7.25. För att förenkla administrationen och för att minska belastningsrisken anser Regionkommittén det vara motiverat att undersöka om det är möjligt att slå samman djurbidragen till arealbaserade kompensationsersättningar som skulle kunna integreras i arealbidragssystemet. I ett längre perspektiv kvarstår dessutom att undersöka i vilken utsträckning och under vilka förutsättningar det skulle vara lämpligt att använda sig av individanknutna transfereringar som ett jordbrukspolitiskt gemenskapsinstrument.

7.26. Regionkommittén kräver att stödet till bergsregionerna, övriga missgynnade regioner och småregioner — som samtliga uppfyller kriterierna i direktiv 75/268/EEG⁽¹⁾ — säkras och byggs ut på basis av bindande beslut redan före östutvidgningen. På detta sätt kan man långsiktigt garantera det mångfunktionella jordbruket i de marginaliserade zonerna.

7.27. Regionkommittén framhåller att stödinsatser till de central- och östeuropeiska staternas omstrukturering i riktning mot miljövänlig produktion och utnyttjande och produktion av förnybara energislag skall bedrivas redan före en anslutning.

7.28. Regionkommittén kräver gemenskapsreglering av de rättsområden inom den gemensamma jordbruks-

(1) EGT nr L 128, 19.5.1975, s. 1.

politiken där sådan krävs för att undvika snedvridning av marknaderna och diskriminering: hälso- och konsu-

mentskydd, djurskydds- och epidemilagstiftning, ursprungsskydd och marknadsföringsregler, yttre skydd.

Bryssel den 16 januari 1997.

Regionkommitténs

ordförande

Pasqual MARAGALL i MIRA

Yttrande från Regionkommittén om "En politik för landsbygdsutvecklingen"

(97/C 116/06)

BAKGRUND

- Beslutet av den 18 september 1996 att, i enlighet med artikel 198c, fjärde stycket i EG-fördraget, utarbeta ett yttrande om "En politik för landsbygdsutvecklingen" och att utse utskott 2 "Fysisk planering, jordbruk, jakt, fiskeri, skogsbruk, havsmiljö och bergsområden" till ansvarigt utskott.
- Utkastet till yttrande (CdR 389/96 rev.) som antogs av utskott 2 den 5 december 1996. Föredragande var W.T. van Gelder.

Regionkommittén antog följande yttrande vid sin 16:e plenarsession den 15.-16. januari 1997 (sammanträdet den 16 januari).

1. Inledning

1.1. De allvarliga problemen inom landsbygdsområdena i Europeiska unionens medlemsstater måste uppmärksammas. Livskraften inom dessa områden, som omfattar ca 80 % av den totala ytan och där ca 25 % av den totala befolkningen bor, hotas av den ekonomiska utvecklingen, inte minst av den strukturomvandling som pågår inom jordbrukssektorn. Inkomsterna i områden med en svag infrastruktur står under stort tryck, befolkningstätheten avtar och det verkar knappt möjligt att upprätthålla tillräcklig försörjning. Det rör sig om en starkt nedåtgående spiral. Det är absolut nödvändigt att landsbygdsutvecklingen får en betydande plats i den europeiska politiken och att man utarbetar en strategi eller till och med startar en kampanj.

I deklARATIONEN från Cork, som antogs vid konferensen i november 1996, fastställdes att en varaktig landsbygdsutveckling måste placeras högst upp på Europeiska unionens dagordning och bli en grundprincip för samtliga landsbygdspolitiska åtgärder inom den närmaste framtiden och efter en utvidgning. Därmed åsyftas en princip som skall få vända flykten från landsbygden,

bekämpa fattigdomen, främja sysselsättningen och jämställdheten, utgöra en reaktion på de allt större önskemålen om kvalitet, folkhälsa, säkerhet, personlig utveckling och fritidsaktiviteter samt öka välbudet på landsbygden. Kravet på att bibehålla och förbättra landsbygdsmiljöns kvalitet måste integreras på gemenskapspolitikens alla områden som påverkar landsbygdsutvecklingen. De offentliga utgifterna, investeringarna för infrastruktur och tillhandahållandet av tjänster i undervisning, sjukvård och kommunikation måste fördelas mer rättvist mellan landsbygden och städerna. En allt större del av de tillgängliga resurserna bör användas för att främja landsbygdsutvecklingen och säkerställa att målsättningarna på miljöområdet förverkligas.

1.2. En ansvarsfull utveckling av landsbygden är utan tvivel av betydelse för Europeiska unionens huvudmålsättningar, den socio-ekonomiska sammanhållningen inom Europeiska unionens område, som bland annat artikel 130a i Maastrichtfördraget hänvisar till. Det är därför av avgörande betydelse att man koncentrerar de medel som står till förfogande till de områden där det största behovet finns.

1.3. Det är centralt att man ser landsbygdsområdenas egenvärde och inte bara ser dem som områden som släpar efter (de stora) stadsområdena.

1.4. För en god förståelse är det, med tanke på den stora mångfalden, viktigt med en entydig definition av landsbygdsområden som till exempel innehåller kriteriet invånarantal per km².

1.5. Landsbygdsområdenas status bestäms genom en sammanställning av egenskaper, oftast gäller det bristen på ett antal egenskaper som finns i storstadsområdena, varigenom en "negativ definition" ligger nära till hands. Man måste dock förhindra att en "negativ definition" också leder till en negativ status. Landsbygdsområdena har positiva värden som kan vara avgörande för framtiden. Dessa positiva värden har inom ett antal områden redan lyckats hejda den negativa spiralen och — tack vare ett integrerat synsätt — satt igång en positiv utveckling baserad på diversifieringen av de socio-ekonomiska verksamheterna, där små och medelstora företag ger ett markant bidrag.

Regionkommittén kan acceptera definitionen av "landsbygdsområden" som fastställs i Europarådets europeiska stadga för landsbygdsområden.

Denna definition lyder på följande sätt:

"Med termen landsbygdsområde avses ett inlandsområde eller ett lantligt beläget kustområde, som inbegriper mindre städer eller byar, som till största delen används för:

- Lantbruk, skogsbruk, vattenbruk och fiskeri.
- Landsbygdsbefolkningens ekonomiska och kulturella verksamhet (industri, tjänster, osv.).
- Rekreativitet som ej äger rum i städer samt områden för fritidsaktiviteter (eller naturreservat).
- Andra målsättningar, såsom bosättning."

Landsbygdens olika delar, som grundar sig på jordbruk eller annan verksamhet, formar en helhet som bör åtskiljas från stadsområdena, vilka kännetecknas av en hög befolkningstäthet och av horisontella och vertikala strukturer.

Dessutom skall dessa problem för landsbygdsutvecklingen inte betraktas som ett resultat av en motsättning mellan landsbygdsområden och stadsområden. Tvärtom härrör de från allmänna planeringsproblem i regioner där det finns både landsbygdsområden och stadsområden.

Denna definition grundar sig på kvalitativa egenskaper och täcker in den mångfald som är typisk för landsbygdsområdena.

1.6. Vid en vidare utveckling av politiken för landsbygdsutveckling bör man utarbeta en typologi för landsbygdsområdena, inte som en akademisk övning utan som ett hjälpmedel i utvecklingen av politiska instrument.

2. Den ekonomiska grunden

2.1. Problemen i landsbygdsområdena beror bland annat på den nuvarande ekonomiska situationen i världen. För en god konkurrensposition krävs hög produktionsnivå, konstant nyskapande och goda relationer mellan pris och kvalitet. Dessa förutsättningar uppfylls bäst vid en koncentration av ekonomiska aktiviteter i områden med hög befolkningstäthet. I sådana områden finns en stor och varierad arbetsmarknad, en rad olika skol- och utbildningssystem och ett dynamiskt socio-kulturellt klimat där värdefulla kontakter, samarbetsformer och innovationer kan uppkomma. På landsbygden är befolkningstätheten låg och den saknar det breda utbud som främjar den ekonomiska utvecklingen. Landsbygdens relativa eftersläpning kan till viss del minskas genom att även i de landsbygdsområden som kommer i fråga utveckla ett nätverk av stadscentra, till viss del genom att man väljer ekonomiska verksamheter, där säkert också höginnovativa företag ingår, som är mindre beroende av de yttre förhållanden som förekommer i storstadsområdena. Det kommer dock alltid att vara fråga om olika ekonomiska villkor. Landsbygdsproblematiken får dock inte begränsas till den socio-ekonomiska aspekten. Landsbygdens livskraft och attraktionskraft, och i nära samband därmed de ekonomiska möjligheterna, är beroende av ett områdes totala kvaliteter, till vilka också hör att den egna karaktären bevaras.

3. Förutsättningar för att landsbygdsområdena skall utvecklas

3.1. Inom storstadsområden ges hög prioritet åt att skapa bästa möjliga villkor för den ekonomiska utvecklingen och sysselsättningen. Vid landsbygdsutvecklingen eftersträvas emellertid också andra förutsättningar som i sig står över varje diskussion men som mycket väl kan få inflytande på möjligheterna till ekonomisk utveckling. Landsbygden bör inte bara garantera tillräckliga inkomster och tillgångar för sin egen befolkning. Den bör samtidigt sörja för landskapets kvalitet, och för att det kulturhistoriska arvet och den sociala strukturen skall vårdas, ge tillfredsställande möjligheter till rekreation och turism samt återställa eller bevara ekologiska värden och en tillräcklig inhemsk

produktion av matvaror, energi, råvaror och inte minst rent vatten. Landsbygdsområdena vill framför allt bevara eller återskapa samt erbjuda landsbygdsvärden som genom storskalig urbanisering och industrialisering gått förlorade i storstadsområdena. Landsbygdspolitiken är följaktligen inte en politik som enbart omfattar avlägset belägna regioner. Kommissionären med ansvar för jordbruk och landsbygds utveckling påpekade i Cork att "landsbygdspolitiken skall omfatta alla landsbygdsområden". Med tanke på landsbygds yta, andel av befolkningen och de många värden på nationell och internationell nivå som måste förverkligas på landsbygden bör landsbygdsutvecklingen vara ett centralt politiskt tema. Den psykologiska klyftan mellan stads- och landsbygdsbefolkningen måste överbryggas. Landsbygden erbjuder i princip en kvalitetsmässigt högtstående levnadsmiljö där man kan finna trevliga miljöer för boende och arbete inom ett stort antal sektorer. Goda förbindelser och tekniska innovationer, såsom telematik, främjar dessa möjligheter. Man kan nå en ny jämvikt mellan värderingarna i stadsområden och i icke-stadsområden.

En del av kraven som ställs för landsbygdsutvecklingen kan direkt omsättas i produktion och tjänster med ett klart ekonomiskt värde och en direkt översättning i konkreta möjligheter för inkomster på landsbygden. I synnerhet med hjälp av särskilda investeringar kan den ekonomiska balansen återupprättas och hjälpa områdena att utvecklas med egen kraft.

En annan del gäller dock kollektiva värden, som att bevara landsbygden, kulturen och ekologin, vilket fortfarande inte alls eller bara i liten utsträckning kan översättas i ekonomisk avkastning. Man eftersträvar dock också värden som kan begränsa den strikt ekonomiska utvecklingen på landsbygden. Så är till exempel storskaliga industriområden icke önskvärda ur landsbygdsynpunkt. Inom landsbygdspolitiken bör det därför vidtas åtgärder för en strukturell finansiering av alla målsättningar som är av betydelse för hela befolkningen, även befolkningen i storstadsområdena som har intresse av landsbygds och friluftsområdenas utveckling.

4. Ett likadant problem men olika lösningar

4.1. Problemen på landsbygden inom alla europeiska länder visar stor överensstämmelse när det gäller orsaker och verkningar. Det är dock inte rätt att anta att ett identiskt åtgärds paket kan erbjuda en lösning till de växande problemen inom de olika områdena. För att åtgärderna skall kunna bli så effektiva som möjligt måste det finnas utrymme för en långtgående regional diversifiering inom ramen för den nationella och internationella politiken. Ett starkt regionalt inflytande på utformningen av politiken i den egna regionen och ett starkt engagemang från grunden i form av ett angreppssätt som går nerifrån och upp är därför nödvändigt.

I enlighet med slutdeklarationen från konferensen i Cork den 9 november 1996 måste en landsbygds politik ta hänsyn till de olika regionala förutsättningarna och beakta subsidiaritetsprincipen. Politiken skall i största möjliga utsträckning decentraliseras och grunda sig på principen om partnerskap och samarbete mellan alla berörda nivåer.

5. Landsbygds egna kvaliteter

5.1. Varje landsbygdsområde har starka och svaga sidor samt egna möjligheter till utveckling. Det är inte rätt att utgå ifrån att chanserna för jordbruksproduktion, möjligheterna till rekreation och turism och bevarandet av kulturhistoriska och ekologiska värden är lika för alla landsbygdsområden i Europa. Faktorer som jordmån, avståndet till storstadsområden, den historiska utvecklingen, det egna socio-kulturella klimatet och landskapet har stort inflytande på möjligheterna. Varje landsbygdsregion har en egen profil, och det är denna profil som måste ligga till grund för hur man planlägger utvecklingen av ett område. EU:s strukturpolitik som syftar till att stärka landsbygds konkurrensförmåga måste möjliggöra åtgärder till förmån för jordbruket, men också för övrigt näringsliv, hantverks- och tjänstesektorn, ut- och fortbildning, rekreation och turism, bevarande av kultur och ekologi. I samband med detta bör EU endast dra upp riktlinjer och ge regionerna tillräckligt handlingsutrymme. Sektoriell politik på europeisk eller nationell nivå kan inte ge en adekvat lösning utan att integrera åtgärderna på regional nivå. Att endast stimulera jordbruket i egenskap av en viktig territoriell och ekonomisk drivkraft räcker inte längre. I särskilda situationer är det inte oräntbart att ett områdes kvalitet och därmed också dess livskraft, inklusive en bättre ekonomisk grund, kan främjas bättre genom att man genomför omställningar inom vissa jordbruksverksamheter som t.ex. naturvård och förvaltning av lantligt belägna områden (inom ramen för utvecklingen av ett miljöinriktat samarbete). I ett sådant perspektiv bör det därför också i princip finnas regler för att inom ramen för en utvecklingsplan företa en total omstrukturering av viss verksamhet på ett socialt ansvarsfullt sätt.

5.2. Landsbygdsområdenas framtid beror på deras samlade kvaliteter. Landsbygden har ett eget värde som inte endast är kompletterande utan erbjuder en kompensation för de värden som har gått förlorade i industrialiserade storstadsområden. Landsbygdsutvecklingen måste skydda, förstärka och, där det är nödvändigt, återupprätta dessa värden. Landsbygdsutvecklingen måste därför nå längre och omfatta mer än stimulering av jordbrukssektorn. Den enda vettiga utgångspunkten är en balanserad samverkan mellan lantbruksverksamhet, natur och landskap samt friluftaktiviteter, som ett miljöinriktat samarbete som även kommer ekonomin till godo. Naturbevarande jordbruk är ett exempel

på detta. Aktuell statistik visar att jordbrukssektorn representerar 25 % av landsbygdsekonomin i de flesta landsbygdsområden och att ca 60 % av dem som är verksamma inom jordbruket också har inkomster från någon annan verksamhet. Man kan medge att flera områden inom Europa överensstämmer med denna bild och att lantbruket naturligtvis förblir en av de viktigaste ekonomiska aktiviteterna på landsbygden trots det minskade antalet personer som är direkt sysselsatta inom jordbruket. Landsbygdens totala kvalitet är därför av avgörande betydelse. Det är ett områdes samlade kvaliteter som kan erbjuda möjligheter till en bred och mångfacetterad ekonomi, vare sig det gäller lantbruk, hantverkssektorn, små och medelstora industriföretag, rekreation och turism, eller möjligheten att locka invånare, eller att utgöra en källa till ekologiska värden.

RAMMODELLSSKISS FÖR LANDSBYGDSOMRÅDENAS REGIONALA UTVECKLING

6. Utgångsläget

6.1. En integrerad utvecklingsmodell för en region bör utgå från regionens specifika profil, som särskilt måste beskriva de egenskaper som är viktiga för kvaliteten, eller i varje fall möjligheterna att vidta kvalitetshöjande åtgärder. Karaktären och potentialen hos till exempel skogsområden, landsbygdsområden i anslutning till storstäder, bergsområden och kuststräckor är för olika för att kunna behandlas efter samma modell.

Allt för ofta utgår man från en beskrivning med negativa indikatorer (låg befolkningstäthet, hög medelålder, låg genomsnittsinkomst, hög arbetslöshet), som i hög grad ger en onödigt negativ bild när det gäller regionens potential att tjäna som bostadsområde eller locka till sig företag och sällan leder till effektiva lösningar. Landsbygdsområden har helt klart positiva eller potentiellt positiva egenskaper i förhållande till starkt urbaniserade och industrialiserade områden, såsom den sociala strukturen, lugnet och utrymmet samt attraktiva boendemiljöer. Dessa egenskaper kan utgöra grunden för en utveckling i landsbygdsområden där en marknadsanpassad ekonomi kan växa sig stark. En regional utvecklingsmodell bör först och främst undersöka vilka möjligheter som finns.

6.2. Följande bör beaktas:

- Inventering och klassificering av jordbruks- och skogsbruksarealen.
- Inventering av det kulturhistoriska arvet.
- Beskrivning av det sociala och kulturella klimatet, samt de traditioner som har lett till eller kan leda till uppkomsten av regionala produkter.
- Klimatologiska faktorer.
- Relationen (och avståndet) till storstadsområden.

- Inventering av landskapsvärden.
- Inventering naturområden.
- Förekomst av råvaror, bl.a. rent vatten.
- Områden för utvecklingsändamål.
- Befolkningssammansättning.
- Utveckling av sysselsättningen.
- Förekomsten av eller möjligheter för små industrier och hantverksverksamhet.
- Beskrivning av bebyggelsens kännetecken och utvecklingsnivå.

Det kommer dessutom att utvecklas instrument som är avsedda att möjliggöra en analys och klassificering av zoner med särskilda förutsättningar inom de områden som definieras som landsbygd.

7. Innehållet i en regional utvecklingsplan

7.1. En regional utvecklingsplan bör som tidigare nämnts framför allt grunda sig på en analys av regionens starka sidor. Alla landsbygdsområden har en specifik profil som bygger på förekomsten av vissa jordmånstyper, regionala kännetecken och ekologiskt värdefulla områden, för regionen typiska bosättningsstrukturer, samt på förekomsten eller avsaknaden av ett kulturhistoriskt arv och, sist men inte minst, avståndet till storstäderna. Dessa bestående egenskaper gör det möjligt att fastställa utvecklingspotentialen, och då måste stereotypa fördomar försvinna. Jordbrukssektorn förknippas i allmänhet med en småskalig, varierad, intensiv odling med ett högt mervärde i närheten av stora befolkningscentra, medan den storskaliga produktionen snarare står att finna i mer avlägsna områden. Med dagens lagrings- och transportmöjligheter är de traditionella faktorer som ligger till grund för detta synsätt inte längre normgivande.

7.2. En stor tillgång till kvalitativ jordbruksmark måste inte nödvändigtvis innebära att man skall sträva efter att bedriva jordbruksverksamhet i större skala. Erfarenheten visar att just en inflyttning av människor med en dynamisk inställning verkar vitaliserande på omgivningen. Utflyttningen av människor från landsbygden, med fokus på den mänskliga aspekten, uppmärksammas regelbundet. Men för landsbygdsområdenas utveckling bör inflyttningen, som i dag oftast låter vänta på sig, uppmärksammas i lika stor utsträckning. Därtill bör man även notera att en undersökning från lantbruksuniversitetet i Wageningen (Nederländerna) har samlat anmärkningsvärda uppgifter om vad man kallade "landsbygdskvinnans dolda styrka". I denna undersökning drogs följande slutsatser: "De områden där kvinnan faktiskt lyckas utöva ett verkligt inflytande

på verksamhetens utveckling är i praktiken mer inriktade på mindre specialiserad verksamhet eller omfattar fler verksamhetsgrenar. De är samtidigt de något mindre storskaliga projekten osv." och "När det gäller detta tycks kvinnan på landsbygden vara en viktig drivkraft för vad man nu kallar landsbygdsförnyelse." Landsbygdsområdenas förtjänster tycks också innebära möjligheter till bostadsområden. Det är redan allmänt känt att äldre människor som flyttar från storstäder för att bosätta sig på landet bidrar till konsumtionen på platsen. På flera håll har man dessutom goda erfarenheter av "nya gårdar" eller en kombination av bostadsbyggande och förvärv av flera hektar mark, vars kostnader kan täckas av bostadsbyggandet. Det är mycket viktigt att ett landsbygdsområdes olika egenskaper består av en mängd utvecklingsmöjligheter, både inom jordbruket och på många andra områden, i synnerhet inom området små tillverknings- och tjänsteföretag. För att förverkliga dessa möjligheter måste man investera rätt. I framtiden kan det vara mödan värt att göra en sammanställning av de olika egenskaper som kännetecknar landsbygden, av de möjligheter till kvalitetsförbättringar som i princip kan härledas ur dessa egenskaper samt av de politiska åtgärder och styrinstrument som kan leda till att möjligheterna blir till verklighet. De erfarenheter man har i flera landsbygdsområden i Europa erbjuder tillräcklig insikt för att kunna upprätta en översikt, som exempelvis kan komma till användning när man utarbetar utvecklingsplaner. Det skulle kunna vara en uppgift för Europeiska unionen att göra en inventering bland erfarenheterna och göra dem kända i större kretsar.

Denna specifika regionala profil bör ligga till grund för en utvecklingsplan som gör det möjligt att integrera sektorspolitiken i en anpassad form.

7.3. Man bör lägga större tonvikt vid en regions egenskaper än vid normgivning och lagstiftning i den nationella eller internationella politiken. Styrinstrument bör därför, med en korrekt områdesanalys som grund, vara ömsesidigt utbytbara.

8. Målsättning

8.1. Den regionala utvecklingsmodellen kan utarbetas på grundval av en beskrivning av utgångsläget i form av en regional strategi som syftar till att få stopp på den ekonomiska, regionala, ekologiska samt sociala och kulturella tillbakagången. I stället bör dessa värden i möjligaste mån förstärkas, för att på så sätt förbättra livskvaliteten. I många fall kommer det att krävas en ändring av den politiska kursen och beslutsprocessen.

9. Politisk kursändring

9.1. Landsbygdsutveckling syftar till att främja eller, om nödvändigt, återupprätta en regions alla förtjänster när det gäller den egna befolkningens livskvalitet och behovet av att tillhandahålla varor och tjänster (bl.a. regionala, kulturhistoriska och ekonomiska värden samt rekreationsmöjligheter) på nationell och europeisk nivå. För att kunna erbjuda de avsedda fördelarna i regionen krävs en integrerad, territoriellt avgränsad planering i fråga om villkor och bestämmelser för den ekonomiska utvecklingen, särskilt jordbruk, skogsbruk, fiskeri, små och medelstora industri-, hantverks- och tjänsteföretag, regionalpolitik, miljö och naturvård, infrastruktur, bestämmelser för utbildning och vård av det kulturhistoriska arvet. Härvidlag skall medborgarna med sina erfarenheter och förhoppningar göras delaktiga från början. En planering som fastställs utan medborgarnas deltagande och som bara är inriktad på att nå vissa fastställda slutmål är inte effektiv.

9.2. Det innebär alltid en risk att använda en sektorsinriktad metod, eftersom åtgärder som är positiva för en sektor kan få negativa konsekvenser för andra sektorer. Det är därför möjligt att nå en ömsesidig förstärkt effekt med hjälp av en integrerad territoriellt inriktad politisk utveckling.

10. Ändring av politisk styremetod

10.1. Landsbygdsutvecklingen bör som tidigare nämnts inte äga rum på sektoriell utan på territoriell grund. De viktigaste bestämmelserna för politiken och politikens genomförande bör därför gälla de regionala och lokala myndigheternas befogenheter. Ur regional synvinkel bör man knyta kontakter med nationella och eventuellt överstatliga politiska organ för att integrera regionalpolitiken i ramarna på dessa övre nivåer och för att erhålla finansiellt utvecklingsstöd. Det är absolut nödvändigt att politiken stäms av på nationell och europeisk nivå, dels för att man på nationell och europeisk nivå måste kunna föra en effektiv politik på viktiga områden, dels för att frånvaron av en dylik diskussion på central nivå skulle kunna innebära att det uppstår en motverkande konkurrens mellan regionerna. Det finns plats för regional variation även inom de nationella och europeiska ramarna.

10.2. Den nationella och överstatliga politiken är ofta indelad i sektorer. På regional nivå skall de olika delarna av denna övergripande ram, bl.a. subventioner och fondmedel, kunna sammanfogas till en regionalpolitik med en helhetssyn.

10.3. På regional nivå måste man även utveckla kontakter med den lokala nivån, med olika grupperingar och organisationer, för att de olika villkoren skall uppfyllas och politiken genomföras. En tillräckligt bred

kontaktyta med tillräckligt stöd är alltid absolut nödvändig om utvecklingsmodellen skall vara hållbar och genomförbar. Att utvecklingen kommer inifrån är ett absolut krav för ett varaktigt resultat. De politiska organen har rollen som regissör och kan således inte samtidigt spela samtliga roller. Detta gäller också den finansiella frågan. Varje utvecklingsprocess kräver sina egna, speciella investeringar för en sund, ekonomisk grund.

10.4. Styrmodellen för en områdesinriktad utveckling kan beskrivas som en timglasmodell. Ur mångfalden av nationella och överstatliga politiska åtgärder samt mångfalden av politiska styrinstrument, som skapats med anledning av dessa åtgärder, kan man göra ansvarsfulla och välgrundade val för den regionala utvecklingsplanen. Med den regionala utvecklingsplanen som grund kan därefter ett brett spektrum av aktiviteter och åtgärder vidtas i hela regionen.

10.5. Så länge det (ännu) inte är fråga om integrerade fonder på europeisk eller/och nationell nivå för utvecklingen av landsbygdsområden bör det också när medel ställs till förfogande vara fråga om en timglasmodell med stark integration på regional nivå. Det är värt att fundera över om denna integration av medel kan äga rum på en högre nivå.

11. De viktigaste rekommendationerna är:

11.1. Landsbygdsområdena skall inte enbart tillgodose de egna invånarnas behov utan det allmänna intresset och därmed även bevara eller skapa vissa värden (landskap, kultur och natur) inom ramen för den nationella och europeiska politiken, som (ännu) inte betraktas i ekonomiska termer (exempelvis värdet av att bevara kulturlandskapet). Det är i detta sammanhang viktigt att skapa inkomstalternativ och inkomstkombinationer inom jordbruket, så att kulturlandskapet förblir levande.

11.2. Landsbygdsområdena i Europa har jämförbara problem, men varje område måste finna sin egen lösning, beroende på de egenskaper som kännetecknar respektive

område. Politiken bör inriktas på samtliga landsbygdsområden. På regional nivå bör politiken och åtgärderna integreras, så att man kan välja mellan de möjligheter som den europeiska och nationella politiken erbjuder. Förutom en särskild politik för landsbygdsutvecklingen är det minst lika viktigt att man på regional nivå fastställer en korrekt kombination av den sektoriella politiken på europeisk och nationell nivå och att denna tillämpas på ett korrekt sätt. En integration på regional nivå innebär också större möjligheter för att alla parter i ett område skall omfattas av utvecklingspolitiken. Ett nerifrån och upp-synsätt är väsentligt för ett positivt resultat. Regionernas egenansvar måste stärkas i linje med subsidiaritetsprincipen, så att stödinsatserna kommer närmare medborgarna och uppfattas som effektivare och öppnare. En landsbygdspolitik måste behandla flera sektorer och omfatta landsbygden i dess helhet. Ett landsbygdsprogram bör utarbetas för var och en av regionerna. En varaktig och integrerad landsbygdsutveckling blir bara effektiv om en enskild fond inrättas för landsbygden. Gemenskapens stöd bör koncentreras till särskilt behövande områden.

11.3. Den europeiska och nationella politiken leder ofta till kortsiktiga bestämmelser eller till och med engångsbestämmelser i varje sektor, varigenom målsättningarna stimuleras i de berörda sektorerna eller leder till reaktioner på den utveckling som har ägt rum. För att en varaktig, integrerad utvecklingsprocess skall komma till stånd är det nödvändigt att utvecklingspolitiken präglas av att alla tillgängliga resurser för en utveckling på alla plan stabiliseras under en längre period. Punktinsatser går knappast att hantera i en integrerad utvecklingsmodell och leder sällan till strukturella förbättringar.

11.4. När det gäller anslutningen av de länder som i dag strävar efter att bli medlemmar i EU, bör man till att börja med försöka tillämpa den gemensamma europeiska politiken i dessa länder, särskilt i de regioner där en integrerad utvecklingsplan har utarbetats. Den omfattande problematik som kännetecknar dessa länders anslutning till EU kan därmed anta mer hanterbara och effektiva proportioner än inom ramen för en allmän europeisk politik för olika sektorer.

Bryssel den 16 januari 1997.

Regionkommitténs

ordförande

Pasqual MARAGALL i MIRA

Yttrande från Regionkommittén om "Lokala och regionala myndigheters roll som offentliga tjänsteleverantörer"

(97/C 116/07)

BAKGRUND

- Regionkommitténs beslut den 15 november 1995 att i enlighet med artikel 198c, fjärde stycket, i EG-fördraget hänskjuta frågan till underutskott 1 "Finansiella frågor på lokalt och regionalt plan".
- Underutskott 1:s yttrande, antaget den 11 december 1996, föredragande: Kenneth Bodfish (CdR 148/96 rev. 3).
- Meddelandet från kommissionen "Tjänster i allmänhetens intresse i Europa" (KOM(96) 443 slutlig).
- Artikel 94 i EG-fördraget.
- Rapporten "Europa, konkurrens och offentliga tjänster" från CEEP (europeiskt centrum för offentliga arbetsgivare).

Med hänsyn till ovanstående antog Regionkommittén vid sin 16:e plenarsession den 15-16 januari 1997 (sammanträdet den 16 januari) följande yttrande.

1. Allmänna iakttagelser

1.1. Regionkommittén (ReK) välkomnar möjligheten att studera de frågor som tas upp i CEEP:s dokument när det gäller att nå en lämplig balans mellan marknadens funktioner och den offentliga sektorns roll i unionen. Dokumentet är en användbar översikt över utvecklingen av Europeiska gemenskapen från en enkel tullunion till dess nuvarande komplexa organisation med omfattande befogenheter när det gäller lagstiftning på området allmännyttiga tjänster, som av tradition ofta har utförts av den offentliga sektorn. I dokumentet tar man också upp utvecklingen mot främjande av konkurrens på det offentliga verksamhetsområdet inom Europa, liksom tendensen att sträva efter att skilja regleringen av dessa "allmännyttiga tjänster" från deras utförande samt skyddet av konsumenternas rättigheter genom ett system av stadgar.

1.2. Underutskott 1 tar tillfället i akt att i yttrandets kommentarer till CEEP-dokumentet framföra sina synpunkter på lokala och regionala myndigheters roll när det gäller tillhandahållandet av offentliga tjänster, den ökande betydelsen av medborgerliga rättigheter och konsumentskydd, samt lokala och regionala myndigheters roll vad gäller reglering av offentliga tjänster.

1.3. I yttrandet uttrycks viss betänksamhet över CEEP-förslagen. Meddelandet från kommissionen om "Tjänster i allmänhetens intresse i Europa" tar i viss

mån upp dessa frågetecken. Följaktligen kommenteras både CEEP-förslagen och meddelandet i yttrandet.

2. Lokala och regionala myndigheters roll vid tillhandahållandet av tjänster

2.1. CEEP:s rapport utgör ett värdefullt bidrag till den pågående debatten om hur man skall kunna förena avregleringseffekterna av EU:s konkurrenspolitik med de krav på allmännytta som av tradition är förknippade med offentliga tjänster. I centrum för denna debatt ligger frågan om vilka rättigheter medlemsstaternas invånare har, både i egenskap av medborgare och konsument, när det gäller att få tjänster av god kvalitet oavsett om leverantören är en privat eller en offentlig institution. Samspelet mellan konkurrens, tillhandahållande av offentliga tjänster och konsumentintresse är också centralt för debatten, vilket framhålls i meddelandet från kommissionen.

2.2. Regionkommittén anser med bestämdhet att lokala och regionala myndigheter och deras folkvalda representanter har en central roll att spela på detta område. Denna roll har två huvudbeståndsdelar: Deras ansvar för tillhandahållande av offentliga tjänster och, i deras egenskap av demokratiskt valda organ, deras intresse av att skydda medborgarnas rättigheter.

2.3. Till att börja med har lokala och regionala myndigheter inom hela gemenskapen ansvar för att

tillhandahålla en rad tjänster till allmänheten, såsom utbildning, kultur, bostäder, transport, socialvård och sjukvårdstjänster. Sammansättningen av de tjänster som åligger lokala och regionala myndigheter varierar avsevärt från en medlemsstat till en annan, men sammantaget har de en avsevärd inverkan på EU-medborgarnas livskvalitet.

2.4. Även om ansvaret för tillhandahållandet vilar på den lokala eller regionala myndigheten innebär detta dock inte att tjänsten måste utföras av själva myndigheten. Ofta utförs tjänsten genom ett privat tjänsteföretag på grundval av ett kontraktsförhållande mellan detta och den ansvariga myndigheten. Hur som helst vilar ansvaret för tjänsten på myndigheten, och därmed är frågan om kvaliteten på de tjänster som tillhandahålls medborgarna en direkt fråga för myndigheten. Myndigheten kommer på detta område att ha en avgörande roll när det gäller att specificera de tjänster som skall tillhandahållas på dess vägnar och när det gäller att garantera att tjänsterna utförs på ett effektivt sätt.

2.5. Den andra beståndsdel i fråga om de lokala och regionala myndigheternas roll i denna debatt ligger som sagt i deras egenskap av demokratiskt valda organ. Som sådana har de av naturliga skäl intresse av att skydda sina medborgares rättigheter. I de fall offentliga tjänster utförs av andra institutioner, statliga eller privata, kan de lokala och regionala myndigheterna påta sig rollen som medborgarnas "försvarare". Denna roll skulle kunna vara mer formell där myndigheten författningssenligt agerar som reglerande instans för de tjänster som skall erbjudas medborgarna. I denna roll skulle myndigheten ansvara för att tjänsteleverantören verkligen uppfyller de villkor som är uppställda i den föreslagna europeiska stadgan: kontinuitet, jämlikhet när det gäller tillgång till servicen, kvalitet, effektivitet och överenskomna standarder för tjänsternas utförande.

2.6. I typfallet har dock kanske inte den lokala eller regionala myndigheten någon lagstadgad roll som reglerande instans. Myndigheten kan ändå se denna uppgift som en förlängning av sin demokratiska roll som sina medborgares "röst" när det gäller att övervaka övriga lokala tjänsteleverantörer. Även utan en formell roll som reglerande instans för tjänsten kan myndigheten försöka se till att tjänsteleverantören är medveten om sina skyldigheter, representera medborgarna i diskussioner om standarden på tjänsterna och ta upp klagomål på medborgarnas vägnar. Rollen som "medborgarnas försvarare" ses allt mer som en viktig beståndsdel i de lokala och regionala myndigheternas demokratiska roll.

3. Medborgarnas rättigheter och konsumentskydd

3.1. Det står klart att medborgarnas rättigheter som konsumenter av offentliga tjänster blir allt viktigare i

medlemsstaterna. I CEEP:s dokument fastställer man genom förslaget om en europeisk stadga för offentliga tjänster grundläggande principer för allmännyttiga tjänster-tillgång, allmängiltighet, jämlikhet, kontinuitet, kvalitet, insyn och deltagande av konsumenten. Dessa principer får helhjärtat stöd i dokumentet KOM(96) 443 slutlig.

3.2. Principerna är tillämpliga för allmännyttiga tjänster oavsett vem som utför dem och är viktiga för lokala och regionala myndigheter i deras roll som tjänsteleverantörer. De måste medges att offentliga organ i det förflutna inte alltid har hållit sig till dessa principer i tillhandahållandet av tjänsterna. Skälen till detta är komplexa, men ofta har det berott på monopolförhållanden med dåliga tjänster, bristande flexibilitet och avsaknad av klagomålsförfaranden.

3.3. Dessa principer kan utgöra en värdefull vägledning för lokala och regionala myndigheter i deras roll både som tillhandahållare av tjänster och som medborgarnas försvarare. De är tillämpliga oavsett vilken typ av tjänst det gäller eller vem som utför den, men måste kunna beakta mångfalden av olika arrangemang för att utföra tjänsten, liksom traditionell praxis och ekonomiska omständigheter.

4. CEEP:s förslag

4.1. Lokala och regionala myndigheters viktiga roll i tillhandahållandet av allmännyttiga tjänster är bakgrunden till Regionkommitténs granskning av CEEP:s rapport. Detta gäller framför allt slutsatsen i rapporten att EU:s nuvarande regelverk inte i tillräcklig grad erkänner den offentliga sektorns roll. I yttrandet framförs kommitténs synpunkter i fråga om tre specifika förslag i rapporten:

- Ett tillägg till fördraget i form av en ny artikel 94a.
- Antagandet av en europeisk stadga för den offentliga sektorn, i vilken man skulle ställa upp principer både för unionens och, mot bakgrund av närhetsprincipen, medlemsstaternas befogenheter.
- Inrättandet av ett utvärderingsorgan som tillsammans med alla berörda parter skulle garantera att både gemenskapens och medlemsstaternas åtgärder på området följs upp.

4.2. CEEP:s rapport illustrerar tydligt de mycket varierande traditionerna när det gäller utförandet av

dessa tjänster i de olika medlemsstaterna med kontraster mellan en marknadstillvänd och en interventionistisk politik. Dessa kontraster har ofta sitt ursprung i 1800-talet. I rapporten betonas också de stora skillnaderna i fråga om den offentliga sektorns konstitutionella och juridiska ställning i medlemsstaterna. Den stora variationen på detta område utgör den centrala punkten i vissa av kommitténs synpunkter på tillämpligheten av CEEP:s förslag.

4.3. Även om rapporten utgör ett användbart bakgrundsmaterial när det gäller denna variation, kan man notera att man inte ger en heltäckande bild av alla olika tillvägagångssätt eftersom man inte beaktar de arrangemang som har utvecklats i vissa av de nordiska medlemsstaterna.

4.4. Rapportens slutsatser, som kan få en rad olika konsekvenser för offentliga tjänster, tycks bygga på ett ganska litet antal tjänster såsom transport och telekommunikationer. Dessa återspeglar ansvarsområdena för CEEP:s aktiva medlemmar, framför allt för dem som ingick i den arbetsgrupp som har producerat dokumentet.

4.5. Det är oroväckande att man i rapporten inte tycks ha beaktat den stora mångfald av allmänna tjänster som normalt utförs av lokala och regionala myndigheter i medlemsstaterna, vilket nämnts tidigare. Denna relativt snäva inriktning innebär att man inte på allvar har funderat över konsekvenserna av sina förslag för de tjänster som utförs av lokala och regionala myndigheter.

5. Meddelandet från kommissionen om "Tjänster i allmänhetens intresse i Europa"

5.1. Meddelandet är ett värdefullt bidrag till debatten om tjänster i allmänhetens intresse i unionen, om tillhandahållet av dem och om sambandet med konkurrensreglerna för den inre marknaden.

5.2. Meddelandet är särskilt viktigt i samband med detta yttrande, eftersom det understryker:

- att tjänster i allmänhetens intresse "binder samman samhället på ett sätt som går utöver rent materiella aspekter" och avspeglar ett gemensamt samhällsintresse,

- att tjänster i allmänhetens intresse kan organiseras på olika sätt,
- att de kan utföras av olika aktörer (offentligt, privat eller i samverkan),
- lokala och regionala myndigheters roll när det gäller reglering,
- dessa tjänsters ekonomiska betydelse och behovet att "göra förändringar till fördelar",
- konsumenternas roll.

5.3. Kommissionen understryker att tjänster i allmänhetens intresse måste tjäna samhället som helhet och att "vissa grundprinciper därför måste respekteras: kontinuitet, lika tillgång, allmängiltighet och öppenhet". Det finns insikt om behovet att hitta en balans mellan skyldigheten att tillhandahålla tjänster i allmänhetens intresse och marknadseffektivitet, om man accepterar att marknadsmekanismen har sina begränsningar inom detta område.

5.4. I meddelandet anges två grundläggande principer som styr kommissionens syn på offentliga tjänster, nämligen:

- neutralitet vad gäller tillhandahållarens rättsliga status och
- medlemsstaternas frihet att själva definiera vilka uppgifter som ligger i allmänhetens intresse.

5.5. Mot bakgrund av den oro som underutskottet har uttryckt är uttalandet att "artikel 90 i fördraget inte är tillämplig på områden av icke-affärsmässig karaktär" lika betydelsefullt. Dessa frågor hör ofta till lokala och regionala myndigheters ansvarsområden. Faktiskt är de tjänster som det hänvisas till mer i detalj främst transnationella tjänster-telekommunikationer, postväsendet, transport, elektricitet och radio och television.

5.6. I meddelandet föreslås att artikel 3 i fördraget skall ändras genom att följande nya stycke (u) läggs till:

"u) bidrag till att främja tjänster i allmänhetens intresse"

5.7. Tillägget syftar till att bekräfta kommissionens uppfattning att tjänster i allmänhetens intresse redan hör till gemenskapens åtgärdsområden, för att gemenskapen skall kunna beakta dessa tjänster när den utformar sin politik. Detta förslag åtföljs av konstaterandet att sådana tjänster "i första hand är och förblir en nationell

angelägenhet". Kommissionen har inte för avsikt att ändra artikel 90 i fördraget.

6. CEEP:s förslag om att ändra artikel 94 i fördraget

6.1. I sin rapport föreslår CEEP att man definierar om den offentliga sektorns roll inom EU:s marknadsekonomi. Man föreslår ändringar som skulle göra det möjligt för unionen att skapa "en övergripande bild av principerna för organisation och regler för allmännyttiga tjänster" och "regleringen av utförandet av sådana tjänster".

6.2. ReK har full förståelse för vissa gruppers oro över förhållandet mellan unionens konkurrenspolitik och utförandet av offentliga tjänster. Det är uppenbart att CEEP:s förslag har lagts fram delvis för att garantera att unionens konkurrenspolitik inte underminerar utförandet av allmänt tillgängliga tjänster gentemot medborgarna i en medlemsstat. Regionkommittén stöder generellt de frågor som man måste ta upp när det gäller allmännyttiga tjänster och som ingår i utkastet till stadgan. I synnerhet stöder man de grundläggande principer för offentliga tjänster som vi tidigare hänvisat till.

6.3. Det återstår dock mycket osäkerhet om vilka konkurrensförhållanden som idag gäller för alla de offentliga tjänster som medlemsstaterna erbjuder. De bidrag som kommissionens tjänstemän kommit med till underutskott 1:s diskussioner gick ut på att de nuvarande reglerna i artikel 90.2 medgav vissa undantag för allmännyttiga tjänster och vissa konkurrensbegränsande åtgärder — till exempel för att garantera allmänna tjänster. Viktigare för lokala och regionala myndigheter var dock kommissionens åsikt att konkurrensreglerna i fördraget har en relativt liten inverkan på de tjänster som utförs av dessa myndigheter. Undantag är de tjänster som har eller kan få en mellanstatlig karaktär, till exempel transporter, telekommunikationer, posttjänster och energi. Det är på dessa områden som CEEP tycks koncentrera sig och lägga fram förslag på ändringar av fördraget.

6.4. Såsom nämnts tidigare har de flesta av de tjänster som utförs av lokala och regionala myndigheter ingen mellanstatlig karaktär, och kommittén vill hävda att

dessa inte omfattas av EU:s konkurrenspolitik trots att de lokala och regionala myndigheternas ansvar att erkänna sina skyldigheter under gällande konkurrenslagstiftning är underförstådd.

6.5. Mot bakgrund av detta välkomnar Regionkommittén meddelandets uttalande att kommissionen inte har för avsikt att ändra artikel 90.

7. En stadga för allmännyttiga tjänster

7.1. I CEEP:s rapport föreslås en europeisk stadga som skulle omfatta vissa allmännyttiga tjänster; tjänsteleverantörernas skyldigheter; principer för organisation och styrning av tjänsterna samt vilken roll gemenskapen skall ha, både när det gäller att harmonisera de tjänster som införs av medlemsstaterna och i vissa fall när det gäller att införa allmännyttiga tjänster i hela gemenskapen.

7.2. Regionkommittén stöder i allmänna ordalag principen att det kan vara till nytta att fastställa uttalade standarder för vad medborgarna skall kunna förvänta sig av allmänna tjänster. Av denna anledning stöder kommittén de punkter som tas upp som skyldigheter för tjänsteleverantörerna i kapitel 3 i stadgeförslaget, inklusive tjänsternas kontinuitet, rättvis tillgång, anpassningsbarhet, kvalitet och effektivitet, konsultation med medborgarna samt adekvata reklamationsförfaranden. ReK ser dessa skyldigheter eller principer som en värdefull vägledning för alla tjänsteleverantörer — inklusive lokala och regionala myndigheter.

7.3. Hittillsvarande praktiska erfarenheter av stadgar som syftar till att vidmakthålla och förbättra kvaliteten på offentliga tjänster antyder dock att sådana stadgar är mest effektiva när man fastställer villkoren i stadgarna efter att först ha övervägt en lämplig balans mellan tjänsteleverantörens förmåga att nå vissa mål och berättigade förväntningar från konsumenternas sida. Detta är en känslig balans som bäst kan uppnås av de organisationer som står närmast den nivå där tjänsterna utförs, och av representanter för medborgarna. Enligt ReK bör frågan om förenligheten mellan fördragets konkurrensbestämmelser och medborgarnas allmänna tillgång till tjänster diskuteras vid regeringskonferensen. Man måste se till att fastställandet av kriterier för offentliga tjänster är ett nationellt, regionalt och lokalt ansvarsområde som bör gå före fördragets konkurrensintressen.

7.4. När det gäller lokala och regionala myndigheter är det lämpligast att fastställa standarder genom förhandlingar inom medlemsstaterna mellan de organisationer som formellt ansvarar för tjänsternas utförande och medborgarna.

7.5. Såsom understrukits tidigare skulle en stadga kunna vara en värdefull vägledning eller referensram för tjänsteleverantörer och konsumenter när det gäller att granska tillhandahållandet av tjänster. Med tanke på den stora variationen i fråga om historisk, konstitutionell och juridisk bakgrund, vidden av tillhandahållna tjänster, medlemsstaternas relativa ekonomiska styrka och den nuvarande variationen i fråga om konsumenternas intressen, bör man dock inte se stadgan som en stel standard — utan som ett stödinstrument men inte någon tvångströja.

7.6. CEEP-förslaget innebär att varje medlemsstat själv skulle avgöra vilka tjänster som skall omfattas av stadgan. Detta kommer i sig att innebära en enorm variation med tanke på de många olika system medlemsstaterna har för att leverera tjänster. Om man också beaktar mängden olika standarder för vissa tjänster, både mellan och inom medlemsstaterna, skulle förslaget resultera i gigantiska skillnader mellan olika standarder. Detta är dock inte fel i sig: Subsidiaritetsprincipen kommer att främja mångfald när det gäller tillvägagångssätten. Ändå skall unionen enligt kapitel 1 försöka harmonisera dessa tjänster. Regionkommittén tvivlar starkt på att det är lämpligt, eller ens praktiskt möjligt, att kommissionen försöker utvidga sina befogenheter till att harmonisera den mängd olika offentliga tjänster som idag utförs av lokala och regionala myndigheter.

7.7. Regionkommittén noterar att meddelandet visserligen hänvisar till "grundprinciper", men att det inte står att en stadga skall utarbetas. Istället betonar meddelandet subsidiaritetsprincipen när synen på tjänster i allmänhetens intresse utvecklas.

7.8. Även om Regionkommittén starkt stöder idén om uttalade standarder för tjänsterna är kommittén fortfarande inte övertygad om behovet av en europeisk stadga, utom möjligen när det gäller det fåtal transnationella tjänster som meddelandet uppmärksammar.

8. De reglerande instansernas roll

8.1. I kapitel 4 i stadgan försöker man få unionens stöd för att skilja på reglering och tillhandahållande.

Regionkommittén välkomnar detta erkännande i meddelandet av regleringens betydelse. Denna modell har tilldragit sig stort intresse under senare år, och har i allt större omfattning införts i vissa medlemsstater, särskilt när det gäller regleringen av allmännyttiga monopol. Mot bakgrund av den lokala demokratin skulle det reglerande ansvaret kunna läggas på lokala och regionala myndigheter. Ett sådant ansvar skulle vara särskilt relevant för de tjänster där myndigheten ansvarar för tillhandahållandet, men där utförandet har lagts ut på entreprenad. I dessa fall kan myndigheterna, vilket de ofta också gör, fastställa specifikationer för den tjänst som skall tillhandahållas och garantera att den utförs effektivt. Liknande arrangemang skulle kunna tillämpas i de fall då ansvaret för tillhandahållandet av en tjänst vilar på ett annat offentligt organ eller på ett privat företag — för till exempel vattenförsörjning eller transportsystem. Här skulle man kunna utse den lokala eller regionala myndigheten till reglerande instans för tjänsten i fråga, och de skulle agera i medborgarnas intresse som konsumenter. Det gläder kommittén att lokala och regionala myndigheters förmåga att fungera som reglerande instans understryks i KOM(96) 443.

8.2. Den avgörande frågan är ansvarsskyldigheten. Den reglerande instansens ansvar måste vara tydligt för de medborgare som är mottagare av tjänster. Detta förhållande kan variera beroende på tjänst, men för ett demokratiskt organ är ansvarsskyldigheten mycket viktig. Man har fortfarande begränsade erfarenheter av denna modell, men viss kritik har framförts i fall där den reglerande instansens ansvarsskyldighet är osäker eller oklar. ReK skulle inte vilja att kommissionen antog en överstatlig hållning till regleringar som i många fall bäst skulle införas genom överenskommelser på nationell nivå.

9. CEEP-förslaget om ett övervakningsorgan för allmännyttiga tjänster

9.1. Vi oroas över att de viktigaste förslagen i CEEP:s rapport verkar ha lagts fram utan att man i tillräcklig grad har beaktat den stora omfattning av tjänster som omfattas av lokala och regionala myndigheter. ReK uppmanar till vidare granskning av förslaget att upprätta ett övervakningsorgan för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Med hänvisning till bland annat subsidiaritetsprincipen anser vi inte att EU skall reglera hur

tillhandahållare av allmänna tjänster skall organisera sin verksamhet, särskilt inte de tjänster som tillhandahålls av lokala och regionala myndigheter. Kommission ansvarar redan för den allmänna övervakningen av rättsliga aspekter på europeisk nivå, en roll som kommissionen själv erkänt. Denna roll kan emellertid förstärkas genom lokala och regionala myndigheters deltagande. När det gäller frågor av allmänt intresse bör övervakningen stödjas av kommittéer och/eller remissgrupper med representanter från både nationell och lokal nivå.

10. Slutsatser

10.1. CEEP-förslagen om att ändra fördraget

10.1.1. Regionkommittén stöder uppfattningen i meddelandet från kommissionen att artikel 90 inte behöver ändras.

10.2. CEEP-förslaget om en europeisk stadga

10.2.1. Regionkommittén har noterat att Europeiska rådet tills vidare har dragit slutsatsen att konferensen bör behandla frågan om fördragets konkurrensbestämmelsers förenlighet med principerna om allmän tillgång till offentliga tjänster som är av intresse för medborgarna. Regionkommittén har likaledes noterat att principen om att offentliga tjänster kan upprätthållas och förbättras genom en stadga, som fastställer rättigheter och skyldigheter i förhållandet mellan tjänsteleverantörerna och medborgarna, även har diskuterats i samband med detta. Regionkommittén stöder principen att lokala stadgar som specificerar rättigheter och skyldigheter mellan tjänsteleverantörer och medborgare i många fall kan bidra till att offentliga tjänster upprätthålls och förbättras. Kommittén anser dock att dessa stadgar bäst kan förhandlas fram på den nivå som står närmast medborgarna, särskilt i de fall där tjänsten i fråga inte har någon mellanstatlig betydelse och måste vara helt förenlig med en viss medlemsstats lagar och författningar. Även om en europeisk stadga i princip skulle kunna utgöra ett värdefullt stöd och främja utvecklingen av allmännyttiga tjänster av god kvalitet, som referensram snarare än ett harmoniseringsinstrument, är Regionkommittén fortfarande inte övertygad om dess praktiska användbarhet, särskilt som meddelandet starkt betonar vilken liten grad av harmonisering som planeras och att medlemsstaterna spelar huvudrollen på detta område. Enligt ReK bör lokala och regionala myndigheter ha en viktig roll som tjänsteleverantörer,

och denna roll kan utvidgas till att omfatta övervakning och reglering av tjänster som utförs av andra offentliga organ eller av den privata sektorn.

10.3. Meddelandet från kommissionen

10.3.1. Regionkommittén välkomnar meddelandet som ett värdefullt bidrag till debatten om tillhandahållandet av offentliga tjänster i allmänhetens intresse.

10.3.2. Regionkommittén stöder synpunkten att dessa tjänster är betydelsefulla för både den ekonomiska och den sociala hälsan i gemenskapen.

10.3.3. Kommittén välkomnar:

— insikten att tillhandahållande och reglering kan se olika ut,

— erkännandet av lokala och regionala myndigheters roll när det gäller reglering,

— uttalandet att gemenskapspolitiken inte skall blanda sig i vilken status det organ har som tillhandahåller tjänsterna, och

— bekräftelsen att det i huvudsak är medlemsstaternas sak att definiera dessa tjänster.

10.3.4. Kommittén stöder:

— förslaget att utveckla begreppen "sambällsömfattande tjänster" och "förpliktelse till offentliga tjänster", särskilt vad gäller kvalitet och användarnas rättigheter, och

— uttalandet att tillhandahållandet av tjänster i allmänhetens intresse, som t.ex. hälsovård, socialt skyddsnät, utbildning, vatten och boende hör till den nationella eller regionala nivåns ansvarsområden (även om de kan erhålla gemenskapsstöd).

10.3.5. När det gäller förslaget att ändra artikel 3 i fördraget:

— noterar ReK den tonvikt som genomgående i meddelandet lagts vid subsidiaritetsprincipen i samband med tjänster som oftast tillhandahålls av lokala och regionala myndigheter;

— välkomnar ReK bekräftelsen att tjänster i allmänhetens intresse även fortsättningsvis huvudsakligen kommer att vara medlemsstaternas åtgärdsområde;

— skulle ReK inte motsätta sig ändringen, förutsatt att den endast skulle syfta till att bekräfta att sådana

tjänster redan idag är ett av gemenskapens åtgärdsområden.

Bryssel den 16 januari 1997.

Regionkommitténs

ordförande

Pasqual MARAGALL i MIRA

Yttrande från Regionkommittén om:

- ”Grönboken ‘För en rättvis och effektiv prissättning inom transportsektorn — Politiska alternativ vid internalisering av de externa kostnaderna för transporter i Europeiska unionen’”, och
- ”Förslag till rådets direktiv om avgifter på tunga godstransporter för användningen av vissa infrastrukturer”

(97/C 116/08)

BAKGRUND

- Grönboken ”För en rättvis och effektiv prissättning inom transportsektorn — Politiska alternativ vid internalisering av de externa kostnaderna för transporter i Europeiska unionen” (KOM(95) 691 slutlig).
- ”Förslag till rådets direktiv om avgifter på tunga godstransporter för användningen av vissa infrastrukturer” (KOM(96) 331 slutlig — 96/0182 SYN)⁽¹⁾.
- Kommissionens beslut av den 5 januari 1996 om att inhämta Regionkommitténs yttrande om ovan nämnda grönbok.
- Kommissionens beslut av den 26 juli 1996 om att inhämta Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande om ovan nämnda direktivförslag.
- Regionkommitténs beslut av den 12 juni 1996 och den 18 september 1996 att utarbeta ett yttrande i enlighet med EG-fördragets artikel 198c, fjärde stycket, och ge utskott 3, ”Transporter och kommunikationsnät”, uppdraget att bereda detta yttrande.
- Det utkast till yttrande (CdR 364/96 rev.) som antogs av utskott 3 den 11 december 1996. Föredragande var Michel Lebrun och Wendelin Weingartner.

Mot bakgrund av ovanstående antog Regionkommittén enhälligt detta yttrande vid sin 16:e plenarsession den 15-16 januari 1997 (sammanträdet den 16 januari).

1. Inledning

Europeiska unionens grönbok ”För en rättvis och effektiv prissättning inom transportsektorn” är en avgörande beståndsdel i Europeiska kommissionens strategi att främja effektiva transportsystem genom att skapa en marknad där priser och regleringsåtgärder bidrar till

att skapa transportsystem med sikte på en rättvis, välbalanserad och effektiv transportutveckling som är långsiktigt hållbar.

Grönbokens förslag att angripa problemet via konkurrenskraftiga priser inom ramen för en samordnad transportpolitik utgör en banbrytande nyhet i försöken att lösa ett så utomordentligt komplicerat problem som att internalisera externa effekter.

⁽¹⁾ EGT nr C 59, 26.2.1997, s. 9.

Att praktiskt genomföra detta koncept in i minsta detalj är en utmaning som kommissionen kan klara endast på lång sikt.

Grönboken försöker angripa denna problematik stegvis och på ett realistiskt sätt, genom att t.ex. dela in de åtgärder som skall vidtas efter målen på kort, medellång och lång sikt. Befintliga medel skall användas bättre och allt bättre avpassade skattepolitiska styrmedel och instrument skall utvecklas för den framtida användningen. Sådana medel är för övrigt oundgängliga, om territorialprincipen skall fortsätta att gälla när punktvisa lokala trängsel-, säkerhets- eller miljöproblem skall lösas genom en differentierad utformning av avgifter, som skall vara beroende av den färdväg, den tidpunkt och det transportsätt som valts.

2. Viktiga frågeställningar och riktlinjer

Utskottet stöder följande riktlinjer som utvecklas i grönboken:

2.1. Unionens totala externa kostnader uppskattas för 1991 till 250 miljarder ecu, varav 90 % sammanhänger med vägtransporter. Problemet för myndigheterna är förhandsfinansieringen av åtgärder för att återställa jämvikten mellan olika transportsystem genom en förskjutning mot andra transportsätt, eftersom teoretiskt sett de samhällsekonomiska intäkter som uppnås är avsevärt större än kostnaderna.

2.2. Det faktum att externa effekter och vissa infrastrukturkostnader inte beaktas är orsaken bakom transportmarknadens otillfredsställande sätt att fungera, tillsammans med den ineffektiva användningen av — och därmed slöseriet med — värdefulla resurser (som måste behandlas som knappa resurser).

2.3. Grundprincipen för prissättningen är att hänsyn skall tas till samtliga samhällskostnader, inklusive infrastrukturkostnaderna som hittills inte beaktats i tillräcklig grad, för att i framtiden inte hela samhället skall belastas av kostnader som uppkommer och som egentligen enligt principen om att förorenaren betalar skulle bäras av transportören/trafikanten.

2.4. Ekonomiska styrmedel och regleringsåtgärder är två väsentliga delar i en övergripande strategi för att undvika trafiköverbelastning, men vid sidan av detta krävs även stadsplaneringspolitiska åtgärder, IT-stödda trafikstyrningssystem och effektiva kollektiva transportmedel.

2.5. Grönboken formulerar målet att de marknadsekonomiska styrmedlen skall stärkas och kompletteras med erforderliga regleringsåtgärder. Man måste se till att dessa insatser görs där de har störst möjligheter att styra transportefterfrågan. Efterfrågan av vägtransporter kan dämpas först sedan motsvarande infrastrukturer och transportmedel för flera transportsätt finns tillgängliga.

2.6. Det räcker inte att endast höja fordonsskatterna, utan skattesystemet måste läggas om vad gäller struktur och skattebörd, så att transportsystemet blir effektivare och mer miljövänligt och unionens ekonomiska utveckling på så vis kan säkerställas.

Dessutom fastställs i vitboken "Tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning" att en kompensation måste införas, t.ex. så att intäkterna flyter tillbaka in i ekonomin, andra skatter och avgifter sänks eller de sociala avgifterna för lågavlönade reduceras.

2.7. En förutsättning för att de ekonomiska styrmedlen skall fungera är att de skattepolitiska instrumenten i unionen stegvis harmoniseras. En ökad harmonisering av fordonsskatter, skatt på mineralolja, nyttjandeavgifter, osv. skulle också bidra till att transportmarknaden skulle komma att fungera mer friktionsfritt.

När det gäller trafikavgifter, särskilt för vägtrafik, skall territorialprincipen beaktas och avgifterna skall differentieras efter tidpunkt, område och transportsätt så att kostnaderna bärs där de faktiskt uppkommer. De enskilda medlemsstaternas olika skattesystem leder till en snedvridning av konkurrensen mellan transportföretagen i Europeiska unionen.

2.8. Att ändra skatter, mineraloljeskatter och avgifter är ett lämpligt sätt att snabbt fånga upp miljökostnader. Avgifterna skall beräknas efter körsträckan och axelrycket, samtidigt som emellertid särskild hänsyn måste tas till transportförutsättningarna i glesbefolkade delstater och regioner. Dessa åtgärder, som redan används praktiskt i några medlemsstater, utgör ett försök att finna en lösning på kort sikt.

3. Kritisk granskning av grönboken

3.1. Det vetenskapliga underlaget för grönboken och tillgängliga forskningsresultat övertygar för närvarande inte om att ett övergripande försök att lösa trafikproblemen via marknadspriserna och en internalisering av de externa kostnaderna, utan vidare kan undanröja problemen med trafiköverbelastningen i Europeiska unionen.

Förslaget till rådets direktiv om höjning av avgifterna för användande av tunga fraktfordon på vissa transportvägar förstärker intrycket att man haft förutfattade meningar om effekterna. I förslaget till direktiv framställs nämligen effekterna på efterfrågan av vägtransporter respektive på kombinerade transporter som begränsade. När det gäller minskningen av infrastrukturkostnaderna och de reducerade utsläppen av skadliga ämnen fastslås det att nästan hela minskningen beror på en ändrad sammansättning av fordonsparken och att endast

en obetydlig förskjutning mot andra transportsätt kan konstateras.

3.2. Det aktuella dokumentet behandlar framför allt vägtrafiken. Detta kan kritiskt ifrågasättas så till vida att Europeiska unionen i allmänhet förespråkar kombinerade transporter som lösning på alla trafikproblem, vare sig det rör sig om varu- eller persontransporter.

Sifferuppgifterna som grönboken baseras på är ofullständiga och föga övertygande. Enligt dessa uppgifter är det inte möjligt att mot vägtransporter ställa de enskilda transportsättens förtjänster eller de avgörande fördelarna med järnvägstransporter och transporter på inre vattenvägar. Vattenvägarna kännetecknas till exempel av att de inte endast tjänar ett transportändamål utan även kan fylla andra funktioner som dränering, avrinning, kanalisering, upprätthållande av ett lägsta vattenstånd, utpumpning av högt vattenstånd, vattenkraft, osv. Om hänsyn tas till vattenvägarnas olika egenskaper kan lönsamheten i investeringar i vattenvägar inte annat än förbättras, utan att deras samhällsekonomiska överlägsenhet därför är självklar.

Det är tydligt att grönboken betraktar problemet med organisationen av transportmarknaden uteslutande från konkurrenssynpunkt. Det vore tillrådligt att inte underlåta att beakta det faktum att transportmedlen kompletterar varandra. Ett sådant synsätt skulle vara mer rättvisande vad gäller möjligheterna att samordna såväl åtgärder som transportmedel. Åtgärder som vidtas med uteslutande konkurrensen och prissättningen i sikte får i första hand konsekvenser för budgeten och först därefter på transportkonsumenternas beteende.

3.3. Problematiken borde alltså studeras mer ingående, innan frågan kan debatteras. De totala externa kostnaderna för samtliga transportsätt borde sammanfattas i tabellform, där de faktiska förtjänsterna med olika transportsätt kan utläsas och där deras förutsättningar till framgång inte endast bedöms utifrån konkurrenskraftsöverväganden. Debatten skulle då kunna koncentreras på eventuella problem som resultaten ger upphov till när det gäller fullfölja och omsätta kommissionens koncept i praktiken.

3.4. Kriterierna för val av styrmedel är i grönbokens nuvarande version (effektivitet, kostnadseffektivitet, öppenhet, rättvisa, osv.) alltför allmänt formulerade för att vara praktiskt användbara.

Dessa kriterier väcker allvarliga metodologiska frågor, som måste undersökas och klaras upp. Detta är en svår uppgift, och det kommer att ta en viss tid att lösa den.

3.5. En åtgärd som syftar till att via skatterna höja priserna på vägtransporter kommer med säkerhet att

vara verkningslös, om det inte finns något alternativ till vägtransporterna som kan fånga upp eventuella förskjutningar. Mot bakgrund av det jämfört med andra transportsätt höga utnyttjandet av vägtransporter blir behovet av alternativa transportsätt och -strukturer desto mer betydande. Därför behöver de regionala och lokala myndigheterna entydiga signaler om vilka avsikter kommissionen faktiskt har.

4. De regionala och lokala myndigheternas roll

4.1. Regionerna och kommunerna ansvarar särskilt för den fysiska planeringen och delvis för infrastrukturen. De problem som beskrivits är i stor utsträckning en angelägenhet för dessa organ. När det gäller trafiköverbelastningen är det, utom ifråga om tätorter, svårt att finna regionala och lokala lösningar, om inte hänsyn samtidigt tas till den nationella politiken, som avspeglar gemenskapspolitiken. I många fall hindras trafikflödet mer och mer av restriktiva åtgärder med avseende på fysisk planering.

Det bör eftersträvas att i första hand låta fysisk planering och trafikplanering hanteras på regional och lokal nivå. En realistisk lösning kan åstadkommas endast genom en gemensam politik, som innehåller efterfrågestyrning kompletterad med en motsvarande anpassning av transportutbudet och därmed infrastrukturen, vilket delvis faller inom regionernas och kommunernas ansvarsområden.

Därför måste de olika beslutsnivåerna ha medbestämmanderätt när kommissionen utarbetar strategin. Denna strategi måste dessutom anpassas till de olika beslutsnivåerna i de enskilda medlemsstaternas regioner och kommuner.

4.2. Vid genomförandet av åtgärder på de olika gemenskapsnivåerna skall framför allt subsidiaritetsprincipen beaktas. Riktlinjer och övergripande målsättningar för strategin skall däremot fastställas på gemenskapsnivå. De andra nivåerna skall göras delaktiga i processen, inom ramen för vilken ett samförstånd måste etableras. Ett visst handlingsutrymme måste finnas kvar för de nationella, regionala och lokala nivåerna, särskilt när det gäller skatter och avgifter inom transportområdet.

4.3. Vid tillämpningen av territorialprincipen förutses en regional respektive lokal differentiering efter tidpunkten för färden, vilket skall möjliggöra en lösning av specifika infrastruktur-, trafiköverbelastnings- och miljöproblem. Dessa fall måste tas upp i gemenskapens regelverk och göras möjliga att kontrollera. Därvid skall det säkerställas å ena sidan att det därigenom inte uppkommer någon snedvridning av konkurrensen mellan transportsätten och å andra sidan att det direkta sambandet mellan problemets orsak och åtgärdernas konsekvenser finns där och är tydligt.

4.4. De utgifter som regionerna och kommunerna fått bära måste beaktas vid användningen av intäkterna. Dessa intäkter måste göra det möjligt att finansiera inte endast användandet, utan även en utbyggnad, av ny infrastruktur för olika transportsätt.

4.5. När det gäller skattepolitiska instrument är regionala och lokala avgifter — vid sidan av skatter och bränsleskatter — ett sätt att täcka de kostnader som uppkommer för regionerna och kommunerna. Det är uppenbart att en skatteharmonisering måste åstadkommas på gemenskapsnivå, för att snedvridningar av konkurrensen skall undvikas. De andra beslutsnivåerna måste i enlighet med subsidiaritetsprincipen tillerkännas viss handlingsfrihet.

4.6. Systemet för fördelning av kostnader måste utformas så enkelt och transaktionskostnaderna hållas så låga som möjligt. Motsvarande bestämmelser för utarbetandet av detta system och för dess interoperabilitet måste fastställas på gemenskapsnivå. Själva utarbetandet och styrningen av detta system är däremot regionernas och den lokala nivåns angelägenhet, varför de från första början måste göras delaktiga i denna process.

4.7. Prissättningens principer måste framkomma i samförstånd efter diskussion på samtliga nivåer och som ett resultat av undersökningar som beaktar alla transportsätt (inte i första hand vägtransporter och först därefter övriga).

4.8. En praktisk tillämpning av territorialprincipen förutsätter att regionerna och kommunerna skall få ersättning för samtliga transportkostnader som de har burit. Detta problem skall ses i samband med användningen av intäkter, varvid man måste agera i enlighet med principen om öppenhet.

4.9. De olika beslutsnivåernas nuvarande roller och handlingsutrymme måste noggrant undersökas för att göra verklighet av subsidiaritetsprincipen, som hittills bara varit en läpparnas bekännelse.

5. Slutsatser

Utan att nedvärdera kommissionens goda avsikter måste det sägas att grönboken i dess föreliggande version huvudsakligen ställer vägtransporternas problem i fokus. Därvid utgår kommissionen från föga övertygande vetenskapliga underlag och teoretiska antaganden, som ännu måste underbyggas med fakta. Argumentationen grundar sig på undersökningar som inte i tillräcklig grad tar hänsyn till de samhällsekonomiska kostnaderna för olika transportsätt för att dessas faktiska förtjänster skall kunna bedömas. Dessutom besvaras inte frågan om i vilken utsträckning förslaget till lösning av problemet i praktiken är realistiskt — bortsett från dess politiska impulser.

För att uttrycka det mer konkret: Inte ens med effektiva järnvägs- och inre vattenvägstransporter är det säkert att prisskillnaderna mellan de enskilda transportsätten är tillräckliga för att åstadkomma de önskade förändringarna i transportkonsumenternas beteende. Detta beteende styrs av ett flertal faktorer (psykologiska, historiska, sociologiska, osv.), vilket gör att transportefterfrågan inte kan styras via priset eller endast kan påverkas i otillräcklig grad för att de önskade beteendeförändringarna skall kunna åstadkommas.

En lösning på detta problem är att fortsätta med de traditionella subventionerna och finansieringsstödet till järnvägs- och inre vattenvägstransporter. I så fall skulle emellertid hänvisningen till konkurrenskraftiga priser som huvudargument för en spontan förskjutning från vägtransporter till andra transportmedel inte längre gälla, lika lite som jämvikten mellan transportmedlets marginalintäkt och marginalkostnad skulle kunna tas som utgångspunkt för att bedöma transportsystemens lönsamhet.

Beskattning och reglering är två instrument som visserligen påverkar beslutet om transportmedel, men som inte kan åstadkomma någon nämnvärd beteendeförändring så länge det inte finns några användbara alternativ. Ett utbud av alternativa transportmedel och olika slag av åtgärder är nödvändiga, eftersom valet av transportmedel påverkas av olika faktorer. Priset är en faktor, men det blir bara avgörande, om även andra alternativ står till förfogande.

Grönbokens argumentation måste följaktligen fördjupas avsevärt och med hjälp av övertygande siffror belägga att de koncept som förespråkas sedan några år faktiskt vilar på solid grund. Vid en första anblick är dessa koncept möjligen lockande, men de visar sig till slut orealistiska. Infrastrukturen för järnvägs- och inre vattenvägstransporter subventioneras nämligen kraftigt, medan vägtransporternas infrastrukturkostnader, bortsett från de externa kostnaderna, i princip täcks via skatteintäkter. Om man tar hänsyn till trafikens externa effekter förändrar det, på grund av de höga infrastrukturkostnaderna, inte i någon nämnvärd utsträckning vägtransporternas privilegierade ställning vad gäller det skattemässiga förhållandet mellan kostnader och intäkter, utan leder endast till en avsevärd produktivitetshöjning för konkurrerande transportsätt.

Mot bakgrund av ovanstående konstaterar Regionkommittén följande:

- (1) Kommittén välkomnar grönboken "För en rättvis och effektiv prissättning inom transportsektorn" och det faktum att de frågor som behandlas i grönboken har satt igång en debatt i fackkretsar om hur prissättningen fungerar och samtidigt initierat en principdiskussion mellan gemenskapsorgan, medborgare och transportföretag. De metoder som föreslagits för att beräkna de interna och externa kostnaderna för transport utgör ett första

- försök, men det behövs fortfarande en ingående diskussion. Förslaget ger i alla fall ett bättre underlag för politiska beslut om nivåerna på skatter och avgifter.
- (2) Enligt Regionkommitténs åsikt måste slutsatserna i denna grönbok få bilda grundval för en ny utformning av gemenskapsrätten på detta område, och Europas regioner och kommuner måste få spela den roll de är berättigade till. Det är viktigt att de transportpolitiska instrument som de förfogar över vidareutvecklas.
- (3) Kommittén kräver att internaliseringen av transporternas externa effekter skall genomföras med överblickbara metoder och så okomplicerat som möjligt. Den måste dessutom vara logisk för företagen — och väsentligen även för medborgarna. Om ett samförstånd rörande metoden inte etableras snart, och om inte heller några slutliga resultat föreligger inom en snar framtid, måste detta problem enligt kommitténs åsikt angripas empiriskt och stegvis. I detta sammanhang bör skatter, bränsleskatter och nyttjandeavgifter, som beräknas och differentieras med hänsyn till miljöbelastning och tidpunkt, samt tillryggalagd färdsträcka och axeltryck, användas.
- (4) Kommittén ansluter sig till kommissionens uppfattning att ett mål för internaliseringen av externa effekter måste vara att kostnaderna skall beräknas enligt territorialprincipen. Specialbestämmelser respektive omfattande åtgärder och motsvarande anpassade former för prissättningen måste planeras för särskilt drabbade regioner, tätorter och överbelastade trafikleder. I dessa områden måste även stadsplaneringspolitiska åtgärder tillgripas och inskränkningar vara möjliga.
- (5) Regionkommittén yrkar på rättvisa, effektiva, för medborgarna socialt försvarbara och för ekonomin acceptabla priser. Transportaktörerna måste uppmuntras att minska de externa effekterna. I detta hänseende ter sig argumentationen för att i hög grad ta hänsyn till samtliga effekter lovande, så som den kommer till uttryck i förslaget till rådets direktiv om beskattning av tung lastbilstrafik vid utnyttjande av vissa infrastrukturer.
- (6) Kommittén uppskattar grönakens tydliga uttalanden, men hänvisar till behovet att undersöka de externa kostnader och infrastrukturkostnader, som hittills inte har beaktats, och att ur denna synvinkel studera inte bara vägtransporter utan även de andra transportsätten, liksom infrastrukturerna och transportsystemen.
- När förfarandet bestäms och förslagen för de andra transportsätten utarbetas får man inte glömma bort svårigheterna att anpassa priserna för dessa transportmedel till de kostnader som faktiskt uppkommer, eftersom de orsakar enorma infrastrukturkostnader.
- (7) Kommittén anser att korsfinansiering mellan olika transportsätt, som redan är vanlig i städer, bör tillåtas även i andra fall, eftersom en såväl för befolkningen som för miljön godtagbar grad av rörlighet då skulle kunna säkerställas.
- (8) Kommittén yrkar på att man skall försöka hitta möjligheter att använda intäkterna från en harmoniserad höjning av bränsleskatterna till att inrätta prioriterade transportsystem i de medlemsstater där intäkterna erhålls.
- (9) Kommittén vill rikta uppmärksamheten på att den ekonomiska tillväxten i Europeiska unionens regioner dessutom måste säkerställas och att utjämningsåtgärder i förekommande fall måste planeras, i de fall skattebördan redan har nått en övre gräns.
- Inte heller här får de övergripande budgetmässiga effekterna glömmas bort vid bedömningen av de föreslagna åtgärderna. Därutöver vore det tillrådligt att studera de föreslagna regleringsåtgärderna ur livskvalitetsaspekten (den enskildes såväl som samhällets i stort), eftersom varje finanspolitisk (ofta skattemässig) åtgärd på grund av den tunga skattebördan från början mottas med misstro och skepsis.
- (10) Kommittén hänvisar till att den tekniska utvecklingen är oundgänglig för den detaljerade och exakta differentiering som åtminstone på lång sikt måste genomföras.

Bryssel den 16 januari 1997.

Regionkommitténs

ordförande

Pasqual MARAGALL i MIRA

BILAGA

till yttrande om "Förslag till rådets direktiv om avgifter på tunga godstransporter för användningen av vissa infrastrukturer"**1. Utgångsläge**

1.1. Förslaget till rådets direktiv om beskattning av tung lastbilstrafik vid utnyttjande av vissa infrastrukturer (förslag till ett nytt direktiv om infrastrukturkostnaderna för transport) grundar sig på följande dokument:

- Rådets direktiv 93/89/EEG rörande medlemsstaternas beskattning av vissa fordon som transporterar varor på väg, samt rörande vägtullar och avgifter för utnyttjande av vissa infrastrukturer (infrastrukturdirektivet)⁽¹⁾.
- Grönboken "För en rättvis och effektiv prissättning inom transportsektorn — Politiska alternativ vid internalisering av de externa kostnaderna för transporter i Europeiska unionen" (KOM(95) 691 slutlig).

1.2. Direktiv 93/89/EEG, som för närvarande är det direktiv som gäller ifråga om infrastrukturkostnader, föreskriver i artikel 12 att kommissionen är skyldig att utforma en rapport, senast den 31 december 1997, om genomförandet av detta direktiv och i förekommande fall låta denna åtföljas av ett förslag om att inrätta ett system för fördelning av kostnader på basis av territorialprincipen.

1.3. Direktiv 93/89/EEG upphävdes av EG-domstolen i juli 1995 på grund av oegentligheter i förfarandet. Det beslutades emellertid även att detta direktiv skulle förbli i kraft till dess att rådet antog en ny text. Det nuvarande direktivet om infrastrukturkostnader måste alltså ersättas av ett nytt direktiv.

2. Anmärkningar och noteringar om direktivet

2.1. Premisserna bakom förslaget till nytt direktiv om infrastrukturkostnaderna motsvarar den nuvarande uppfattningen om en modern transportpolitik inom Europeiska unionen.

Kommunerna och regionerna förordar därför ett nytt direktiv om infrastrukturkostnaderna, även om de samtidigt betonar att inga betydande förändringar kommer att uppnås genom regleringar om skatter och avgifter vad gäller valet av transportmedel, så länge det inte finns några tillfredsställande alternativ, och att priserna i sig inte kommer att möjliggöra den förskjutning mot andra transportmedel som behövs.

2.2. Regionerna och kommunerna anser därför att detta nya direktiv om infrastrukturkostnader endast utgör ett första steg mot att lösa de problem som mycket tydligt tas upp i grönboken "För en rättvis och effektiv prissättning inom transportsektorn". De betonar emellertid att anmärkningarna i yttrandet om grönboken har fog för sig, särskilt vad gäller fördelningen av kostnader enligt principen att förorenaren betalar och integreringen av andra transportmedel under särskilt beaktande av samtliga rådande omständigheter.

2.3. Regionkommittén konstaterar att förslaget till nytt direktiv om infrastrukturkostnader grundar sig på underlagen och målen i grönboken "För en rättvis och effektiv prissättning inom transportsektorn". De skattesatser och avgiftsnivåer som förekommer i förslaget till direktiv respektive i bilagorna I till III — (oftast angivna som minimi- eller maximivärden) visar emellertid mycket tydligt att det här endast kan vara fråga om ett första steg. Detta bekräftas även av de ibland betydande skillnaderna mellan detta förslag och kommissionens första arbetsdokument från i mars i år.

Från kommunernas och regionernas synpunkt krävs det emellertid att diskrepansen mellan de priser som betalas av de enskilda transportföretagen och de kostnader som faktiskt uppkommer snarast möjligt skall utjämnas och att kostnaderna därmed skall kunna påföras där de uppkommer.

2.4. En anpassning av skattesatserna allt efter omfattningen av den miljöförstöring som orsakas av enskilda fordon är acceptabel, liksom den angivna skillnaden på 10 % mellan fordon som inte är EURO-klassade och fordon av kategorierna EURO I och EURO II. Klassificeringen i befintliga minimiskattesatser för de grupper av fordon som inte är EURO-klassade och den 10-procentiga respektive 20-procentiga minskningen för fordon av kategorierna EURO I och EURO II, innebär emellertid att fordonsskatterna minskar jämfört med idag.

⁽¹⁾ EGT nr L 279, 12.11.1993, s. 32; EGT nr C 71, 15.3.1994, s. 26.

Eftersom en sådan åtgärd även strider mot principerna och målen i grönboken "För en rättvis och effektiv prissättning i transportsektorn", kräver kommunerna och regionerna att maximisatser för fordon som motsvarar dagens tekniska nivå (EURO II-kategorin är obligatorisk från den 1 oktober 1996 för alla nya fordon som släpps ut på marknaden) skall fastställas, och att ett tillägg på 10 % för EURO I-fordon och 20 % för icke-klassade fordon skall gälla.

2.5. När det gäller vägtullar och nyttjandeavgifter nämner förslaget till nytt direktiv om infrastrukturkostnader för första gången integreringen av externa kostnader och hänsynstagandet till känsliga sträckor. Därmed uppfylls Regionkommitténs krav som angavs i yttrandet om "Den gemensamma transportpolitiken — Handlingsprogram 1995-2000"⁽¹⁾. Förslaget till direktiv förutser emellertid samtidigt bland annat maximisatser för känsliga sträckor.

Kommunerna och regionerna föreslår en stegvis övergång från de nuvarande maximisatserna till faktiskt påvisade kostnader.

2.6. När det gäller nyttjandeavgifter förutser förslaget till nytt direktiv om infrastrukturkostnader å ena sidan endast tidsrelaterade avgifter och inte avgifter som motsvarar den faktiska användningen av vägnätet (dvs. beräknat efter färdsträckans faktiska längd), å andra sidan har tidsrelaterade delavgifter fastställts per månad, vecka respektive dag på grundval av årsavgiften, och dessa är lägre än hittills.

Regionkommittén förkastar därför de nya delavgifterna per månad, vecka respektive dag, eftersom de innebär en minskning av avgifterna i förhållande till det direktiv om infrastrukturkostnader som har tillämpats hittills. Dessutom blir avgifterna för dessa begränsade perioder mer lockande än den årliga avgiften. Detta medför i slutändan onödiga administrativa kostnader.

2.7. Bilagorna II och III i förslaget till nytt direktiv om infrastrukturkostnader innehåller en klassificering av fordon efter den mängd föroreningar de ger upphov till. Denna ansats är, som vi redan nämnt, i grunden riktig och måste uppmuntras. Klassificeringen i bilaga II visar emellertid att de flesta fordon med nuvarande teknisknivå hamnar i kategorierna I och II. De årliga maximiavgifter som tilldelas dessa kategorier är emellertid delvis klart lägre än den nyttjandeavgift som gäller för närvarande på 1 250 ecu per år, vilket även inom detta område skulle medföra att vägtransporter av varor blev billigare.

Som vi just har betonat skulle en minskning av priset för varutransporter på vägar stå i flagrant motsättning till uttalandena om en modern transportpolitik inom Europeiska unionen och till grönboken "För en rättvis och effektiv prissättning inom transportsektorn". Regionkommittén anser därför att dessa nya nyttjandeavgifter från kommunernas och regionernas synpunkt delvis måste förkastas. Detta innebär att tunga lastfordon (38 ton och därutöver) inte skall få klassas som kategori I.

⁽¹⁾ EGT nr C 337, 11.11.1996, s. 13.

Yttrande från Regionkommittén om "Kommissionens meddelande: 'Beaktandet av kulturella aspekter inom gemenskapens åtgärder'"

(97/C 116/09)

BAKGRUND

- Kommissionens meddelande till Europaparlamentet, rådet och Regionkommittén "Första rapporten om beaktandet av kulturella aspekter inom gemenskapens åtgärder" (KOM(96)160 slutlig).
- Regionkommitténs beslut av den 8 mars 1996 att uppdra åt utskott 7 "Medborgarnas Europa, forskning, kultur, ungdom och konsumenter" att utarbeta ett yttrande.
- Utkastet till yttrande (CdR 206/96 rev. 2) som antogs av utskott 7 den 26 november 1996. Föredragande var Tuulikki Karjalainen.
- Behovet att bevara Europas kulturarv och i synnerhet den lokala och regionala mångfalden, vilket tidigare påpekats av ReK i yttrandena om kulturprogrammen Kaleidoskop 2000, Ariane och Raphaël⁽¹⁾ och Info 2000-programmet⁽²⁾.
- Språklig mångfald är en av hörnstenarna för Europas kulturarv, som ReK påpekat i sitt yttrande om det flerspråkiga informationsområdet⁽³⁾.

Regionkommittén antog följande yttrande vid sin 16:e plenarsessionen den 15-16 januari 1997 (sammanträdet den 16 januari).

1. Inledning

1.1. Kommissionen har avgivit sin första rapport om hur den kulturella aspekten förverkligas i Europeiska gemenskapens verksamhet. Rapporten kan ses som ett slags inventering som undersöker med vilka medel olika gemenskapsområden har beaktat den kulturella aspekten — i huvudsak före Maastrichtfördraget, som utsträckt gemenskapens befogenheter till kulturområdet. Rapporten är mångsidig, grundlig och klar, men den är inget program. Den blickar först och främst bakåt och den presenterar inga åtgärder som man kan ta ställning till.

1.2. Regionkommittén konstaterar att rapporten och debatten om den är ett viktigt bidrag för att främja den kulturella dimensionen i gemenskapsåtgärderna. I samband med denna första rapport är det därför viktigt att fastställa de riktlinjer och principer som krävs för att man skall kunna ta hänsyn till kulturaspekterna i gemenskapsåtgärder på alla områden. ReK beklagar därför att denna rapport inte försöker definiera kulturell aktivitet. Detta är i synnerhet olyckligt eftersom bristen på definition verkar leda till ett för snävt kulturbegrepp.

Bristen på definition kan också förklara varför rapporten inte försöker fastställa i vilka gemenskapsåtgärder man inte tagit tillräcklig hänsyn till den kulturella dimensionen.

1.3. Behovet av en definition förstärks ytterligare av att kulturen i andra politikområdens perspektiv ofta ges en instrumentell roll, den ses som ett medel att uppnå mål inom andra verksamhetsområden. För att den instrumentella synen inte skall få negativa konsekvenser för kulturen, t.ex. prioritering av kvantitet framför kvalitet eller tradition framför förnyelse, bör EU:s regelverk slå fast att satsningar på kultur måste ske på kulturens speciella villkor med respekt för verksamhetens egenart.

2. Diskussion om rapporten

2.1. I rapporten granskas kulturens ställning i gemenskapens verksamhet med utgångspunkt i Maastrichtfördraget, och då särskilt dess artikel 128. Rapporten avslutas med att man konkretiserar (sammandraget, punkt 2) framtida riktlinjer för gemenskapens kulturpolitik. Dessa riktlinjer baseras både på tidigare kulturåtgärder och på unionens konsolideringssträvanden, som man verkar kunna stödja med kulturella medel. Dessa målsättningar innefattar en del strävanden som är

⁽¹⁾ EGT nr C 100, 2.4.1996, s. 30, 35, 119.

⁽²⁾ EGT nr C 129, 2.5.1996, s. 39.

⁽³⁾ EGT nr C 337, 11.11.1996, s. 45.

motstridiga ur kulturell synpunkt och som det blir svårt att förverkliga samtidigt. Regionkommittén vill i detta sammanhang rikta uppmärksamhet på två centrala problem.

2.2. Först och främst vill Regionkommittén rikta uppmärksamhet på att det är en speciell utmaning att bevara och främja de europeiska kulturernas mångfald och samtidigt stärka grunden för en gemensam europeisk identitet och en ännu fastare union mellan Europas folk.

2.2.1. En kulturell identitet formas av traditioner som skapas av gemensamma erfarenheter, historien och livsbetingelserna i växelverkan med främmande inflytande och andra kulturer. Så länge som ett samhälle, område eller folk har sitt eget särskilda sätt att uppleva och se på saker bevaras också denna kulturs egenart. Detta garanterar kulturell mångfald. På grund av den gemensamma historien har de europeiska identiteterna mycket gemensamt. Man måste dock ändå besluta sig för i vilken utsträckning denna likhet skall stärkas. Att bevara mångfalden har i alla fall valts som hörnsten i unionens kulturpolitik.

2.2.2. Europeiska unionens huvudprincip, integrationen, baseras i hög grad på det idealistiska målet att bevara freden mellan Europas folk. För att uppnå detta mål har man med framgång strävat efter att främja mellanfolkligt samarbete och interaktion. För närvarande verkar det dock som om ett av integrationsmedlen — ekonomin — har fått en avgörande ställning, och den ekonomiska integrationen håller på att formas till ett eget självständigt mål. Regionkommittén anser att man mer kritiskt bör undersöka om denna utveckling kommer att förändra europeernas levnadsvanor så att de blir så lika att den kulturella mångfalden ohjälpligt blir lidande och t.o.m. försvinner.

2.2.3. Europeiska gemenskapens åtgärder på kulturområdet har en utpräglad inriktning mot språk, byggnads- och hantverkstraditioner samt audiovisuell kultur. Stödet av riks- och minoritetsspråken ses som ett mer konkret sätt att stödja bevarandet av den kulturella mångfalden. Språket måste ses som den traditionella bäraren av kulturell identitet, och därför anser Regionkommittén att EU:s åtgärder på detta område inte är tillräckligt omfattande och att de tilldelade anslagen inte är tillräckliga.

2.2.4. Att gemenskapen vårdar och använder sig av kulturtraditionen och finansierar detta genom olika åtgärder och program — främst turism — gör att man på sitt sätt framhäver den kulturella identitetens betydelse. Regionkommittén anser att gemenskapens sätt att se på denna aspekt varit — och fortfarande är — alltför smalt. Till arvet verkar man i huvudsak bara

räkna materiella objekt såsom byggnader, monument och hantverksprodukter samt museala konstskatter. Ändå har Europa en andlig kulturtradition vars värde är omätligt. Denna tradition kan bli både en gemensam identitet och ett starkt strategiskt element som främjar regional utveckling och blir utgångspunkten för dagens konstnärer som i varje ögonblick skapar ny konsthistoria. En strategisk och grundläggande del av en europeisk identitet bör vara en "multikultur" som förutsätter kunskap om, jämförelser mellan och identifiering med de gemensamma kulturella drag som finns inom vilka folkliga uttrycksformer som helst, materiella och/eller andliga.

2.2.5. De europeiska kulturernas mångfald och den gemensamma europeiska identiteten befinner sig i ett växelspel med varandra och förändras i dagens konst- och kulturliv. Det avgörande — liksom för kulturen i allmänhet — är det som händer ute i samhällena och regionerna. Regionkommittén anser att dessa processer på ett effektivt gestaltar framtiden. Även om känsliga frågor berörs får inte ens subsidiaritetsprincipen leda till att man inte tar hänsyn till dem i gemenskapens dokument och program. Hur som helst har ett modernt kulturområde — den audiovisuella kulturen — redan fått en särskild tyngd i gemenskapens kulturpolitik.

2.2.6. Inom den audiovisuella kulturen passar kanske gemenskapens allmänna mål mer tydligt ihop med kulturbranschens utvecklingsbehov. Det handlar ju om en industribransch som har avsevärda ekonomiska möjligheter, men som också kraftigt sätter den europeiska konkurrensförmågan på prov både i förhållande till amerikansk, och mer och mer också till asiatisk produktion. Det europeiska tekniska och ekonomiska kunnandet har i branschen funnit en ny expansiv industri. Samtidigt har man dock erkänt att några av de viktigaste villkoren för industriell konkurrensförmåga är innehållsliga, kulturella, ja, t.o.m. konstnärliga. När man främjar den audiovisuella industrins konkurrensförmåga stöder man samtidigt de europeiska kulturernas mångfald — eftersom innehållet i produktionen växer fram ur nationella och regionala kulturer (ett bra exempel på detta är Info 2000-programmet).

2.2.7. Regionkommittén anser att man bör försöka förverkliga samma politik på ett bredare sätt, det vill säga också på andra områden inom kulturen och konsten. Gemenskapen bör på ett bättre sätt kunna stödja kulturernas egenart och mångfald, som är den europeiska identitetens styrka och kännetecken. Regionkommittén uppmärksammar att det på kulturområdet är en ytterst känslig och svår fråga att dra gränsen mellan å ena sidan nationella och regionala åtgärder och å andra sidan gemenskapens åtgärder. På grund av detta betraktar gemenskapen nästan alltid kulturen som

ett medel, inte som ett mål. Regionkommittén anser att det är viktigt att kulturen också skall ses som en målsättning för och resultat av åtgärderna inom EU.

2.2.8. Regionkommittén anser att kulturen p.g.a. sin speciella karaktär inte har samma ställning som andra instrument. Det är önskvärt att utveckla de s.k. hårda områdenas — ekonomi och teknik — grundförutsättningar för att förbättra den europeiska konkurrensförmågan, men för den europeiska kulturens "produktutveckling", för stöd av kreativ verksamhet erbjuder gemenskapens urval av åtgärder få möjligheter. Regionkommittén anser att det är viktigt att klargöra varifrån den europeiska kulturens konkurrensförmåga skall få sin näring. Exempelvis strukturfondernas smala kulturbegrepp leder lätt utvecklingsstrategierna längs en ensidig ekonomisk-teknisk linje. Regionkommittén anser att bara en mer omfattande kulturaspekt kan få en verklig strategisk betydelse för utvecklingen i perifera områden eller områden som genomgår omvandling.

2.2.9. Det är mycket viktigt att inse att alla övriga sektors verksamhet i gemenskapen kan ha väsentligt mycket större effekt på kulturområdet än åtgärder som siktar direkt på kulturen. I gemenskapens verksamhet har man, enligt rapporten, redan på ett mångsidigt sätt beaktat den kulturella verksamhetens speciella beskaffenhet och ansträngningarna skall fortsätta på detta område. Regionkommittén påpekar att meningen med integrationsutvecklingen inte är att den skall leda till att levnadsvanorna blir likadana, på bekostnad av den kulturella mångfalden. Därför förutsätter Regionkommittén att gemenskapen sätter in särskilda åtgärder för att trygga den kulturella mångfalden.

2.3. Regionkommittén vill också peka på att om man förverkligar "medborgarnas Europa" genom att förstärka den europeiska identiteten, kan det ge upphov till problem ur subsidiaritetsynpunkt.

2.3.1. I rapportens slutsatser konstateras att "The desire is to make the citizen once again the centre of the European enterprise". Regionkommittén tror inte att medborgarna kan tillgodogöra sig en europeisk identitet om inte "det europeiska" är synligt i deras vardag. Och omvänt: Om vardagen bli mer europeisk, kan det försvaga medborgarnas egen traditionella regionala och lokala identitet. Det finns många exempel på att man inte kan ge eller påtvinga folk en kulturell identitet ovanifrån. Ur kultursynpunkt känns skapandet och betonandet av en "europeisk identitet" i viss mån t.o.m.

som en misstänkt, maktpolitisk och/eller kommersiell företeelse.

2.3.2. Det enda genuina sättet att identifiera sig med omgivningen är att vänja sig vid att påverka sin omgivning, att verka i den och att få respons. Regionkommittén anser att det också är mycket viktigt att få klarlagt vilka möjligheter medborgaren har att påverka unionens verksamhet så att hur han/hon upplever sig själv som den del av Europa och det tas hänsyn till honom/henne på europeisk nivå. Regionkommittén anser att Europeiska gemenskapen i alla sina program, i synnerhet kulturprogrammen, bör uppmärksamma hur unionens åtgärder når ut till medborgarna eller deras organisationer efter att ha passerat komplicerade processer i förvaltningsorganen. Ett sätt att öka delaktigheten i den europeiska processen är program och underprogram som ger möjligheter till idé- och erfarenhetsutbyte kring gemensamma projekt i samverkan med människor från andra delar av unionen. För vidgat deltagande och fördjupad demokrati, både inom unionen och i de nya medlemsländerna är det väsentligt att dessa möjligheter skapas utanför den professionella kultursfären och inom de verksamheter som de regionala och lokala huvudmännen ansvarar för, t.ex. för kulturverksamheter inom vård, omsorg och boendemiljöer.

2.3.3. Regionkommittén anser att Europeiska unionen kan profilera sig på ett positivt sätt med hjälp av en mycket stark kulturell image. Denna image kan naturligtvis inte baseras på något annat än fakta. När man i rapporten vid flera tillfällen betonar betydelsen av att skapa en positiv kulturell image, har gemenskapen kanske anledning att tänka över sin egen verksamhets kulturella image. Regionkommittén menar att EU:s verksamhet idag kan karakteriseras som utpräglat kulturpositiv. Det bör också klarläggas hur EU:s kulturella profil kan stärkas.

2.3.4. All kultur sker eller skapas lokalt. Ur lokal kultursynpunkt är den viktigaste rättigheten den att man just kan engagera sig och göra saker. Det är också viktigt att hålla i minnet att de lokala kulturerna i Europa traditionellt har påverkat varandra, varför många lokala kulturspår har spritt sig vida omkring och fått en gemensam europeisk karaktär.

2.3.5. Europeiska gemenskapens beslutsfattande i kulturella frågor är underställt subsidiaritetsprincipen (i artikel 128 finns en förpliktelse att ta hänsyn till den nationella och regionala kulturens mångfald, ett förbud mot harmonisering av lagstiftningen, krav om enhällighet vid beslut i rådet och obligatoriskt inhämtande

av yttrande från Regionkommittén). Som det är nu uppfattas kultur dock ofta snävt som en innehållslig, icke-kommersiell verksamhet inom olika konstarter och traditioner.

2.3.6. I realiteten finns viss harmonisering redan nu mellan reglerna för kulturindustrin, upphovsrätt och antikföremål, åtminstone i viss mån. Samtidigt besvärar kulturlivet utan undantag bl.a. med moms, åtminstone på miniminivån, i alla medlemsstaterna. Visst har kulturaspekten beaktats i denna typ av frågor, men ofta i relation till övrigt näringsliv — och inte alltid med utgångspunkt i den speciella karaktär som kulturen har. Regionkommittén anser att det är mycket viktigt att undersöka om de domstolsbeslut som hänvisas till i meddelandet har lett till att subsidiaritetsprincipen kringgåts på kulturområdet.

2.3.7. På grundval av artikel 128, punkt 4, skall gemenskapen inom alla sina verksamhetssektorer mer än tidigare beakta verksamhet som påverkar medborgarnas vardagskultur. Vårdandet av värdefull kultur innefattar inte bara det kunnande ute i regionerna och samhällen som baserar sig på gamla, traditionella verksamhetsmetoder och näringsfång. Regionkommittén påminner om att framtidens traditioner är dagens komplicerade europeiska vardag. Om det är omöjligt att, i enlighet med subsidiaritetsprincipen, skydda dem i gemenskapen p.g.a. att man lämnar företräde åt näringslivet är visserligen något slags gemensam europeisk identitet möjlig för medborgarna — men av nöden blir det på bekostnad av mångfalden och särprägligheten.

2.3.8. En identitet uppstår ur en identifikation med omgivningen, och genuin identifikation förutsätter en positiv växelverkande relation, som innefattar möjligheten att själv påverka sin omgivning. Regionkommittén anser att i den kulturaspekt som gemenskapen tillägnat sig, betraktas helt riktigt den lokala, regionala och nationella identiteten som ofrånkomliga villkor för en hälsosam europeisk identitet. Kända åtgärder på kulturområdet utgår också från principen om respekt för och omvårdnad om den kulturella mångfalden. På samma sätt framhävs i kulturprogram och andra program vikten av närmare kontakter och utbyten: utbytesprogram för medborgarna, utbyte av erfarenheter, information och kunnande, gemensamma projekt och varaktiga nätverk för samarbete. Regionkommittén stöder sådana åtgärder eftersom de inte står i strid med subsidiaritetsprincipen och syftar till att efter hand bygga upp en positiv europeisk identitet i medborgarnas medvetande.

2.3.9. Det "europeiska medborgarskapet" har redan kommit långt; det främjas naturligt av genomförandet av de fyra friheterna. Det har redan konstaterats att

språket är en av de viktigaste kulturbärarna. Genom att stödja riksspråkets ställning betonar gemenskapen den kulturella mångfaldens betydelse — en integrerad europeisk identitet kan gemenskapen främja genom att betona betydelsen av att lära sig andra europeiska språk än det egna modersmålet.

2.3.10. När medlemsstaternas medborgare kan studera var som helst i gemenskapens länder, få sin examen erkänd överallt, arbeta var som helst och omfattas av landets socialtrygghet på samma sätt som dess egna medborgare, uppstår, särskilt för ungdomar, snabbt en känsla av europeiskt medborgarskap. Denna fria europeiska identitet kommer särskilt att utnyttjas av den aktiva, vetgiriga och välfungerande delen av befolkningen, medan den övriga befolkningens möjlighet att delta i utformningen av en europeisk identitet är mer begränsad.

3. Beaktandet av den kulturella dimensionen inom de av gemenskapens verksamhetsområden som omnämns i rapporten

Utöver dessa principiella synpunkter vill Regionkommittén framföra följande specifika synpunkter på rapporten.

3.1. *Kulturen och den inre marknaden — regleringsaspekter (första delen)*

3.1.1. Kapitel I: Den fria rörligheten och de yrkesverksamma inom kulturbranschen

Regionkommittén föreslår att en definition av konstnärens ställning — också om den blir mycket vid — bör övervägas även fortsättningsvis. Särskilt den s.k. fria konstnären hamnar ofta i tolkningstvister med myndigheterna p.g.a. sina avvikande arbetsmetoder och arbetsförhållanden.

3.1.2. Kapitel II: Upphovsrätten

Regionkommittén anser att en hög skyddsnivå är ofrånkomlig. Lagstiftning måste vidareutvecklas på de områden där den är bristfällig (bl.a. de visuella konsterna, datortillämpningar).

Tillsammans med branschens företrädare (förmånstagarer) måste man dock sträva efter att enas om en nivå som tillåter en bred användning av konstverk och produkter, särskilt för icke-kommersiella ändamål (t.ex. museer, bibliotek).

3.1.3. Kapitel III: Beskattning

Regionkommittén delar uppfattningen att man måste sträva efter att placera video och multimedia i en grupp med lägre moms, eftersom deras betydelse för dagens

kultur är mycket stor. Regionkommittén anser att man bör överväga att tillåta momsbefrielse för kulturproduktion och kulturarbete. Medlemsstaterna måste kunna besitta flera olika medel för att stödja kulturen: Ett av dem har av tradition varit skattereglering — dvs. skattebefrielse. Momsen är betungande på många olika sätt, exempelvis för dem som arrangerar kulturella evenemang — redan när man köper tjänster och därefter när man säljer sina egna tjänster. Regionkommittén betonar att denna pålaga försvagar förutsättningarna just för det lokala och regionala kulturlivets verksamhet.

3.1.4. Kapitel IV: Konkurrenspolitik

Regionkommittén anser att man i diskussionen om televisionens och radions finansiering ur både regional och kulturell synvinkel måste ha en positiv inställning — såvida man förutsätter att institutionerna samtidigt skall driva verksamhet som både är till nytta för regionerna och framhäver kulturella värderingar. De privata kommersiella företagens problem är oftast att de har en ensidig redaktionell politik. Om denna brist kan avhjälpas med gemensamma europeiska undervisningsinitiativ eller andra initiativ får vår kulturella mångfald säkerligen nya, välkomna tillskott.

3.1.5. Kapitel V: Kulturföremål

Regionkommittén anser att den kulturella aspekten uppfylls påtagligt och snyggt genom att varje medlemsstat själv får betstämman vilka föremål som utgör dess nationalklenoder. Regionkommittén hoppas att samma förfarande skall genomsyra så många områden som möjligt som har att göra med den kulturella identiteten också på regional och lokal nivå.

3.1.6. Kapitel VI: Traditionell och regional jordbruksproduktion

Regionkommittén konstaterar att den kulturella mångfalden kan främjas och respekteras när man stöder lokala förhållanden och lokalt kunnande. På samma sätt stöds mångfalden om man bevarar landskap som är kännetecknande för traditionell produktion.

3.1.7. Kapitel VII: Kulturen i domstolens domslut

I rapporten konstateras att domstolen försöker upprätthålla en balans mellan kulturaspectens och den ekonomiska aspektens krav — mellan primärt och sekundärt. Meningen är att hindra medlemsstaterna från att använda kulturaspecten för att skydda ekonomiska syften t.ex. i en konkurrenssituation.

3.1.8. Regionkommittén anser att gemenskapen i sin strävan efter ett regionernas och medborgarnas Europa bör beakta den kulturella brokighet som existerar i det vardagliga livet. Många av de metoder som används i småskaligt näringsliv och produktion innehåller lokalt och regionalt viktiga vardagskulturella aspekter, som t.ex. standardiseringen eller kulturpolitiken kan förändra. Sådana omständigheter kommer säkerligen också domstolen att beakta oftare än tidigare på grundval av artikel 128, punkt 4.

3.2. Kulturen i gemenskapens inre politik (andra delen)

3.2.1. Kapitel I: Kultur, sammanhållning och en balanserad regional utveckling

3.2.1.1. Den sociala och ekonomiska sammanhållningspolitiken är f.n. en av gemenskapens huvudverksamhetsområden, och den tar 30 % av gemenskapens budget i anspråk. Strukturfonderna (Regionalfonden, Socialfonden, styrningen av Jordbruksfondens strukturdel, Finansiellt instrument för utveckling av fisket) skall koncentreras på utveckling av perifera regioner och regioner som genomgår en strukturomvandling, och huvudmålsättningen är att stödja näringslivets strukturomvandlingar så att arbetsplatser uppstår i regionen, antingen genom privat verksamhet som bygger på nytt kunnande eller genom traditionellt kunnande som utnyttjar moderna metoder.

3.2.1.2. Strukturfonderna är, uttryckt i pengar, den största finansiären av kulturell verksamhet i gemenskapen (över 80 % av de pengar som går till kulturprojekt). Man måste dock lägga märke till att det i målområde 1 bara var 11 av 75 undersökta verksamhetsprogram som innehöll åtgärder på kulturområdet (12,5 % av de nämnda 75 projektens budget). Inom övriga målområden och i andra program är kulturens andel avsevärt mindre.

3.2.1.3. Regionkommittén konstaterar att strukturfonderna beviljar anslag också på andra grunder än kulturella: I programmen används kulturen som ett medel, och åtminstone tills vidare enligt en smal tolkning. I rapporten konstateras: "Dessa program...har kontakt med kulturområdet bara om kulturaktiviteterna stöder lokala eller regionala resurser och ansluter sig till den ekonomiska utvecklingsstrategin."

Kultur och regionprogram

3.2.1.4. Kulturen har två huvuduppgifter i den regionala och kommunala utvecklingen: a) Att skapa arbets-

platser och b) Att förbättra regionens eller kommunens image och dragkraft. De huvudsakliga sätten i programmen att förverkliga uppgiften om att skapa arbetsplatser är: a) Att tillgodogöra sig traditionen, i huvudsak inom turism och småföretag i hantverksbranschen och b) Genom att utveckla kulturindustrin.

3.2.1.5. Det kan vara styrning från gemenskapens sida eller ett dominerande synsätt ute i regionerna som gör att kulturen i regionala utvecklingsprogram inte setts som någon mer omfattande strategisk faktor med möjlighet att sporra den åsiktsförändring och uppfinningsförmåga som krävs i brytningstider. ReK betonar att det i varje regionalt utvecklingsprogram bör finnas en medveten kulturell synvinkel och en del som handlar om kulturell utveckling med utgångspunkt i den lokala och regionala potentialen, som finansieras som en del av programmet precis på samma sätt som andra projektområden. Detta förutsätter samarbete och en samordning mellan GD XVI och GD X, för att intensifiera den kulturella aspekten i den regionala utvecklingen.

3.2.1.6. Kommersiella projekt inom kulturbranschen är särskilt krävande eftersom man i dem måste förena två mycket olika världar och två mycket olika slag av yrkeskunnande: Man måste kunna skapa kulturell kvalitet och innehåll samt å andra sidan ha ekonomiskt och administrativt-organisatoriskt kunnande. I allmänhet är känslan för innehållet viktigare — och mer sällsynt — och därför bör de regionala utvecklingsåtgärderna särskilt fästa uppmärksamhet på kompletterande företagsledningsutbildning inom kulturbranschen. Regionkommittén betonar att ingen företagsverksamhet är möjlig utan ett grundligt, mångsidigt yrkeskunnande i kulturbranschen. Emellertid finns det en riklig innovationspotential i branschen, som borde komma till användning vid strukturomvandlingen.

3.2.1.7. Man har vant sig vid att man med minimala ekonomiska investeringar kunnat få synbara resultat på kulturområdet. Men klart är att om man förväntar sig verkligt betydande resultat på kulturområdet i termer av generell utveckling, skapande av image och sysselsättning, krävs det lika kraftiga investeringar som inom vilka som helst andra av "hårda" sektorer i samhället.

3.2.1.8. I rapporten föreslås att man skall utreda kulturens betydelse i de regionala programmen med hjälp av testregioner från stödområde 5b. Regionkommittén stöder starkt detta initiativ och föreslår att denna typ av provregioner också skall utses i stödområdena 2 och 6. På samma sätt finns det anledning att skaffa fram mer omfattande kunskap om kulturens sysselsättningseffekter i regionerna.

Gemenskapsinitiativ

3.2.1.9. Regionkommittén beklagar att man tyvärr noterar att kulturdimensionen i Interreg II-programmet för åren 1994-1999 bara är företrädd i 1 % av projekten. Just i gränsregioner finns ett särskilt intresse för kultur och därför borde Regionkommittén föreslå att gemenskapen ger anvisningar om den kulturella aspekten som en naturlig del också i dessa projekt.

3.2.1.10. I kultursamarbetet kan man också stödja bildandet av intresseorganisationer i unga demokratier. För att demokratin t.ex. skall stärkas i Ryssland är förutsättningen just den att intresseorganisationerna och kulturen som stöder demokratin blir starkare. Därför skulle främjandet av regionalt och lokalt kultursamarbete stödja grundinriktningen för unionens Rysslandspolitik. Kultursamarbete är också det mest effektiva sättet att lära känna och respektera ett annat samhälles värderingar och sätt att fungera, vilket i sin tur främjar samarbetet inom alla andra områden. Regionkommittén föreslår således att kulturaspekten borde inarbetas i Tacis- och Phare-programmen.

3.2.1.11. I rapporten konstateras att Leader II-programmet lett till att kulturaspekten i utvecklingsprojekten på landsbygden har stärkts. Regionkommittén anser att man kan dra lärdomar från Leader-projekten inför struktureringen av utvecklingsprogram för andra regioner.

Artikel 10, Regionalfondens pilotprojekt

3.2.1.12. Olika kulturprojekt kan också genomföras som pilotprojekt. Det enda område som direkt avser kultur känns otillräckligt p.g.a. sitt smala innehåll: "Kulturell och ekonomisk utveckling". Under den rubriken passar som vanligt bara turism och hantverk som utnyttjar traditionerna in. Regionkommittén anser att man bör förvänta sig ett bredare strategiskt synsätt på kulturens betydelse när det gäller innovativa pilotprojekt.

3.2.1.13. Ett bredare strategiskt synsätt på kulturens betydelse kan beaktas genom att man experimenterar med integrerade planeringsformer och systematisk utveckling av miljörelaterade och kulturella tjänster samt turisttjänster. Detta bör göras i syfte att främja ekonomisk och social utveckling inom olika regioner genom att involvera offentliga och privata aktörer. Dessa processer främjar inre utveckling av de aktuella regionerna och ökad sysselsättning.

3.2.2. Kapitel II: Kultur, social verksamhet och mänskliga resurser

Kultur, sysselsättning och social sammanhållning

3.2.2.1. Regionkommittén noterar med tillfredsställelse att det via socialfonden och dess kompletterande program verkar vara möjligt både att ingripa för att sysselsätta dem inom kulturbranschen som blivit arbetslösa. Samtidigt kan man få stöd till utveckling av innovativa arbetsformer inom kulturbranschen, samt att använda kulturell verksamhet på ett mångsidigt sätt för att förhindra en marginalisering. Det handlar också om hur nyskapande och sakkunniga de kulturfrågerepresentanter är som bär utvecklingsansvaret på olika nivåer i medlemsstaterna.

3.2.2.2. Det är viktigt att Leda-programmets prov- och utvärderingsresultat kan användas av Regionkommittén. Den i rapporten konstaterade bristen på kulturstatistik är en olägenhet, som gemenskapen bör inleda långsiktiga åtgärder för att avhjälpa.

Kulturen och de mänskliga resurserna

3.2.2.3. Regionkommittén konstaterar att det inom gemenskapens program som rör skola och studier finns mångsidiga och rikhaltiga möjligheter att genomföra kulturprojekt. Skapandet av en europeisk identitet är i mycket hög grad avhängigt av hur skolungdomar i alla åldrar får information om Europas kulturer och vilket slags bild de skapar sig av Europa och även av unionens verksamhet. För framtidens Europa är barnens och ungdomars välfärd och deras jämlika tillgång till denna välfärd av yttersta vikt. Inte minst gäller det för den kulturella välfärden. Det finns inom unionen ett flertal goda exempel inom barn- och ungdomskulturen, värda att stödja, utvecklas och informera om. Regionkommittén föreslår att särskilt utrymme skapas för nätverk och stöd av europeisk barn- och ungdomskultur.

3.2.2.4. Utbyte och utbildning av konstnärer och konststuderande av olika slag är också ur kultursynpunkt viktiga möjligheter i gemenskapens utbildningsprogram.

3.2.2.5. Lingua-programmet, som stöder små språk och främjar en bred språkkunnighet i Europa, förverkligar på ett utmärkt sätt målen i artikel 128 om att vårda av de europeiska kulturernas mångfald och fördjupa förståelsen för dem. Regionkommittén stöder utvecklingen av EU-program i stil med Lingua på andra områden som berör minoritetskulturer.

3.2.3. Kapitel III: Kulturen och den utvecklade teknologin

3.2.3.1. Detta är ett av huvudområdena i gemenskapens verksamhet och dess mål är att förstärka den europeiska industrins konkurrenskraft och förbättra livskvaliteten i Europa. Tekniken verkar dock vid sidan av ekonomin vara det andra område som lätt blir ett mål i sig själv. I teknisk utveckling och uppbyggnad investeras resurser, vid vars sida de resurser som är disponibla för utveckling av det innehållsrika ofta är minimala. Regionkommittén vill påpeka att man när man slussar resurser till teknologi, bör överväga vad det är för slags livskvalitet som man försöker skapa med teknologins hjälp.

3.2.3.2. Regionkommittén anser att tekniken öppnar nya möjligheter t.ex. för museerna, biblioteken och den audiovisuella kulturen. Den i rapporten omnämnda åsikten — att gemenskapen borde verka som en katalysator när man skapar en ram, inom vilken kulturvärlden (de som kan det innehållsrika) kan samarbeta med industrins och handelns företrädare — kan i bästa fall leda till en balanserad utveckling. Enligt Regionkommitténs åsikt måste man dock noga överväga hur man kan upprätthålla "hög kulturell kvalitet" i en kommersiell konkurrenssituation som helt och hållet fungerar enligt marknadens villkor — särskilt om det är frågan om en minoritetskultur som bevarar kulturernas mångfald.

3.2.4. Kapitel IV: Kulturen och den övriga inre strategin

Kultur och miljö

3.2.4.1. Eftersom frågor som berör miljön tas upp i gemenskapens politik som en egen helhet måste man egentligen konstatera att alla andra frågor som rör människornas livsmiljö till sin karaktär är mer eller mindre kulturfrågor. Regionkommittén anser att det är mycket viktigt att den kulturella aspekten får ett starkare erkännande och framhävs på alla nivåer i miljöpolitiken.

3.2.4.2. Miljön är den fysiska plats där vi lever, och är därmed en av de viktigaste yttre faktorerna som påverkar oss både medvetet och omedvetet. Till vår vardagsmiljö hör föremål, byggnader, boende- och trafikinfrastruktur, konstverk och växlande naturelement. Regionkommittén betonar att man i miljöplaneringen inte skall ta hänsyn till enbart balansen i naturen, utan också till den kulturella aspekten. Arkitekturen, formgivningen, planeringen och byggnadsplanerna bör respektera de bästa regionala, nationella och europeiska traditionerna och ta hänsyn till trivsel så att estetiska, historiska och konstnärliga aspekter betonas. Det handlar inte bara om turism utan om livskvaliteten för varje medborgare.

3.2.4.3. Regionkommittén betonar att man i större utsträckning än tidigare bör beakta och värdesätta kulturaspekten i gemenskapens miljöpolitik.

Turism och kultur

3.2.4.4. Det har konstaterats att turismen har avsevärd betydelse i den regionala utvecklingen. Rapporten konstaterar att just kulturell turism är viktig för uppkomsten av känslan av europeiskt medborgarskap. Regionkommittén håller med om den oro som kommer fram i rapporten för att okontrollerade massor av turister som reser till kulturmål eventuellt så småningom kan ge upphov till problem med förslitning.

3.2.4.5. Regionkommittén betonar också att lokalbefolkningen, i synnerhet i strukturomvandlingsregioner, lätt blir den sämst betalda arbetskraften inom turistnäringen, om inte särskild uppmärksamhet fås vid att utveckla deras yrkesskicklighet och kunnande.

Kulturen och forskningen

3.2.4.6. Regionkommittén konstaterar att kulturforskningen, enligt rapporten, till stor del verkar ha koncentrerat sig på forskning som är till nytta för bevarandet av byggnadstradition och historiska monument. Dessutom nämns forskning om sociala problem som innefattar en kulturkomponent. Vidare kan man konstatera att kulturdimensionen har vunnit terräng i gemenskapens utvecklings- och forskningspolitik.

3.2.4.7. Regionkommittén anser att man bör främja omfattande forskning om kulturell utvecklingsverksamhet — inte minst eftersom man på detta område ofta måste börja med att utveckla en metodik. På samma sätt bör utvärderingssystem utvecklas.

De små och medelstora företagen, handeln och kulturen

3.2.4.8. I rapporten konstateras att små och medelstora företag i kulturbranschen står för en viktig kulturdimension. Den är dock svår att definiera och värdera inom gemenskapens nuvarande strategi. Regionkommittén betonar att detta dock inte får vara en omöjlig uppgift. I annat fall måste gemenskapens verksamhetspolitik uppenbarligen förändras, eftersom det handlar om utveckling av många kulturella färdigheter i detta gemenskapens verksamhetsområde.

Organisationerna och kulturen

3.2.4.9. Medborgarorganisationernas och enskilda personers kulturverksamhet är i allmänhet livlig och gemenskapen borde ge mer stöd till detta än tidigare. ReK vill påpeka att aktiviteterna inom icke-vinstdrivande

organisationer i synnerhet är värdefulla eftersom de utgör en bro mellan staten och medborgaren. Det är genom dessa organisationers arbete som medborgarna utvecklar en positiv inställning till det demokratiska samhället och också själva bidrar till det. Det är alltså genom dessa organisationer som medborgarnas idealism och verkliga känsla för kultur blir en del av gemenskapsåtgärderna, som motvikt till den betydelse som fås vid de ekonomiska och politiska aspekterna. ReK anser därför att gemenskapen borde sporra de icke-vinstdrivande organisationernas aktiviteter mer, för främjande av delaktighet, pluralism och demokratiska processer. Vidare bör tillkomsten av speciell lagstiftning för europeiska föreningar påskyndas.

Vänortsprogram

3.2.4.10. Vänskapsprogrammet syftar till att stödja och stärka den europeiska dimensionen bland medborgarna. Regionkommittén anser att denna typ av samarbete, som sker på gräsrotsnivå, är mycket viktigt och att kulturdelen i denna verksamhet bör stimuleras genom gemenskapens åtgärder.

3.3. Den audiovisuella strategin (tredje delen)

3.3.1. Regionkommittén konstaterar att det är i gemenskapens audiovisuella politik som de allmänna ekonomiska och tekniska principerna kanske bäst förenas med beaktandet av den kulturella dimensionen. En gemensam europeisk audiovisuell tjänstesektor ("television utan gränser") skapar europeisk identitet och samhörighet, men ger också samtidigt den kulturella mångfalden ett forum. Främjandet av europeisk programproduktion stöder också kulturens inre, kvalitativa aspekt på ett sätt som förhoppningsvis kan förverkligas även inom andra konstnärliga och kulturella områden.

3.4. Åtgärder i samband med samarbete utåt (fjärde delen)

3.4.1. Regionkommittén konstaterar att det i gemenskapens internationella relationer ingår en mycket stor kulturell dimension. Den har dock inte någon särskilt planering och heller inga anslagna resurser. ReK anser att det är viktigt att stärka samarbetet och koordinationen mellan GD I och X. Dessutom vill ReK åter påpeka behovet av att stärka den kulturella dimensionen i Tacis-, Phare-, Media- och Interreg II-programmen. I samarbetet med de associerade länderna bör man ta hänsyn till de kulturella aspekterna på alla politiska områden, eftersom dessa länders språkliga och kulturella mångfald också utgör en del av det kulturarv som ligger till grund för den europeiska identiteten.

3.4.2. Enligt Regionkommittén förpliktigar artikel 128.3 unionen och medlemsstaterna främja kulturellt samarbete med tredje länder och med internationella organ aktiva inom kultursektorn, t.ex. UNESCO och Europarådet. Regionkommittén vill lyfta fram vikten av sådant samarbete. Kulturen lever av utbyte och korsbefruktningsområden. Om genomströmning av idéer och nya kulturella kontakter uppmuntras med länder utanför unionen, kommer det på sikt ge ny livskraft för den europeiska kulturen. ReK betonar också att invandrarna gör den europeiska kulturen rikare.

3.4.3. Regionkommittén anser att den globala kulturella mångfalden, och därmed också Europas ansvar för utvecklingsländer bör åtföljas av en mer framskjutet plats i gemenskapspolitiken.

4. Slutsatser

4.1. Regionkommittén konstaterar att den kulturella dimensionen genomsyrar gemenskapens hela verksamhet, trots att den ännu inte beaktats i hela sin omfattning. Redan nu finns det via flera, och också överraskande, verksamhetsområden många fler möjligheter att finansiera kulturprojekt än vad ansökarna har fantasi och kunskaper till. Därför bör man i program och dokument ge mer information om kulturens betydelse och det faktum att det i dag finns bredare möjligheter att föra fram idéer för kulturprojekt. Gemenskapen borde själv se kulturen som en självständig, likvärdig utvecklingspotential som på ett medvetet sätt måste finnas närvarande i alla strategier. Regionkommittén betonar att EU måste förbättra informationen om finansieringsmöjligheter på

kulturområdet och stimulera samarbetet mellan aktörer inom förvärvs- och kulturlivet.

4.2. Kommissionen utfäster sig i rapporten att med inre styrning säkerställa att lagstiftningsförslagen och verkställandet av gemenskapens politik i framtiden kommer att vara i samklang med målsättningarna för kulturen. Regionkommittén anser dock att detta inte räcker för att helt och hållet garantera ett erkännande av kulturens betydelse. Rapporten borde också leda till ännu flera, tydligare åtgärder som medför att den kulturella dimensionen synliggörs. För att garantera att kulturens intressen får genomslagskraft inom andra programområden, bör alla direktorat enligt Regionkommitténs mening tillföras kompetens på kulturområdet. Av samma skäl bör alla unionens initiativ inom kulturområdet följas upp och underkastas en kontinuerlig kvalitativ och kvantitativ utvärdering. Det måste utredas om detta kräver att GD X:s samordnande roll stärks och att anslagen höjs. I varje fall borde man inleda ett samarbete för att samordna den kulturella dimensionen mellan alla huvudområden, såsom nu sker på miljöområdet. Man måste kontinuerligt följa och utvärdera hur kulturaspekten förverkligas, och nästa rapport från kommissionen bör komma senast om fem år.

4.3. Regionkommittén anser att kulturen måste ses som ett mål för gemenskapens politik, inte som ett medel, med andra ord som en möjlighet för varje medborgare att låta humaniteten i det egna livet få en framträdande plats, på ett ärligt och djupt sätt. Det är verkligen en blomstrande mångfald av kulturer som är Europas främsta tillgång. Gemenskapens ansvar för att vårda denna skatt måste understrykas.

Bryssel den 16 januari 1997.

Regionkommitténs

ordförande

Pasqual MARAGALL i MIRA

Yttrande från Regionkommittén om "Kommissionens meddelande till rådet och Europaparlamentet om revidering av gemenskapens strategi för avfallshandling"

(97/C 116/10)

Vid sin 16:e plenarsessionen den 15-16 januari 1997 (sammanträdet den 16 januari) antog Regionkommittén enhälligt följande yttrande om Kommissionens meddelande till rådet och Europaparlamentet om revidering av gemenskapens strategi för avfallshandling (KOM(96) 399 slutlig).

BAKGRUND

- Kommissionens beslut av den 2 augusti 1996 att hänvisa frågan till socialministerrådet.
- Regionkommitténs beslut av den 8 mars 1996 enligt artikel 198c i EG-fördraget att anmoda utskott 5 att utarbeta detta yttrande.
- Yttrandet från utskott 5 som antogs den 20 november 1997. Föredragande var Jens Kramer Mikkelsen.

INLEDNING

1. I september 1989 utarbetade kommissionen sitt första meddelande till rådet om en gemenskapsstrategi för sluthandling av avfall⁽¹⁾. Rådet och parlamentet antog denna strategi i sina respektive resolutioner den 7 maj 1990⁽²⁾ och den 19 februari 1991⁽³⁾. I sin resolution av den 22 april 1994 lade Europaparlamentet fram argument för att ytterligare utveckla gemenskapens strategi för avfallshandling⁽⁴⁾.

2. I kommissionens senaste meddelande om revideringen av gemenskapens strategi för avfallshandling behåller man den tidigare antagna principhierarkin för avfallshandling. Enligt revideringen bör man i första hand prioritera förebyggande av avfall, i andra hand återvinning av avfall och i tredje hand säker avfallshandling (inklusive förbränning utan energiåtervinning). Ett nytt inslag i revideringen är att återvinning av material i allmänhet skall prioriteras framför återvinning av energi.

3. I revideringen finns en sammanställning av de principer som nu tillämpas för avfallshandling; för det första måste avfall tas om hand så nära källan som möjligt (närhetsprincipen), och för det andra måste medlemsstaterna vara självförsörjande när det gäller anläggningar för avfallshandling (självförsörjningsprincipen).

ALLMÄNNA KOMMENTARER

4. Strategin för avfallshandling har visat sig vara ineffektiv. Avfallsproduktionen fortsätter att öka inom

gemenskapen och det finns inga tecken på att gemenskapspolitiken inom detta område har lett till några resultat. Avfall är en typ av förorening som orsakar mycket allvarliga miljöproblem. Grundvattenförorening på grund av felaktig avfallshandling och luftföroreningar på grund av otillräcklig förbränning är bara två av de vanliga problemen som avfall ger upphov till. De enorma avfallsmassorna som produceras är uttryck för ett blint, hänsynslöst och ohållbart utnyttjande av naturresurserna, som vi tvingar kommande generationer att betala för.

5. Mot denna bakgrund välkomnar Regionkommittén kommissionens initiativ. En översyn av avfallsstrategin har behövts i flera år. Även om man bör hålla fast vid grundprinciperna visar erfarenheterna av strategin att en anpassning och förnyelse av denna strategi behövs.

6. Vad beträffar avfallshandlingsstrategin anser Regionkommittén att kommissionen bör invänta resultaten av den pågående översynen av det femte handlingsprogrammet för miljön. Programmet påverkar framtida avfallshandlingsstrategi på flera viktiga områden. Som ett resultat av detta och av den större legitimitet som handlingsprogrammet kommer att få när det antagits i enlighet med förfarandet i artikel 189b i fördraget, anser Regionkommittén att avfallshandlingsstrategin och dess tillämpning bör antas så att de stämmer överens med handlingsprogrammet.

7. Regionkommittén anser också att regionernas centrala roll för planering, tillämpning och operativ verksamhet när det gäller avfallshandlingen bör beskri-

(1) SEK(89) 934 slutlig, 18. september 1989.

(2) EGT nr C 122, 18.5.1990, s. 2.

(3) EGT nr C 72, 13.3.1991, s. 34.

(4) EGT nr C 128, 9.5.1994, s. 471.

vas tydligare i den reviderade strategin. I strategin nämns ingenting om en målinriktad förstärkning av de styrmedel som bör användas för att avfallshanteringssystemen skall fungera smidigt och uppfylla kommissionens miljömål.

8. De europeiska regionerna ansvarar ofta för avfallshandlingen, och avfallshandlingsområdet sköts och samordnas till största delen av de lokala eller regionala myndigheterna. Detta gör att avfallshanteringssystemen kan anpassas till de lokala förutsättningarna.

9. Avfallsplanering är i detta avseende ett viktigt styrmedel för att de lokala och regionala myndigheterna skall kunna utforma lämpliga system och tjänster för avfallshandling. Regionkommittén anser att det i framtiden kommer att vara nödvändigt att lägga större vikt vid dessa styrmedel.

10. Enligt revideringen bör man ge högre prioritet åt materialåtervinning än energiutvinning. Kommissionen anser också att avfall bör sorteras vid källan. Regionkommittén stöder båda dessa synpunkter, men för att uppnå en tillfredsställande grad av källsortering måste enligt Regionkommitténs mening juridiska styrmedel utformas för att se till att källsortering sker.

11. I revideringen spelar varuproducenter den dominerande rollen eftersom de har stort inflytande på produkten och sålunda på avfallens mängd och sammansättning. Regionkommittén håller med om detta, men vill betona att avfallsproducentens roll inom avfallshandlingen också är mycket stor. Avfallsproducenten är den enda länk i avfallsströmmen som kan garantera att det finns rena källsorterade material för återvinning. Om det avfall som produceras vid källan är blandat, är utsikterna mindre till att man vid den påföljande återvinningen skall få fram material av hög kvalitet.

12. Regionkommittén anser att det är nödvändigt att bygga upp fungerande och sammanhängande avfallshanteringssystem i de enskilda regionerna i Europa för att de strikta avfallshandlingskraven skall kunna uppfyllas. Vi menar också att subsidiaritetsprincipen bör tillämpas i större utsträckning när det gäller avfallshandling.

13. Revideringen bygger i stor utsträckning på att avfall ses som en vara. I samband med detta vill Regionkommittén betona dessa varors speciella beskaf-

fenhet: de kan orsaka miljöskador. Miljöskyddsfaktorn kan alltså leda till att man gör undantag från principen om varors fria rörlighet.

14. Avfall bör i första hand ses som ett miljöproblem, och Regionkommittén anser att synen på avfall som en handelsvara inte får hindra att man tar hänsyn till miljön. Denna synpunkt är i linje med att både det allmänna direktivet om avfall [rådets direktiv 75/442/EEG⁽¹⁾, ändrat genom direktiv 91/156/EEG⁽²⁾] och förordningen om transport och avfall (93/259/EEG)⁽³⁾ har sin grund i artikel 130s i fördraget.

15. Avfallens speciella beskaffenhet innebär också att det inte är de normala marknadsmekanismerna som styr handeln med dessa varor. Eftersom avfall som skall återvinnas kan ha ett negativt värde, finns det ofta en risk att avfall hanteras på ett okontrollerat och icke-miljövänligt sätt. Därför är det nödvändigt att se till att avfallsströmmarna regleras, och att dessa regler baseras på sunda miljökriterier.

16. Kommissionen bygger sin revidering på att närhetsprincipen endast skall gälla avfall för sluthandling och inte avfall för återvinning. Regionkommittén påpekar att de ansvariga myndigheterna, enligt Europeiska domstolens beslut C-155/91, kan inskränka avfallstransporter, såväl när det gäller avfall för återvinning som avfall för sluthandling, på grundval av antagna avfallshandlingsplaner (se artikel 7 i direktivet om avfallshandling). Regionkommittén anser att denna möjlighet även i framtiden kommer att vara avgörande. Det är viktigt att skapa ramar som främjar återanvändning av råmaterial.

KOMMENTARER TILL DE ENSKILDA DELARNA I MEDDELANDET

1. Inledning

17. Regionkommittén har med tillfredsställelse noterat att man i revideringen av avfallshandlingsstrategin anger att strategin åter skall revideras efter fem år. Regionkommittén anser att avfallshandlingsstrategin borde vara ett dynamiskt verktyg med vars hjälp riktlinjerna för de kommande årens arbete fastläggs.

18. Regionkommittén anser därför att det är mycket viktigt att strategin och tillämpningen av den anpassas till det femte handlingsprogrammet för miljön när den slutliga versionen av detta program läggs fram.

⁽¹⁾ EGT nr L 194, 25.7.1975, s. 39.

⁽²⁾ EGT nr L 78, 26.3.1991, s. 32.

⁽³⁾ EGT nr L 30, 6.2.1993, s. 1.

2. Förutsättningar

19. I revideringen förklarar kommissionen närhetsprincipen och självförsörjningsprincipen och anger att dessa principer har införlivats i gemenskapens lagstiftning om avfallshantering, som antogs efter strategin. Kommissionen påpekar emellertid också att dessa principer inte har tillämpats på återvinning av avfall.

20. Regionkommittén vill rikta uppmärksamhet på artikel 7 i direktivet om avfallshantering (75/442/EEG, ändrat genom 91/156/EEG), som ger medlemsstater och ansvariga myndigheter rätt att begränsa transporter av avfall för återvinning och sluthantering, om dessa transporter inte uppfyller kraven i deras avfallshanteringsplaner. Denna princip har också helt och hållet införlivats i artiklarna 4 och 7 i rådets förordning om övervakning och kontroll av avfallstransporter (93/259/EEG). Avfallshanteringsplaner är sålunda ett avgörande styrmedel för att se till att man har ordentlig avfallshantering på lokal och regional nivå. (Se också punkt 3.4 nedan om avfallstransporter.)

21. Att lägga ansvaret för avfallsplanering på lokal och regional nivå skapar också den bästa grunden för att undvika de NIMBY⁽¹⁾-effekter som har motverkat effektiva avfallslösningar inom vissa områden. Lokala och regionala myndigheter har en mycket viktig roll för att se till att deras samhällen medverkar i beslutsfattandet och för att arbeta för att nå samförstånd inom detta komplicerade och kontroversiella område. Det arbete med lokala Agenda 21-planer som pågår i många kommuner i hela Europa, gör att man kan konsultera olika sektorer inom samhällslivet och se till att allmänheten är delaktig.

22. I revideringen tolkar kommissionen också självförsörjningsprincipen som om den främst skulle tillämpas på gemenskapsnivå. Regionkommittén stöder inte denna tolkning. Regionkommittén påpekar att självförsörjningsprincipen är av avgörande betydelse för att de lokala och regionala myndigheterna skall kunna uppfylla avfallshanteringsmålen. Denna princip tvingar varje medlemsstat att tillhandahålla ett integrerat och ändamålsenligt nät av avfallsanläggningar. Idén bakom ett sådant nät är att se till att avfallet kan tas om hand så nära källan som möjligt.

23. Regionkommittén noterar med tillfredsställelse att kommissionen har som mål att se till att samma normer för avfallshantering införs inom både industrian-

läggningar och avfallsbehandlingsanläggningar. Regionkommittén anser att denna princip skall kunna skrivas in i alla framtida förordningar och direktiv inom avfallsområdet, till exempel de kommande nya reglerna för avfallsförbränning.

24. Regionkommittén anser, liksom kommissionen, att den terminologi som används inom avfallsområdet bör anpassas. Om medlemsstaterna inte anser att EG-listan över farligt avfall är tillräcklig, kan de, enligt revideringen, lägga till ytterligare avfallskategorier till listan. Medlemsstaterna måste emellertid alltid meddela kommissionen om man gör sådana ändringar. Eftersom listan över farligt avfall upprättades på grundval av artikel 130s i fördraget, antar Regionkommittén att detta kommittéförfarande inte kommer att hindra medlemsstaterna från att göra sådana tillägg.

25. De lokala och regionala myndigheternas centrala roll för avfallshantering gör att det finns goda möjligheter att samordna detta arbete med de lokala Agenda 21-aktiviteterna. Regionkommittén anser att kommissionen i sin strategi bör betona denna betydelse och sålunda öka medborgarnas aktiva insatser för att uppnå målen inom detta område.

26. Slutligen stöder Regionkommittén kommissionens insatser för att samla in en tillräcklig mängd data som underlag för framtida insatser.

3. Mål

3.1. Allmänna principer i gemenskapens avfallshanteringspolitik

27. I revideringen bekräftas den principhierarki för avfallshantering som fastställdes i strategidokumentet från 1989. Att förhindra att avfall uppkommer har fortfarande högsta prioritet, med återvinning och sluthantering på andra och tredje plats.

28. I revideringen verkar det som om kommissionen ämnar ge förslag på fasta mål för produktion och återvinning av avfall. Regionkommittén är positiv till fasta minimimål. Emellertid beskriver man inte i revideringen hur dessa mål skall kunna uppnås. Relevansen i dessa mål är nära förbunden med om de lokala och regionala myndigheter som skall uppfylla dem har de ändamålsenliga styrmedel som behövs. Kompletterande åtgärder kan komma att behövas i de fall andra aktörer, till exempel inom tillverkningsindustrin, är skyldiga att uppfylla olika mål på området.

29. I revideringen fastställs att varuproducenten har en avgörande roll under produktens livscykel, från

(¹) NIMBY — Not In My Back Yard, dvs. man ser helst att avfall tas om hand någon annanstans (övers anm.).

produktion till försäljning, konsumtion, insamling och behandling av avfall. Eftersom producenten fattar beslut som rör produktens design och innehåll, har producenten också stor förmåga att påverka hur produkten kan återvinnas eller sluthanteras när den förvandlats till avfall.

30. Regionkommittén stöder principen om att varuproducenter skall ta en stor del av ansvaret för att se till att tillverkning, användning och disponering av de egna produkterna ger upphov till så få miljöproblem och så liten resursanvändning som möjligt. I vissa fall måste producenten också se till att det finns ändamålsenliga avfallsanläggningar för att ta hand om materialet. Detta är också i överensstämmelse med principen om att förorenaren skall betala.

31. Regionkommittén måste emellertid påpeka att varuproducentens roll begränsas av dennes brist på inflytande över hur avfallet hanteras av avfallsproducenten. Huruvida enskilda avfallskomponenter kan återanvändas, återvinnas, osv., beror i hög grad på vad som görs i de företag och andra verksamheter som faktiskt kasserar produkten i form av avfall — de egentliga avfallsproducenterna. Det är också avfallsproducenten som avgör om han skall blanda samman de olika avfallskomponenter som han producerar. Om avfallsproducenten blandar dessa komponenter på ett olämpligt sätt leder detta till att annars rena och lätt återvinningsbara produkter förorenas, vilket innebär att återvinning av detta avfall förhindras eller avsevärt försvåras eller fördröjas.

32. Regionkommitténs anser att avfallsproducenten borde ha det främsta ansvaret för att avfallet sorteras på ett tillräckligt noggrant sätt, eftersom han är den ende aktör som kan se till att detta sker. Om avfallsproducenten genom att sortera avfallet blir medveten om vilka olika slag och mängder av avfall han producerar, kommer detta att förändra hans beteende gentemot varuproducenten. Avfallsproducenten skulle på detta sätt tvingas spela en dominerande roll vid sidan av varuproducenten.

33. Om varuproducenten görs ansvarig för att samla in och sortera avfallet, kan detta i värsta fall leda till att det byggs upp kostnadskrävande parallellsystem, där det avfall som varuproducenten är ansvarig för samlas in och sorteras i ett system som är parallellt med ett lokalt eller regionalt förvaltad system. Detta skulle ge upphov till en onödig fördubbling av kostnaderna, och det skulle också kunna bli svårt att upprätthålla en lämplig kvalitetsnivå för de återvinningsbara material som samlas in.

34. Regionkommittén vill även rikta uppmärksamheten på det olämpliga i att bygga upp parallellsystem och vill framhålla vikten av att samordna ansvaret för uppbyggnaden av insamlingssystem med de myndigheter

som har ansvar för avfallsplanering. Det måste understrykas att det är helt oacceptabelt om ett införande av producentansvar och eventuella parallellsystem skulle leda till att ökade kostnader påläggs de lokala myndigheterna.

35. Om man skulle lägga ansvaret för avfallsinsamling på varuproducenten, skulle de bästa resultaten uppnås där det i praktiken vore möjligt för producenten att ta emot sina egna produkter. Exempel på detta är skrotbilar och begagnade kylskåp, vilkas komponenter är lätta att ta hand om.

36. I revideringen påpekar kommissionen att varuproducentens ansvar för att se till att produkten kan återvinnas eller sluthanteras på ett riktigt sätt står i överensstämmelse med principen om delat ansvar såsom denna princip beskrivs i femte handlingsprogrammet för miljön.

37. Regionkommittén vill påpeka att principen om delat ansvar, såsom denna formuleras i femte handlingsprogrammet för miljön, kräver en ansträngning från alla ekonomiska aktörers sida. Av denna anledning vill Regionkommittén betona att denna princip också bör tillämpas vid upprättandet av en strategi för avfallshantering, så att varuproducenter, avfallsproducenter och alla andra ekonomiska aktörer ges erforderlig uppmärksamhet i kommissionens förvaltning av strategin.

38. Regionkommittén anser också att om principen om delat ansvar skall tillämpas på avfallsområdet, blir det nödvändigt för myndigheterna att kontrollera hur de olika leden i avfallskedjan agerar och se till att det finns en passande behandlingskapacitet för återvinningsbara material och särskilt för svårhanterade avfallskomponenter. De myndigheter som har ansvar för avfallshanteringen måste följaktligen ha tillgång till ändamålsenliga juridiska styrmedel som ger dem möjlighet att utföra detta uppdrag.

39. När det gäller avtal mellan gemenskapen och exempelvis branschorganisationer om att bygga upp retursystem osv. för återvinningsbara produkter i avsikt att genomföra principen om producentansvar, anser Regionkommittén att sådana avtal måste ses som ett sätt att uppfylla gemenskapens mål inom miljöområdet i enlighet med artikel 130r i fördraget. Av denna anledning och i enlighet med artikel 130s i fördraget måste införandet av sådana avtal ske i enlighet med artikel 189c i fördraget.

40. Detta skulle garantera att ingen av de ovannämnda oönskade effekterna av sådana avtal uppstår till följd av beslut som gemenskapen fattar.

3.2. Särskilda mål

41. Regionkommittén stöder kommissionens avsikter rörande förebyggande åtgärder mot uppkomst av avfall. Det är uppenbart att tidigare ansträngningar på detta

område har varit otillräckliga och att ytterligare arbete måste utföras härvidlag.

42. Regionkommittén stöder särskilt kommissionens ansträngningar att minimera mängden farliga substanser i avfallet. Därför instämmer Regionkommittén i att förbud mot vissa substanser i avfallet och låga maximinivåer för andra skall införas på gemenskapsnivå.

43. Regionkommittén instämmer också i kommissionens önskan att åtgärder borde vidtas för att minimera halterna av tungmetaller i särskilda produkter och produktionsprocesser. Enligt Regionkommitténs mening borde det emellertid också vara möjligt att införa sådana bestämmelser mot andra farliga substanser.

44. Regionkommittén delar kommissionens uppfattning att återanvändning bör främjas, eftersom detta minskar uppkomsten av avfall. Därför anser Regionkommittén att återanvändning borde få högre prioritet än återvinning.

45. Enligt revideringen borde materialåtervinning ges högre prioritet än energiutvinning. Regionkommittén håller i stort med om detta, men vill påpeka att de positiva effekter av materialåtervinning som kommissionen nämner är beroende av att källsortering sker. Meddelandet anger emellertid inte vilka metoder som kan användas för att se till att källsortering genomförs. Regionkommittén vill också understryka att principen om att prioritera materialåtervinning måste tillämpas med flexibilitet för att man skall kunna beakta särskilda geografiska omständigheter, till exempel befolkningstäthet och tillgång till återvinningsstationer, liksom beskaffenheten hos de aktuella materialen.

46. En effektiv och ändamålsenlig källsortering av avfallet kan göras om det finns juridiska styrmedel som påverkar avfallsproducenterna. Regionkommittén vill ånyo betona att behöriga myndigheter måste få tillgång till lämpliga styrmedel.

47. För att den mängd avfall som placeras på avfallsupplag skall kunna minimeras är det av avgörande betydelse — som kommissionen har antytt — att det formuleras kvalitetskriterier för avfall som deponeras på detta sätt. Enligt Regionkommitténs mening borde liknande åtgärder vidtas avseende avfallsförbränning, så att den mängd återvinningsbart eller ej brännbart avfall som går till förbränning minimeras genom lämpliga källsorteringsprogram. Dessa program bör ingå i avfallshanteringsplaner. I strävan att uppnå denna

målsättning inser ReK att man måste vara uppmärksam på att förutsättningarna varierar mellan medlemsstaterna och att man måste ta hänsyn till detta.

48. Kommissionen nämner i sin revidering att det som en följd av närhetsprincipen skall inrättas ett integrerat och ändamålsenligt nät med avfallsanläggningar i hela gemenskapen. Kommissionen nämner också att det är mycket viktigt med avfallshanteringsplaner för att säkerställa att detta nät inrättas. Avfallshanteringsplaneringen definieras emellertid inte i strategin och inte heller beskrivs den funktion som avfallshanteringsplanerna skall ha enligt artikel 7 i avfallsdirektivet. Regionkommittén anser att det behövs en tydligare definition av de metoder genom vilka avfallshanteringsplanerna kan säkerställa att avfallshanteringssystemen fungerar på ett sammanhängande och smidigt sätt. Det måste också understrykas att avfallshanteringsplaner skall leda till att dessa system anpassas till lokala och regionala förutsättningar. Som en konsekvens av närhetsprincipen borde det i gränsområden mellan medlemsstaterna vara möjligt att ha en gränsöverskridande regional avfallshanteringsplan om det finns tydliga motiv för detta och om de berörda myndigheterna kommer överens om en sådan.

49. Enligt Regionkommittén bör både enskilda medlemsstater och lokala och regionala myndigheter tillämpa strategin i enlighet med lokala förutsättningar för att se till att det utvecklas en mer hållbar avfallshanteringspraxis. Det är på sin plats att erinra om att en politik som syftar till att på kort tid åstadkomma grundläggande förändringar i avfallshanteringsmetoderna kan skapa akuta budgetproblem för lokala myndigheter.

3.3. *Prioriterade avfallsströmmar*

50. Enligt revideringen anser kommissionen att inga nya projekt för prioriterade avfallsströmmar skall inledas. Regionkommittén instämmer i denna bedömning. Tidigare erfarenheter av denna sorts projekt visar att det finns ett behov av att göra avsevärda förändringar i utformningen, exempelvis när det gäller hur olika intressegrupper skall vara representerade i projektgruppena.

51. Regionkommittén anser följaktligen att ett nytt förfarande borde byggas upp för att ersätta de befintliga förfarandena i samband med prioriterade avfallsströmmar. Avfallskomponenter som borde tas i beaktande efter att nya förfaranden införts är laboratorieavfall, avfall från genteknisk verksamhet, avfall från fartyg och avfall från kemiska bekämpningsmedel i jordbruket.

3.4. *Transport av avfall*

52. Kommissionen framlägger i revideringen en ny tolkning av ett antal befintliga EU-förordningar och domstolsbeslut. Det sägs att närhetsprincipen och själv-

försörjningsprincipen endast är tillämpliga på avfall för deponering. På denna grundval antar kommissionen att det råder fri rörlighet för återvinningsbart avfall inom EG. Regionkommittén instämmer inte i denna tolkning.

53. I detta sammanhang måste Regionkommittén påpeka att kommissionens tolkning kommer att leda till ett antal nya och än mer omfattande miljöproblem, och att den kommer att rycka undan grunden för den tillfredsställande och sammanhängande avfallshanteringsplanering som redan anges i gemenskapens regler och förordningar. Dessutom anser Regionkommittén att denna tolkning inte är i enlighet med det gällande avfallsdirektivet (75/442/EEG, ändrat genom 91/156/EEG), och att den nyaste tolkningen går emot tidigare domstolsbeslut (fjortonde avdelningen, mål C-155/91).

54. Ovannämnda domstolsbeslut och gemenskapsregler och -förordningar framhäver hur betydelsefullt det är att kunna begränsa transporter av avfall, inklusive avfall för återvinning, om dessa transporter strider mot en antagen avfallshanteringsplan. Enligt ovannämnda domstolsbeslut kan alltså transporter av avfall för återvinning inskränkas i enlighet med artikel 7 i avfallsdirektivet om sådana transporter inte överensstämmer med avfallshanteringsplanerna.

55. Om kommissionens tolkning blev den gällande — nämligen att avfall fritt kan transporteras inom EU — skulle detta enligt Regionkommittén leda till avsevärd skada för miljön. Den särskilda karaktär som avfallet får när den antar formen av vara leder till att avfalls (-varu-)flödet inte styrs av de normala marknadsmekanismerna. "Försäljaren" av avfall för återvinning skulle under sådana omständigheter inte ha något intresse av om avfallet behandlades på ett miljömässigt sunt sätt eller ej. Hans främsta intresse skulle vara att undvika att fortsättningsvis ha ansvar för avfallet. Även "avfallsköparen" skulle ofta sakna intresse av hur avfallet var sammansatt och vilken typ av avfall det gällde — om endast små eller enskilda delar av avfallet vore relevanta för köparens ändamål.

56. Den särskilda karaktär som avfallet har i form av vara skulle alltså enligt Regionkommitténs mening leda till ett tvingande behov av att reglera avfallsströmmarna på ett lämpligt sätt med utgångspunkt från miljökriterier.

57. Den avsevärda miljöpåverkan som tunga avfalls-transporter ger upphov till är en tillräcklig grund för att i största möjliga utsträckning begränsa transport av stora mängder avfall.

58. Om man sätter upp konkreta mål för materialinsamling och materialåtervinning utöver vad som kan uppnås genom marknadsekonomiska mekanismer,

kommer dessa mål att göra det nödvändigt att finna ett sätt att skapa tillräcklig avfallshanteringskapacitet. Om även denna kapacitet måste skapas i enlighet med de marknadsekonomiska principerna, så måste även tillgången till avfall vara tryggad eller framstå som sannolik. Detta innebär i sin tur att det även krävs en noggrann planering av de disponibla avfallsströmmarna.

59. Om revideringen genomförs skulle de återvinningsverksamheter som inleddes till följd av avfallsplanering kunna leda till att sådana verksamheter inte längre ingår i avfallshanteringsplanerna, och detta skulle enligt Regionkommittén vara en paradoxal situation. En följd härav skulle kunna bli sämre villkor för införande av nya återvinningssystem och större svårigheter att slå vakt om de resultat som redan uppnåtts.

60. Oberoende av hur de tillämpade närhets- och självförsörjningsprinciperna skall tolkas, anges i revideringen att en miljömässigt sund hantering av avfall för återvinning skall garanteras. Mot bakgrund av detta är det nödvändigt att tillämpa strikta normer för avfallshantering i hela gemenskapen. Enligt Regionkommittén är det emellertid just miljömålen i avfallsförordningen som leder fram till slutsatsen att de harmoniserade normerna inte skall vara fastställda normer, utan i stället miniminormer som ger utrymme för enskilda medlemsstater att införa hårdare krav än de som gäller i gemenskapen som helhet, och detta i konsekvens med artikel 130t i fördraget.

4. Styrmedel

4.1. Juridiska styrmedel

61. Kommissionen vill att man skall sätta upp mål som leder till att resultaten inom avfallsområdet skall kunna mätas. I meddelandet anges inte vilka styrmedel som de behöriga myndigheterna kan använda för att uppnå dessa mål. Nyckelelement som avfallsplanering, föreskrifter, inspektion, upprätthållande av lagen, avfallsinsamling och avfallshantering är något som ofta ankommer på lokala eller regionala myndigheter. Regionkommittén anser att det saknas en beskrivning av hur sådana styrmedel skall kunna leda till att de uppställda målen uppnås. Kommissionen anger inte vilken koppling det finns mellan de föreslagna målen, de därmed sammanhängande styrmedlen och de avfallshanteringsplaner som antagits.

62. Regionkommittén vill ånyo betona att om effektiva mål sätts upp för insamling och återanvändning av avfall, är det av avgörande betydelse att dessa mål åtföljs av lämpliga styrmedel som behöriga myndigheter kan använda. Det är också av avgörande betydelse att de uppställda målen beaktas i de antagna avfallshanteringsplanerna och att det i dessa anges hur målen skall

uppnås. Regionkommittén anser att de juridiska styrmedlen måste skapas innan ett källsorteringssystem som gör det möjligt att uppnå dessa mål kan inrättas.

4.2. Ekonomiska styrmedel

63. Kommissionen uppmanar medlemsstaterna att införa ekonomiska styrmedel som särskilt kan främja återvinning av både avfall och icke förorenande material. Regionkommittén ställer sig bakom detta mot bakgrund av att de ekonomiska styrmedlen är mycket flexibla.

4.3. Avfallsstatistik

64. Regionkommittén beklagar att det endast finns begränsad avfallsstatistik på gemenskapsnivå. Regionkommittén anser att en bättre grund kan skapas genom närmare samarbete mellan lokala och regionala myndigheter.

4.4. Andra styrmedel

65. Enligt revideringen har medlemsstaterna endast i begränsad utsträckning utarbetat nationella avfallshanteringsplaner. Avfallshanteringsplaner skall upprättas av de behöriga myndigheter som i varje enskild medlemsstat fått detta i uppdrag. Regionkommittén anser att denna organisering av avfallsplaneringen är ett utmärkt sätt att tillse att nödvändig hänsyn tas till lokala och regionala villkor vid utarbetande och genomförande av avfallshanteringsplanerna. Antagande av avfallshanteringsplaner är följaktligen även i fortsättningen ett område där subsidiaritetsprincipen bör gälla.

66. Mot bakgrund av ovanstående vill Regionkommittén betona att avfallshanteringsplanernas framtida roll måste klargöras. Avsaknaden av en klar definition av den roll som detta betydelsefulla planeringsinstrument skall spela i avfallshanteringsstrategin kan leda till att

instrumentet ges en alltför låg prioritet. Om man skall kunna uppnå de fasta mål som planerats för insamling och återvinning, är det enligt Regionkommittén av avgörande betydelse att behöriga myndigheter upprättar en tillfredsställande plan och att det finns ändamålsenliga juridiska styrmedel för att genomföra planen. Kommissionen påpekar mycket riktigt att detta kommer att få effekter på efterlevnaden av närhets- och självförsörjningsprinciperna.

67. I övrigt instämmer Regionkommittén i att det finns behov av effektiv kontroll och av upprätthållande av gällande lagstiftning inom detta område.

5. Aktörer

68. Regionkommittén välkomnar kommissionens synpunkt att lokala och regionala myndigheter spelar en viktig roll vid införandet av en sund avfallshanteringspolitik. Regionkommittén anser emellertid att det i revideringen inte finns en klar förståelse för de lokala och regionala myndigheternas roll inom alla delar av avfallshanteringssystemen, och därför saknas i strategin initiativförslag som skulle kunna stärka de styrmedel som borde användas för att uppnå målen.

6. Kommentarer till slutsatserna i strategin

69. Regionkommittén välkomnar kommissionens initiativ till förslag till en ny avfallshanteringsstrategi. Regionkommittén bekräftar att det finns behov av att revidera strategin och särskilt att tillse att den framlagda politiken genomförs på ett mer effektivt sätt.

70. Regionkommittén är beredd att samarbeta med kommissionen för att stärka denna politik, bland annat genom att tillsammans med kommissionen verka för att uppnå större överensstämmelse mellan avfallshanteringspolitiken på lokal och regional nivå och avfallshanteringspolitiken på gemenskapsnivå.

Bryssel den 16 januari 1997.

Regionkommitténs

ordförande

Pasqual MARAGALL i MIRA

Yttrande från Regionkommittén om "Grönboken 'Leva och arbeta i informationssamhället — människan i centrum'"

(97/C 116/11)

BAKGRUND

- Grönboken "Leva och arbeta i informationssamhället — människan i centrum" (dok. KOM(96) 389 slutlig).
- Kommissionens beslut av den 2 augusti 1996 om att rådfråga Regionkommittén i detta ärende, i enlighet med artikel 198c första stycket i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.
- Regionkommitténs beslut av den 18 september 1996 om att lägga ansvaret för utarbetandet av detta yttrande på utskott 3, "Transporter och kommunikationsnät".
- Utkastet till yttrande (CdR 365/96 rev.) som antogs av utskott 3 den 11 december 1996. Föredragande var Henning Jensen.

Vid sin 16:e plenarsessionen den 15-16 januari 1997 (sammanträdet den 16 januari) antog Regionkommittén följande yttrande enhälligt.

1. Allmänna kommentarer

1.1. Regionkommittén har sedan den inrättades 1994 arbetat aktivt med politiska, ekonomiska och tekniska aspekter av informationssamhället.

1.2. Kommissionens handlingsplan "På väg mot informationssamhället" gav således anledning till Regionkommitténs första yttrande om informationssamhället i början av 1995, där man ställde sig bakom EU-initiativet och underströk informationssamhällets stora betydelse för lokala och regionala myndigheter⁽¹⁾.

1.3. Regionkommittén har därefter noga följt genomförandet av handlingsplanen och har yttrat sig om åtskilliga EU-åtgärder rörande informationssamhället. Regionkommitténs senaste yttrande handlade om Info 2000-programmet⁽²⁾.

1.4. Huvudbudskapet i Regionkommitténs arbete avseende informationssamhället har varit och är alltjämt följande:

1.5. De lokala och regionala myndigheterna i EU utnyttjar och kommer aktivt att utnyttja de möjligheter som informationssamhället ger att skapa ny sysselsättning, renare teknologi, mer kommunikation/information och fler möjligheter för den enskilde medborgaren. Samtidigt är dock de lokala och regionala myndigheterna högst medvetna om informationssamhällets utmaningar och problemställningar.

1.6. Regionkommittén har således vid flera tillfällen påpekat de stora förändringar som införandet och användningen av informations- och kommunikationsteknik har medfört och även i fortsättningen kommer att medföra på alla samhällsområden.

1.7. Informationsteknologin skapar många nya arbetstillfällen, men samtidigt görs många traditionella hantverk och arbetsuppgifter överflödiga. Skol- och undervisningssystemet kan ha stor nytta av teknologin, men den får samtidigt grundläggande effekter på undervisningsmetoder, -redskap och -resultat. Teknologin skapar imponerande informationsverktyg, men stora delar av befolkningen har inte råd att köpa dem eller saknar kunskaper för att använda dem.

1.8. Regionkommittén välkomnar därför grönboken "Leva och arbeta i informations- samhället — människan i centrum", eftersom den just fokuserar på de politiska, ekonomiska och sociala utmaningar som lokala, regionala och nationella myndigheter samt EU-myndigheter står inför.

1.9. Regionkommittén konstaterar att alla såväl offentliga som privata myndigheter, institutioner och företag samt den enskilde medborgaren kommer att ha behov av en vilja till förnyelse och omställning. I hemmet, i skolan, på fritiden och i arbetet kommer vi nämligen alla att få uppleva genomgripande förändringar.

1.10. Omläggningarna skall därför inte definieras och styras endast av teknologin och marknadskrafterna. Omläggningarna skall inte och kan inte heller kontrolleras uteslutande genom lagstiftning och politisk styrning. De politiska, ekonomiska och sociala omläggningarna skall ske via gemensam dialog och handling där alla viktiga parter i samhället deltar.

⁽¹⁾ EGT nr C 210, 14.8.1995, s. 109.

⁽²⁾ EGT nr C 129, 2.5.1996, s. 39.

1.11. Politiska myndigheter på alla nivåer, näringslivet, arbetsgivare, löntagare, utbildningsanstalter, intresseorganisationer och inte minst den enskilde medborgaren bör aktivt involveras och medverka i en dialog om önskemål, behov och krav rörande informationssamhället.

1.12. Regionkommittén är samtidigt övertygad om att de mest effektiva åtgärderna generellt sett utformas av dem som är insatta i och förstår problemet.

1.13. De mest ändamålsenliga lösningarna skapas samtidigt via samarbete mellan dem som är insatta i problemet och dem som har praktiska erfarenheter och resurser att lösa det.

1.14. De bästa resultaten uppnås därför ofta genom ett lokalt eller regionalt förankrat samarbete mellan politiker, anställda och specialister i offentliga myndigheter och berörda politiska, ekonomiska och sociala aktörer i området.

1.15. I enlighet med subsidiaritetsprincipen bör de lokala och regionala myndigheterna därför spela en central roll i arbetet med att hantera informationssamhällets möjligheter och problemställningar samt vid planering och genomförande av EU-åtgärder på området.

2. Särskilda kommentarer

2.1. Genom tre kapitel om "Att arbeta i informations-samhället", "Sysselsättningen i informationssamhället" och "Sammanhållning: att leva i informationssamhället" läggs fokus i grönboken "Leva och arbeta i informations-samhället — människan i centrum" på de centrala utmaningar som informationssamhället skapar.

2.2. *Kommentarer till kapitel 3 "Att arbeta i informationssamhället"*

2.2.1. Regionkommittén konstaterar att informationsteknologin skapar helt nya villkor för arbetsmarknaden.

2.2.2. Standardiserad, manuell produktion förändras i riktning mot mer differentierad, kunskapsbaserad produktion. Företagen förändras från att vara hierarkiserade och komplexa enheter med enkla, väldefinierade arbetsuppgifter till mer decentraliserade och nätverksorienterade organisationer med större flexibilitet och komplexa arbetsuppgifter.

2.2.3. Detta skapar stora utmaningar, eftersom ett grundläggande problem just har varit att den teknologiska utvecklingen inte har motsvarats av en sådan organisationsmässig utveckling och omställning av företagen.

2.3. *Samarbete mellan lokala och regionala myndigheter och små och medelstora företag om förändringar i arbetsorganisationer*

2.3.1. Regionkommittén kan fullt ut stödja anmärkningarna i grönboken om behovet av att skapa kunskap och kännedom om nya former av arbetsorganisation.

2.3.2. Regionkommittén understryker samtidigt behovet av att göra en särskild insats för de små och medelstora företagen. Små och medelstora företag har nämligen den flexibilitet och vilja till förnyelse som krävs, men saknar däremot ofta know-how och resurser att genomföra omställningarna och fullt ut utnyttja informationsteknologins möjligheter.

2.3.3. Som kommissionen påpekar i förtroendepaktens avsnitt om regionala sysselsättningspakter kan lokala och regionala myndigheter med fördel spela en central roll i denna nödvändiga förstärkning av små och medelstora företags utvecklings- och omställningsmöjligheter.

2.3.4. Genom utvecklingsbolag, rådgivningsbolag, starta eget-hus, företagarcentra och liknande institutioner försöker lokala och regionala myndigheter nämligen redan i dag att underlätta de små och medelstora företagens arbete och öka deras tillväxtpotential.

2.3.5. I ett politiskt, ekonomiskt och praktiskt samarbete med det lokala näringslivet är rådgivning och vägledning om organisations- och finansieringsfrågor, nätverkssamarbete och erfarenhetsutveckling bara några av de uppgifter där samarbete och dialog mellan å ena sidan lokala och regionala myndigheter och å andra sidan små och medelstora företag är till gagn för båda parter. Härigenom kan man till exempel säkerställa en effektiv och korrekt offentlig handläggning av de små och medelstora företagens behov och önskemål.

2.3.6. Samtidigt använder lokala och regionala myndigheter i många medlemsländer själva informationsteknologi i stor omfattning och har utvecklat erfarenheter av organisatoriska anpassningar.

2.3.7. Begrepp som "den lärande organisationen" och "det utvecklande arbetet" är således inte några okända begrepp för de lokala och regionala myndigheterna.

2.3.8. Att göra lokala och regionala myndigheters institutioner och verksamheter till organisationer som inser behovet av löpande utveckling och anpassning såväl av arbetet som av de anställdas kvalifikationer är alltså ett koncept som vinner ökande förståelse inom lokala och regionala myndigheter.

2.3.9. Att skapa ett arbetsliv där de anställda lär medan de arbetar (att lära genom att göra, learning by doing) och där de hela tiden ges nya utmaningar och uppgifter, är också det en central uppgift som får allt större utbredning bland lokala och regionala myndigheter.

2.3.10. I bl.a. Danmark har lokala och regionala myndigheter genom erfarenhets- och utbytesgrupper (erfa-grupper), uppsökande verksamhet, branschfora och utvecklingsnätverk ställt sina kunskaper och erfarenheter av organisatoriska anpassningar till framför allt de små och medelstora företagens förfogande.

2.3.11. Regionkommittén konstaterar dock samtidigt att de lokala och regionala myndigheterna såsom arbetsgivare och med nära anknytning till offentliga institutioner och verksamheter, som i de flesta medlemsstater står för en ansenlig del av den totala sysselsättningen, också har ett stort ansvar när det gäller att leda utvecklingen och omställningen av arbetsorganisationen och att medverka till att skapa förnyelse och nya kunskaper på detta område.

2.3.12. Regionkommittén föreslår därför att program och åtgärder för lokala och regionala myndigheter — inom ramen för strukturfonderna — skall fokuseras på behovet av kunskaper och kännedom om nya former av arbetsorganisation. De program för mål 1, 2, 3, 4 och 5b och de gemensamma åtgärdsprogram som för närvarande genomförs bör från och med nu även omfatta kravet på samfinansiering av projekt som bygger på ny informationsteknologi, antingen det gäller yrkesutbildning, stöd till företag eller uppbyggnad av särskild infrastruktur.

2.4. Förändringar på arbetsmarknaden

2.4.1. Även på arbetsmarknaden skapas stora utmaningar. Gränserna mellan arbete och fritid, mellan att arbeta och att lära och mellan att vara anställd och egen företagare kommer att bli alltmer flytande.

2.4.2. Regionkommittén instämmer därför i att den nya organiseringen av arbetet samt distansarbetet och andra former av åtskillnad mellan arbetsplats och verksamhet ger upphov till ett behov av att finna en balans mellan skapande av anställningstrygghet för medarbetare och flexibilitet i företagen.

2.4.3. Regionkommittén vill mot denna bakgrund framhålla de stora utmaningar som vi redan i dag står inför när det gäller lagstiftning på arbetsmarknadsområdet och dialog mellan arbetsmarknadens parter.

2.4.4. I den sociala dialogen mellan arbetsmarknadens parter förhandlar man som bekant redan om villkoren och betingelserna för atypiskt arbete.

2.4.5. I ljuset av att det vi i dag kallar "atypiskt arbete" i framtiden lätt kan bli de normala anställnings- och arbetsvillkoren följer Regionkommittén nära detta arbete och välkomnar samtidigt att kommissionen inleder en diskussion om dessa frågor, bl.a. i form av en grönbok om arbetets utformning och arbetstiden.

Regionkommittén förordar dock att arbetsmarknadens parter själva sluter avtal om villkoren för atypiskt arbete. Man bör följaktligen visa största möjliga tillit till parterna i den sociala dialogen.

2.5. Kommentarer till kapitel 4 "Sysselsättningen i informationssamhället"

2.5.1. Bättre tillväxtvillkor

2.5.2. Regionkommittén konstaterar att Europa har haft en låg tillväxt under de senaste årtiondena och att informationssamhället inte på något grundläggande sätt kommer att ändra på detta om det inte sker omställningar och förändringar.

2.5.3. Det finns en stor tillväxtpotential främst inom tjänste- och informationsteknologisektorerna, men Regionkommittén konstaterar att det är en stor tidsskillnad mellan möjligheter och faktiska resultat bl.a. för att de nödvändiga kvalifikationerna inte är förhanden och/eller att företag/arbetsmarknad inte är inriktade mot de nya möjligheterna.

2.5.4. Regionkommittén är därför övertygad om att det utöver optimala lagstiftningsramar, nya arbets- och anställningsvillkor på arbetsmarknaden, ökat offentligt samarbete främst med små och medelstora företag och utbildningsreformer också finns ett stort behov av utveckling och forskning angående de områden och de produkttyper som uppvisar de bästa tillväxtbetingelserna.

2.5.5. Regionkommittén framhöll därför redan i sitt yttrande om Info 2000-programmet att det finns behov av en tydlig politisk och ekonomisk prioritering av EU-åtgärder och -program som fokuseras på tillväxtpotentialerna inom tjänste- och informationsteknologisektorerna.

2.5.6. I det kommande femte ramprogrammet för forskning och teknologisk utveckling bör informations- och teknologisektorerna därför utgöra sådana sektorer som ges stor betydelse vid fastställande av åtgärdsområden, tilldelningskriterier m.m.

2.5.7. Regionkommittén ger därför också sitt stöd till grönbokens påpekande att man måste diskutera hur strukturfonderna på bästa sätt skall bidra till ett optimalt utnyttjande av informationssamhällets och informa-

tionsteknologins möjligheter. Detta är en fråga som Regionkommittén kommer att ta upp i sina diskussioner om revisionen av strukturfonderna.

2.6. Utbildningsreform

2.6.1. Regionkommittén är övertygad om att informationssamhället med dess upplösning av fysiska gränser, ökning av informationsmängden och snabbare tillgång till kunskap medför omfattande förändringar av både arbetsliv och familjeliv.

2.6.2. Genom att internationaliseringen undanröjer fysiska gränser för kapital, varor och tjänster skapas också nya förväntningar och krav på befolkningens utbildningsnivå och förmåga till flexibilitet, rörlighet och omdömesförmåga.

2.6.3. Den hastighet och omfattning med vilken dessa förändringar äger rum medför samtidigt ökade krav på befolkningens omställnings- och inlärningsförmåga.

2.6.4. Regionkommittén noterar således att påpekandena i grönboken om att 80 % av den teknologi vi använder i dag om 10 år kommer att ha ersatts med ny teknologi — och att 80 % av arbetskraften vid samma tidpunkt kommer att ha en utbildning som är mer än 10 år gammal.

2.6.5. Regionkommittén vill att hela befolkningen skall garanteras effektiv tillgång till ny teknologi genom en bred kunskapsbas, flexibla utbildningsmöjligheter och livslång utbildning.

2.6.6. Önskemålet i grönboken om en reform av utbildnings-, yrkesutbildnings- och vidareutbildningssystemen som kan mäta sig med revolutionen inom informationsteknologin får därför fullt stöd av Regionkommittén.

2.6.7. Regionkommittén har i yttrandet om "Euro-pååret för livslång utbildning" och om "Vitboken om allmän utbildning och yrkesutbildning" framhållit hur den samhälleliga och tekniska utvecklingen ställer stora krav på utbildningsanstaltens utbud, på företagets förmåga att utbilda sina medarbetare och inte minst på samarbete mellan utbildningsanstalter och företag.

2.6.8. Regionkommittén kräver att hela befolkningen, oavsett sysselsättning, ålder, kön och nationalitet, livet igenom skall ges möjlighet att få undervisning och nya kunskaper samt kunna anpassa sig till nya krav och behov i både samhällsliv och arbetsliv.

2.6.9. Alla sociala, politiska och ekonomiska aktörer har intresse av detta och även ett ansvar härför:

— EU kan med åtgärder och program bidra till utveckling, förnyelse och kunskapsutveckling.

— Nationella myndigheter kan skapa ekonomiska och institutionella möjligheter för livslång utbildning.

— Näringslivet kan inrätta internutbildningar och skapa flexibilitet för den enskilde anställdes vidareutbildning och påbyggnadsutbildning.

— Lokala och regionala myndigheter kan anpassa utbildnings- och undervisningsutbudet till lokala behov och önskemål, och kan inrikta utbudet mot grupper med särskilda problem.

2.6.10. Regionkommittén är därför övertygad om att det utan dialog och samarbete mellan alla politiska, ekonomiska och sociala aktörer inte kan skapas några konstruktiva lösningar.

2.6.11. Regionkommittén betraktar samtidigt lokala och regionala myndigheters nära kontakt med lokalområdets och regionens många aktörer som en naturlig utgångspunkt för dialog och samarbete för att skapa relevanta utbildnings- och undervisningsutbud till gagn för medborgare och företag. Befogenheterna på kommunikations- och telekommunikationsområdena ligger dessutom i många medlemsstater hos regionerna och de lokala myndigheterna, inte minst med anledning av subsidiaritetsprincipen.

2.6.12. Regionkommittén förbereder därför också ett yttrande på eget initiativ om de lokala och regionala myndigheternas möjligheter och ansvar för att samordna lokala och regionala intressen med utbildningsanstaltens och näringslivets behov och önskemål.

2.6.13. Mot bakgrund av sin förankring i och täta kontakt med regionens politiska, ekonomiska och sociala nätverk kan lokala och regionala myndigheter nämligen samla de många aktörerna i formella och informella sammankomster och upprätta den dialog och det samarbete som skapar en sammanhängande utbildnings- och sysselsättningspolitik till gagn för regionen, näringslivet och den enskilde medborgaren.

2.7. Synpunkter på kapitel 5 "Sammanhållning: att leva i informationssamhället"

2.7.1. Regionkommittén stöder grönbokens fokusering på behovet av att se till dels att de sociala och ekonomiska skillnaderna mellan starka och svaga regioner inte ökas i och med de förändringar som informationssamhället medför, dels att alla medborgare kan dra nytta av alla de nya möjligheterna.

2.8. Ökad sammanhållning

2.8.1. En ökad politisk, social och ekonomisk sammanhållning är en central målsättning inom EU. Det är därför av avgörande betydelse att man i samband med de stora politiska, ekonomiska och sociala förändringar som informationssamhället kräver lägger tonvikten på möjligheterna att minska de regionala skillnaderna inom EU.

2.8.2. Regionkommittén anser att informationsteknologin och tillväxtpotentialerna, i synnerhet inom servicesektorn, skapar en större flexibilitet för både företag och medborgare, som är till stor nytta för utvecklingen av sammanhållningen inom EU.

2.8.3. I takt med att utveckling, finansiering, produktion och försäljning av varor och tjänster sker på elektronisk väg, är det inte längre lika nödvändigt för företag och medborgare att befinna sig på de platser där industri, sysselsättning, finans, kommunikationer och forskning är koncentrerade.

2.8.4. Företagen kommer nämligen att kunna placera utveckling, produktion och försäljning utan att behöva ta fysisk eller geografisk hänsyn.

2.8.5. Regionkommittén påpekar att detta på sikt kommer att skapa ökade möjligheter för de regioner som hittills har haft svårigheter att locka till sig företag eller arbetskraft.

2.8.6. Regionkommittén vill dock samtidigt betona att detta förutsätter att alla regioner får samma möjligheter och villkor att erbjuda elektroniska lösningar inför framtiden.

2.8.7. Om man inte ser till att alla regioner får tekniska möjligheter och informationsteknologiska resurser, kommer informationssamhället bara att förstärka de regionala olikheterna.

2.8.8. Om man ser till att skapa de nödvändiga förutsättningarna är således informationsteknologin en möjlighet till ökad sammanhållning, men ett hot mot sammanhållningen om man inte främjar förändring och vidtar lämpliga åtgärder.

2.9. Styrmedel: Avreglering, strukturfonderna och sysselsättningspakter

2.9.1. Regionkommittén vill i detta sammanhang peka på tre faktorer som är avgörande för att informationssamhället skall påverka sammanhållningen inom EU:

— avregleringen inom telekommunikationssektorn,

— strukturfonderna,

— sysselsättningspakter.

2.9.2. Alla tre punkterna har behandlats, eller kommer att behandlas, i yttranden från Regionkommittén, men kommittén vill gärna framhålla alla de tre faktorernas betydelse.

2.9.3. Regionkommittén stöder sålunda en fullständig avreglering av telekommunikationssektorn som skall vara fullbordad den 1 januari 1988, efter flera års successiv avreglering.

2.9.4. Regionkommittén vill dock samtidigt påpeka att det är mycket viktigt att avregleringen inte leder till att glesbefolkade regioner försätts i en orimlig eller omöjlig informationsteknologisk situation i form av bristande tekniska resurser och tjänsteutbud.

2.9.5. Regionkommittén noterar därför med tillfredsställelse att kommissionen uppmärksammat behovet av enhetliga tjänster. Det är nämligen av avgörande politisk, ekonomisk och social betydelse att man ser till att det inom hela EU finns grundläggande typer av telekommunikation och informationsteknologi och att försäljning sker till priser som inte snedvrider konkurrensen.

2.9.6. Det är därför också viktigt att det i samband med den ökade avregleringen och det ökade användandet av informationsteknologi inte skapas nya fysiska, tekniska eller lagliga hinder för den fria rörligheten av arbetskraft, varor, tjänster och kapital på den inre marknaden.

2.9.7. Regionkommittén vill samtidigt föreslå att man utnyttjar de möjligheter som strukturfonderna ger att skapa förbättrade infrastrukturer och resurser samt utbildnings- och yrkesutbildningsprogram när det gäller informationsteknologi i de mest eftersatta regionerna inom EU. Som beskrivits kommer detta att öka dessa regioners tillväxt- möjligheter och därmed den europeiska sammanhållningen, och samtidigt förhindra att det uppstår "hål" i det europeiska informations- och teknologinätet.

2.9.8. Slutligen vill Regionkommittén ånyo understryka betydelsen av kommissionens önskan att lägga större tonvikt på de lokala och regionala myndigheternas möjligheter att samordna och utveckla sysselsättningsinsatserna med de politiska, ekonomiska och sociala aktörerna i regionen.

2.9.9. I centrum för många politiska, ekonomiska, sociala och kulturella aktiviteter i regionen är det nämligen en helt naturlig uppgift för de lokala och regionala myndigheterna att ta initiativ till att skapa en bättre dialog och förbättra samarbetet och samordningen av arbetet i de olika sektorerna.

2.9.10. Regionkommittén vill i synnerhet uppmärksamma möjligheterna för de lokala och regionala myndigheterna att inom utbildningssektorn och arbetsmarknadspolitiken utnyttja efterfrågan, önskemål och erfarenheter från sektorerna för att skapa lokala och regionala strategier och handlingsplaner för informationssamhället.

2.9.11. Liksom inom de flesta områden skapas de bästa lösningarna oftast av dem som är insatta i problemet, har kunskaper och resurser samt kännedom om de berörda behov och önskemål.

2.9.12. Med människan i centrum för EU:s initiativ när det gäller att leva och arbeta i informationssamhället kan och skall de lokala och regionala myndigheterna därför spela en huvudroll i dessa initiativ.

2.10. *Människan i centrum*

2.10.1. På samma sätt som informationsteknologin både kan vara en möjlighet och ett hot för den europeiska sammanhållningen, är informationsteknologin också en chans eller en risk för den europeiska demokratin och den enskilda människans utvecklingsmöjligheter.

2.10.2. Regionkommittén är helt övertygad om att de stora förändringar, som uppstår i kölvattnet på den ökande användningen av informationsteknologin, skapar otrygghet hos stora delar av befolkningen.

2.10.3. Nya typer av arbeten, nya arbetsformer, nya maskiner och ny teknologi skapar otrygghet hos en stor del av befolkningen, som nu snarare upplever en revolutionär än en evolutionär utveckling.

2.10.4. Att utnyttja helt nya medier eller maskiner skapar av naturliga skäl en känsla av otrygghet. Denna otrygghet förstärks av att teknologin ofta är av mycket teknisk art och att informationen är på främmande språk. Nyheter och förändringar kommer dessutom i mycket snabb takt.

2.10.5. Med tanke på den växande generationsklyftan när det gäller bruket av den nya teknologin och den ekonomiska klyftan mellan dem som kan köpa och utnyttja de nya möjligheterna, vill Regionkommittén kraftigt understryka behovet att sätta den enskilda människan i centrum för livs- och arbetsvillkor i informationssamhället.

Regionkommittén anser därför att grönboken i större utsträckning borde ha inriktats på konkreta lösningar för att sätta människan i centrum och på behovet av en tydlig politisk prioritering av initiativ som kan förhindra att informationssamhället skapar ytterligare social utslagning.

2.10.6. Det är sålunda av avgörande betydelse att alla medborgare får kunskap och utbildning för att utnyttja den nya teknologin, och dessutom får praktisk och ekonomisk tillgång till de nya möjligheterna.

2.10.7. Om inte detta uppfylls kommer det att få avgörande konsekvenser för hela det europeiska samhället. Brist på kvalificerad arbetskraft, stora grupper utan möjligheter till sysselsättning och ökade ekonomiska och sociala skillnader kommer bara att vara några av problemen.

2.10.8. I ett samhälle där inte bara en stigande andel av sysselsättningen utan också kommunikation och information är beroende av informationsteknologin, kommer det samtidigt att uppstå demokratiproblem, om inte hela befolkningen görs delaktig i användandet av den nya teknologin.

2.10.9. Regionkommittén har därför full förståelse för grönbokens oro över att den "upplysta demokratin" lider skada om praktiska och teknologiska hinder gör att delar av befolkningen inte får tillgång till kunskap, debatter och information.

2.10.10. Ett aktivt deltagande i samhällslivet är nämligen en förutsättning för att kunna förstå och delta i det demokratiska systemets institutioner och processer. Med informationsteknologin i centrum för utbildning, sysselsättning, informationsförmedling och dialog mellan människor går vägen mot demokrati i informations-samhället därför via ett brett, allmänt utnyttjande av informationsteknologin.

2.10.11. Regionkommittén vill därför ännu en gång betona betydelsen av kommissionens arbete med att trygga och övervaka utvecklingen av gemensamma tjänster.

2.10.12. Regionkommittén vill dessutom föreslå att det inom direkta och indirekta åtgärder och program när det gäller informationssamhället skapas möjligheter till utveckling, försök och erfarenhetsutbyte inom det arbete som syftar till att ge allmän och användarvänlig tillgång till informationsteknologin. I detta sammanhang kan det till exempel gälla initiativ för:

— att öppna datacentrum där man gratis eller mot en billig penning kan få undervisning i teknologin och pröva alla dess möjligheter,

— att biblioteken skall kunna fungera som sådana centra och vara en guide i informationsdjungeln och föra ut information,

— skolors och utbildningsverksamhetens möjligheter till och ansvar för att sprida kunskap och erfarenheter och inte minst tillhandahålla hård- och mjukvara under och utanför undervisningstiden,

— att etablera lokala nätverk som kan ge billigare tillgång till olika nätverk och upplysningar om regionens aktiviteter.

2.11. *Bättre lokal och regional service*

2.11.1. Regionkommittén vill påpeka att lokala och regionala myndigheter har både ansvar för och möjligheter att sätta människan i centrum i informationssamhället.

2.11.2. Ovannämnda initiativ för allmän och användarvänlig tillgång till informationsteknologin genomförs redan med framgång i en rad kommuner och regioner.

2.11.3. De lokala och regionala myndigheterna kan samtidigt via de nära kontakterna med berörda politiska, ekonomiska och sociala institutioner och personer i regionen fungera som samordnare för ökat samarbete och dialog om strategier och handlingsplaner för hur regionen skall ta sig an informationssamhällets krav.

2.11.4. De lokala och regionala myndigheterna kan, och vill, samtidigt utnyttja informationsteknologin för att förbättra den egna servicen inom de områden som specifikt nämns i grönboken:

— Handläggning och åtgärdande av de önskemål som medborgarna framför.

— De funktionshindrades levnadsvillkor.

— Lika möjligheter för kvinnor och män.

— Hälso- och sjukvårdspolitiken.

2.11.5. De lokala och regionala myndigheterna har stora möjligheter att ändra på servicenivån och kvaliteten på tjänsterna till medborgarna. Föreställningen om att kunna ge medborgarna en snabb och effektiv service finns inom hela EU.

2.11.6. Offentliga info-centra, servicecentra och "one-stop-shops", som gör att medborgarna bara behöver vända sig till ett ställe för att få upplysningar och hjälp från det offentliga systemet, bygger på tanken att så många av de "lätta" ärendena som möjligt skall skötas snabbt och på endast en plats.

2.11.7. När de informationsteknologiska systemen införs för att hantera ärenden och dokument kommer

en rad administrativa förfaranden sålunda att kunna standardiseras och förenklas. God förvaltning handlar nämligen också om "väntetider" i handläggningen, och här kan de nya systemen bli ett viktigt verktyg.

2.11.8. När man inrättar informationsteknologiska upplysningscentra kommer en ständigt ökande andel av medborgarna och företagen att nöja sig med självbetjäningssystem. Efterhand kommer detta att innebära att resurser frigörs i de offentliga systemen. Detta kommer att göra att man har mer tid för att handlägga mer komplexa ärenden och förbättra servicen till de medborgare som har behov av mer intensiv service och vägledning, till exempel de äldre, socialt utstötta, funktionshindrade osv.

2.11.9. De lokala och regionala myndigheterna har påbörjat försök i denna riktning, men Regionkommittén påpekar att det finns ett stort behov av projekt och erfarenhetsutbyte inom detta område.

2.11.10. Regionkommittén vill dessutom rikta uppmärksamheten mot informationssamhällets konsekvenser för de funktionshindrade. I en rad medlemsländer försöker man redan se till att den nya teknologin och de nya medierna inte skapar nya hinder för de funktionshindrade, utan i stället erbjuder nya möjligheter.

2.11.11. Regionkommittén vill påpeka att det på europeisk nivå kommer att behövas handikappvänlig hård- och mjukvara och speciella initiativ när det gäller de funktionshindrades nya sysselsättningsmöjligheter.

2.11.12. Regionkommittén välkomnar därför kommissionens meddelande om EU:s handikappolitik och uppmanar kommissionen att se till att de lokala och regionala myndigheternas kunskap och erfarenheter tas till vara i de expertgrupper som skall inrättas.

3. Slutsatser

3.1. De lokala och regionala myndigheterna i EU utnyttjar aktivt informationssamhällets möjligheter för att skapa ny sysselsättning, renare teknologi, ytterligare kommunikation/information och fler möjligheter för den enskilde medborgaren.

3.2. Regionkommittén är samtidigt mycket medveten om de stora omläggningar som införandet och utnyttjandet av de nya informations- och kommunikationsinstrumenten har medfört, och kommer att medföra, för alla delar av samhället.

3.3. Regionkommittén välkomnar därför grönboken "Att bo och arbeta i informationssamhället: Människan

i centrum", eftersom den är inriktad på politiska, ekonomiska och sociala utmaningar som lokala, regionala och nationella myndigheter och EU-myndigheter står inför. Regionkommittén menar dock att det finns ett behov av mer konkreta handlingar och genomtänkta politiska val, samt en bättre samordning av EU:s initiativ på området.

3.4. Regionkommittén betonar att lokala och regionala myndigheter, genom rådgivning och vägledning, projekt och erfarenhetsutbyte samt dialog och samarbete med regionens politiska, ekonomiska och sociala institutioner och aktörer, aktivt kan bidra till utveckling, debatt och genomförande av:

- nya former för organisation av arbetet,
- förändrade anställnings- och arbetsvillkor på arbetsmarknaden,
- stöd till små och medelstora företag,
- reformer för att garantera en livslång inlärning,
- ökad samhörighet inom EU,
- initiativ för att sätta människan i centrum i informationssamhället,
- en bättre medborgarservice och bättre villkor för funktionshindrade.

3.5. Regionkommittén påpekar samtidigt att utmaningar ofta angrips bäst via ett lokalt och regionalt förankrat samarbete mellan de offentliga myndigheternas politiker, anställda och specialister samt berörda politiska och sociala aktörer, och inte minst privata aktörer från näringslivet i området.

3.6. I överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen bör de lokala och regionala myndigheterna därför ha en central roll i arbetet med att hantera informationssamhällets möjligheter och problemställningar samt vid planeringen och genomförandet av EU-åtgärder på området.

3.7. Regionkommittén kräver mot bakgrund av detta att kommissionen aktivt involverar de lokala och regionala myndigheterna och gör dem delaktiga, bl.a. med hjälp av sysselsättningspakter, i arbetet med att:

- formulera strategier och handlingsplaner för informationssamhället,
- utveckla sysselsättningsstrategier,
- stödja små och medelstora företags utvecklings- och omställningsmöjligheter,

- genomföra utbildningsreformer,
- skapa ett ökat lokalt och regionalt samarbete och en dialog.

3.8. Regionkommittén pekar särskilt på behovet av att:

- man i program och åtgärder för lokala och regionala myndigheter — bland annat strukturfonderna — inriktar sig på behovet av kännedom och kunskap om nya former för att organisera arbetet,
- frågan om nya anställnings- och arbetsvillkor på arbetsmarknaden överläts på arbetsmarknadens parter,
- göra en tydlig politisk och ekonomisk prioritering av de EU-åtgärder och -program som är inriktade på tillväxtpöjligheterna på service- och informationsteknologi-området,
- diskutera hur man kan maximera strukturfondernas bidrag till ett optimalt utnyttjande av informations-samhällets och informationsteknologins möjligheter att skapa förbättrade informationsteknologiska infrastrukturer och resurser i de minst gynnade regionerna i EU,
- göra de lokala och regionala myndigheternas nära kontakt med lokalområdets och regionens många aktörer till en naturlig utgångspunkt för dialog och samarbete för att skapa verkliga möjligheter till utbildning, yrkes- och vidareutbildning samt praktik,
- se till att det i hela EU finns den viktiga telekommunikations- och informationsteknologi som krävs och att försäljningen sker till priser som inte snedvrider konkurrensen,
- det i alla direkta och indirekta åtgärder och program för informationssamhället skapas möjligheter till utveckling, försök och erfarenhetsutbyte när det gäller att skapa offentlig och användarvänlig tillgång till informationsteknologin,
- människan sätts i centrum för initiativ, åtgärder och program för informationssamhället, bl.a. genom att ge alla medborgare jämlik och fri tillgång till informationsteknologiska upplysningar, information och debatter,
- sätta människan i centrum i informationssamhället

genom att inrikta sig på informationsteknologins
möjligheter att skapa bättre medborgarservice, bätt-

re villkor för funktionshindrade, jämlikhet och en
bättre hälsopolitik.

Bryssel den 16 januari 1997.

Regionkommitténs

ordförande

Pasqual MARAGALL i MIRA

**Yttrande från Regionkommittén om "Att utbilda sig i informationssamhället — Åtgärdsplan
för ett europeiskt initiativ inom utbildningsområdet 1996-1998"**

(97/C 116/12)

BAKGRUND

- Kommissionens meddelande till rådet, Europaparlamentet, Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén om "Att utbilda sig i informationssamhället — Åtgärdsplan för ett europeiskt initiativ inom utbildningsområdet 1996-1998" (KOM(96) 471 slutlig).
- Europeiska kommissionens beslut av den 23 oktober 1996 att remittera nämnda meddelande till Regionkommittén i enlighet med artikel 198c, första stycket, i fördraget om Europeiska unionen.
- Europeiska kommissionens avsikt, som underströks i ett brev från kommissionärerna Edith Cresson och Martin Bangemann daterat den 23 oktober 1996, att Regionkommittén till fullo skulle delta i genomförandet av handlingsplanen, särskilt genom att främja erfarenhetsutbyte mellan lokala och regionala myndigheter i de områden som täcks av handlingsplanen och kommissionens avsikt att ge stöd för att stärka lokala och regionala projekt på detta område.
- Regionkommitténs beslut av den 13 november 1996 att låta utskott 6 "Utbildningsfrågor" ansvara för utarbetandet av detta yttrande.
- Det utkast till yttrande (CdR 368/96 rev.) som utskott 6 antog den 6 december 1996. Föredragande var Paul White.
- Den begäran som Europeiska rådet lade fram i Florens i juni 1996 om förslag till ett initiativ riktat till skolorna i samband med den europeiska förtroendepakten för sysselsättningen⁽¹⁾.
- Riktlinjerna i vitboken om tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning⁽²⁾, som man avser att stödja med föreliggande meddelande genom att staka ut vägen för hur man skall möta de utbildningsmässiga och kulturella utmaningar som informationssamhället innebär.
- Regionkommitténs yttrande om vitboken om utbildning — "Att lära och lära ut — På väg mot kunskapssamhället"⁽³⁾.

⁽¹⁾ Europeiska förtroendepakten för sysselsättningen, Florens, juni 1996.

⁽²⁾ Vitbok: "Tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning" (KOM(94) 700 slutlig).

⁽³⁾ EGT nr C 182, 24.6.1996, s. 15.

- Regionkommitténs yttrande om "Utbildning och fortbildning inför teknologiska, industriella och sociala utmaningar: en första reaktion" (1).
- Regionkommitténs yttrande om Europas väg till informationssamhället: En handlingsplan (2).
- Regionkommitténs yttrande om "Gemenskapsprogram för att stimulera utvecklingen av en europeisk multimediamarknadsindustri och främja användningen av multimediamarknadsindustri i det framväxande informationssamhället (Info 2000)" (3).
- Regionkommitténs yttrande om "Förslag till rådets beslut om antagande av ett flerårigt program för att främja den språkliga mångfalden inom gemenskapen i informationssamhället" (4).
- Regionkommitténs utkast till resolution om informationssamhället (5).
- Europaparlamentets utkast till rapport om informationssamhället, kultur och utbildning (A4-0325/96-16 oktober 1996).
- Informationssamhället erbjuder en viktig möjlighet att åtgärda nackdelar som upplevs av vissa grupper.
- Man måste i informationssamhället stärka och stödja de nätverk och partnerskap som syftar till kunskapsutveckling genom informationsöverföring.
- Gemenskapen måste skapa en omgivning som drar fördel av komplementariteten och som skapar samstämmighet mellan olika gemenskapsinstrument och nationella och regionala åtgärder samtidigt som den uppmuntrar spridning av de bästa metoderna.
- Den politik som syftar till att stödja utbytet av multimediamarknadsinnehåll och utvecklingen av permanenta partnerskap mellan den offentliga och den privata sektorn och mellan medlemsstaterna och regionerna måste utformas med beaktande av subsidiaritetsprincipen.

Med hänsyn till ovanstående antog Regionkommittén vid sin 16:e plenarsession den 15-16 januari 1997 (sammanträdet den 16 januari) följande yttrande.

1. Inledning

1.1. Meddelandet om "Att utbilda sig i informationssamhället — Åtgärdsplan för ett europeiskt initiativ inom utbildningsområdet" utgör ett svar på Europeiska rådets begäran i Florens i juni 1996 om förslag till ett initiativ riktat till skolorna i samband med den europeiska förtroendepakten för sysselsättningen (6).

1.2. Åtgärdsplanen fokuseras på grund- och gymnasieskolor och bygger på slutsatserna i rådets resolution

om mjukvaror för utbildningsändamål och multimedia (7) och rekommendationerna från arbetsgruppen Forskning-Näringsliv om "Programvara för utbildningsändamål och multimedia" (8).

1.3. Åtgärdsplanen syftar till att:

- Accelerera skolornas inträde i informationssamhället genom att ge dem nya medel för tillträde till världen.
- Uppmuntra en allmän användning av multimedia i undervisningssyfte och skapa en "kritisk massa" i fråga om antalet användare, produkter och utbildningstjänster på multimediaområdet.

(1) EGT nr C 100, 2.4.1996, s. 106.

(2) EGT nr C 210, 14.8.1995, s. 109.

(3) EGT nr C 129, 2.5.1996, s. 39.

(4) EGT nr C 337, 11.11.1996, s. 45.

(5) EGT nr C 42, 10.2.1997, s. 31.

(6) Europeiska förtroendepakten för sysselsättningen, Florens, juni 1996.

(7) Rådets möte för ministrar med ansvar för utbildningsfrågor den 6 maj 1996 (6802/96 Presse 122).

(8) Programvara för utbildningsändamål och multimedia. Rapport från arbetsgruppen Forskning-Näringsliv, juli 1996.

— Stärka den europeiska dimensionen när det gäller utbildning med informationssamhällets verktyg⁽¹⁾ samtidigt som man stärker den kulturella och språkliga mångfalden.

1.4. I sitt meddelande föreslår kommissionen fyra handlingsområden där man kan uppnå ett större mervärde på gemenskapsnivå:

- Uppmuntra sammankoppling av regionala och nationella skolnätverk på gemenskapsnivå.
- Stimulera utvecklingen och spridningen av det innehåll i undervisningen som är av gemensamt europeiskt intresse.
- Främja utbildning och stöd för lärare i hur man integrerar tekniken i undervisningsmetoderna.
- Informera alla aktörer om de utbildningsmöjligheter som ges av audiovisuell utrustning och multimedia-produkter.

1.5. I meddelandet uppmanar kommissionen både den offentliga och den privata sektorn att bidra till finansieringen för att:

- Använda gemenskapens resurser genom samordnade gemensamma förslagsomgångar såsom rekommenderades av projektgruppen "Programvara för utbildningsändamål och multimedia" och de resurser som avsatts för transeuropeiska telekommunikationsnät samt strukturfonderna.
- Främja upprättandet av permanenta partnerskap mellan den offentliga och den privata sektorn, som skulle verka enligt en avsiktsförklaring.
- Uppmuntra medborgarna att engagera sig och främja utvecklingen av kompetens som kan stödja utvecklingen av programvara för utbildningsändamål och multimedia.

1.6. Kostnaden för de fyra föreslagna handlingsområdena skall rymmas inom befintliga budgetramar. Kommissionen har för avsikt att utveckla en ingående samordning med existerande gemensamma finansieringsinstrument (program och budgetrubriker) och kombinera dessa olika instrument, liksom andra europeiska och nationella instrument, både offentliga och privata, för att dra fördel av deras komplementaritet. Detta är i också linje med rekommendationerna från projektgruppen "Programvara för utbildningsändamål och multimedia".

2. Allmänna kommentarer

2.1. Den snabba tekniska utvecklingen har en långtgående effekt på den globala ekonomin, tillhandahållandet av offentliga tjänster och de sociala infrastrukturerna i samhället.

⁽¹⁾ Verktyg kan definieras som utrustning, tjänster och programvara på multimediaområdet.

2.2. Regionkommittén välkomnar åtgärdsplanen "Att utbilda sig i informationssamhället", som kommer att ge en viktig impuls till de olika aktiviteterna inom grund- och gymnasieskolorna som bidrar till den samordnade strategin på europeisk nivå i syfte att skapa ett verkligt informationssamhälle.

2.3. Regionkommittén konstaterar att de lokala och regionala myndigheterna i Europeiska unionen, som har ett stort ansvar på området, här omfattande erfarenheter när det gäller att ge den uppväxande generationen medborgare en relevant utbildning och stöder fokuseringen på skolorna i kommissionens meddelande.

2.4. Regionkommittén anser att handlingsområdena kommer att möjliggöra utbyte och vidareutveckling av de bästa metoderna och att elevernas behov kommer att beaktas i enlighet med de prioriteringar som kommissionen upprepade i vitboken "Att lära och lära ut: På väg mot kunskapssamhället".

2.5. Regionkommittén vill påpeka att föräldrarnas roll när det gäller kunskaper förvärvade i hemmet kommer att bli allt viktigare i informationssamhället.

2.6. Kommittén är medveten om det politiska stödet för åtgärder, både på gemenskapsnivå och nationell nivå och välkomnar prioriteringen av individens behov. Vi anser dock att det krävs en mer omfattande dialog med den privata sektorn, särskilt på strategisk nivå, om informationssamhällets verktyg skall utvecklas och användas med största möjliga effekt.

2.7. Inbjudan att lämna gemensamma förslag på program som innehåller multimedia för utbildningsändamål kommer att ta upp många av de frågor som ställdes av projektgruppen "Programvara för utbildningsändamål och multimedia". Regionkommittén tror också att detta kommer att ge kommissionen ett utmärkt tillfälle att beakta både producenternas och användarnas behov i arbetet med att fylla en framväxande "innehållsklyfta" i fråga om europeisk programvara för utbildningsändamål och multimedia av hög kvalitet.

2.8. Regionkommittén välkomnar kommissionens intention att utnyttja komplementariteten, både mellan gemenskapens instrument och med nationella och regionala åtgärder till stöd för en omfattande användning av tekniken inom undervisningen. Kommittén tror dock att ytterligare direkt finansiering av högeffektiva initiativ kommer att behövas på kort sikt för att garantera största möjliga nytta av denna åtgärdsplan.

2.9. Viktiga mätbara output, resultat och indikatorer kommer att behöva utvecklas för att man skall kunna uppskatta det mervärde som dessa aktiviteter på gemenskapsnivå och nationell och lokal nivå tillför undervis-

ningen i informationssamhället och hur de bidrar till rekommendationerna från projektgruppen "Programvara för utbildningsändamål och multimedia". I detta avseende ser kommittén fram emot att få ta del av resultaten från kommissionens studie om informationsteknik inom skolorna.

2.10. Kommittén betonar den viktiga roll som lokala och regionala myndigheter spelar när det gäller att medge enskilt och pedagogiskt utbyte inom och mellan medlemsstaterna och när det gäller att stödja experiment inom undervisningen, samtidigt som vi är medvetna om de många hinder som begränsar takten hos de framsteg som görs i tillhandahållandet av dessa tjänster.

2.11. Regionkommittén är medveten om utmaningarna i fråga om att bibehålla en rik kulturell och språklig mångfald i informationssamhället och välkomnar intentionen att stärka denna mångfald inom gemenskapen genom att utnyttja programvaror för utbildningsändamål och multimedia och genom att försvara minoriteter och missgynnade grupper.

2.12. Kommittén betonar nödvändigheten att garantera att alla skolor kan dra fördel av informationssamhället och understryker värdet av att man möjliggör tillträde till nätverk framför allt för skolor i perifera områden och i områden med sociala problem.

2.13. Regionkommittén är medveten om att den nya informationsteknologin kan vidga de sociala klyftorna och önskar uppmuntra ytterligare forskning om inställningen till utbildning, i syfte att förbättra träningen av de sociala färdigheterna. Ytterligare utveckling av dessa nyckelområden är avgörande för att öka kunskaperna och självförtroendet och göra det möjligt för alla studerande att bli mer flexibla för att kunna anpassa sig till förändrade villkor.

2.14. ReK begär att denna forskning prioriteras i kommissionens kommande ramprogram om forskning och utveckling, och ser fram emot kommissionens meddelande om utnyttjandet av nya teknologier inom yrkesutbildningen och vuxenutbildningen.

3. Särskilda kommentarer

3.1. *Handlingsområde 1: Uppmuntra sammankoppling av regionala och nationella skolnätverk på gemenskapsnivå*

3.1.1. Regionkommittén betonar den fundamentala betydelsen av projekt som syftar till att koppla samman skolnätverk och ser med tillfredsställelse på erkännandet av de lokala och regionala myndigheternas roll när det gäller att stödja dessa aktiviteter. Vi välkomnar särskilt det decentraliserade tillvägagångssättet för åtgärderna på detta handlingsområde, vilka kommer att ombesörjas av utbildningsministerierna tillsammans med berörda lokala och regionala myndigheter och företag.

3.1.2. Lokala och regionala myndigheter i medlemsstaterna stöder redan nu utvecklingen av många elektroniska skolnätverk, och kommittén understryker de kunskaper myndigheterna förvärvat när det gäller att uppskatta utbildningspotentialen för det elektroniska utbytet av undervisningsresurser och digital information.

3.1.3. Regionkommittén välkomnar initiativet att utveckla ett gemenskapsnätverk av andra nätverk, men vill understryka vikten av att man garanterar samma anslutningsmöjligheter för alla elever när regionala och nationella nätverk kopplas samman. Vi anser också att det är nödvändigt att fastställa europeiska kvalitetsnormer för utbildningsprogramvaror och multimedia, både för dem som är avsedda för skolorna och dem som är avsedda för hemmabruk.

3.1.4. Kommittén instämmer med meddelandets betoning av behovet att utbyta bästa metoder för en framgångsrik integration av programvaror för utbildningsändamål och multimedia i utbildningsprogram, samtidigt som vi noterar den ojämna spridningen av lämpliga verktyg och kunskaper mellan medlemsstaterna.

3.1.5. Regionkommittén vill också föreslå åtgärder från kommissionens sida för att stärka de gemenskapsinstrument som utgör ett stöd för sammankopplingen av skolnätverk på gemenskapsnivå. Vi vill uttala vårt starka stöd för tilldelning av ytterligare resurser för att öka tillgängligheten för information och vägledning om bud på europeiska program som avser och främjar utvecklingen av informationssamhället.

3.1.6. Kommittén tror att sådana åtgärder skulle välkomnas av grund- och gymnasieskolorna och påskynda framväxten av partnerskap som stärker den europeiska dimensionen i utvecklingen i medlemsstaternas läroplaner. Vi understryker dessutom behovet av att underlätta ett ömsesidigt erkännande av studiemeriter i medlemsstaterna för att främja större rörlighet för studerande inom gemenskapen.

3.1.7. Regionkommittén ser positivt på att "nätverket av nätverk" kommer att vara öppet för experiment i tredje land, särskilt i länderna i Central- och Östeuropa.

3.2. *Handlingsområde 2: Stimulera utvecklingen och spridningen av det innehåll i undervisningen som är av gemensamt europeiskt intresse*

3.2.1. Liksom kommissionen anser Regionkommittén att det är av vital betydelse för producenter och användare av utbildningsprogramvara och multimedia att samarbeta på alla utvecklings- och produktionsstadierna om man skall kunna dra maximal nytta av produkter och tjänster.

3.2.2. Grund- och gymnasielärare i medlemsstaterna är de som är mest lämpade att identifiera det specifika utbildningsinnehållet. Lokala och regionala myndighe-

ter inom Europeiska unionen har en nyckelroll när det gäller att utnyttja denna kunskap och skapa förutsättningar för utvecklingen av offentliga och privata partnerskap på lokal nivå som uppfyller både producenternas och användarnas behov utan att ge avkall på innehållet i det producerade undervisningsmaterialet.

3.2.3. Regionkommittén hänvisar till sitt yttrande om "Utbildning och fortbildning inför teknologiska, industriella och sociala utmaningar: en första reaktion" (KOM(94) 728 slutlig), där vi uppmanade till särskilda åtgärder för att främja lika utbildningsmöjligheter, särskilt mellan kvinnor och män, och för att garantera att missgynnade grupper (som exempelvis landsbygdsbor, äldre personer och etniska minoriteter) inte utestängs från den nya teknologin på utbildningsområdet.

3.2.4. Kommittén välkomnar kommissionens erkännande av de digitala TV-kanalernas potential och dess stöd till de europeiska TV-bolag som utvecklar undervisningsinnehåll. Vi vill dock påminna kommissionen om vikten av att man också uppmuntrar föräldrar att förstå det potentiella värdet av on-linetjänster och undervisningsinnehåll, så att de själva kan bidra till dess utveckling såsom sker i vissa medlemsstater.

3.2.5. Regionkommittén föreslår att man snarast möjligt utarbetar en europeisk kampanj för att engagera föräldrar i dessa åtgärder. Kommittén anser att detta är det bästa sättet för att introducera multimedieresurser i hemmen.

3.3. *Handlingsområde 3: Främja utbildning och stöd för lärare i hur man integrerar tekniken i undervisningsmetoderna*

3.3.1. Regionkommittén välkomnar kommissionens betoning på främjande av utbildning och stöd för lärare för att underbygga expansionen av multimediaprodukter till stöd för undervisningen.

3.3.2. De lokala och regionala myndigheterna inom Europeiska unionen har som stora tjänsteproducenter direkta erfarenheter av att administrera införandet av nyteknologi i utbildningsprogram. Vi instämmer därför i kommissionens syn att lärarrollen kommer att förändras när inlärningen blir mer självstyrd och aktiv.

3.3.3. Regionkommittén välkomnar kommissionens förslag att man skall identifiera ett nätverk av utbildningscentra, men tror att många lokala och regionala myndigheter kan få svårigheter att garantera dessa

centras existens på längre sikt i en tid då man gör omprioriteringar och maximerar anslagen till grund- och gymnasieskolor. Vi efterlyser därför ytterligare riktlinjer på detta område.

3.3.4. Kommittén anser att tidigare erfarenheter, både när det gäller yrkesutbildning och teknisk utbildning i medlemsstaterna där lokala och regionala myndigheter har varit engagerade, har visat betydelsen av stimulanspengar. I Storbritannien har dessa stimulerat mycket koncentrerade och målinriktade interna utbildningsprogram, som har fungerat som mycket effektiva katalysatorer för snabba förändringar.

3.3.5. Regionkommittén instämmer med kommissionens åsikt att öppna och flexibla inlärningsmetoder har visat sig vara mycket effektiva och stöder synen att man med utgångspunkt i de bästa metoder som finns i skolorna, ofta inom språkutbildning, kan stimulera andra ämnesområden i skolorna. Kommittén vill påpeka att lärarna får det allt svårare att "experimentera" med nya metoder när marknadskrafterna påverkar skolorna i många medlemsstater. Vi betonar att erfarenheter från den grundläggande utbildningen på lärarhögskolorna kan bidra med information till aktiviteterna inom detta handlingsområde.

3.4. *Handlingsområde 4: Informera alla aktörer om de utbildningsmöjligheter som ges av de nya teknikerna*

3.4.1. Regionkommittén välkomnar kommissionens intention att både använda elektroniska och mer traditionella media för att föra ut information om den nya teknikens potential.

3.4.2. De som ansvarar för grund- och gymnasieskolorna kommer att kräva en regelbunden uppdatering om effekterna av utbildningsinitiativ där man använder sig av utbildningsprogramvara och multimedia i undervisningen, och ReK anser att lokala och regionala myndigheter har en nyckelroll att spela när det gäller att möjliggöra detta. Man skulle här kunna utse samordnare som på sina respektive skolor skulle ansvara för att informera sina kolleger om möjligheter och utveckling i fråga om ny undervisningsteknologi. Dessa samordnare skulle kunna utgöra speciella länkar med de lokala och regionala myndigheterna med tanke på dessa myndigheters allt större betydelse inom denna sektor.

3.4.3. I grönboken "Leva och arbeta i informationssamhället — Människan i centrum" ⁽¹⁾ identifieras både utmaningar och möjligheter för informationsspridning i "den digitala tidsåldern" och skolorna har en viktig roll som centrum för livslångt lärande i sambandet. Kommittén instämmer dock med kommissionen i att lärare, skolläda och politiker alla kommer att behöva bidra till utvecklingen av riktlinjer, upprättandet av nya grupper och främjandet av möten och utställningar, om

(1) Grönbok: "Leva och arbeta i informationssamhället — Människan i centrum" (KOM(96) 389 slutlig).

man till fullo skall kunna dra nytta av den nya tekniken och få dem att uppskattas och användas av en vidare krets utanför grund- och gymnasieskolan.

3.4.4. Regionkommittén anser att man i första hand bör utrusta skolornas bibliotek och arkiv med de nya undervisningshjälpmedlen så att undervisningspersonal, elever och eventuellt även allmänheten kan använda sig av dessa institutioner avsedda för läsning och eftertanke för att praktisera sina kunskaper om den nya teknologin.

3.5. *Att mobilisera resurser och främja privata/offentliga partnerskap*

3.5.1. Regionkommittén inser nödvändigheten av att garantera ett fullständigt stöd till både offentliga och privata aktörer på gemenskapsnivå såväl som på nationell, regional och lokal nivå för att man skall kunna uppnå målsättningarna med de fyra handlingsområdena. Kommittén tror att kommissionen kan främja ett större deltagande och öka medvetenheten i medlemsstaterna genom en samordnad och mycket profilerad informationskampanj som tydligt påvisar bästa metoder för partnerskap och projekt och som synliggör kopplingen mellan de olika programmen. Detta skulle välkomnas av grund- och gymnasieskolor och kunde bygga på erfarenheterna från kampanjen för Europaåret för livslångt lärande. Den första förslagsomgången i december 1996 ger grund- och gymnasieskolorna möjligheter att bidra till gemenskapsprogrammen och kommer att utvidga deras kunskaper och expertis till nya områden. ReK understryker behovet av samordnat stöd för att man till fullo skall utnyttja gemenskapens resurser när nya partnerskap utbreder sig inom olika utvecklingsmässiga nyckelområden.

3.5.2. Kommittén ser positivt på intentionerna att upprätta ett nytt organ, exempelvis en privat stiftelse, som skall utgöra en nödvändig referenspunkt och ett centrum för dialog mellan aktörer på europeisk nivå. ReK uppmanar kommissionen att stödja utvecklingen av lämpliga och befintliga företag i medlemsstaterna och regionerna, och på så sätt skapa en liknande infrastruktur till stöd partnerskapsprogram på lokal nivå, där den privata sektorn har en större roll.

3.5.3. Lokala och regionala myndigheter bevitnar hur centra för livslångt lärande växer fram i medlemsstaterna, särskilt inom skolor och bibliotek. Regionkommittén vill uppmana kommissionen att betrakta dessa centra som viktiga nav för utvecklingen av kunskapssamhället och uppmanar dessa tjänsteproducenter att utnyttja nya möjligheter att stärka sin roll genom att erbjuda fler tjänster till näringslivet enligt lokala avsiktsförklaringar.

3.5.4. Regionkommittén välkomnar kommissionens intention att arbeta med alla aktörer inom sektorn för att skapa informations- och kommunikationsevenemang och -kampanjer. Vi anser också att föräldrar bör utgöra en viktig målgrupp genom traditionella media som press, radio och TV.

3.5.5. Kommittén vill försäkra sig om att man tillvaratar alla möjligheter för att främja och utbyta bästa metoder och efterlyser stöd till regionala konferenser och "workshops" för att stimulera lokala aktiviteter.

4. Slutsatser

4.1. Skolorna har ett stort ansvar för att förse sina elever med färdigheter i hur man använder de nya informations- och kommunikationsverktygen i ett samhälle som blir allt mer kunskapsbaserat. Regionkommittén anser att denna tvååriga åtgärdsplan kommer att uppmuntra fler grund- och gymnasieskolor att experimentera med nya undervisningsmiljöer och utbyta information och innehåll genom elektroniska nätverk.

4.2. För att dra maximal nytta av de möjligheter som de nya teknikerna ger när det gäller att förbättra utbildningen i skolorna anser ReK att man måste finna resurser utöver de medel som redan har anslagits till gemenskapens program.

4.3. Regionkommittén välkomnar den gemensamma förslagsomgången och det bidrag som skall ske genom existerande instrument och program såsom Sokrates, Leonardo, Media II, Info 2000 och program för forskning och teknisk utveckling liksom resurser från de transeuropeiska telekommunikationsnäten. Vi ser också positivt på utnyttjandet av finansieringsmöjligheter via strukturfonderna.

4.4. Kommittén anmodar dock EU att överväga att föra samman de olika finansieringsmöjligheterna från dessa gemenskapsprogram och -instrument och övrig finansiering i en enda finansieringsram, grundad på ett decentraliserat förfarande, snarare än att använda sig av varje instrument i enlighet med dess egna regler.

4.5. Regionkommittén anser att detta är det mest effektiva sättet att garantera maximal utdelning när det gäller att nå kommissionens målsättning att garantera att alla skolor, universitet och bibliotek ansluts till kunskapsnätverken före år 2000, och därmed göra det möjligt för alla unga européer att till fullo delta i informationssamhället.

4.6. Genom att erkänna lärandet som en strategisk nyckelaktivitet för enskilda såväl som för organisationer

vill ReK uppmana kommissionen att hålla en lämplig balans mellan att uppfylla näringslivets och individernas behov i denna åtgärdsplan.

4.7. För att maximera hävstångseffekten i den privata sektorns aktiviteter anser Regionkommittén att man kan komma att behöva förenkla administrationen av vissa gemenskapsinstrument. Lokala och regionala myndigheter försöker fortgående förbättra utbildningstjänsterna i samhället och ser fram mot att få förena sig med alla aktörer i detta spännande utbildningsinitiativ.

4.8. Kommittén betonar vikten av informationsspridning genom lokala och regionala konferenser och aktiviteter där man mobiliserar hela samhällen. Sådana forum skulle möjliggöra och främja utbytet av erfarenheter, framför allt om hur man upprättar och utvecklar offentliga-privata partnerskap till stöd för relevanta åtgärder.

4.9. ReK begär att kommissionen fullt ut skall erkänna mångfalden i politik och metoder som används i de olika medlemsländerna för att utveckla informationsteknologin inom utbildningssektorn. I detta avseende vill kommittén betona möjligheterna som de lokala och regionala konferenserna erbjuder för att samla informa-

tion om de erfarenheter som förvärvats och de metoder som utnyttjas.

4.10. Regionkommittén vill helhjärtat skriva under på denna åtgärdsplan och förbinder sig att snabbt och effektivt anta nya utmaningar. Vi betonar de lokala och regionala myndigheternas viktiga roll i tillhandahållandet av multimediatjänster och utbildning, och välkomnar den decentraliserade inställningen till genomförandet av åtgärdsprogrammet, vilket gör det möjligt att effektivt tillvarata de lokala och regionala myndigheternas erfarenheter inom detta område. Vi stöder helt kommissionens mål att bygga vidare på existerande lokala och regionala projekt och främja utbyte av bästa metoder mellan lokala och regionala myndigheter och EU inom de områden som täcks av åtgärdsplanen.

4.11. Kommittén välkomnar denna möjlighet att bidra till antagandet av globala utmaningar samtidigt som man bevarar den rika kulturella och språkliga mångfalden inom och mellan medlemsstaterna.

4.12. Regionkommittén vill även fortsättningsvis vara en fullvärdig deltagare i gemenskapens utbildningsinitiativ och rådfrågas om alla beslut och åtgärder som planeras till följd av resultaten inom de olika handlingsområdena.

Bryssel den 16 januari 1997.

*Regionkommitténs
ordförande*

Pasqual MARAGALL i MIRA

Yttrande från Regionkommittén om "En serie riktlinjer för transeuropeiska nät inom energisektorn"

(97/C 116/13)

BAKGRUND

- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av Europaparlamentets och rådets beslut nr 1254/96/EG om en serie riktlinjer för transeuropeiska nät inom energisektorn⁽¹⁾.
- Rådets beslut av den 25 september 1996, enligt artikel 129d, i EG-fördraget, att rådfråga Regionkommittén.
- Regionkommitténs beslut av den 13 november 1996 att anmoda utskott 5 "Fysisk planering, miljö och energi" att utarbeta ett yttrande.
- Utkastet till Regionkommitténs yttrande från utskott 5 (CdR 367/96 rev.), enhälligt antaget den 20 november 1996. Föredragande var Hannu Penttilä.

Vid sin 16:e plenarsessionen den 15-16 januari 1997 (sammanträdet den 16 januari) antogs följande yttrande enhälligt.

1. Inledning

1.1. Kommissionen anser att det är nödvändigt att uppdatera den vägledande listan över projekt av gemenskapsintresse, som ingår som bilaga till Europaparlamentets och rådets beslut nr 1254/96/EG om en serie riktlinjer för transeuropeiska nät inom energisektorn⁽²⁾.

1.2. Behovet av ändring beror på att det gått en tid sedan kommissionens lade fram det tidigare förslaget, de åtaganden för energinätet som ingåtts vid behandlingsförfarandena med de tre nya medlemsstaterna, en ökande tendens till att utvidga de sammankopplade näten på den europeiska kontinenten samt den snabba utvecklingen på naturgasområdet.

2. Allmänna kommentarer

2.1. Regionkommittén anser att det är viktigt att planera och bygga upp de transeuropeiska näten för att skapa en väl fungerande inre energimarknad, samtidigt som näten förbinds med EU:s randområden och samhörigheten med dem stärks. Regionkommittén har för övrigt redan redovisat sin åsikt om de transeuropeiska energinäten genom att anta ett yttrande⁽³⁾, vars föredragande var Fons Hertog.

2.2. För att besluten om de transeuropeiska näten skall vara övertygande är det viktigt att de åtföljs av en realistisk investeringsplan. Särskilt när det gäller finansieringen av energinäten för EU:s randområden, bör unionen gå in med en större andel än i dag.

2.3. De lokala och regionala myndigheterna har inte rådfrågats vid planeringen av de transeuropeiska energinäten. Bristen på dialog kan avsevärt förhåla uppbyggandet av näten. Regionkommittén föreslår att kommissionen skall undersöka möjligheterna att främdeles ta hänsyn till de lokala och regionala myndigheternas önskemål. Därmed kan man skapa realistiska förutsättningar för att bygga upp de transeuropeiska näten.

2.4. Ett erkännande på lokal och regional nivå av de transeuropeiska energinäten kommer att få gynnsamma effekter genom att man tar hänsyn till miljökonsekvenser och uppfyller stränga miljökrav. Regionkommittén föreslår att man skall göra en utvärdering av de transeuropeiska nätens miljökonsekvenser och att man bör utarbeta miljönormer på grundval av principen om bästa tillgängliga teknologi när näten planeras och byggs upp.

2.5. Regionkommittén har tidigare rest kravet att kommissionen skall garantera de regionala och lokala kraftproducenterna tillgång till de nationella och europeiska näten för överföring av el och gas. Detta krav är viktigt med hänsyn till ett effektivt energiutnyttjande och till den inre marknadens funktion, och det bör kopplas till alla beslut som rör unionens transeuropeiska energinät.

⁽¹⁾ EGT nr C 298, 9.10.1996, s. 10.

⁽²⁾ EGT nr L 161, 29.6.1996, s. 147.

⁽³⁾ EGT nr C 217, 6.8.1994, s. 26.

3. Slutsatser

3.1. Regionkommittén anser att kommissionens förslag att inrätta en serie riktlinjer för transeuropeiska nät inom energisektorn är berättigat. På detta sätt skapas en överensstämmelse med de aktuella kraven.

3.2. Enligt Regionkommitténs uppfattning är det mycket viktigt att välfungerande finansieringssystem inrättas, inte minst i syfte att koppla EU:s randområden till de transeuropeiska energinäten.

3.3. Regionkommittén är beredd att samarbeta med kommissionen när det gäller att i större utsträckning engagera de lokala och regionala myndigheterna i förberedelserna till beslutsprocessen. Med ett förfarande

för bedömning av miljökonsekvenserna, med miljönormer enligt principen om bästa tillgängliga teknik och med utökad dialog med de lokala och regionala myndigheterna, är det möjligt att skapa realistiska förutsättningar för att bygga upp näten.

3.4. Även de lokala och regionala energiproducenterna skall ha tillgång till de transeuropeiska energinätverken.

3.5. Regionkommittén rekommenderar att förslaget till rådets direktiv om införandet av rationella planeringsmetoder inom sektorn för el- och gasdistribution⁽¹⁾ tillämpas på de projekt som ingår i de transeuropeiska näten inom energisektorn.

⁽¹⁾ EGT nr C 1, 4.1.1996, s. 6.

Bryssel den 16 januari 1997.

Regionkommitténs

ordförande

Pasqual MARAGALL i MIRA

Yttrande från Regionkommittén om "Lokala och regionala myndigheters roll i samarbetet mellan utbildningsinstitutioner och arbetsliv"

(97/C 116/14)

BAKGRUND

- Regionkommittén beslutade den 18 september 1996 i enlighet med artikel 198c, fjärde stycket, i EG-fördraget att avge ett yttrande om "Lokala och regionala myndigheters roll i samarbetet mellan utbildningsinstitutioner och arbetsliv" och att utskott 6 "Utbildningsfrågor" skulle ansvara för arbetet.
- Utkastet till yttrande (CdR 346/96 rev. 2) som antogs av utskott 6 den 6 december 1996. Föredragande var Helene Lund.
- Regionkommitténs yttrande om kommissionens vitbok om utbildning "Lära och lära ut — På väg mot kunskapssamhället" ⁽¹⁾.
- I vitboken om tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning (KOM(93) 700 slutlig) betonades behovet av stödåtgärder inom utbildningssystemet för att ta hänsyn till marknadens krav och lokala villkor, och då särskilt uppmuntra företagen att engagera sig i utbildningsfrågor och integrera fortbildning i sina strategiska planer.
- I sin vitbok om utbildning (KOM(95) 590 slutlig) identifierade kommissionen närmandet mellan skolor och näringsliv som ett av huvudmålen för åtgärder på gemenskapsnivå som komplement och stöd till nationella åtgärder.
- Vid sitt möte den 6 maj underströk rådet att denna målsättning är av central betydelse för utbildnings- och socialpolitiken med tanke på arbetslöshetsproblemet, och då särskilt ungdomsarbetslösheten, i medlemsstaterna.
- I meddelandet från kommissionens ordförande Jacques Santer, "Insatser för sysselsättning i Europa — En förtroendepakt" (CSE(96) 1 slutlig), förespråkades att man skulle utveckla band mellan skolor och företag och lärlingsprogram som två väsentliga åtgärder för att integrera ungdomar i arbetslivet. Lokal utveckling, lokala sysselsättningsinitiativ och mobilisering av lokala aktörer erkändes också som de mest lovande medlen för att bekämpa arbetslösheten.

Med hänsyn till ovanstående antog Regionkommittén följande yttrande vid sin 16:e plenarsession den 15-16 januari 1997 (sammanträdet den 16 januari).

1. Inledning

1.1. I vitboken om utbildning lyfter kommissionen fram "att närma skola och företag till varandra" som en av målsättningarna för de huvudåtgärder som skall vidtas på gemenskapsnivå, som ett komplement till och stöd för nationella insatser.

1.2. ReK fann i sitt yttrande i ämnet att samarbete borde utvecklas inte bara mellan skolor utan mellan alla utbildnings- och fortbildningsanstalter och företag och betonade lokala och regionala myndigheters nyckelroll, när det gäller att utveckla ett sådant samarbete för att

främja lokal utveckling och sysselsättningskapande initiativ.

1.3. Det aktuella yttrandet syftar till att belysa denna sak mer i detalj och undersöka varför kontakter behöver utvecklas mellan utbildnings- och fortbildningsanstalter och företag och varför lokala och regionala myndigheter har en viktig roll när det gäller att upprätta och utveckla lokala och regionala nätverk och partnerskap mellan dessa två sektorer. På basis av den analysen kommer man i yttrandet att betona behovet av att stödja utvecklingen av sådana nätverk inom EU och ge exempel på god praxis på det området.

⁽¹⁾ EGT nr C 182, 24.6.1996, s. 15.

2. Allmänna kommentarer

2.1. *Behovet att koppla utbildnings- och fortbildningsinstitutioner till företag*

2.1.1. Utbildnings- och fortbildningsanstalters värderingar och strukturer utvecklas ofta helt isolerade från företagsmiljön och kraven från lokala eller regionala arbetsmarknader, trots att tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättningsmöjligheter i en region blir alltmer beroende av yrkesskickligheten hos dess nuvarande och framtida arbetskraft. Det är hur som helst lovande att det finns exempel där företagsvärldens kultur och värderingar har börjat färga av sig på organisationen och förvaltningen av utbildnings- och fortbildningsanstalter, som är viktiga från tillväxtsynpunkt, och som vi kan lära oss mycket av.

2.1.2. Vitboken om utbildning och fortbildning framhåller att utbildnings- och fortbildningsanstalterna är alltför rigida och specialiserade till sin struktur för att utbilda och vidareutbilda medborgare eller arbetstagare för permanent anställning och att anpassningen och förbättringen av utbildningssystemen måste intensifieras genom partnerskap: "Det finns ingen institution, och skolor och företag är inte något undantag, som kan göra anspråk på att ensam kunna utveckla de olika former av kompetens som krävs för att man skall vara rustad för arbetslivet." Kommissionens förtroendepakt för sysselsättning och slutsatserna från det Europeiska rådets möte i Florens har också framhållit vikten av att på ett genomgripande sätt anpassa utbildnings- och fortbildningssystemen inom EU.

2.1.3. Detta är särskilt relevant i dagens snabbt föränderliga informationssamhälle, där efterfrågan på livslångt lärande ökar — tillgängligt för alla oberoende av bostadsort och sociala förhållanden — vilket tydligt framhållits i Regionkommitténs tidigare yttranden.

2.1.4. Dessutom blir behovet av yrkesskicklig arbetskraft allt viktigare eftersom företagen tvingas konkurrera inom en global ekonomi.

2.1.5. Trots hög arbetslöshet finns det brist på yrkeskunnande inom vissa sektorer och branscher. I förtroendepakten för sysselsättning framhöll kommissionen utbildning och fortbildning som nyckelfaktorer när det gäller sysselsättning, och konstaterade att aktuella problem med obalansen mellan tillgång och efterfrågan på yrkeskunnande skulle kunna lösas genom att man

svarade bättre på arbetsmarknadens krav, i synnerhet genom att skapa kopplingar mellan skolor och företag.

2.1.6. Detta yttrande är tänkt att ge ett konkret bidrag till den debatt som väcktes i förtroendepakten om utbildningens och fortbildningens roll, när det gäller att främja sysselsättning och också andra angränsande frågor som att uppmuntra lokal mobilisering via lokala sysselsättningsinitiativ och främjandet av partnerskap genom regionala pakter. Genom yttrandet försöker man därför stärka ReK:s åtaganden att lägga fram konkreta förslag och exempel på sysselsättningsfrämjande åtgärder i resolutionen om regionala pakter.

2.1.7. ReK framhåller dock att man, genom att involvera utbildning och fortbildning i arbetslivet, inte bara förbättrar individens anställningsmöjligheter utan också hans egen personliga och sociala utveckling och kommunikationsförmåga och därigenom hans möjligheter att delta i samhället. Ministerrådet underströk i sin kommentar till vitbokens målsättning "att närma skolor och företag till varandra" att detta inte bara får bli mekaniskt anpassade fortbildningskurser för att tillgodose näringslivet. Man måste också se till att varje individ klarar av att anpassa sig till förändringar.

2.1.8. ReK bekräftar därför vikten av ett ökat samarbete och en ökad dialog mellan dessa två sektorer. Kommittén är medveten om att dessa två världar inte längre kan hållas åtskilda och att den klara distinktionen mellan studier och arbete har försvunnit.

3. Särskilda kommentarer

3.1. *Vinster för företagen*

3.1.1. Samarbete med utbildnings- och fortbildningssektorn kan förbättra företagets produktivitet, konkurrenskraft och prestanda genom att man:

— Skräddarsyr utbildning och fortbildning efter lokala och regionala företags krav och höjer den tekniska kompetensen och tillgången på teknisk kompetens inom företagsrelaterade studiegrenar.

— Anpassar utbildning och fortbildning efter industrins nya krav och efter nya system och former för arbetsorganisation, i synnerhet inom nya tekniska områden.

— Ser till att företagen utformar och planerar sina fortbildningsprogram på ett effektivare sätt, varvid personalen bör vara delaktig.

- Förbättrar upplärningen av blivande anställda i synnerhet genom olika former av lärlingsystem.
- Förbättrar fortlöpande och "skräddarsydd" internutbildning och fortbildning av personalen, möjliggör för anställda att anpassa sig till nya krav för att därigenom öka motivationen och stimulera till kreativitet och på så sätt förbättra kvaliteten på produkten eller tjänsten.
- Främjar utbildningen i hur man startar ett företag.
- Främjar kvalitetsnormer för utbildning inom företag.
- Stöder ledarskapsutbildning framför allt för små och medelstora företag, i synnerhet i de nya teknologierna, och främjar varvad utbildning för små och medelstora företag som kombinerar teoretisk utbildning med arbetserfarenhet. Detta ansåg ReK i sitt yttrande om det Tredje fleråriga programmet för små och medelstora företag⁽¹⁾ vara av största betydelse.
- Ökar företagets know-how och forskningsmöjligheter. Utbildnings- och fortbildningsinstituterna spelar en viktig roll som läroanstalter för hela samhället. Dessutom kan spridningen av forskningsresultat från institutioner för högre utbildning vara av särskild nytta för kommuner och regioner.
- Förbättrar idéutbytet mellan utbildnings- och företagsvärlden och därmed skapar ett samhällsansvar som hjälper företagen att uppnå större samhällsnyttiga mål och ta hänsyn till omvärlden och dess behov.
- Utveckla ömsesidigt erkännande av yrkeskvalifikationer genom system för överföring av utbildningsmeriter och av förvärvade färdigheter/informell yrkesutbildning genom ackreditering.
- Utveckla en gemensam taktik för att förutspå kommande krav på yrkeskompetens och kvalifikationer och på så sätt förbättra yrkesvägledning och kunskap om reella sysselsättningsmöjligheter.
- Utveckla vetenskapsgrenar och nya kompetenskrav i synnerhet inom nya sysselsättningssektorer med tillväxtpotential: miljö, bioteknik, informationsteknologi och lokala sysselsättningsinitiativ (turism, kultur, upprustning av den offentliga stadsmiljön och lokala servicesektorer etc.).
- Utveckla färdigheter anpassade till arbetsplatsens nya krav, särskilt tekniska, tvärvetenskapliga och överförbara färdigheter, i utbildnings- och fortbildningssystem, vilka ofta är alltför specialiserade.
- Främja möjligheter genom flexibla system för att utbilda och fortbilda lärare, anpassade för att uppfylla nya krav på arbetsmarknaden.
- Ge lärare möjlighet och uppmuntran att "praktisera" på företag.

Regionkommittén understryker vikten av att engagera alla löntagare i företagen i utvecklingen av dessa åtgärdsområden för att nå maximala resultat.

3.2. *Vinsterna för utbildnings- och fortbildningssystemen*

3.2.1. Att förbättra kvaliteten, förnyelsen, och anpassningen när det gäller att tillhandahålla utbildning och fortbildning har blivit en nödvändighet med tanke på den snabba tekniska utvecklingen. Detta kan uppnås i samarbete mellan de två sektorerna genom att man kan:

- Engagera företagen i uppläggnings- och kompetensbedömningen och främja att yrkesmässig och akademisk utbildning och fortbildning värderas lika.

- Lärings/traineesystem ger praktisk arbetserfarenhet, även på kort tid, vilket förbättrar yngre människors möjligheter på arbetsmarknaden. Kommissionen ser detta som en av de effektivaste formerna av samarbete mellan de två sektorerna och det bör främjas på alla nivåer, inklusive högre utbildning. ReK betonade i sitt yttrande om vitboken att sådana system skulle betraktas som en integrerad del av eller ett komplement till utbildningssystemet och att man här skulle prioritera utvecklandet av överförbara färdigheter. Regionkommittén vill tillägga att det är viktigt att vidmakthålla utbildningsstandarden inom dessa system så att de inte kommer att missbrukas som en källa till billig arbetskraft.

- Man får möjligheter att utveckla gemensamma forsknings- och utvecklingsprojekt med företagen och kan använda företagets utrustning och material och därigenom minska kostnaderna för dyrbara utbildningsprojekt.

- Sponsring av utbildnings- och fortbildningsanstalters olika aktiviteter.

⁽¹⁾ EGT nr C 34, 3.2.1997, s. 34.

3.3. Lokala och regionala myndigheters partnerskap med utbildnings- och fortbildningssektorn

3.3.1. I många medlemsländer har lokala och regionala myndigheter ansvar och befogenheter inom utbildningsområdet. Det åligger lokala och regionala myndigheter att tillhandahålla moderna undervisningsfaciliteter, vilka tar hänsyn till den kulturella mångfalden i samhället och är anpassade till vissa befolkningsgruppers speciella krav. I vissa fall kan detta innebära att man får ge vissa grupper andra typer av utbildning och fortbildning och andra målsättningar med undervisningen än de som det traditionella utbildningssystemet kan erbjuda.

3.3.2. Som tidigare påpekats i ReK:s yttrande om det europeiska året för livslångt lärande⁽¹⁾ har lokala och regionala myndigheter också en viktig funktion när det gäller att stödja utbildning utanför skolan: utbildning av alla åldersgrupper på alla nivåer — inom alla tänkbara områden. I många medlemsstater har detta särskilt stor betydelse när det gäller att underlätta för kvinnor att komma ut på eller ta sig tillbaka till arbetsmarknaden.

3.3.3. I Danmark tillhandahåller man till exempel öppna utbildningskurser för vuxna med förmånliga förutsättningar för förvärsarbetande att vidareutbilda sig utan att nödvändigtvis sluta sitt arbete. Vuxna med kort utbildning kan således delta i olika kurser under arbetstid eller i korta kurser på deltid, kvällstid, under veckoslut eller i distansundervisning på fritiden.

3.3.4. Förutom att tillhandahålla utbildning och vidareutbildning fungerar lokala och regionala myndigheter som stora arbetsgivare inom offentliga sektorn och berörs därför direkt av både tillgången och efterfrågan inom detta område. Som arbetsgivare kan de direkt medverka till att garantera att livslångt lärande inte bara blir ett begrepp utan en realitet, genom att utveckla och praktisera idéer som "kunskapsorganisationen" och "det utvecklande arbetet". Dessutom kan de stödja övergången från "tidsbegränsad undervisning" till "ständigt lärande" genom att ge sina anställda möjligheter och tid till förfogande.

3.3.5. I vissa medlemsstater har de lokala och regionala myndigheterna också ansvar för att upprätthålla och förbättra utbildningens och fortbildningens kvalitet genom övervakning, utvärdering och kontroll. Denna aspekt av samarbetet erbjuder en modell med ansvar för utbildningsstandarder som kan bli en stark drivkraft för förändring, utveckling och förbättring. En sådan

pådrivande kraft kan bidra till att få skolor och näringsliv att närma sig varandra.

3.3.6. I vissa medlemsstater engagerar sig de lokala och regionala myndigheterna för att erbjuda alla samhällssektorer möjligheter, och i synnerhet för att gynna de utsatta och dem som befinner sig i riskzonen. Samarbete mellan näringsliv, utbildnings- och fortbildningssektorn kan spela en viktig roll i sådana initiativ. Relevanta och kreativa utbildningsformer erbjuder en andra chans för dem som hamnat vid sidan av det formella utbildningssystemet.

3.4. Lokala och regionala myndigheters partnerskap med näringslivet

3.4.1. I många medlemsstater har lokala och regionala myndigheter en avgörande betydelse för företagens förutsättningar och verksamhetsmiljö. De fyller en viktig funktion när det gäller att stödja ekonomisk och industriell utveckling i sina regioner, genom att skapa ett gynnsamt ekonomiskt och socialt klimat som lockar till sig företag som kan etablera sig där och utvecklas. Lokala och regionala myndigheter har dessutom ett direkt inflytande över företagsklimatet, genom sitt ansvar på områden som lokala skatter och avgifter, infrastruktur, fysisk planering, miljöpolitik, transportförhållanden och kultur.

3.4.2. Regionkommittén påpekar att relationerna mellan lokala och regionala myndigheter och näringslivet utvecklas snabbt. Det har blivit en tydlig förändring av lokala och regionala myndigheters tidigare myndighetsroll — där man bara styrde och reglerade — idag är de också tjänsteleverantörer och samarbetspartner. Dialog, partnerskap och samarbete mellan myndigheter och näringsliv är nu legio. Deras arbete med i synnerhet barn- och äldreomsorg, liksom med social- och kulturpolitik, skapar samtidigt en social och kulturell ram för företagen och deras arbetskraft som inte skall underskattas.

3.4.3. I många medlemsstater spelar lokala och regionala myndigheter en allt större roll när det gäller att främja små och medelstora företags utveckling, den sektor som ger flest arbetstillfällen, vilket betonas i Förtroendepakten för sysselsättning. Genom utvecklings- och konsultföretag, "starta eget"-byråer och andra rådgivningscentra och liknande institutioner försöker lokala och regionala myndigheter i ett politiskt, ekonomiskt och praktiskt samarbete med det lokala näringslivet att underlätta de små och medelstora företagens verksamhet och öka deras tillväxtpotential.

3.4.4. Dessutom bidrar lokala och regionala myndigheter till nätverk och samarbete mellan företag genom att främja gemensamt deltagande i mässor, gemensamma

(1) EGT nr C 210, 14.8.1995, s. 74.

företagsfunktioner, effektivisering av administrativa rutiner och uppbyggande av databaser över exempelvis underleverantörer. De ger också rådgivning och vägledning angående till exempel exportmöjligheter, finansieringsfrågor, EU-frågor, nätverkssamarbete och anbuds-förfaranden.

3.5. Lokala och regionala myndigheters samordnande roll

3.5.1. Lokala och regionala myndigheter kan, genom sin unika roll som tillhandahållare av utbildning och vidareutbildning och främjare av ekonomisk utveckling, hjälpa till att överbrygga klyftan mellan utbildning/vidareutbildning och företag. Dessutom kan de genom sin strategiska ställning främja större samverkan och dialog mellan alla berörda aktörer på lokal och regional nivå inom dessa två sektorer. De kan involvera dem i strävandena att anpassa utbildning och vidareutbildning till den lokala och regionala arbetsmarknadens och den ekonomiska utvecklingens krav och därigenom utveckla tillväxt- och sysselsättningsmöjligheterna i den egna kommunen eller regionen.

3.5.2. Lokala och regionala myndigheter kan också stå som garanter för att samarbetet mellan dessa två sektorer gagnar hela trakten och regionen. Detta kan man uppnå genom att använda utbildning och vidareutbildning som ett medel att förhindra utslagning från arbetsmarknaden genom att främja fortbildningsmöjligheter för missgynnade grupper: arbetslösa, kvinnor, invandrare och etniska minoriteter och som en förnyelsemekanism genom att främja överförandet av teknik och yrkeskunnande till problemområden som landsbygds- och innerstadsområden.

3.5.3. Dessutom ligger de lokala och regionala myndigheterna väl till för att bidra till att upprätta verkliga partnerskap mellan jämbördiga parter grundade på gemensamma mål som gagnar bägge sektorerna. Regionkommittén noterar att det finns en risk att partnerskapen inte når positiva resultat utan en lämplig inramning där man ställer upp målsättningar och metoder för deras genomförande. Kommuner och regioner kan spela en nyckelroll när det gäller att utveckla och planera strategiska ramar för partnerskapen så att de får en positiv verkan inte bara för de ingående parterna, utan också för samhället i dess helhet.

3.5.4. Kommissionen framhöll i sin vitbok om utbildning och fortbildning att utmaningen när det gäller samarbetet mellan utbildningsanstalter och företag är att godta företagen som fullvärdiga partner i utbildnings-

processen. Kommissionen betonade att man inte längre kan se företagets roll enbart som arbetsgivare för utbildade personer eller tillhandahållare av extrautbildning och att företagen genererar stort kunnande och nya know-how-resurser. ReK betonade vidare i sitt yttrande om vitboken vikten av att företagen påtar sig större ansvar för fortbildning och omskolning och att de ges möjlighet till detta.

3.5.5. Utvecklingen av samfinansiering av undervisnings- och fortbildningsprogrammen och frågan om hur man motiverar företagen att investera i utbildning och fortbildning behöver tas upp, eftersom de flesta företag ser det enbart som en kostnadsfaktor. Partnerskap, där man kan föra samman gemensamma resurser och på så sätt undvika dubbelkostnader, kan innebära stora möjligheter i synnerhet för små och medelstora företag. Även fåmansföretag bör ges möjlighet att delta i sådana partnerskap. I Sverige har ett nätverk bestående av lokala och regionala myndigheter, utbildningsinstitutioner och företag upprättat ett kunskapscenter som gör det möjligt för de ingående parterna att erbjuda utbildning till en lägre kostnad än vad som hade varit möjligt om de arbetade enskilt. Detta tack vare att man delar på de viktigaste resurserna såsom lokaler, utrustning och personal.

3.5.6. Lokala och regionala myndigheter kan också starta och utveckla nätverk som stöd för ömsesidig kommunikation via informationsteknologi mellan dessa två sektorer, inte bara för att sprida god praxis utan också för att tillhandahålla verktyg för öppna distansstudier.

3.5.7. I många fall är det väldigt svårt att upprätta de nödvändiga förbindelse-länkarna mellan de två sektorerna på grund av bristfälliga arrangemang och strukturer. Lokala och regionala myndigheter kan hjälpa till att utveckla nätverk genom att upprätta sådana förbindelse-länkar.

3.5.8. Samarbete, dialog och samordning kan också ske direkt genom formella eller informella nätverk och råd. Det finns redan många exempel på nätverk och råd där representanter från myndigheterna, utbildningssektorn, näringslivet, intresseorganisationerna och enskilda institutioner och organisationer strålar samman och försöker samordna sina initiativ. Utbildnings- och näringslivsråd och sysselsättningskommittéer är bara några exempel på sådana formella nätverk.

3.5.9. I många regioner har man "utbildningsråd" där representanter för lokala och regionala myndigheter, utbildningssektorn och näringslivet diskuterar och formulerar behov, krav och önskemål i fråga om utbild-

ningsutbudet. I Danmark har detta samarbete till exempel resulterat i att man i vissa områden har skapat "specifika lokala" fortbildningskurser. (Man har här tack vare dialog och samarbete på lokal och regional nivå upprättat speciella lantbruks-, transport-, export- och teknikutbildningar.)

3.5.10. Därutöver har man i Danmark goda erfarenheter av att ordna varvad utbildning i vilken både utbildningsanstalter och företag är engagerade. De studerande kommer till företagen för att praktisera samtidigt som chefer och arbetstagare från näringslivet kommer till skolorna och undervisar om företagets dagliga verksamhet.

3.5.11. I Finland finns i ett antal utbildningsinstitutioner ett system för samarbete med företag, där studenterna under en del av sin yrkesutbildning sätts in i olika praktiskt inriktade verksamheter. Detta sker i projektform och uppdraget utgår från näringslivets verksamhet. De vanligaste uppgifterna inom ekonomiutbildningen består av enkäter, planering av företagets verksamhet, analyser av finansiella medel, företagsbroschyrer och utarbetande av blanketter.

3.5.12. I Sverige har de lokala, regionala och nationella utbildningsansvariga myndigheterna ett gemensamt intresse i att skapa goda förutsättningar för samarbete med universitet och näringsliv. Lokala och regionala samsarbetscentra, såsom regionala utvecklingscentra, tekniska utvecklingscentra etc. som samordnas av lokala och regionala myndigheter, håller nu på att växa fram i olika delar av Sverige. Deras gemensamma målsättning består i att uppmuntra samarbete mellan de två sektorerna och utveckla en utbildning som är anpassad till marknadens behov.

3.5.13. I Storbritannien består ett särskilt värdefullt sätt att höja samsarbetsnivån mellan näringsliv och utbildningsväsendet i att utveckla "curriculum award schemes". Denna idé, som har gett goda resultat i Storbritannien, innebär att man inbjuder skolor och näringsliv att delta i utvecklingen av undervisningsmaterial som är fokuserat på affärsidéer och näringslivsfrågor. Detta används sedan i nära samarbete med representanter för näringslivet, vilka fungerar som "professionella konsulter" i skolan och som en källa till teoretisk och praktisk expertis.

3.5.14. Möjligheten att utveckla "mentorsaktiviteter" mellan näringsliv och utbildningsväsende utgör en särskilt kraftfull partnerskapsmodell. Den har tillämpats med gott resultat i Storbritannien och innebär att vuxna

från näringslivet hjälper skolelever. Syftet är att höja ambitionsnivån och öka självuppskattningen genom att ställa upp framgångsrika rollmodeller.

3.5.15. Ett konkret exempel på samarbete mellan dessa två sektorer kan man se i de så kallade forskningsbyarna. Här går lokala och regionala myndigheter, näringsliv och utbildningssektorn samman för att bygga anläggningar för forskning för och av företag. Dessa anläggningar ligger i direkt anslutning till utbildningsinstitutioner så att man kan ta vara på samordningsvinster mellan dessa två typer av institutioner.

3.5.16. Det håller nu också på att skapas många andra former av samverkan mellan lokala och regionala myndigheter och företag. I nära samarbete med näringslivet utvecklar många lokala och regionala myndigheter en näringspolitik där man till exempel formulerar strategier för små och medelstora företags utveckling, främjande av nyföretagande, främjande av kunskaps- och kompetensutveckling, samarbete mellan den privata och den offentliga sektorn och främjande av turism.

4. Slutsatser

4.1. ReK välkomnar de möjligheter som Leonardo-programmet erbjuder för att utveckla yrkesutbildningen inom såväl skola/högskola som i arbetslivet och för att stimulera lokala och regionala nätverk som kan föra samman alla nyckelpersoner på lokal och regional nivå inom utbildningsområdet, samt för att främja överföringen av yrkeskunskap och teknologi genom samarbete mellan universiteten och företagen. ReK noterar också det tidigare Comett-programmets insatser på detta område. Dessutom välkomnar kommittén de möjligheter som står till buds för att främja lokala och regionala nätverk mellan de två sektorerna inom strukturfonderna, och då särskilt artikel 10 (Recite, Ecos/Ouverture), och inom gemenskapsinitiativen Interreg, Employment, Adapt och SME (små och medelstora företag). Vi välkomnar också möjligheterna till stödsamarbete mellan skolor och företag genom lokala och regionala nätverk inom kapitlet Comenius (särskilt åtgärd 1) och de kompletterande åtgärderna i programmet Socrates. Dessa olika gemenskapsinstrument och -program kommer att granskas mer i detalj i samband med seminarierna om "lokala och regionala nätverk för samarbetet mellan utbildningsinstitutioner och arbetsliv", som ReK planerar att organisera tillsammans med kommissionen under 1997.

4.2. Regionkommittén noterar också med tillfredsställelse att främjandet av lokala och regionala partner-

skap har fått en högre prioritet på EU:s dagordning, särskilt inom ramen för kommissionens förtroendepakt för sysselsättningen, och mer specifikt genom de regionala allianserna där kommittén skall vara en fullvärdig deltagare. Vidare välkomnar vi den uppföljande debatten till vitboken om utbildning, där man särskilt har erkänt värdet av lokala och regionala nätverk på detta område. Vi ser också positivt på att man vid rådets möte om utbildningsfrågor den 21 november 1996 betonade vikten av att stärka "den lokala utvecklingen genom utbildning" i syfte att mobilisera de lokala krafterna för att maximera deras utvecklingspotential och stärka lokalt kultur- och samhällsliv.

4.3. Även om vi välkomnar både finansieringsmöjligheterna till stöd för lokala och regionala partnerskap/nätverk och det politiska åtagandet att stödja detta samarbete, noterar vi dock att samarbetet mellan dessa två sektorer måste intensifieras och att många utbild-

ningsinstitutioner och företag fortsätter att verka i avskildhet.

4.4. ReK understryker därför behovet av att mobilisera och effektivt samordna alla relevanta gemenskapsprogram och -instrument inom detta område för att utveckla ett riktat initiativ till stöd för lokala och regionala nätverk inom EU. Detta nätverk skall länka samman utbildnings- och fortbildningsanstalter med företag och samordnas av lokala och regionala myndigheter. ReK önskar vidare att man skall stödja spridandet av god praxis för hur man skall utveckla dessa partnerskap inom EU.

4.5. ReK påpekar att regionala och lokala myndigheter genom den nära kontakt som de har med regionens politiska, ekonomiska och sociala nätverk samtidigt kan sammanföra dessa två världar i både formella och informella grupperingar och främja den dialog och det samarbete som kan leda till en samordnad utbildnings-, fortbildnings-, industri- och sysselsättningspolitik, till gagn för området, näringslivet och den enskilde medborgaren.

Bryssel den 16 januari 1997.

Regionkommitténs

ordförande

Pasqual MARAGALL i MIRA
